

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Ο Τριμερής Κανόνας (Tīpiṭaka)

Ο Κανόνας των Ομιλιών (Sutta Piṭaka)

3. Η συλλογή των συνδεδεμένων ομιλιών (3. Saṃyutta Nikāya)

3. Το βιβλίο των συναθροισμάτων (3. Khandhavaggo)

1. Συνδεδεμένες ομιλίες για τα συναθροίσματα
(1. Khandhasaṃyuttaṃ)

[SN 22.1-159, PTS 3.1-3.188]

PaliVerse

3. Η συλλογή των συνδεδεμένων ομιλιών

3. Το βιβλίο των συναθροισμάτων

Τιμή στον Ευλογημένο, τον Άξιο, τον Πλήρως Αυτοφωτισμένο

Η συλλογή των συνδεδεμένων ομιλιών

Το βιβλίο των συναθροισμάτων

1. Συνδεδεμένες ομιλίες για τα συναθροίσματα

1. Το κεφάλαιο για τον Νακουλαπιτά

1. Η ομιλία για τον Νακουλαπιτά

1. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στη χώρα των Μπάγκα, στο Σουσουμαραγκίρα, στο δάσος Μπεςακαλά, στο πάρκο των ελαφιών. Τότε ο οικοδεσπότης Νακουλαπιτά πλησίασε τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισε στο πλάι. Καθισμένος στο πλάι, ο οικοδεσπότης Νακουλαπιτά είπε στον Ευλογημένο:

«Εγώ είμαι, σεβάσμιε κύριε, γηραιός, ηλικιωμένος, προχωρημένης ηλικίας, έχω διανύσει μεγάλη περίοδο και έχω φτάσει στο τέλος της ζωής μου, με άρρωστο σώμα, συχνά ασθενής. Σπάνια όμως εγώ, σεβάσμιε κύριε, βλέπω τον Ευλογημένο και τους μοναχούς που εμπνέουν τον νου. Ας με νουθετήσει, σεβάσμιε κύριε, ο Ευλογημένος· ας με καθοδηγήσει, σεβάσμιε κύριε, ο Ευλογημένος· για ό,τι θα είναι για την ευημερία και την ευτυχία μου για πολύ καιρό».

«Έτσι είναι, οικοδεσπότη, έτσι είναι, οικοδεσπότη! Διότι αυτό το σώμα, οικοδεσπότη, είναι άρρωστο, εύθραυστο σαν αυγό, περιτυλιγμένο. Διότι όποιος, οικοδεσπότη, φροντίζοντας αυτό το σώμα θα ισχυριζόταν υγεία έστω και για μια στιγμή, τι άλλο θα ήταν αυτό παρά ανοησία; Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - 'Ενώ το σώμα μου είναι άρρωστο, η συνειδήσή μου θα παραμείνει χωρίς αρρώστια'. Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη».

Τότε ο οικοδεσπότης Νακουλαπιτά, αφού χάρηκε και ευχαρίστησε για τα λόγια του Ευλογημένου, σηκώθηκε από τη θέση του, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο, τον περιήλθε κρατώντας τον στα δεξιά του και πλησίασε τον σεβάσμιο Σαριπούττα· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον σεβάσμιο Σαριπούττα και κάθισε στο πλάι. Στον οικοδεσπότη Νακουλαπιτά που καθόταν στο πλάι, ο σεβάσμιος Σαριπούττα είπε αυτό: «Οι ικανότητές σου, οικοδεσπότη, είναι γαλήνιες· το χρώμα του προσώπου σου είναι αγνό και λαμπερό. Έλαβες σήμερα μια ομιλία σχετική με τη Διδασκαλία για ακρόαση μπροστά στον Ευλογημένο;»

«Πώς θα μπορούσε να μην είναι, σεβάσμιε κύριε! Τώρα εγώ, σεβάσμιε κύριε, χρίστηκα από τον Ευλογημένο με το αθάνατο μέσω μιας ομιλίας για τη Διδασκαλία».
«Πώς όμως εσύ, οικοδεσπότη, χρίστηκες από τον Ευλογημένο με το αθάνατο μέσω

μιας ομιλίας για τη Διδασκαλία;» «Εδώ εγώ, σεβάσμιε κύριε, πλησίασα τον Ευλογημένο· αφού πλησίασα, απέδωσα σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισα στο πλάι. Καθισμένος στο πλάι εγώ, σεβάσμιε κύριε, είπα στον Ευλογημένο: 'Εγώ είμαι, σεβάσμιε κύριε, γηραιός, ηλικιωμένος, προχωρημένης ηλικίας, έχω διανύσει μεγάλη περίοδο και έχω φτάσει στο τέλος της ζωής μου, με άρρωστο σώμα, συχνά ασθενής. Σπάνια όμως εγώ, σεβάσμιε κύριε, βλέπω τον Ευλογημένο και τους μοναχούς που εμπνέουν τον νου. Ας με νουθετήσει, σεβάσμιε κύριε, ο Ευλογημένος· ας με καθοδηγήσει, σεβάσμιε κύριε, ο Ευλογημένος· για ό,τι θα είναι για την ευημερία και την ευτυχία μου για πολύ καιρό'.

«Όταν αυτό ειπώθηκε, σεβάσμιε κύριε, ο Ευλογημένος μου είπε αυτό - 'Έτσι είναι, οικοδεσπότη, έτσι είναι, οικοδεσπότη! Διότι αυτό το σώμα, οικοδεσπότη, είναι άρρωστο, εύθραυστο σαν αυγό, περιτυλιγμένο. Διότι όποιος, οικοδεσπότη, φροντίζοντας αυτό το σώμα θα ισχυριζόταν υγεία έστω και για μια στιγμή, τι άλλο θα ήταν αυτό παρά ανοησία; Γι' αυτό, οικοδεσπότη, πρέπει να εξασκείσαι έτσι - ενώ το σώμα μου είναι άρρωστο, η συνείδησή μου θα είναι χωρίς αρρώστια, όντας μνήμων. Έτσι πρέπει να εξασκείσαι, οικοδεσπότη'. Έτσι, σεβάσμιε κύριε, χρίστηκα από τον Ευλογημένο με το αθάνατο μέσω μιας ομιλίας για τη Διδασκαλία».

«Δεν σου ήρθε όμως, οικοδεσπότη, να ρωτήσεις περαιτέρω τον Ευλογημένο - 'Σε ποιο βαθμό, σεβάσμιε κύριε, κάποιος έχει άρρωστο σώμα και άρρωστη συνείδηση, και σε ποιο βαθμό κάποιος έχει άρρωστο σώμα αλλά όχι άρρωστη συνείδηση;» «Εμείς, σεβάσμιε κύριε, θα ερχόμασταν ακόμη και από μακριά κοντά στον σεβάσμιο Σαριπούττα για να κατανοήσουμε το νόημα αυτών που ειπώθηκαν. Καλώς, ας ευδοκήσει ο ίδιος ο σεβάσμιος Σαριπούττα να εξηγήσει το νόημα αυτών που ειπώθηκαν».

«Τότε λοιπόν, οικοδεσπότη, άκουσε, πρόσεχε καλά· θα μιλήσω». «Ναι, σεβάσμιε κύριε», απάντησε ο οικοδεσπότης Νακουλαπιτά στον σεβάσμιο Σαριπούττα. Ο σεβάσμιος Σαριπούττα είπε αυτό -

«Και πώς, οικοδεσπότη, κάποιος έχει άρρωστο σώμα και άρρωστη συνείδηση; Εδώ, οικοδεσπότη, ο αδαής κοινός άνθρωπος που δεν βλέπει τους ευγενείς, που δεν είναι επιδέξιος στην ευγενή διδασκαλία, που δεν είναι πειθαρχημένος στην ευγενή διδασκαλία, που δεν βλέπει τα ενάρετα άτομα, που δεν είναι επιδέξιος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, που δεν είναι πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, θεωρεί την ύλη ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα ύλη· ή την ύλη στον εαυτό, ή τον εαυτό στην ύλη. Παραμένει κυριευμένος από την ιδέα 'εγώ είμαι η ύλη, η ύλη είναι δική μου'. Γι' αυτόν που παραμένει κυριευμένος από την ιδέα 'εγώ είμαι η ύλη, η ύλη είναι δική μου', εκείνη η ύλη μεταβάλλεται, γίνεται διαφορετική. Λόγω της μεταβολής και αλλοίωσης της ύλης του, εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσαρέσκεια και άγχος.

«Θεωρεί το αίσθημα ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα αίσθημα· ή το αίσθημα στον εαυτό, ή τον εαυτό στο αίσθημα. Παραμένει κυριευμένος από την ιδέα 'εγώ είμαι το αίσθημα, το αίσθημα είναι δικό μου'. Γι' αυτόν που παραμένει κυριευμένος από την ιδέα 'εγώ είμαι το αίσθημα, το αίσθημα είναι δικό μου', εκείνο το αίσθημα μεταβάλλεται, γίνεται διαφορετικό. Λόγω της μεταβολής και αλλοίωσης του αισθήματός του, εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσαρέσκεια και άγχος.

«Θεωρεί την αντίληψη ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα αντίληψη· ή την αντίληψη

στον εαυτό, ή τον εαυτό στην αντίληψη. Παραμένει κυριευμένος από την ιδέα 'εγώ είμαι η αντίληψη, η αντίληψη είναι δική μου'. Γι' αυτόν που παραμένει κυριευμένος από την ιδέα 'εγώ είμαι η αντίληψη, η αντίληψη είναι δική μου', εκείνη η αντίληψη μεταβάλλεται, γίνεται διαφορετική. Λόγω της μεταβολής και αλλοίωσης της αντίληψής του, εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσaréσκεια και άγχος.

Θεωρεί τις δραστηριότητες ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα δραστηριότητες· ή τις δραστηριότητες στον εαυτό, ή τον εαυτό στις δραστηριότητες. Είναι κυριευμένος από την ιδέα 'εγώ είμαι οι δραστηριότητες, δικές μου είναι οι δραστηριότητες'. Σε αυτόν που είναι κυριευμένος από την ιδέα 'εγώ είμαι οι δραστηριότητες, δικές μου είναι οι δραστηριότητες', εκείνες οι δραστηριότητες μεταβάλλονται, γίνονται διαφορετικές. Από τη μεταβολή και την αλλαγή των δραστηριοτήτων του εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσaréσκεια και άγχος.

Θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα συνείδηση· ή τη συνείδηση στον εαυτό, ή τον εαυτό στη συνείδηση. Είναι κυριευμένος από την ιδέα 'εγώ είμαι η συνείδηση, δική μου είναι η συνείδηση'. Σε αυτόν που είναι κυριευμένος από την ιδέα 'εγώ είμαι η συνείδηση, δική μου είναι η συνείδηση', εκείνη η συνείδηση μεταβάλλεται, γίνεται διαφορετική. Από τη μεταβολή και την αλλαγή της συνείδησής του εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσaréσκεια και άγχος. Έτσι λοιπόν, οικοδεσπότη, κάποιος είναι άρρωστος στο σώμα και άρρωστος στον νου.

«Και πώς, οικοδεσπότη, κάποιος είναι άρρωστος στο σώμα αλλά όχι άρρωστος στον νου; Εδώ, οικοδεσπότη, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής που βλέπει τους ευγενείς, που είναι επιδέξιος στην ευγενή διδασκαλία, που είναι καλά πειθαρχημένος στην ευγενή διδασκαλία, που βλέπει τα ενάρετα άτομα, που είναι επιδέξιος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, που είναι καλά πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, δεν θεωρεί την ύλη ως εαυτό, ούτε τον εαυτό ως έχοντα ύλη· ούτε την ύλη στον εαυτό, ούτε τον εαυτό στην ύλη. Δεν είναι κυριευμένος από την ιδέα 'εγώ είμαι η ύλη, δική μου είναι η ύλη'. Σε αυτόν που δεν είναι κυριευμένος από την ιδέα 'εγώ είμαι η ύλη, δική μου είναι η ύλη', εκείνη η ύλη μεταβάλλεται, γίνεται διαφορετική. Από τη μεταβολή και την αλλαγή της ύλης του δεν εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσaréσκεια και άγχος.

Δεν θεωρεί το αίσθημα ως εαυτό, ούτε τον εαυτό ως έχοντα αίσθημα· ούτε το αίσθημα στον εαυτό, ούτε τον εαυτό στο αίσθημα. Δεν είναι κυριευμένος από την ιδέα 'εγώ είμαι το αίσθημα, δικό μου είναι το αίσθημα'. Σε αυτόν που δεν είναι κυριευμένος από την ιδέα 'εγώ είμαι το αίσθημα, δικό μου είναι το αίσθημα', εκείνο το αίσθημα μεταβάλλεται, γίνεται διαφορετικό. Από τη μεταβολή και την αλλαγή του αισθήματός του δεν εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσaréσκεια και άγχος.

Δεν θεωρεί την αντίληψη ως εαυτό, ούτε τον εαυτό ως έχοντα αντίληψη· ούτε την αντίληψη στον εαυτό, ούτε τον εαυτό στην αντίληψη. Δεν είναι κυριευμένος από την ιδέα 'εγώ είμαι η αντίληψη, δική μου είναι η αντίληψη'. Σε αυτόν που δεν είναι κυριευμένος από την ιδέα 'εγώ είμαι η αντίληψη, δική μου είναι η αντίληψη', εκείνη η αντίληψη μεταβάλλεται, γίνεται διαφορετική. Από τη μεταβολή και την αλλαγή της αντίληψής του δεν εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσaréσκεια και άγχος.

Δεν θεωρεί τις δραστηριότητες ως εαυτό, ούτε τον εαυτό ως έχοντα δραστηριότητες· ούτε τις δραστηριότητες στον εαυτό, ούτε τον εαυτό στις δραστηριότητες. Δεν είναι κυριευμένος από την ιδέα 'εγώ είμαι οι δραστηριότητες,

δικές μου είναι οι δραστηριότητες'. Σε αυτόν που δεν είναι κυριευμένος από την ιδέα 'εγώ είμαι οι δραστηριότητες, δικές μου είναι οι δραστηριότητες', εκείνες οι δραστηριότητες μεταβάλλονται, γίνονται διαφορετικές. Από τη μεταβολή και την αλλαγή των δραστηριοτήτων του δεν εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσαρέσκεια και άγχος.

Δεν θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό, ούτε τον εαυτό ως έχοντα συνείδηση· ούτε τη συνείδηση στον εαυτό, ούτε τον εαυτό στη συνείδηση. Δεν είναι κυριευμένος από τη σκέψη "εγώ είμαι η συνείδηση, η συνείδηση είναι δική μου". Καθώς δεν είναι κυριευμένος από τη σκέψη "εγώ είμαι η συνείδηση, η συνείδηση είναι δική μου", η συνείδησή του αυτή μεταβάλλεται, γίνεται διαφορετική. Λόγω της μεταβολής και αλλοίωσης της συνείδησής του, δεν εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσαρέσκεια και άγχος. Έτσι λοιπόν, οικοδεσπότη, κάποιος έχει άρρωστο σώμα αλλά όχι άρρωστη συνείδηση».

Αυτά είπε ο σεβάσμιος Σαριπούττα. Ο οικοδεσπότης Νακουλαπίτα, ευχαριστημένος, αγαλλίασε με τα λόγια του σεβάσμιου Σαριπούττα. Πρώτο.

2. Η ομιλία στο Ντεβαντάχα

2. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στους Σάκκα· Ντεβαντάχα ήταν το όνομα μιας κωμόπολης των Σάκκα. Τότε πολλοί μοναχοί που επρόκειτο να ταξιδέψουν στις δυτικές περιοχές πλησίασαν τον Ευλογημένο· αφού πλησίασαν, απέδωσαν σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισαν στο πλάι. Καθισμένοι στο πλάι, εκείνοι οι μοναχοί είπαν στον Ευλογημένο: «Θέλουμε, σεβάσμιε κύριε, να πάμε στη δυτική περιοχή, να εγκατασταθούμε στη δυτική περιοχή».

«Ζητήσατε όμως άδεια, μοναχοί, από τον Σαριπούττα;» «Όχι, σεβάσμιε κύριε, δεν ζητήσαμε άδεια από τον σεβάσμιο Σαριπούττα». «Ζητήστε άδεια, μοναχοί, από τον Σαριπούττα. Ο Σαριπούττα, μοναχοί, είναι σοφός, υποστηρικτής των μοναχών, σύντροφος στην άγια ζωή». «Ναι, σεβάσμιε κύριε», απάντησαν εκείνοι οι μοναχοί στον Ευλογημένο.

Εκείνη την περίοδο ο σεβάσμιος Σαριπούττα καθόταν όχι μακριά από τον Ευλογημένο, σε κάποιο θάμνο ελαγκαλά. Τότε εκείνοι οι μοναχοί, αφού χάρηκαν και ευχαρίστησαν για τα λόγια του Ευλογημένου, σηκώθηκαν από τη θέση τους, απέδωσαν σεβασμό στον Ευλογημένο, τον περιήλθαν κρατώντας τον στα δεξιά τους και πλησίασαν τον σεβάσμιο Σαριπούττα· αφού πλησίασαν, χαιρέτησαν τον σεβάσμιο Σαριπούττα. Αφού ολοκλήρωσαν την ευγενική και αξιομνημόνευτη συζήτηση, κάθισαν στο πλάι. Καθισμένοι στο πλάι, εκείνοι οι μοναχοί είπαν στον σεβάσμιο Σαριπούττα: «Θέλουμε, φίλε Σαριπούττα, να πάμε στη δυτική περιοχή, να εγκατασταθούμε στη δυτική περιοχή. Ζητήσαμε άδεια από τον Διδάσκαλο».

«Υπάρχουν, φίλοι, αυτοί που ρωτούν έναν μοναχό που έχει πάει σε διάφορα βασίλεια - σοφοί της πολεμικής κάστας, σοφοί βραχμάνοι, σοφοί οικοδεσπότες και σοφοί ασκητές. Οι σοφοί, φίλοι, άνθρωποι είναι διερευνητές - "Τι υποστηρίζει ο Διδάσκαλος των σεβασμίων, τι διδάσκει; Μήπως οι διδασκαλίες έχουν ακουστεί καλά από εσάς τους σεβασμίους, έχουν ληφθεί ορθώς, έχουν προσεχθεί καλά, έχουν διατηρηθεί καλά, έχουν διεισδυθεί καλά με σοφία, ώστε απαντώντας εσείς οι σεβάσμιοι να λέτε

αυτό που έχει πει ο Ευλογημένος, και να μη συκοφαντείτε τον Ευλογημένο με ψέματα, και να εξηγείτε σύμφωνα με τη Διδασκαλία, και καμία εύλογη επίκριση να μην οδηγεί σε αξιόμεμπτη θέση;"»

«Εμείς, φίλε, θα ερχόμασταν ακόμη και από μακριά κοντά στον σεβάσμιο Σαριπούττα για να κατανοήσουμε το νόημα αυτών που ειπώθηκαν. Καλώς, ας ευδοκήσει ο ίδιος ο σεβάσμιος Σαριπούττα να εξηγήσει το νόημα αυτών που ειπώθηκαν». «Τότε λοιπόν, φίλοι, ακούστε, προσέχετε καλά· θα μιλήσω». «Ναι, φίλε», απάντησαν εκείνοι οι μοναχοί στον σεβάσμιο Σαριπούττα. Ο σεβάσμιος Σαριπούττα είπε αυτό -

«Υπάρχουν, φίλοι, αυτοί που ρωτούν έναν μοναχό που έχει πάει σε διάφορα βασίλεια - σοφοί της πολεμικής κάστας... κ.λπ... σοφοί ασκητές. Οι σοφοί, φίλοι, άνθρωποι είναι διερευνητές - "Τι υποστηρίζει ο Διδάσκαλος των σεβασμίων, τι διδάσκει;" Όταν ερωτηθείτε έτσι, εσείς, φίλοι, θα πρέπει να απαντήσετε έτσι - "Ο Διδάσκαλός μας, φίλε, διδάσκει την απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους"».

«Ακόμα και όταν απαντήσετε έτσι, φίλοι, θα υπάρχουν αυτοί που θα ρωτήσουν περαιτέρω ερωτήσεις - σοφοί της πολεμικής κάστας... κ.λπ... σοφοί ασκητές. Οι σοφοί, φίλοι, άνθρωποι είναι διερευνητές - "Σε τι ο Διδάσκαλος των σεβασμίων διδάσκει την απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους;" Όταν ερωτηθείτε έτσι, εσείς, φίλοι, θα πρέπει να απαντήσετε έτσι - "Στην ύλη, φίλε, ο Διδάσκαλος διδάσκει την απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους, στο αίσθημα... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες... στη συνείδηση ο Διδάσκαλος διδάσκει την απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους".»

«Ακόμα και όταν απαντήσετε έτσι, φίλοι, θα υπάρχουν αυτοί που θα ρωτήσουν περαιτέρω ερωτήσεις - σοφοί της πολεμικής κάστας... κ.λπ... σοφοί ασκητές. Οι σοφοί, φίλοι, άνθρωποι είναι διερευνητές - "Ποιον κίνδυνο έχοντας δει ο Διδάσκαλος των σεβασμίων διδάσκει την απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους στην ύλη, στο αίσθημα... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες... στη συνείδηση ο Διδάσκαλος διδάσκει την απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους;" Όταν ερωτηθείτε έτσι, εσείς, φίλοι, θα πρέπει να απαντήσετε έτσι - "Στην ύλη, φίλε, σε αυτόν που δεν έχει απαλλαγεί από το πάθος, που δεν έχει απαλλαγεί από τη θέληση, που δεν έχει απαλλαγεί από την αγάπη, που δεν έχει απαλλαγεί από τη δίψα, που δεν έχει απαλλαγεί από τον πυρετό, που δεν έχει απαλλαγεί από την επιθυμία, από τη μεταβολή και την αλλαγή εκείνης της ύλης εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσσάρεσκια και άγχος. Στο αίσθημα... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες σε αυτόν που δεν έχει απαλλαγεί από το πάθος... κ.λπ... που δεν έχει απαλλαγεί από την επιθυμία, από τη μεταβολή και την αλλαγή εκείνων των δραστηριοτήτων εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσσάρεσκια και άγχος. Στη συνείδηση σε αυτόν που δεν έχει απαλλαγεί από το πάθος, που δεν έχει απαλλαγεί από τη θέληση, που δεν έχει απαλλαγεί από την αγάπη, που δεν έχει απαλλαγεί από τη δίψα, που δεν έχει απαλλαγεί από τον πυρετό, που δεν έχει απαλλαγεί από την επιθυμία, από τη μεταβολή και την αλλαγή εκείνης της συνείδησης εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσσάρεσκια και άγχος. Αυτόν τον κίνδυνο έχοντας δει, φίλε, ο Διδάσκαλος διδάσκει την απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους στην ύλη, στο αίσθημα... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες... στη συνείδηση ο Διδάσκαλος διδάσκει την απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους".»

«Ακόμα και όταν απαντήσετε έτσι, φίλοι, θα υπάρχουν αυτοί που θα ρωτήσουν περαιτέρω ερωτήσεις - σοφοί της πολεμικής κάστας, σοφοί βραχμάνοι, σοφοί οικοδεσπότες και σοφοί ασκητές. Οι σοφοί, φίλοι, άνθρωποι είναι διερευνητές - "Ποιο όφελος έχοντας δει ο Διδάσκαλος των σεβασμίων διδάσκει την απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους στην ύλη, στο αίσθημα... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες... στη συνείδηση ο Διδάσκαλος διδάσκει την απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους;" Όταν ερωτηθείτε έτσι, εσείς, φίλοι, θα πρέπει να απαντήσετε έτσι - "Στην ύλη, φίλε, σε αυτόν που έχει απαλλαγεί από το πάθος, που έχει απαλλαγεί από τη θέληση, που έχει απαλλαγεί από την αγάπη, που έχει απαλλαγεί από τη δίψα, που έχει απαλλαγεί από τον πυρετό, που έχει απαλλαγεί από την επιθυμία, από τη μεταβολή και την αλλαγή εκείνης της ύλης δεν εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσαρέσκεια και άγχος. Στο αίσθημα... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες σε αυτόν που έχει απαλλαγεί από το πάθος, που έχει απαλλαγεί από τη θέληση, που έχει απαλλαγεί από την αγάπη, που έχει απαλλαγεί από τη δίψα, που έχει απαλλαγεί από τον πυρετό, που έχει απαλλαγεί από την επιθυμία, από τη μεταβολή και την αλλαγή εκείνων των δραστηριοτήτων δεν εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσαρέσκεια και άγχος. Στη συνείδηση σε αυτόν που έχει απαλλαγεί από το πάθος, που έχει απαλλαγεί από τη θέληση, που έχει απαλλαγεί από την αγάπη, που έχει απαλλαγεί από τη δίψα, που έχει απαλλαγεί από τον πυρετό, που έχει απαλλαγεί από την επιθυμία, από τη μεταβολή και την αλλαγή εκείνης της συνείδησης δεν εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσαρέσκεια και άγχος. Αυτό το όφελος έχοντας δει, φίλε, ο Διδάσκαλος διδάσκει την απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους στην ύλη, στο αίσθημα... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες... στη συνείδηση ο Διδάσκαλος διδάσκει την απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους".»

«Αν, φίλε, σε αυτόν που διαμένει έχοντας επιτύχει φαύλες νοητικές καταστάσεις, η διαμονή στην παρούσα ζωή ήταν ευχάριστη, χωρίς δυσφορία, χωρίς άγχος, χωρίς πυρετό, και με την κατάρρευση του σώματος κατά τον θάνατο αναμενόταν καλός προορισμός, ο Ευλογημένος δεν θα επαινούσε την εγκατάλειψη των φαύλων νοητικών καταστάσεων. Επειδή όμως, φίλε, σε αυτόν που διαμένει έχοντας επιτύχει φαύλες νοητικές καταστάσεις, η διαμονή στην παρούσα ζωή είναι δυσάρεστη, με δυσφορία, με άγχος, με πυρετό, και με την κατάρρευση του σώματος κατά τον θάνατο αναμένεται κακός προορισμός, γι' αυτό ο Ευλογημένος επαινεί την εγκατάλειψη των φαύλων νοητικών καταστάσεων.

«Αν, φίλε, σε αυτόν που διαμένει έχοντας επιτύχει καλές νοητικές καταστάσεις, η διαμονή στην παρούσα ζωή ήταν δυσάρεστη, με δυσφορία, με άγχος, με πυρετό, και με την κατάρρευση του σώματος κατά τον θάνατο αναμενόταν κακός προορισμός, ο Ευλογημένος δεν θα επαινούσε την απόκτηση των καλών νοητικών καταστάσεων. Επειδή όμως, φίλε, σε αυτόν που διαμένει έχοντας επιτύχει καλές νοητικές καταστάσεις, η διαμονή στην παρούσα ζωή είναι ευχάριστη, χωρίς δυσφορία, χωρίς άγχος, χωρίς πυρετό, και με την κατάρρευση του σώματος κατά τον θάνατο αναμένεται καλός προορισμός, γι' αυτό ο Ευλογημένος επαινεί την απόκτηση των καλών νοητικών καταστάσεων».

Αυτό είπε ο σεβάσμιος Σαριπούττα. Οι μοναχοί, ευχαριστημένοι, αγαλλίασαν με τα λόγια του σεβασμίου Σαριπούττα. Δεύτερο.

3. Η ομιλία για τον Χαλιντικάνι

3. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο σεβάσμιος Μαχακατσάνα διέμενε στη χώρα των Αβάντι, στην Κουραραγκάρα, σε ένα βουνό με γκρεμό. Τότε ο οικοδεσπότης Χαλιντικάνι πλησίασε τον σεβάσμιο Μαχακατσάνα· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον σεβάσμιο Μαχακατσάνα και κάθισε στο πλάι. Καθισμένος στο πλάι, ο οικοδεσπότης Χαλιντικάνι είπε στον σεβάσμιο Μαχακατσάνα: «Αυτό ειπώθηκε, σεβάσμιε κύριε, από τον Ευλογημένο στο ερώτημα του Μαγκκαντίγια στο Αττακαβάγκγκιγια -

Έχοντας εγκαταλείψει την κατοικία, περιπλανώμενος χωρίς στέγη,
ο σοφός μη δημιουργώντας οικειότητες στο χωριό·
άδειος από ηδονές, χωρίς προσδοκίες,
να μην έρχεται σε διαμάχη με τους ανθρώπους'.

Πώς, σεβάσμιε κύριε, πρέπει να κατανοηθεί αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από τον Ευλογημένο;»

«Το υλικό στοιχείο, οικοδεσπότη, είναι η κατοικία της συνείδησης. Και η συνείδηση που είναι δεσμευμένη από το πάθος για το υλικό στοιχείο ονομάζεται 'περιπλανώμενη στην κατοικία'. Το στοιχείο του αισθήματος, οικοδεσπότη, είναι η κατοικία της συνείδησης. Και η συνείδηση που είναι δεσμευμένη από το πάθος για το στοιχείο του αισθήματος ονομάζεται 'περιπλανώμενη στην κατοικία'. Το στοιχείο της αντίληψης, οικοδεσπότη, είναι η κατοικία της συνείδησης. Και η συνείδηση που είναι δεσμευμένη από το πάθος για το στοιχείο της αντίληψης ονομάζεται 'περιπλανώμενη στην κατοικία'. Το στοιχείο των δραστηριοτήτων, οικοδεσπότη, είναι η κατοικία της συνείδησης. Και η συνείδηση που είναι δεσμευμένη από το πάθος για το στοιχείο των δραστηριοτήτων ονομάζεται 'περιπλανώμενη στην κατοικία'. Έτσι λοιπόν, οικοδεσπότη, κάποιος είναι περιπλανώμενος στην κατοικία.

«Και πώς, οικοδεσπότη, κάποιος είναι μη περιπλανώμενος στην κατοικία; Στο υλικό στοιχείο, οικοδεσπότη, όποια θέληση, όποιο πάθος, όποια απόλαυση, όποια επιθυμία, όποιες εμπλοκές και προσκολλήσεις, εδραιώσεις, εμμονές και υπολανθάνουσες τάσεις του νου, αυτά έχουν εγκαταλειφθεί από τον Τατχάγκατα, η ρίζα τους έχει κοπεί, έχουν γίνει σαν κορμός φοίνικα, έχουν οδηγηθεί στην εξαφάνιση, έχουν τη φύση της μη-έγερσης στο μέλλον. Για αυτό το λόγο ο Τατχάγκατα ονομάζεται 'μη περιπλανώμενος στην κατοικία'. Στο στοιχείο του αισθήματος, οικοδεσπότη... στο στοιχείο της αντίληψης, οικοδεσπότη... στο στοιχείο των δραστηριοτήτων, οικοδεσπότη... στο στοιχείο της συνείδησης, οικοδεσπότη, όποια θέληση, όποιο πάθος, όποια απόλαυση, όποια επιθυμία, όποιες εμπλοκές και προσκολλήσεις, εδραιώσεις, εμμονές και υπολανθάνουσες τάσεις του νου, αυτά έχουν εγκαταλειφθεί από τον Τατχάγκατα, η ρίζα τους έχει κοπεί, έχουν γίνει σαν κορμός φοίνικα, έχουν οδηγηθεί στην εξαφάνιση, έχουν τη φύση της μη-έγερσης στο μέλλον. Για αυτό το λόγο ο Τατχάγκατα ονομάζεται 'μη περιπλανώμενος στην κατοικία'. Έτσι λοιπόν, οικοδεσπότη, κάποιος είναι μη περιπλανώμενος στην κατοικία.

«Και πώς, οικοδεσπότη, κάποιος περιπλανιέται σε κατοικία; Οικοδεσπότη, λόγω της διάχυσης και δέσμευσης στην κατοικία του χαρακτηριστικού της ύλης, ονομάζεται 'αυτός που περιπλανιέται σε κατοικία'. Το χαρακτηριστικό του ήχου... κ.λπ... το χαρακτηριστικό της οσμής... το χαρακτηριστικό της γεύσης... το χαρακτηριστικό του αψού αντικειμένου... Οικοδεσπότη, λόγω της διάχυσης και δέσμευσης στην

κατοικία του χαρακτηριστικού των νοητικών φαινομένων, ονομάζεται 'αυτός που περιπλανιέται σε κατοικία'. Έτσι λοιπόν, οικοδεσπότη, κάποιος περιπλανιέται σε κατοικία.

«Και πώς, οικοδεσπότη, κάποιος περιπλανιέται χωρίς κατοικία; Οικοδεσπότη, η διάχυση και δέσμευση στην κατοικία του χαρακτηριστικού της ύλης έχει εγκαταλειφθεί από τον Τατχάγκατα, η ρίζα της έχει κοπεί, έχει γίνει σαν κορμός φοίνικα, έχει οδηγηθεί στην εξαφάνιση, έχει τη φύση της μη-έγερσης στο μέλλον. Για αυτό το λόγο ο Τατχάγκατα ονομάζεται 'αυτός που περιπλανιέται χωρίς κατοικία'. Το χαρακτηριστικό του ήχου... το χαρακτηριστικό της οσμής... το χαρακτηριστικό της γεύσης... το χαρακτηριστικό του απτού αντικειμένου... Οικοδεσπότη, η διάχυση και δέσμευση στην κατοικία του χαρακτηριστικού των νοητικών φαινομένων έχει εγκαταλειφθεί από τον Τατχάγκατα, η ρίζα της έχει κοπεί, έχει γίνει σαν κορμός φοίνικα, έχει οδηγηθεί στην εξαφάνιση, έχει τη φύση της μη-έγερσης στο μέλλον. Για αυτό το λόγο ο Τατχάγκατα ονομάζεται 'αυτός που περιπλανιέται χωρίς κατοικία'. Έτσι λοιπόν, οικοδεσπότη, κάποιος περιπλανιέται χωρίς κατοικία.

«Και πώς, οικοδεσπότη, κάποιος έχει δημιουργήσει οικειότητες στο χωριό; Εδώ, οικοδεσπότη, κάποιος ζει σε συντροφιά με λαϊκούς, χαίρεται μαζί τους, λυπάται μαζί τους, είναι χαρούμενος όταν αυτοί είναι χαρούμενοι, δυστυχισμένος όταν αυτοί είναι δυστυχισμένοι, και όταν προκύπτουν υποχρεώσεις που πρέπει να γίνουν, ο ίδιος αναλαμβάνει την ενασχόληση με αυτές. Έτσι λοιπόν, οικοδεσπότη, κάποιος έχει δημιουργήσει οικειότητες στο χωριό.

«Και πώς, οικοδεσπότη, κάποιος δεν έχει δημιουργήσει οικειότητες στο χωριό; Εδώ, οικοδεσπότη, ένας μοναχός ζει χωρίς συντροφιά με λαϊκούς, δεν χαίρεται μαζί τους, δεν λυπάται μαζί τους, δεν είναι χαρούμενος όταν αυτοί είναι χαρούμενοι, δεν είναι δυστυχισμένος όταν αυτοί είναι δυστυχισμένοι, και όταν προκύπτουν υποχρεώσεις που πρέπει να γίνουν, ο ίδιος δεν αναλαμβάνει την ενασχόληση με αυτές. Έτσι λοιπόν, οικοδεσπότη, κάποιος δεν έχει δημιουργήσει οικειότητες στο χωριό.

«Και πώς, οικοδεσπότη, κάποιος δεν είναι άδειος από ηδονές; Εδώ, οικοδεσπότη, κάποιος δεν έχει απαλλαγεί από το πάθος για τις ηδονές, δεν έχει απαλλαγεί από την επιθυμία, δεν έχει απαλλαγεί από την αγάπη, δεν έχει απαλλαγεί από τη δίψα, δεν έχει απαλλαγεί από τον πυρετό του πάθους, δεν έχει απαλλαγεί από την επιθυμία. Έτσι λοιπόν, οικοδεσπότη, κάποιος δεν είναι άδειος από ηδονές.

«Και πώς, οικοδεσπότη, κάποιος είναι άδειος από ηδονές; Εδώ, οικοδεσπότη, κάποιος έχει απαλλαγεί από το πάθος για τις ηδονές, έχει απαλλαγεί από την επιθυμία, έχει απαλλαγεί από την αγάπη, έχει απαλλαγεί από τη δίψα, έχει απαλλαγεί από τον πυρετό του πάθους, έχει απαλλαγεί από την επιθυμία. Έτσι λοιπόν, οικοδεσπότη, κάποιος είναι άδειος από ηδονές.

«Και πώς, οικοδεσπότη, κάποιος βάζει μπροστά; Εδώ, οικοδεσπότη, σε κάποιον έρχεται έτσι η σκέψη: 'Είθε να είμαι έτσι ως προς την ύλη στο μέλλον, είθε να είμαι έτσι ως προς το αίσθημα στο μέλλον, είθε να είμαι έτσι ως προς την αντίληψη στο μέλλον, είθε να είμαι έτσι ως προς τις δραστηριότητες στο μέλλον, είθε να είμαι έτσι ως προς τη συνείδηση στο μέλλον'. Έτσι λοιπόν, οικοδεσπότη, κάποιος βάζει μπροστά.

«Και πώς, οικοδεσπότη, κάποιος δεν βάζει μπροστά; Εδώ, οικοδεσπότη, σε κάποιον δεν έρχεται έτσι η σκέψη: 'Είθε να είμαι έτσι ως προς την ύλη στο μέλλον, είθε να είμαι έτσι ως προς το αίσθημα στο μέλλον, είθε να είμαι έτσι ως προς την αντίληψη στο μέλλον, είθε να είμαι έτσι ως προς τις δραστηριότητες στο μέλλον, είθε να είμαι έτσι ως προς τη συνείδηση στο μέλλον'. Έτσι λοιπόν, οικοδεσπότη, κάποιος δεν βάζει μπροστά.

«Και πώς, οικοδεσπότη, κάποιος κάνει συζήτηση ερχόμενος σε διαμάχη με τους ανθρώπους; Εδώ, οικοδεσπότη, κάποιος κάνει τέτοια συζήτηση: 'Εσύ δεν καταλαβαίνεις αυτή τη Διδασκαλία και τη μοναστική διαγωγή· εγώ καταλαβαίνω αυτή τη Διδασκαλία και τη μοναστική διαγωγή. Πώς θα μπορούσες εσύ να καταλάβεις αυτή τη Διδασκαλία και τη μοναστική διαγωγή; Εσύ ακολουθείς λάθος πρακτική· εγώ ακολουθώ σωστή πρακτική. Αυτό που έπρεπε να πεις στην αρχή το είπες στο τέλος· αυτό που έπρεπε να πεις στο τέλος το είπες στην αρχή. Τα λόγια μου είναι συνεπή, τα δικά σου είναι ασυνεπή. Αυτό που είχες σκεφτεί τόσο καιρό αποδείχθηκε λάθος. Η θεωρία σου έχει αντικρουστεί· πήγαινε να ξεμπλέξεις από τη θεωρία σου. Έχεις ηττηθεί· ξεμπερδεψέ την αν μπορείς!' Έτσι λοιπόν, οικοδεσπότη, κάποιος κάνει συζήτηση ερχόμενος σε διαμάχη με τους ανθρώπους.

«Και πώς, οικοδεσπότη, κάποιος δεν κάνει συζήτηση ερχόμενος σε διαμάχη με τους ανθρώπους; Εδώ, οικοδεσπότη, ένας μοναχός δεν κάνει τέτοια συζήτηση: 'Εσύ δεν καταλαβαίνεις αυτή τη Διδασκαλία και τη μοναστική διαγωγή... κ.λπ... ξεμπερδεψέ την αν μπορείς!' Έτσι λοιπόν, οικοδεσπότη, κάποιος δεν κάνει συζήτηση ερχόμενος σε διαμάχη με τους ανθρώπους.

«Έτσι λοιπόν, οικοδεσπότη, αυτό που ειπώθηκε από τον Ευλογημένο στην ερώτηση του Μαγκαντίγια στο Αττχακαβάγγκιγια -

Έχοντας εγκαταλείψει την κατοικία, περιπλανώμενος χωρίς στέγη,
μη δημιουργώντας ο σοφός οικειότητες στο χωριό·
άδειος από ηδονές, χωρίς προσδοκίες,
να μην έρχεται σε διαμάχη με τους ανθρώπους'.

«Αυτού λοιπόν, οικοδεσπότη, που ειπώθηκε συνοπτικά από τον Ευλογημένο, έτσι αναλυτικά πρέπει να κατανοηθεί το νόημα». Τρίτη.

4. Η δεύτερη ομιλία για τον Χαλιντικάνι

4. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο σεβάσμιος Μαχακατσάνα διέμενε στη χώρα των Αβάντι, στην Κουραραγκάρα, σε ένα βουνό με γκρεμό. Τότε ο οικοδεσπότης Χαλιντικάνι πλησίασε τον σεβάσμιο Μαχακατσάνα... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, ο οικοδεσπότης Χαλιντικάνι είπε στον σεβάσμιο Μαχακατσάνα: «Αυτό ειπώθηκε, σεβάσμιε κύριε, από τον Ευλογημένο στις ερωτήσεις του Σάκκα - 'Εκείνοι οι ασκητές και βραχμάνοι που έχουν απελευθερωθεί μέσω της εξάλειψης της επιθυμίας, αυτοί έχουν επιτύχει τον απόλυτο σκοπό, την απόλυτη ασφάλεια από τις νοητικές δεσμεύσεις, την απόλυτη αγία ζωή, το απόλυτο τέλος, είναι οι ανώτεροι μεταξύ θεών και ανθρώπων'.

Πώς, σεβάσμιε κύριε, πρέπει να κατανοηθεί αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από τον Ευλογημένο;»

«Στο υλικό στοιχείο, οικοδεσπότη, όποια θέληση, όποιο πάθος, όποια απόλαυση,

όποια επιθυμία, όποιες εμπλοκές και προσκολλήσεις, εδραιώσεις, εμμονές και υπολανθάνουσες τάσεις του νου, με την εξάλειψή τους, με το μη πάθος, με την παύση, με την εγκατάλειψη, με την παραίτηση, η συνείδηση ονομάζεται καλά απελευθερωμένη.

Στο στοιχείο του αισθήματος, οικοδεσπότη... στο στοιχείο της αντίληψης, οικοδεσπότη... στο στοιχείο των δραστηριοτήτων, οικοδεσπότη... στο στοιχείο της συνείδησης, οικοδεσπότη, όποια θέληση, όποιο πάθος, όποια απόλαυση, όποια επιθυμία, όποιες εμπλοκές και προσκολλήσεις, εδραιώσεις, εμμονές και υπολανθάνουσες τάσεις του νου, με την εξάλειψή τους, με το μη πάθος, με την παύση, με την εγκατάλειψη, με την παραίτηση, η συνείδηση ονομάζεται καλά απελευθερωμένη.

Έτσι λοιπόν, οικοδεσπότη, αυτό που ειπώθηκε από τον Ευλογημένο στις ερωτήσεις του Σάκκα - 'Εκείνοι οι ασκητές και βραχμάνοι που έχουν απελευθερωθεί μέσω της εξάλειψης της επιθυμίας, αυτοί έχουν επιτύχει τον απόλυτο σκοπό, την απόλυτη ασφάλεια από τις νοητικές δεσμεύσεις, την απόλυτη αγία ζωή, το απόλυτο τέλος, είναι οι ανώτεροι μεταξύ θεών και ανθρώπων'.

«Αυτού λοιπόν, οικοδεσπότη, που ειπώθηκε συνοπτικά από τον Ευλογημένο, έτσι αναλυτικά πρέπει να κατανοηθεί το νόημα». Τέταρτο.

5. Η ομιλία για την αυτοσυγκέντρωση

5. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στη Σαβάτθι, στο άλσος του Τζέτα, στο μοναστήρι του Ανάθαπίντικα. Εκεί ο Ευλογημένος απευθύνθηκε στους μοναχούς: «Μοναχοί». «Σεβάσμιε κύριε», απάντησαν εκείνοι οι μοναχοί στον Ευλογημένο. Ο Ευλογημένος είπε αυτό: «Αναπτύσσετε, μοναχοί, την αυτοσυγκέντρωση· ένας αυτοσυγκεντρωμένος μοναχός, μοναχοί, κατανοεί όπως πραγματικά είναι. Και τι κατανοεί όπως πραγματικά είναι; Την προέλευση και την πάροδο της ύλης, την προέλευση και την πάροδο του αισθήματος, την προέλευση και την πάροδο της αντίληψης, την προέλευση και την πάροδο των δραστηριοτήτων, την προέλευση και την πάροδο της συνείδησης».

«Και ποια, μοναχοί, είναι η προέλευση της ύλης, ποια η προέλευση του αισθήματος, ποια η προέλευση της αντίληψης, ποια η προέλευση των δραστηριοτήτων, ποια η προέλευση της συνείδησης; Εδώ, μοναχοί, ένας μοναχός απολαμβάνει, ισχυρίζεται, παραμένει αγκιστρωμένος.

«Και τι απολαμβάνει, ισχυρίζεται, παραμένει αγκιστρωμένος; Απολαμβάνει την ύλη, την ισχυρίζεται, παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτήν. Σε αυτόν που απολαμβάνει την ύλη, που την ισχυρίζεται, που παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτήν, εγείρεται απόλαυση. Η απόλαυση στην ύλη είναι προσκόλληση. Με την προσκόλληση ως συνθήκη υπάρχει γίγνεσθαι· με το γίγνεσθαι ως συνθήκη υπάρχει γέννηση· με τη γέννηση ως συνθήκη προκύπτουν γήρας και θάνατος, λύπη, θρήνος, πόνος, δυσαρέσκεια και άγχος. Έτσι υπάρχει η προέλευση αυτού του ολόκληρου συνόλου του υπαρξιακού πόνου.

«Απολαμβάνει το αίσθημα... κ.λπ... απολαμβάνει την αντίληψη... απολαμβάνει τις δραστηριότητες... απολαμβάνει τη συνείδηση, την ισχυρίζεται, παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτήν. Σε αυτόν που απολαμβάνει τη συνείδηση, που την ισχυρίζεται, που παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτήν, εγείρεται απόλαυση. Η

απόλαυση στη συνείδηση είναι προσκόλληση. Με την προσκόλληση ως συνθήκη υπάρχει γίγνεσθαι· με το γίγνεσθαι ως συνθήκη υπάρχει γέννηση· με τη γέννηση ως συνθήκη... κ.λπ... Έτσι υπάρχει η προέλευση αυτού του ολόκληρου συνόλου του υπαρξιακού πόνου.

«Αυτή, μοναχοί, είναι η προέλευση της ύλης· αυτή είναι η προέλευση του αισθήματος· αυτή είναι η προέλευση της αντίληψης· αυτή είναι η προέλευση των δραστηριοτήτων· αυτή είναι η προέλευση της συνείδησης.

«Και ποια, μοναχοί, είναι η πάροδος της ύλης, ποια του αισθήματος... ποια της αντίληψης... ποια των δραστηριοτήτων... ποια είναι η πάροδος της συνείδησης;

Εδώ, μοναχοί, κάποιος δεν απολαμβάνει, δεν ισχυρίζεται, δεν παραμένει αγκιστρωμένος.

«Και τι δεν απολαμβάνει, δεν ισχυρίζεται, δεν παραμένει αγκιστρωμένος; Δεν απολαμβάνει την ύλη, δεν την ισχυρίζεται, δεν παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτήν. Σε αυτόν που δεν απολαμβάνει την ύλη, που δεν την ισχυρίζεται, που δεν παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτήν, η απόλαυση στην ύλη καταπαύει. Από την παύση της απόλαυσής του υπάρχει η παύση της προσκόλλησης· από την παύση της προσκόλλησης υπάρχει η παύση του γίγνεσθαι... κ.λπ... Έτσι υπάρχει η παύση αυτού του ολόκληρου συνόλου του υπαρξιακού πόνου.

«Δεν απολαμβάνει το αίσθημα, δεν το ισχυρίζεται, δεν παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτό. Σε αυτόν που δεν απολαμβάνει το αίσθημα, που δεν το ισχυρίζεται, που δεν παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτό, η απόλαυση στο αίσθημα καταπαύει. Από την παύση της απόλαυσής του υπάρχει η παύση της προσκόλλησης· από την παύση της προσκόλλησης υπάρχει η παύση του γίγνεσθαι... κ.λπ... Έτσι υπάρχει η παύση αυτού του ολόκληρου συνόλου του υπαρξιακού πόνου.

«Δεν απολαμβάνει την αντίληψη... κ.λπ... δεν απολαμβάνει τις δραστηριότητες, δεν τις ισχυρίζεται, δεν παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτές. Σε αυτόν που δεν απολαμβάνει τις δραστηριότητες, που δεν τις ισχυρίζεται, που δεν παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτές, η απόλαυση στις δραστηριότητες καταπαύει. Από την παύση της απόλαυσής του υπάρχει η παύση της προσκόλλησης· από την παύση της προσκόλλησης υπάρχει η παύση του γίγνεσθαι... κ.λπ... Έτσι υπάρχει η παύση αυτού του ολόκληρου συνόλου του υπαρξιακού πόνου.

«Δεν απολαμβάνει τη συνείδηση, δεν την ισχυρίζεται, δεν παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτήν. Σε αυτόν που δεν απολαμβάνει τη συνείδηση, που δεν την ισχυρίζεται, που δεν παραμένει αγκιστρωμένος σε αυτήν, η απόλαυση στη συνείδηση καταπαύει. Από την παύση της απόλαυσής του υπάρχει η παύση της προσκόλλησης... κ.λπ... Έτσι υπάρχει η παύση αυτού του ολόκληρου συνόλου του υπαρξιακού πόνου.

«Αυτή, μοναχοί, είναι η πάροδος της ύλης, αυτή είναι η πάροδος του αισθήματος, αυτή είναι η πάροδος της αντίληψης, αυτή είναι η πάροδος των δραστηριοτήτων, αυτή είναι η πάροδος της συνείδησης». Πέμπτο.

6. Η ομιλία για την απομόνωση

6. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Αφοσιωθείτε στην απομόνωση, μοναχοί. Ένας μοναχός σε απομόνωση, μοναχοί, κατανοεί όπως πραγματικά είναι. Και τι κατανοεί όπως πραγματικά είναι; Την προέλευση και την πάροδο της ύλης, την προέλευση και την πάροδο του αισθήματος, την προέλευση και την πάροδο της αντίληψης, την προέλευση και την πάροδο των δραστηριοτήτων, την προέλευση και την πάροδο της συνείδησης»... κ.λπ... Έκτο.

7. Η ομιλία για την παράγωγη ταραχή

7. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Θα σας διδάξω, μοναχοί, την ταραχή μέσω της προσκόλλησης και τη μη ταραχή μέσω της μη προσκόλλησης. Ακούστε το, προσέχετε καλά· θα μιλήσω». «Ναι, σεβάσμιε κύριε», απάντησαν εκείνοι οι μοναχοί στον Ευλογημένο. Ο Ευλογημένος είπε αυτό:

«Και πώς, μοναχοί, υπάρχει ταραχή μέσω της προσκόλλησης; Εδώ, μοναχοί, ο αδαής κοινός άνθρωπος που δεν βλέπει τους ευγενείς, που δεν είναι επιδέξιος στην ευγενή διδασκαλία, που δεν είναι πειθαρχημένος στην ευγενή διδασκαλία, που δεν βλέπει τα ενάρετα άτομα, που δεν είναι επιδέξιος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, που δεν είναι πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, θεωρεί την ύλη ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα ύλη· ή την ύλη στον εαυτό, ή τον εαυτό στην ύλη. Η ύλη του αυτή μεταβάλλεται, γίνεται διαφορετική. Λόγω της μεταβολής και αλλοίωσης της ύλης του, η συνείδησή του ακολουθεί τη μεταβολή της ύλης. Η ταραχή που γεννιέται από την ακολουθία της μεταβολής της ύλης και οι φαύλες νοητικές καταστάσεις που προκύπτουν κατακυριεύουν τη συνείδησή του. Λόγω της εξάντλησης του νου, έχει τρόπο και έχει δυσφορία και έχει προσδοκία και ταραίζεται μέσω της προσκόλλησης.

«Θεωρεί το αίσθημα ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα αίσθημα· ή το αίσθημα στον εαυτό, ή τον εαυτό στο αίσθημα. Το αίσθημά του αυτό μεταβάλλεται, γίνεται διαφορετικό. Λόγω της μεταβολής και αλλοίωσης του αισθήματός του, η συνείδησή του ακολουθεί τη μεταβολή του αισθήματος. Η ταραχή που γεννιέται από την ακολουθία της μεταβολής του αισθήματος και οι φαύλες νοητικές καταστάσεις που προκύπτουν κατακυριεύουν τη συνείδησή του. Λόγω της εξάντλησης του νου, έχει τρόπο και έχει δυσφορία και έχει προσδοκία και ταραίζεται μέσω της προσκόλλησης.

Θεωρεί την αντίληψη ως εαυτό... κ.λπ... θεωρεί τις δραστηριότητες ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα δραστηριότητες· ή τις δραστηριότητες στον εαυτό, ή τον εαυτό στις δραστηριότητες. Οι δραστηριότητές του αυτές μεταβάλλονται, γίνονται διαφορετικές. Λόγω της μεταβολής και αλλοίωσης των δραστηριοτήτων του, η συνείδησή του ακολουθεί τη μεταβολή των δραστηριοτήτων. Η ταραχή που γεννιέται από την ακολουθία της μεταβολής των δραστηριοτήτων και οι φαύλες νοητικές καταστάσεις που προκύπτουν κατακυριεύουν τη συνείδησή του. Λόγω της εξάντλησης του νου, έχει τρόπο και έχει δυσφορία και έχει προσδοκία και ταραίζεται μέσω της προσκόλλησης.

Θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα συνείδηση· ή τη συνείδηση στον εαυτό, ή τον εαυτό στη συνείδηση. Η συνείδησή του αυτή μεταβάλλεται, γίνεται διαφορετική. Λόγω της μεταβολής και αλλοίωσης της συνείδησης του, η συνείδησή του ακολουθεί τη μεταβολή της συνείδησης. Η ταραχή που γεννιέται από την ακολουθία της μεταβολής της συνείδησης και οι φαύλες νοητικές καταστάσεις που προκύπτουν κατακυριεύουν τη συνείδησή του. Λόγω της εξάντλησης του νου,

έχει τρόπο και έχει δυσφορία και έχει προσδοκία και ταραάζεται μέσω της προσκόλλησης. Έτσι, μοναχοί, υπάρχει ταραχή μέσω της προσκόλλησης.

«Και πώς, μοναχοί, υπάρχει η μη ταραχή μέσω της μη προσκόλλησης; Εδώ, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής που βλέπει τους ευγενείς, που είναι επιδέξιος στην ευγενή διδασκαλία, που είναι καλά πειθαρχημένος στην ευγενή διδασκαλία, που βλέπει τα ενάρετα άτομα, που είναι επιδέξιος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, που είναι καλά πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, δεν θεωρεί την ύλη ως εαυτό, ούτε τον εαυτό ως έχοντα ύλη· ούτε την ύλη στον εαυτό, ούτε τον εαυτό στην ύλη. Η ύλη του αυτή μεταβάλλεται, γίνεται διαφορετική. Λόγω της μεταβολής και αλλοίωσης της ύλης του, η συνείδησή του δεν ακολουθεί τη μεταβολή της ύλης. Η ταραχή που γεννιέται από την ακολουθία της μεταβολής της ύλης και οι φαύλες νοητικές καταστάσεις που προκύπτουν δεν κατακυριεύουν τη συνείδησή του. Λόγω της μη εξάντλησης του νου, δεν έχει τρόπο και δεν έχει δυσφορία και δεν έχει προσδοκία και δεν ταραάζεται μέσω της μη προσκόλλησης.

Δεν θεωρεί το αίσθημα ως εαυτό, ούτε τον εαυτό ως έχοντα αίσθημα· ούτε το αίσθημα στον εαυτό, ούτε τον εαυτό στο αίσθημα. Το αίσθημά του αυτό μεταβάλλεται, γίνεται διαφορετικό. Λόγω της μεταβολής και αλλοίωσης του αισθήματός του, η συνείδησή του δεν ακολουθεί τη μεταβολή του αισθήματος. Η ταραχή που γεννιέται από την ακολουθία της μεταβολής του αισθήματος και οι φαύλες νοητικές καταστάσεις που προκύπτουν δεν κατακυριεύουν τη συνείδησή του. Λόγω της μη εξάντλησης του νου, δεν έχει τρόπο και δεν έχει δυσφορία και δεν έχει προσδοκία και δεν ταραάζεται μέσω της μη προσκόλλησης.

«Δεν θεωρεί την αντίληψη... κ.λπ... δεν θεωρεί τις δραστηριότητες ως εαυτό, ούτε τον εαυτό ως έχοντα δραστηριότητες· ούτε τις δραστηριότητες στον εαυτό, ούτε τον εαυτό στις δραστηριότητες. Οι δραστηριότητές του αυτές μεταβάλλονται, γίνονται διαφορετικές. Λόγω της μεταβολής και αλλοίωσης των δραστηριοτήτων του, η συνείδησή του δεν ακολουθεί τη μεταβολή των δραστηριοτήτων. Η ταραχή που γεννιέται από την ακολουθία της μεταβολής των δραστηριοτήτων και οι φαύλες νοητικές καταστάσεις που προκύπτουν δεν κατακυριεύουν τη συνείδησή του. Λόγω της μη εξάντλησης του νου, δεν έχει τρόπο και δεν έχει δυσφορία και δεν έχει προσδοκία και δεν ταραάζεται μέσω της μη προσκόλλησης.

«Δεν θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό, ούτε τον εαυτό ως έχοντα συνείδηση... κ.λπ... η συνείδησή του αυτή μεταβάλλεται, γίνεται διαφορετική. Λόγω της μεταβολής και αλλοίωσης της συνείδησής του, η συνείδησή του δεν ακολουθεί τη μεταβολή της συνείδησης. Η ταραχή που γεννιέται από την ακολουθία της μεταβολής της συνείδησης και οι φαύλες νοητικές καταστάσεις που προκύπτουν δεν κατακυριεύουν τη συνείδησή του. Λόγω της μη εξάντλησης του νου, δεν έχει τρόπο και δεν έχει δυσφορία και δεν έχει προσδοκία και δεν ταραάζεται μέσω της μη προσκόλλησης. Έτσι λοιπόν, μοναχοί, υπάρχει η μη ταραχή μέσω της μη προσκόλλησης.» Έβδομη.

8. Η δεύτερη ομιλία για την παράγωγη ταραχής

8. Προέλευση στη Σαβάττι. «Θα σας διδάξω, μοναχοί, την ταραχή μέσω της προσκόλλησης και τη μη ταραχή μέσω της μη προσκόλλησης. Ακούστε το... κ.λπ... Και πώς, μοναχοί, υπάρχει ταραχή μέσω της προσκόλλησης; Εδώ, μοναχοί, ο αδαής κοινός άνθρωπος θεωρεί την ύλη ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι

ο εαυτός μου'. Η ύλη του αυτή μεταβάλλεται, γίνεται διαφορετική. Λόγω της μεταβολής και αλλοίωσης της ύλης του, εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσαρέσκεια και άγχος. Το αίσθημα αυτό είναι δικό μου... κ.λπ... την αντίληψη αυτό είναι δικό μου... τις δραστηριότητες αυτό είναι δικό μου... θεωρεί τη συνείδηση ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου'. Η συνείδησή του αυτή μεταβάλλεται, γίνεται διαφορετική. Από τη μεταβολή και την αλλαγή της συνείδησής του εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσαρέσκεια και άγχος. Έτσι, μοναχοί, υπάρχει ταραχή μέσω της προσκόλλησης.

«Και πώς, μοναχοί, υπάρχει η μη ταραχή μέσω της μη προσκόλλησης; Εδώ, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής θεωρεί την ύλη ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'. Η ύλη του αυτή μεταβάλλεται, γίνεται διαφορετική. Από τη μεταβολή και την αλλαγή της ύλης του δεν εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσαρέσκεια και άγχος. Το αίσθημα αυτό δεν είναι δικό μου... την αντίληψη αυτό δεν είναι δικό μου... τις δραστηριότητες αυτό δεν είναι δικό μου... θεωρεί τη συνείδηση ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'. Η συνείδησή του αυτή μεταβάλλεται, γίνεται διαφορετική. Λόγω της μεταβολής και αλλοίωσης της συνείδησής του, δεν εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσαρέσκεια και άγχος. Έτσι λοιπόν, μοναχοί, υπάρχει η μη ταραχή μέσω της μη προσκόλλησης.» Όγδοη.

9. Η ομιλία για την παροδικότητα στις τρεις χρονικές περιόδους

9. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Η ύλη, μοναχοί, είναι παροδική, παρελθούσα και μέλλουσα· τι να πει κανείς για την παρούσα! Βλέποντας έτσι, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής είναι χωρίς προσκόλληση στην παρελθούσα ύλη· δεν απολαμβάνει τη μέλλουσα ύλη· ασκεί για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της παρούσας ύλης. Το αίσθημα είναι παροδικό... κ.λπ... η αντίληψη είναι παροδική... οι δραστηριότητες είναι παροδικές, παρελθούσες και μέλλουσες· τι να πει κανείς για τις παρούσες! Βλέποντας έτσι, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής είναι χωρίς προσκόλληση στις παρελθούσες δραστηριότητες· δεν απολαμβάνει τις μέλλουσες δραστηριότητες· ασκεί για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση των παρουσών δραστηριοτήτων. Η συνείδηση είναι παροδική, παρελθούσα και μέλλουσα· τι να πει κανείς για την παρούσα! Βλέποντας έτσι, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής είναι χωρίς προσκόλληση στην παρελθούσα συνείδηση· δεν απολαμβάνει τη μέλλουσα συνείδηση· ασκεί για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της παρούσας συνείδησης.» Ένατη.

10. Η ομιλία για τον πόνο στις τρεις χρονικές περιόδους

10. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Η ύλη, μοναχοί, είναι οδυνηρή, παρελθούσα και μέλλουσα· τι να πει κανείς για την παρούσα! Βλέποντας έτσι, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής είναι χωρίς προσκόλληση στην παρελθούσα ύλη· δεν απολαμβάνει τη μέλλουσα ύλη· ασκεί για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της παρούσας ύλης. Το αίσθημα είναι οδυνηρό... η αντίληψη είναι οδυνηρή... οι δραστηριότητες είναι οδυνηρές... η συνείδηση είναι οδυνηρή, παρελθούσα και μέλλουσα· τι να πει κανείς για την παρούσα! Βλέποντας έτσι, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής είναι χωρίς προσκόλληση στην παρελθούσα συνείδηση· δεν απολαμβάνει τη μέλλουσα συνείδηση· ασκεί για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της παρούσας συνείδησης.» Δέκατη.

11. Η ομιλία για τον μη-εαυτό στις τρεις χρονικές περιόδους

11. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Η ύλη, μοναχοί, είναι μη-εαυτός, παρελθούσα και μέλλουσα· τι να πει κανείς για την παρούσα! Βλέποντας έτσι, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής είναι χωρίς προσκόλληση στην παρελθούσα ύλη· δεν απολαμβάνει τη μέλλουσα ύλη· ασκεί για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της παρούσας ύλης. Το αίσθημα είναι μη-εαυτός... η αντίληψη είναι μη-εαυτός... οι δραστηριότητες είναι μη-εαυτός... η συνείδηση είναι μη-εαυτός, παρελθούσα και μέλλουσα· τι να πει κανείς για την παρούσα! Βλέποντας έτσι, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής είναι χωρίς προσκόλληση στην παρελθούσα συνείδηση· δεν απολαμβάνει τη μέλλουσα συνείδηση· ασκεί για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της παρούσας συνείδησης.» Ενδέκατη.

Το κεφάλαιο Νακουλαπίτου, πρώτο.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Νακουλαπιτά, Ντεβαντάχα, και τα δύο Χαλιντικάνι·
αυτοσυγκέντρωση, απομόνωση, δύο ταραχές μέσω προσκόλλησης·
παρελθόν, μέλλον και παρόν, γι' αυτό λέγεται το κεφάλαιο.

2. Το κεφάλαιο για την παροδικότητα

1. Η ομιλία για το παροδικό

12. Έτσι έχω ακούσει - στη Σαβάτθι. Εκεί... κ.λπ... «Η ύλη, μοναχοί, είναι παροδική, το αίσθημα είναι παροδικό, η αντίληψη είναι παροδική, οι δραστηριότητες είναι παροδικές, η συνείδηση είναι παροδική. Βλέποντας έτσι, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής αποστασιοποιείται από την ύλη, αποστασιοποιείται από το αίσθημα, αποστασιοποιείται από την αντίληψη, αποστασιοποιείται από τις δραστηριότητες, αποστασιοποιείται από τη συνείδηση. Αποστασιοποιούμενος απαλλάσσεται από το πάθος· μέσω του μη πάθους απελευθερώνεται. Υπάρχει η γνώση: «στον απελευθερωμένο, υπάρχει απελευθέρωση». Κατανοεί: 'η γέννηση έχει εξαλειφθεί, η άγια ζωή έχει βιωθεί, αυτό που έπρεπε να γίνει έχει γίνει, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης'». Πρώτο.

2. Η ομιλία για τον υπαρξιακό πόνο

13. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Η ύλη, μοναχοί, είναι οδυνηρή, το αίσθημα είναι οδυνηρό, η αντίληψη είναι οδυνηρή, οι δραστηριότητες είναι οδυνηρές, η συνείδηση είναι οδυνηρή. Βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Δεύτερο.

3. Η ομιλία για τον μη-εαυτό

14. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Η ύλη, μοναχοί, είναι μη-εαυτός, το αίσθημα είναι μη-εαυτός, η αντίληψη είναι μη-εαυτός, οι δραστηριότητες είναι μη-εαυτός, η συνείδηση είναι μη-εαυτός. Βλέποντας έτσι, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής αποστασιοποιείται από την ύλη, αποστασιοποιείται από το αίσθημα, αποστασιοποιείται από την αντίληψη, αποστασιοποιείται από τις δραστηριότητες, αποστασιοποιείται από τη συνείδηση. Αποστασιοποιούμενος απαλλάσσεται από το πάθος· μέσω του μη πάθους απελευθερώνεται. Υπάρχει η γνώση: «στον

απελευθερωμένο, υπάρχει απελευθέρωση». Κατανοεί: 'η γέννηση έχει εξαλειφθεί, η άγια ζωή έχει βιωθεί, αυτό που έπρεπε να γίνει έχει γίνει, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης'». Τρίτη.

4. Η ομιλία για ό,τι είναι παροδικό

15. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Η ύλη, μοναχοί, είναι παροδική. Ό,τι είναι παροδικό, αυτό είναι οδυνηρό· ό,τι είναι οδυνηρό, αυτό είναι μη-εαυτός· ό,τι είναι μη-εαυτός, αυτό 'δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Το αίσθημα είναι παροδικό. Ό,τι είναι παροδικό, αυτό είναι οδυνηρό· ό,τι είναι οδυνηρό, αυτό είναι μη-εαυτός· ό,τι είναι μη-εαυτός, αυτό 'δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Η αντίληψη είναι παροδική... κ.λπ... οι δραστηριότητες είναι παροδικές... η συνείδηση είναι παροδική. Ό,τι είναι παροδικό, αυτό είναι οδυνηρό· ό,τι είναι οδυνηρό, αυτό είναι μη-εαυτός· ό,τι είναι μη-εαυτός, αυτό 'δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Τέταρτο.

5. Η ομιλία για ό,τι είναι πόνος

16. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Η ύλη, μοναχοί, είναι οδυνηρή. Ό,τι είναι οδυνηρό, αυτό είναι μη-εαυτός· ό,τι είναι μη-εαυτός, αυτό 'δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Το αίσθημα είναι οδυνηρό... η αντίληψη είναι οδυνηρή... οι δραστηριότητες είναι οδυνηρές... η συνείδηση είναι οδυνηρή. Ό,τι είναι οδυνηρό, αυτό είναι μη-εαυτός· ό,τι είναι μη-εαυτός, αυτό 'δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Πέμπτο.

6. Η ομιλία για ό,τι είναι μη-εαυτός

17. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Η ύλη, μοναχοί, είναι μη-εαυτός. Ό,τι είναι μη-εαυτός, αυτό 'δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Το αίσθημα είναι μη-εαυτός... η αντίληψη είναι μη-εαυτός... οι δραστηριότητες είναι μη-εαυτός... η συνείδηση είναι μη-εαυτός. Ό,τι είναι μη-εαυτός, αυτό 'δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Έκτο.

7. Η ομιλία για το παροδικό με αιτία

18. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Η ύλη, μοναχοί, είναι παροδική. Όποια αιτία, όποια συνθήκη υπάρχει για την έγερση της ύλης, κι αυτή είναι παροδική. Η ύλη που έχει δημιουργηθεί από κάτι παροδικό, μοναχοί, πώς θα είναι μόνιμη; Το αίσθημα είναι παροδικό. Όποια αιτία, όποια συνθήκη υπάρχει για την έγερση του αισθήματος, κι αυτή είναι παροδική. Το αίσθημα που έχει δημιουργηθεί από κάτι παροδικό, μοναχοί, πώς θα είναι μόνιμο; Η αντίληψη είναι παροδική... οι δραστηριότητες είναι παροδικές. Όποια αιτία, όποια συνθήκη υπάρχει για την έγερση των δραστηριοτήτων,

κι αυτή είναι παροδική. Οι δραστηριότητες που έχουν δημιουργηθεί από κάτι παροδικό, μοναχοί, πώς θα είναι μόνιμες; Η συνείδηση είναι παροδική. Όποια αιτία, όποια συνθήκη υπάρχει για την έγερση της συνείδησης, κι αυτή είναι παροδική. Η συνείδηση που έχει δημιουργηθεί από κάτι παροδικό, μοναχοί, πώς θα είναι μόνιμη; Βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Έβδομη.

8. Η ομιλία για τον πόνο με αιτία

19. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Η ύλη, μοναχοί, είναι οδυνηρή. Όποια αιτία, όποια συνθήκη υπάρχει για την έγερση της ύλης, κι αυτή είναι οδυνηρή. Η ύλη που έχει δημιουργηθεί από κάτι οδυνηρό, μοναχοί, πώς θα είναι ευτυχής; Το αίσθημα είναι οδυνηρό... η αντίληψη είναι οδυνηρή... οι δραστηριότητες είναι οδυνηρές... η συνείδηση είναι οδυνηρή. Όποια αιτία, όποια συνθήκη υπάρχει για την έγερση της συνείδησης, κι αυτή είναι οδυνηρή. Η συνείδηση που έχει δημιουργηθεί από κάτι οδυνηρό, μοναχοί, πώς θα είναι ευτυχής; Βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Όγδοη.

9. Η ομιλία για τον μη-εαυτό με αιτία

20. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Η ύλη, μοναχοί, είναι μη-εαυτός. Όποια αιτία, όποια συνθήκη υπάρχει για την έγερση της ύλης, κι αυτή είναι μη-εαυτός. Η ύλη που έχει δημιουργηθεί από κάτι που είναι μη-εαυτός, μοναχοί, πώς θα είναι εαυτός; Το αίσθημα είναι μη-εαυτός... η αντίληψη είναι μη-εαυτός... οι δραστηριότητες είναι μη-εαυτός... η συνείδηση είναι μη-εαυτός. Όποια αιτία, όποια συνθήκη υπάρχει για την έγερση της συνείδησης, κι αυτή είναι μη-εαυτός. Η συνείδηση που έχει δημιουργηθεί από κάτι που είναι μη-εαυτός, μοναχοί, πώς θα είναι εαυτός; Βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Ένατη.

10. Η ομιλία για τον Άναντα

21. Στη Σαβάτθι... στο μοναστήρι. Τότε ο σεβάσμιος Άναντα πήγε προς τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισε στο πλάι. Καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Άναντα είπε στον Ευλογημένο: «'Παύση, παύση', σεβάσμιε κύριε, λέγεται. Ποιων φαινομένων, σεβάσμιε κύριε, η παύση ονομάζεται 'παύση';» «Η ύλη, Άναντα, είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη, υποκείμενη σε καταστροφή, έχουσα τη φύση της παρακμής, υποκείμενη στη φθίση, έχουσα τη φύση της παύσης. Η παύση αυτής ονομάζεται 'παύση'. Το αίσθημα είναι παροδικό, συνθηκοκρατημένο, εξαρτώμενα γεγεννημένο, υποκείμενο σε καταστροφή, έχον τη φύση της παρακμής, υποκείμενο στη φθίση, έχον τη φύση της παύσης. Η παύση αυτού ονομάζεται 'παύση'. Η αντίληψη... οι δραστηριότητες είναι παροδικές, συνθηκοκρατημένες, εξαρτώμενα γεγεννημένες, υποκείμενες σε καταστροφή, έχουσες τη φύση της παρακμής, υποκείμενες στη φθίση, έχουσες τη φύση της παύσης. Η παύση αυτών ονομάζεται 'παύση'. Η συνείδηση είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη, υποκείμενη σε καταστροφή, έχουσα τη φύση της παρακμής, υποκείμενη στη φθίση, έχουσα τη φύση της παύσης. Αυτών των φαινομένων, Άναντα, η παύση ονομάζεται 'παύση'.» Δέκατη.

Το κεφάλαιο Ανίτσα, δεύτερο.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Παροδικό, οδυνηρό, μη-εαυτός, και τρία ακόμη για το παροδικό·
τρία επίσης ειπώθηκαν με την αιτία, και με τον Άναντα αυτά τα δέκα.

3. Το κεφάλαιο για το φορτίο

1. Η ομιλία για το φορτίο

22. Στη Σαβάτθι... εκεί... «Θα σας διδάξω, μοναχοί, το φορτίο και αυτόν που μεταφέρει το φορτίο και την ανάληψη του φορτίου και την απόθεση του φορτίου. Ακούστε το. Και ποιο, μοναχοί, είναι το φορτίο; Πρέπει να ειπωθεί 'τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης'. Ποια πέντε; Το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στο αίσθημα, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην αντίληψη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στις δραστηριότητες, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση· αυτό ονομάζεται, μοναχοί, το φορτίο».

«Και ποιος, μοναχοί, είναι αυτός που μεταφέρει το φορτίο; Πρέπει να ειπωθεί 'το άτομο'. Αυτός ο σεβάσμιος με τέτοιο όνομα, με τέτοιο σόι· αυτός ονομάζεται, μοναχοί, αυτός που μεταφέρει το φορτίο.

«Και ποια, μοναχοί, είναι η ανάληψη του φορτίου; Αυτή η επιθυμία που οδηγεί σε επαναγέννηση, συνοδευόμενη από απόλαυση και πάθος, που βρίσκει ευχαρίστηση εδώ κι εκεί, δηλαδή - ηδονική επιθυμία, επιθυμία για ύπαρξη, επιθυμία για μη ύπαρξη. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, η ανάληψη του φορτίου.

«Και ποια, μοναχοί, είναι η απόθεση του φορτίου; Η πλήρης αποστασιοποίηση και παύση αυτής της ίδιας της επιθυμίας χωρίς υπόλοιπο, η γενναιοδωρία, η παραίτηση, η ελευθερία, η μη προσκόλληση. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, η απόθεση του φορτίου».

Αυτά είπε ο Ευλογημένος. Αφού είπε αυτά, ο Καλότυχος, ο Διδάσκαλος, είπε επιπλέον αυτό:

«Το φορτίο πράγματι είναι τα πέντε συναθροίσματα, και αυτός που μεταφέρει το φορτίο είναι το άτομο·
η ανάληψη του φορτίου είναι δυστυχία στον κόσμο, η απόθεση του φορτίου είναι ευτυχία.

«Αφού αποθέσει το βαρύ φορτίο, χωρίς να αναλάβει άλλο φορτίο·
ξεριζώνοντας την επιθυμία μαζί με τη ρίζα της, χωρίς πόθο, επέτυχε το τελικό Νιμπάνα». Πρώτο.

2. Η ομιλία για την πλήρη κατανόηση

23. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Θα σας διδάξω, μοναχοί, τα φαινόμενα που πρέπει να γίνουν πλήρως κατανοητά και την πλήρη κατανόηση. Ακούστε το. Και ποια, μοναχοί, είναι τα φαινόμενα που πρέπει να γίνουν πλήρως κατανοητά; Η ύλη, μοναχοί, είναι φαινόμενο που πρέπει να γίνει πλήρως κατανοητό, το αίσθημα είναι φαινόμενο που πρέπει να γίνει πλήρως κατανοητό, η αντίληψη είναι φαινόμενο που πρέπει να γίνει πλήρως κατανοητό, οι δραστηριότητες είναι φαινόμενο που πρέπει να γίνει πλήρως κατανοητό, η συνείδηση είναι φαινόμενο που πρέπει να γίνει πλήρως κατανοητό. Αυτά ονομάζονται, μοναχοί, τα φαινόμενα που πρέπει να γίνουν πλήρως κατανοητά.

Και ποια, μοναχοί, είναι η πλήρης κατανόηση; Αυτή, μοναχοί, που είναι η εξάλειψη του πάθους, η εξάλειψη του μίσους, η εξάλειψη της αυταπάτης. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, η πλήρης κατανόηση». Δεύτερο.

3. Η ομιλία για την άμεση γνώση

24. Προέλευση στη Σαβάττι. «Την ύλη, μοναχοί, μη γνωρίζοντας άμεσα, μη κατανοώντας πλήρως, μη αποχρωματίζοντας, μη εγκαταλείποντας, είναι ανίκανος για την εξάλειψη του πόνου· το αίσθημα μη γνωρίζοντας άμεσα, μη κατανοώντας πλήρως, μη αποχρωματίζοντας, μη εγκαταλείποντας, είναι ανίκανος για την εξάλειψη του πόνου· την αντίληψη μη γνωρίζοντας άμεσα... τις δραστηριότητες μη γνωρίζοντας άμεσα, μη κατανοώντας πλήρως, μη αποχρωματίζοντας, μη εγκαταλείποντας, είναι ανίκανος για την εξάλειψη του πόνου· τη συνείδηση μη γνωρίζοντας άμεσα, μη κατανοώντας πλήρως, μη αποχρωματίζοντας, μη εγκαταλείποντας, είναι ανίκανος για την εξάλειψη του πόνου. Την ύλη όμως, μοναχοί, γνωρίζοντας άμεσα, κατανοώντας πλήρως, αποχρωματίζοντας, εγκαταλείποντας, είναι ικανός για την εξάλειψη του πόνου· το αίσθημα γνωρίζοντας άμεσα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... τη συνείδηση γνωρίζοντας άμεσα, κατανοώντας πλήρως, αποχρωματίζοντας, εγκαταλείποντας, είναι ικανός για την εξάλειψη του πόνου.» Τρίτη.

4. Η ομιλία για τη θέληση και το πάθος

25. Προέλευση στη Σαβάττι. «Όποια θέληση και πάθος, μοναχοί, υπάρχει στην ύλη, εγκαταλείψτε την. Έτσι εκείνη η ύλη θα έχει εγκαταλειφθεί, η ρίζα της θα έχει κοπεί, θα έχει γίνει σαν κορμός φοίνικα, θα έχει οδηγηθεί στην εξαφάνιση, θα έχει τη φύση της μη-έγερσης στο μέλλον. Όποια θέληση και πάθος υπάρχει στο αίσθημα, εγκαταλείψτε την. Έτσι εκείνο το αίσθημα θα έχει εγκαταλειφθεί, η ρίζα του θα έχει κοπεί, θα έχει γίνει σαν κορμός φοίνικα, θα έχει οδηγηθεί στην εξαφάνιση, θα έχει τη φύση της μη-έγερσης στο μέλλον. Όποια θέληση και πάθος υπάρχει στην αντίληψη, εγκαταλείψτε την. Έτσι εκείνη η αντίληψη θα έχει εγκαταλειφθεί, η ρίζα της θα έχει κοπεί, θα έχει γίνει σαν κορμός φοίνικα, θα έχει οδηγηθεί στην εξαφάνιση, θα έχει τη φύση της μη-έγερσης στο μέλλον. Όποια θέληση και πάθος υπάρχει στις δραστηριότητες, εγκαταλείψτε την. Έτσι εκείνες οι δραστηριότητες θα έχουν εγκαταλειφθεί, η ρίζα τους θα έχει κοπεί, θα έχουν γίνει σαν κορμός φοίνικα, θα έχουν οδηγηθεί στην εξαφάνιση, θα έχουν τη φύση της μη-έγερσης στο μέλλον. Όποια θέληση και πάθος υπάρχει στη συνείδηση, εγκαταλείψτε την. Έτσι εκείνη η συνείδηση θα έχει εγκαταλειφθεί, η ρίζα της θα έχει κοπεί, θα έχει γίνει σαν κορμός φοίνικα, θα έχει οδηγηθεί στην εξαφάνιση, θα έχει τη φύση της μη-έγερσης στο μέλλον». Τέταρτο.

5. Η ομιλία για την απόλαυση

26. Προέλευση στη Σαβάττι. «Πριν ακόμα, μοναχοί, από την ανώτατη φώτιση, όταν δεν είχα ακόμα αφυπνιστεί πλήρως, όντας ακόμα Μπόντχισαττα, ήρθε αυτή η σκέψη - 'Ποια είναι η απόλαυση της ύλης, ποιος ο κίνδυνος, ποια η διαφυγή; Ποια είναι η απόλαυση του αισθήματος, ποιος ο κίνδυνος, ποια η διαφυγή; Ποια είναι η απόλαυση της αντίληψης, ποιος ο κίνδυνος, ποια η διαφυγή; Ποια είναι η απόλαυση των δραστηριοτήτων, ποιος ο κίνδυνος, ποια η διαφυγή; Ποια είναι η απόλαυση της συνείδησης, ποιος ο κίνδυνος, ποια η διαφυγή;' Σε μένα, μοναχοί, ήρθε αυτή η σκέψη -

Ἡ εὐτυχία καὶ ἡ ευαρέσκεια που ἐγείρεται ἐξαρτώμενη ἀπὸ τὴν ὕλη, αὕτη εἶναι ἡ ἀπόλαυση τῆς ὕλης. Τὸ ὅτι ἡ ὕλη εἶναι παροδική, οδυνηρή, υποκείμενη σε μεταβολή, αὐτὸς εἶναι ὁ κίνδυνος τῆς ὕλης. Ὅποια εἶναι ἡ ἀπομάκρυνση τῆς θέλησης καὶ τοῦ πάθους γιὰ τὴν ὕλη, ἡ ἐγκατάλειψη τῆς θέλησης καὶ τοῦ πάθους, αὕτη εἶναι ἡ διαφυγή ἀπὸ τὴν ὕλη. Ἡ εὐτυχία καὶ ἡ ευαρέσκεια που ἐγείρεται ἐξαρτώμενη ἀπὸ τὸ αἶσθημα, αὕτη εἶναι ἡ ἀπόλαυση τοῦ αἰσθήματος. Τὸ ὅτι τὸ αἶσθημα εἶναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, αὐτὸς εἶναι ὁ κίνδυνος τοῦ αἰσθήματος. Ὅποια εἶναι ἡ ἀπομάκρυνση τῆς θέλησης καὶ τοῦ πάθους γιὰ τὸ αἶσθημα, ἡ ἐγκατάλειψη τῆς θέλησης καὶ τοῦ πάθους, αὕτη εἶναι ἡ διαφυγή ἀπὸ τὸ αἶσθημα. Ἡ εὐτυχία καὶ ἡ ευαρέσκεια που ἐγείρεται ἐξαρτώμενη ἀπὸ τὴν ἀντίληψη... κ.λπ... Ἡ εὐτυχία καὶ ἡ ευαρέσκεια που ἐγείρεται ἐξαρτώμενη ἀπὸ τὶς δραστηριότητες, αὕτη εἶναι ἡ ἀπόλαυση τῶν δραστηριοτήτων. Τὸ ὅτι οἱ δραστηριότητες εἶναι παροδικές, οδυνηρές, υποκείμενες σε μεταβολή, αὐτὸς εἶναι ὁ κίνδυνος τῶν δραστηριοτήτων. Ὅποια εἶναι ἡ ἀπομάκρυνση τῆς θέλησης καὶ τοῦ πάθους γιὰ τὶς δραστηριότητες, ἡ ἐγκατάλειψη τῆς θέλησης καὶ τοῦ πάθους, αὕτη εἶναι ἡ διαφυγή ἀπὸ τὶς δραστηριότητες. Ἡ εὐτυχία καὶ ἡ ευαρέσκεια που ἐγείρεται ἐξαρτώμενη ἀπὸ τὴν συνείδηση, αὕτη εἶναι ἡ ἀπόλαυση τῆς συνείδησης. Τὸ ὅτι ἡ συνείδηση εἶναι παροδική, οδυνηρή, υποκείμενη σε μεταβολή, αὐτὸς εἶναι ὁ κίνδυνος τῆς συνείδησης. Ὅποια εἶναι ἡ ἀπομάκρυνση τῆς θέλησης καὶ τοῦ πάθους γιὰ τὴν συνείδηση, ἡ ἐγκατάλειψη τῆς θέλησης καὶ τοῦ πάθους, αὕτη εἶναι ἡ διαφυγή ἀπὸ τὴν συνείδηση'.

«Ὅσο καιρὸ, μοναχοί, δὲν γνῶρισα ἄμεσα ὅπως πραγματικά εἶναι αὐτῶν τῶν πέντε συναθροισμάτων τῆς προσκόλλησης ἔτσι τὴν ἀπόλαυση ὡς ἀπόλαυση καὶ τὸν κίνδυνο ὡς κίνδυνο καὶ τὴν διαφυγή ὡς διαφυγή, τόσο καιρὸ ἐγώ, μοναχοί, στὸν κόσμον μαζί με τοὺς θεοὺς, μαζί με τὸν Μάρα, μαζί με τοὺς Βράχμα, στὴ γενιά μαζί με τοὺς ἀσκητὲς καὶ βραχμάνους, μαζί με θεοὺς καὶ ἀνθρώπους, δὲν ἀναγνώρισα τὸν εαυτό μου ὡς αὐτὸν που ἔχει ἀφυπνιστεῖ πλήρως στὴν ἀνυπέρβλητη πλήρη αὐτοφώτιση. Ὅταν ὁμως, μοναχοί, γνῶρισα ἄμεσα ὅπως πραγματικά εἶναι αὐτῶν τῶν πέντε συναθροισμάτων τῆς προσκόλλησης ἔτσι τὴν ἀπόλαυση ὡς ἀπόλαυση καὶ τὸν κίνδυνο ὡς κίνδυνο καὶ τὴν διαφυγή ὡς διαφυγή· τότε ἐγώ, μοναχοί, στὸν κόσμον μαζί με τοὺς θεοὺς, μαζί με τὸν Μάρα, μαζί με τοὺς Βράχμα, στὴ γενιά μαζί με τοὺς ἀσκητὲς καὶ βραχμάνους, μαζί με θεοὺς καὶ ἀνθρώπους, ἀναγνώρισα τὸν εαυτό μου ὡς αὐτὸν που ἔχει ἀφυπνιστεῖ πλήρως στὴν ἀνυπέρβλητη πλήρη αὐτοφώτιση. Καὶ ἡ γνῶση καὶ ἡ ἐνόραση ἐγέρθηκαν σὲ μένα - 'Ἀκλόνητη εἶναι ἡ ἀπελευθέρωσή μου· αὕτη εἶναι ἡ τελευταία γέννηση· δὲν ὑπάρχει πλέον ἐπαναγέννηση'.» Πέμπτο.

6. Ἡ δεύτερη ομιλία γιὰ τὴν ἀπόλαυση

27. Προέλευση στὴ Σαβάττι. «Εγώ, μοναχοί, ἀναζήτησα τὴν ἀπόλαυση τῆς ὕλης. Ὅποια εἶναι ἡ ἀπόλαυση τῆς ὕλης, αὕτην ἀνακάλυψα. Ὅση εἶναι ἡ ἀπόλαυση τῆς ὕλης, με τὴ σοφία τὴν ἔχω δει καλά. Εγώ, μοναχοί, ἀναζήτησα τὸν κίνδυνο τῆς ὕλης. Ὅποιος εἶναι ὁ κίνδυνος τῆς ὕλης, αὐτὸν ἀνακάλυψα. Ὅσος εἶναι ὁ κίνδυνος τῆς ὕλης, με τὴ σοφία τὸν ἔχω δει καλά. Εγώ, μοναχοί, ἀναζήτησα τὴν διαφυγή ἀπὸ τὴν ὕλη. Ὅποια εἶναι ἡ διαφυγή ἀπὸ τὴν ὕλη, αὕτην ἀνακάλυψα. Ὅση εἶναι ἡ διαφυγή ἀπὸ τὴν ὕλη, με τὴ σοφία τὴν ἔχω δει καλά. Εγώ, μοναχοί, γιὰ τὸ αἶσθημα... ἐγώ, μοναχοί, γιὰ τὴν ἀντίληψη... ἐγώ, μοναχοί, γιὰ τὶς δραστηριότητες... Εγώ, μοναχοί, ἀναζήτησα τὴν ἀπόλαυση τῆς συνείδησης. Ὅποια εἶναι ἡ ἀπόλαυση τῆς συνείδησης, αὕτην ἀνακάλυψα. Ὅση εἶναι ἡ ἀπόλαυση τῆς συνείδησης, με τὴ σοφία τὴν ἔχω δει καλά. Εγώ, μοναχοί, ἀναζήτησα τὸν κίνδυνο τῆς συνείδησης. Ὅποιος εἶναι ὁ κίνδυνος τῆς

συνείδησης, αυτόν ανακάλυψα. Όσος είναι ο κίνδυνος της συνείδησης, με τη σοφία τον έχω δει καλά. Εγώ, μοναχοί, αναζήτησα τη διαφυγή από τη συνείδηση. Όποια είναι η διαφυγή από τη συνείδηση, αυτήν ανακάλυψα. Όση είναι η διαφυγή από τη συνείδηση, με τη σοφία την έχω δει καλά. Όσο καιρό, μοναχοί, δεν γνώρισα άμεσα όπως πραγματικά είναι αυτών των πέντε συναθροισμάτων της προσκόλλησης την απόλαυση ως απόλαυση και τον κίνδυνο ως κίνδυνο και τη διαφυγή ως διαφυγή... κ.λπ... γνώρισα άμεσα. Και η γνώση και η ενόραση εγέρθηκαν σε μένα - 'Ακλόνητη είναι η απελευθέρωσή μου· αυτή είναι η τελευταία γέννηση· δεν υπάρχει πλέον επαναγέννηση'.» Έκτο.

7. Η τρίτη ομιλία για την απόλαυση

28. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Αν, μοναχοί, δεν υπήρχε απόλαυση της ύλης, τα όντα δεν θα προσκολλούνταν στην ύλη. Επειδή όμως, μοναχοί, υπάρχει απόλαυση της ύλης, για αυτό τα όντα προσκολλώνται στην ύλη. Αν, μοναχοί, δεν υπήρχε κίνδυνος της ύλης, τα όντα δεν θα απογοητεύονταν από την ύλη. Επειδή όμως, μοναχοί, υπάρχει κίνδυνος της ύλης, για αυτό τα όντα απογοητεύονται από την ύλη. Αν, μοναχοί, δεν υπήρχε διαφυγή από την ύλη, τα όντα δεν θα διέφευγαν από την ύλη. Επειδή όμως, μοναχοί, υπάρχει διαφυγή από την ύλη, για αυτό τα όντα διαφεύγουν από την ύλη. Αν, μοναχοί, του αισθήματος... κ.λπ... αν, μοναχοί, της αντίληψης... αν, μοναχοί, δεν υπήρχε διαφυγή από τις δραστηριότητες, τα όντα δεν θα διέφευγαν από τις δραστηριότητες. Επειδή όμως, μοναχοί, υπάρχει διαφυγή από τις δραστηριότητες, για αυτό τα όντα διαφεύγουν από τις δραστηριότητες. Αν, μοναχοί, δεν υπήρχε απόλαυση της συνείδησης, τα όντα δεν θα προσκολλούνταν στη συνείδηση. Επειδή όμως, μοναχοί, υπάρχει απόλαυση της συνείδησης, για αυτό τα όντα προσκολλώνται στη συνείδηση. Αν, μοναχοί, δεν υπήρχε κίνδυνος της συνείδησης, τα όντα δεν θα απογοητεύονταν από τη συνείδηση. Επειδή όμως, μοναχοί, υπάρχει κίνδυνος της συνείδησης, για αυτό τα όντα απογοητεύονται από τη συνείδηση. Αν, μοναχοί, δεν υπήρχε διαφυγή από τη συνείδηση, τα όντα δεν θα διέφευγαν από τη συνείδηση. Επειδή όμως, μοναχοί, υπάρχει διαφυγή από τη συνείδηση, για αυτό τα όντα διαφεύγουν από τη συνείδηση.

«Όσο καιρό, μοναχοί, τα όντα δεν γνώρισαν άμεσα όπως πραγματικά είναι αυτών των πέντε συναθροισμάτων της προσκόλλησης την απόλαυση ως απόλαυση και τον κίνδυνο ως κίνδυνο και τη διαφυγή ως διαφυγή· τόσο καιρό, μοναχοί, τα όντα από τον κόσμο μαζί με τους θεούς, μαζί με τον Μάρα, μαζί με τους Βράχμα, από τη γενιά μαζί με τους ασκητές και βραχμάνους, μαζί με θεούς και ανθρώπους, δεν διέμεναν απελευθερωμένα, αποδεσμευμένα, ελεύθερα, με έναν νου χωρίς φραγμούς. Όταν όμως, μοναχοί, τα όντα γνώρισαν άμεσα όπως πραγματικά είναι αυτών των πέντε συναθροισμάτων της προσκόλλησης την απόλαυση ως απόλαυση και τον κίνδυνο ως κίνδυνο και τη διαφυγή ως διαφυγή· τότε, μοναχοί, τα όντα από τον κόσμο μαζί με τους θεούς, μαζί με τον Μάρα, μαζί με τους Βράχμα, από τη γενιά μαζί με τους ασκητές και βραχμάνους, μαζί με θεούς και ανθρώπους, διαμένουν απελευθερωμένα, αποδεσμευμένα, ελεύθερα, με έναν νου χωρίς φραγμούς.» Έβδομη.

8. Η ομιλία για την ευχαρίστηση

29. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Όποιος, μοναχοί, απολαμβάνει την ύλη, απολαμβάνει τον πόνο. Όποιος απολαμβάνει τον πόνο, αυτός δεν είναι απελευθερωμένος από τον πόνο, λέω. Όποιος απολαμβάνει το αίσθημα... όποιος απολαμβάνει την αντίληψη...

όποιος απολαμβάνει τις δραστηριότητες... όποιος απολαμβάνει τη συνείδηση, απολαμβάνει τον πόνο. Όποιος απολαμβάνει τον πόνο, αυτός δεν είναι απελευθερωμένος από τον πόνο, λέω. Όποιος όμως, μοναχοί, δεν απολαμβάνει την ύλη, δεν απολαμβάνει τον πόνο. Όποιος δεν απολαμβάνει τον πόνο, αυτός είναι απελευθερωμένος από τον πόνο, λέω. Όποιος δεν απολαμβάνει το αίσθημα... όποιος δεν απολαμβάνει την αντίληψη... όποιος δεν απολαμβάνει τις δραστηριότητες... όποιος δεν απολαμβάνει τη συνείδηση, δεν απολαμβάνει τον πόνο. Όποιος δεν απολαμβάνει τον πόνο, αυτός είναι απελευθερωμένος από τον πόνο, λέω». Ογδοη.

9. Ομιλία για την έγερση

30. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Όποια, μοναχοί, είναι η έγερση της ύλης, η διάρκεια, η επαναγέννηση, η εμφάνιση, αυτή είναι η έγερση του πόνου, η διάρκεια των ασθενειών, η εμφάνιση του γήρατος και του θανάτου. Όποια του αισθήματος... κ.λπ... όποια της αντίληψης... κ.λπ... όποια των δραστηριοτήτων... κ.λπ... όποια είναι η έγερση της συνείδησης, η διάρκεια, η επαναγέννηση, η εμφάνιση, αυτή είναι η έγερση του πόνου, η διάρκεια των ασθενειών, η εμφάνιση του γήρατος και του θανάτου. Όποια όμως, μοναχοί, είναι η παύση της ύλης, ο κατευνασμός, η πάροδος, αυτή είναι η παύση του πόνου, ο κατευνασμός των ασθενειών, η πάροδος του γήρατος και του θανάτου. Όποια του αισθήματος... κ.λπ... όποια της αντίληψης... όποια των δραστηριοτήτων... όποια είναι η παύση της συνείδησης, ο κατευνασμός, η πάροδος, αυτή είναι η παύση του πόνου, ο κατευνασμός των ασθενειών, η πάροδος του γήρατος και του θανάτου». Ένατη.

10. Η ομιλία για τη ρίζα της δυστυχίας

31. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Θα σας διδάξω, μοναχοί, τη δυστυχία και τη ρίζα της δυστυχίας. Ακούστε το. Και ποια, μοναχοί, είναι η δυστυχία; Η ύλη, μοναχοί, είναι δυστυχία, το αίσθημα είναι δυστυχία, η αντίληψη είναι δυστυχία, οι δραστηριότητες είναι δυστυχία, η συνείδηση είναι δυστυχία. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, η δυστυχία. Και ποια, μοναχοί, είναι η ρίζα της δυστυχίας; Αυτή η επιθυμία που οδηγεί σε επαναγέννηση, συνοδευόμενη από απόλαυση και πάθος, που βρίσκει ευχαρίστηση εδώ κι εκεί· δηλαδή - ηδονική επιθυμία, επιθυμία για ύπαρξη, επιθυμία για μη ύπαρξη. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, η ρίζα της δυστυχίας». Δέκατη.

11. Η ομιλία για το εύθραυστο

32. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Θα σας διδάξω, μοναχοί, το εύθραυστο και το μη εύθραυστο. Ακούστε το. Και τι, μοναχοί, είναι εύθραυστο, τι είναι μη εύθραυστο; Η ύλη, μοναχοί, είναι εύθραυστη. Όποια είναι η παύση της, ο κατευνασμός, η πάροδος, αυτό είναι το μη εύθραυστο. Το αίσθημα είναι εύθραυστο. Όποια είναι η παύση του, ο κατευνασμός, η πάροδος, αυτό είναι το μη εύθραυστο. Η αντίληψη είναι εύθραυστη... οι δραστηριότητες είναι εύθραυστες. Όποια είναι η παύση τους, ο κατευνασμός, η πάροδος, αυτό είναι το μη εύθραυστο. Η συνείδηση είναι εύθραυστη. Όποια είναι η παύση της, ο κατευνασμός, η πάροδος, αυτό είναι το μη εύθραυστο». Ενδέκατη.

Το κεφάλαιο Μπάρα, τρίτο.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Το φορτίο, η πλήρης κατανόηση, η άμεση γνώση, η θέληση και το πάθος τέταρτη·

και τρεις απολαύσεις ειπώθηκαν, η ευχαρίστηση όγδοη·
η έγερση και η ρίζα της δυστυχίας, ενδέκατη το εύθραυστο.

4. Το κεφάλαιο για το μη δικό σας

1. Η ομιλία για το μη δικό σας

33. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Ό,τι, μοναχοί, δεν είναι δικό σας, αυτό εγκαταλείψτε. Αυτό που έχει εγκαταλειφθεί από εσάς θα είναι προς ευημερία και ευτυχία. Και τι, μοναχοί, δεν είναι δικό σας; Η ύλη, μοναχοί, δεν είναι δική σας, αυτήν εγκαταλείψτε. Αυτό που έχει εγκαταλειφθεί από εσάς θα είναι προς ευημερία και ευτυχία. Το αίσθημα δεν είναι δικό σας, αυτό εγκαταλείψτε. Αυτό που έχει εγκαταλειφθεί από εσάς θα είναι προς ευημερία και ευτυχία. Η αντίληψη δεν είναι δική σας... οι δραστηριότητες δεν είναι δικές σας, αυτές εγκαταλείψτε. Αυτές που έχουν εγκαταλειφθεί από εσάς θα είναι προς ευημερία και ευτυχία. Η συνείδηση δεν είναι δική σας, αυτήν εγκαταλείψτε. Αυτό που έχει εγκαταλειφθεί από εσάς θα είναι προς ευημερία και ευτυχία».

«Όπως, μοναχοί, ό,τι χόρτα, ξύλα, κλαδιά και φύλλα υπάρχουν σε αυτό το άλσος του Τζέτα, αν ο κόσμος τα έπαιρνε ή τα έκαιγε ή τα χρησιμοποιούσε όπως ήθελε. Μήπως θα σκεφτόσασταν έτσι - 'Ο κόσμος μας παίρνει ή μας καίει ή μας χρησιμοποιεί όπως θέλει';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Για ποιο λόγο;» «Διότι αυτό, σεβάσμιε κύριε, δεν είναι ούτε ο εαυτός μας ούτε κάτι που ανήκει σε έναν εαυτό». «Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, η ύλη δεν είναι δική σας, αυτήν εγκαταλείψτε. Αυτό που έχει εγκαταλειφθεί από εσάς θα είναι προς ευημερία και ευτυχία. Το αίσθημα δεν είναι δικό σας, αυτό εγκαταλείψτε. Αυτό που έχει εγκαταλειφθεί από εσάς θα είναι προς ευημερία και ευτυχία. Η αντίληψη δεν είναι δική σας... οι δραστηριότητες δεν είναι δικές σας... η συνείδηση δεν είναι δική σας, αυτήν εγκαταλείψτε. Αυτό που έχει εγκαταλειφθεί από εσάς θα είναι προς ευημερία και ευτυχία». Πρώτο.

2. Η δεύτερη ομιλία για το μη δικό σας

34. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Ό,τι, μοναχοί, δεν είναι δικό σας, αυτό εγκαταλείψτε. Αυτό που έχει εγκαταλειφθεί από εσάς θα είναι προς ευημερία και ευτυχία. Και τι, μοναχοί, δεν είναι δικό σας; Η ύλη, μοναχοί, δεν είναι δική σας, αυτήν εγκαταλείψτε. Αυτό που έχει εγκαταλειφθεί από εσάς θα είναι προς ευημερία και ευτυχία. Το αίσθημα δεν είναι δικό σας... η αντίληψη δεν είναι δική σας... οι δραστηριότητες δεν είναι δικές σας... η συνείδηση δεν είναι δική σας, αυτήν εγκαταλείψτε. Αυτό που έχει εγκαταλειφθεί από εσάς θα είναι προς ευημερία και ευτυχία. Ό,τι, μοναχοί, δεν είναι δικό σας, αυτό εγκαταλείψτε. Αυτό που έχει εγκαταλειφθεί από εσάς θα είναι προς ευημερία και ευτυχία». Δεύτερο.

3. Η ομιλία για κάποιον μοναχό

35. Προέλευση στη Σαβάττχι. Τότε κάποιος μοναχός πλησίασε τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισε στο πλάι. Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «Καλώς, σεβάσμιε κύριε, ας μου διδάξει ο Ευλογημένος τη Διδασκαλία συνοπτικά· ώστε εγώ, αφού ακούσω τη Διδασκαλία του Ευλογημένου, να παραμείνω μόνος, αποτραβηγμένος, επιμελής,

ενεργητικός, αποφασισμένος». «Ό,τι, μοναχέ, υπολανθάνει, με αυτό θεωρείται· ό,τι δεν υπολανθάνει, με αυτό δεν θεωρείται». «Κατανοήθηκε, Ευλογημένε· κατανοήθηκε, Καλότυχε».

«Πώς όμως εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα;» «Αν, σεβάσμιε κύριε, η ύλη υπολανθάνει, με αυτήν θεωρείται. Αν το αίσθημα υπολανθάνει, με αυτό θεωρείται. Αν η αντίληψη υπολανθάνει, με αυτήν θεωρείται. Αν οι δραστηριότητες υπολανθάνουν, με αυτές θεωρείται. Αν η συνείδηση υπολανθάνει, με αυτήν θεωρείται. Αν, σεβάσμιε κύριε, η ύλη δεν υπολανθάνει, με αυτήν δεν θεωρείται. Αν το αίσθημα... αν η αντίληψη... αν οι δραστηριότητες... αν η συνείδηση δεν υπολανθάνει, με αυτήν δεν θεωρείται. Αυτού, σεβάσμιε κύριε, που ειπώθηκε συνοπτικά από τον Ευλογημένο, κατανοώ έτσι αναλυτικά το νόημα».

«Καλώς, καλώς, μοναχέ! Καλώς πράγματι εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα. Αν, μοναχέ, η ύλη υπολανθάνει, με αυτήν θεωρείται. Αν το αίσθημα... αν η αντίληψη... αν οι δραστηριότητες... αν η συνείδηση υπολανθάνει, με αυτήν θεωρείται. Αν, μοναχέ, η ύλη δεν υπολανθάνει, με αυτήν δεν θεωρείται. Αν το αίσθημα... αν η αντίληψη... αν οι δραστηριότητες... αν η συνείδηση δεν υπολανθάνει, με αυτήν δεν θεωρείται. Αυτού λοιπόν, μοναχέ, που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα, έτσι αναλυτικά πρέπει να κατανοηθεί το νόημα».

Τότε εκείνος ο μοναχός, αφού χάρηκε και ευχαρίστησε για τα λόγια του Ευλογημένου, σηκώθηκε από τη θέση του, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο, τον περιήλθε κρατώντας τον στα δεξιά του και έφυγε.

Τότε εκείνος ο μοναχός, μένοντας μόνος, αποτραβηγμένος, επιμελής, ενεργητικός, αποφασισμένος, σε σύντομο χρονικό διάστημα - για τον σκοπό που οι γιοι καλών οικογενειών σωστά αναχωρούν από την οικογενειακή ζωή στην άστεγη ζωή, αυτό το ανυπέρβλητο - τον τελικό στόχο της άγιας ζωής, έχοντας ο ίδιος κατανοήσει πλήρως με άμεση γνώση στην παρούσα ζωή, έχοντας επιτύχει, παρέμεινε. Γνώρισε άμεσα: «η γέννηση έχει εξαλειφθεί, η άγια ζωή έχει βιωθεί, αυτό που έπρεπε να γίνει έχει γίνει, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Και εκείνος ο μοναχός έγινε ένας από τους Άξιους. Τρίτη.

4. Η δεύτερη ομιλία για κάποιον μοναχό

36. Προέλευση στη Σαβάττχι. Τότε κάποιος μοναχός πλησίασε τον Ευλογημένο... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «Καλώς, σεβάσμιε κύριε, ας μου διδάξει ο Ευλογημένος τη Διδασκαλία συνοπτικά, ώστε εγώ, αφού ακούσω τη Διδασκαλία του Ευλογημένου, να παραμείνω μόνος, αποτραβηγμένος, επιμελής, ενεργητικός, αποφασισμένος». «Ό,τι, μοναχέ, υπολανθάνει, αυτό πεθαίνει μαζί· ό,τι πεθαίνει μαζί, με αυτό θεωρείται. Ό,τι δεν υπολανθάνει, αυτό δεν πεθαίνει μαζί· ό,τι δεν πεθαίνει μαζί, με αυτό δεν θεωρείται». «Κατανοήθηκε, Ευλογημένε· κατανοήθηκε, Καλότυχε».

«Πώς όμως εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα;» «Αν, σεβάσμιε κύριε, η ύλη υπολανθάνει, αυτή πεθαίνει μαζί· ό,τι πεθαίνει μαζί, με αυτό θεωρείται. Αν το αίσθημα υπολανθάνει... αν η αντίληψη υπολανθάνει... αν οι δραστηριότητες υπολανθάνουν... αν η συνείδηση υπολανθάνει, αυτή πεθαίνει μαζί· ό,τι πεθαίνει μαζί, με αυτό θεωρείται. Αν, σεβάσμιε κύριε, η ύλη

δεν υπολανθάνει, αυτή δεν πεθαίνει μαζί· ό,τι δεν πεθαίνει μαζί, με αυτό δεν θεωρείται. Αν το αίσθημα δεν υπολανθάνει... αν η αντίληψη δεν υπολανθάνει... αν οι δραστηριότητες δεν υπολανθάνουν... αν η συνείδηση δεν υπολανθάνει, αυτή δεν πεθαίνει μαζί· ό,τι δεν πεθαίνει μαζί, με αυτό δεν θεωρείται. Αυτού, σεβάσμιε κύριε, που ειπώθηκε συνοπτικά από τον Ευλογημένο, κατανοώ έτσι αναλυτικά το νόημα».

«Καλώς, καλώς, μοναχέ! Καλώς πράγματι εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα. Αν, μοναχέ, η ύλη υπολανθάνει, αυτή πεθαίνει μαζί· ό,τι πεθαίνει μαζί, με αυτό θεωρείται. Αν το αίσθημα, μοναχέ... αν η αντίληψη, μοναχέ... αν οι δραστηριότητες, μοναχέ... αν η συνείδηση, μοναχέ, υπολανθάνει, αυτή πεθαίνει μαζί· ό,τι πεθαίνει μαζί, με αυτό θεωρείται. Αν, μοναχέ, η ύλη δεν υπολανθάνει, αυτή δεν πεθαίνει μαζί· ό,τι δεν πεθαίνει μαζί, με αυτό δεν θεωρείται. Αν το αίσθημα δεν υπολανθάνει... αν η αντίληψη δεν υπολανθάνει... αν οι δραστηριότητες δεν υπολανθάνουν... αν η συνείδηση δεν υπολανθάνει, αυτή δεν πεθαίνει μαζί· ό,τι δεν πεθαίνει μαζί, με αυτό δεν θεωρείται. Αυτού λοιπόν, μοναχέ, που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα, έτσι αναλυτικά πρέπει να κατανοηθεί το νόημα»... κ.λπ... Και εκείνος ο μοναχός έγινε ένας από τους Άξιους. Τέταρτο.

5. Η ομιλία για τον Άναντα

37. Προέλευση στη Σαβάττχι. Τότε ο σεβάσμιος Άναντα πήγε προς τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε, χαιρέτησε τον Ευλογημένο. Αφού ολοκλήρωσε την ευγενική και αξιομνημόνευτη συζήτηση, κάθισε στο πλάι. Στον σεβάσμιο Άναντα που καθόταν στο πλάι, ο Ευλογημένος είπε αυτό:

«Αν, Άναντα, σε ρωτούσαν έτσι - "Ποιων φαινομένων, φίλε Άναντα, η έγερση γίνεται γνωστή, η παρακμή γίνεται γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια γίνεται γνωστή;" Έτσι ερωτηθείς εσύ, Άναντα, πώς θα απαντούσες;» «Αν, σεβάσμιε κύριε, με ρωτούσαν έτσι - "Ποιων φαινομένων, φίλε Άναντα, η έγερση γίνεται γνωστή, η παρακμή γίνεται γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια γίνεται γνωστή;" Έτσι ερωτηθείς εγώ, σεβάσμιε κύριε, έτσι θα απαντούσα - "Της ύλης, φίλε, η έγερση γίνεται γνωστή, η παρακμή γίνεται γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια γίνεται γνωστή. Στο αίσθημα... στην αντίληψη... των δραστηριοτήτων... της συνείδησης η έγερση γίνεται γνωστή, η παρακμή γίνεται γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια γίνεται γνωστή. Αυτών των φαινομένων, φίλε, η έγερση γίνεται γνωστή, η παρακμή γίνεται γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια γίνεται γνωστή." Έτσι ερωτηθείς εγώ, σεβάσμιε κύριε, έτσι θα απαντούσα».

«Καλώς, καλώς, Άναντα! Της ύλης, Άναντα, η έγερση γίνεται γνωστή, η παρακμή γίνεται γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια γίνεται γνωστή. Στο αίσθημα... στην αντίληψη... των δραστηριοτήτων... της συνείδησης η έγερση γίνεται γνωστή, η παρακμή γίνεται γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια γίνεται γνωστή. Αυτών των φαινομένων, Άναντα, η έγερση γίνεται γνωστή, η παρακμή γίνεται γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια γίνεται γνωστή. Έτσι ερωτηθείς εσύ, Άναντα, έτσι θα απαντούσες». Πέμπτο.

6. Η δεύτερη ομιλία για τον Άναντα

38. Προέλευση στη Σαβάττχι. Στον σεβάσμιο Άναντα που καθόταν στο πλάι, ο Ευλογημένος είπε αυτό:

«Αν, Άναντα, σε ρωτούσαν έτσι - "Ποιων φαινομένων, φίλε Άναντα, η έγερση έγινε

γνωστή, η παρακμή έγινε γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια έγινε γνωστή; Ποιων φαινομένων η έγερση θα γίνει γνωστή, η παρακμή θα γίνει γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια θα γίνει γνωστή; Ποιων φαινομένων η έγερση γίνεται γνωστή, η παρακμή γίνεται γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια γίνεται γνωστή;" Έτσι ερωτηθείς εσύ, Άναντα, πώς θα απαντούσες;» «Αν, σεβάσμιε κύριε, με ρωτούσαν έτσι - "Ποιων φαινομένων, φίλε Άναντα, η έγερση έγινε γνωστή, η παρακμή έγινε γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια έγινε γνωστή; Ποιων φαινομένων η έγερση θα γίνει γνωστή, η παρακμή θα γίνει γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια θα γίνει γνωστή; Ποιων φαινομένων η έγερση γίνεται γνωστή, η παρακμή γίνεται γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια γίνεται γνωστή;" Έτσι ερωτηθείς εγώ, σεβάσμιε κύριε, έτσι θα απαντούσα - "Όποια ύλη είναι παρελθόν, κατέπαυσε, μεταβλήθηκε· αυτής η έγερση έγινε γνωστή, η παρακμή έγινε γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια έγινε γνωστή. Όποιο αίσθημα είναι παρελθόν, κατέπαυσε, μεταβλήθηκε· αυτού η έγερση έγινε γνωστή, η παρακμή έγινε γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια έγινε γνωστή. Όποια αντίληψη... όποιες δραστηριότητες είναι παρελθόν, κατέπαυσαν, μεταβλήθηκαν· αυτών η έγερση έγινε γνωστή, η παρακμή έγινε γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια έγινε γνωστή. Όποια συνείδηση είναι παρελθόν, κατέπαυσε, μεταβλήθηκε· αυτής η έγερση έγινε γνωστή, η παρακμή έγινε γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια έγινε γνωστή. Αυτών των φαινομένων, φίλε, η έγερση έγινε γνωστή, η παρακμή έγινε γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια έγινε γνωστή."

"Όποια ύλη είναι αγέννητη, δεν έχει εμφανιστεί· αυτής η έγερση θα γίνει γνωστή, η παρακμή θα γίνει γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια θα γίνει γνωστή. Όποιο αίσθημα είναι αγέννητο, δεν έχει εμφανιστεί· αυτού η έγερση θα γίνει γνωστή, η παρακμή θα γίνει γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια θα γίνει γνωστή. Όποια αντίληψη... κ.λπ... όποιες δραστηριότητες είναι αγέννητες, δεν έχουν εμφανιστεί· αυτών η έγερση θα γίνει γνωστή, η παρακμή θα γίνει γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια θα γίνει γνωστή. Όποια συνείδηση είναι αγέννητη, δεν έχει εμφανιστεί· αυτής η έγερση θα γίνει γνωστή, η παρακμή θα γίνει γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια θα γίνει γνωστή. Αυτών των φαινομένων, φίλε, η έγερση θα γίνει γνωστή, η παρακμή θα γίνει γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια θα γίνει γνωστή."

«Όποια ύλη, φίλε, έχει γεννηθεί, έχει εμφανιστεί· αυτής η έγερση γίνεται γνωστή, η παρακμή γίνεται γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια γίνεται γνωστή. Όποιο αίσθημα έχει γεννηθεί, έχει εμφανιστεί... κ.λπ... όποια αντίληψη... όποιες δραστηριότητες έχουν γεννηθεί, έχουν εμφανιστεί· αυτών η έγερση γίνεται γνωστή, η παρακμή γίνεται γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια γίνεται γνωστή. Όποια συνείδηση έχει γεννηθεί, έχει εμφανιστεί, αυτής η έγερση γίνεται γνωστή, η παρακμή γίνεται γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια γίνεται γνωστή. Αυτών των φαινομένων, φίλε, η έγερση γίνεται γνωστή, η παρακμή γίνεται γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια γίνεται γνωστή." Έτσι ερωτηθείς εγώ, σεβάσμιε κύριε, έτσι θα απαντούσα».

«Καλώς, καλώς, Άναντα! Όποια ύλη, Άναντα, είναι παρελθόν, κατέπαυσε, μεταβλήθηκε· αυτής η έγερση έγινε γνωστή, η παρακμή έγινε γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια έγινε γνωστή. Όποιο αίσθημα... όποια αντίληψη... όποιες δραστηριότητες... όποια συνείδηση είναι παρελθόν, κατέπαυσε, μεταβλήθηκε· αυτής

η έγερση έγινε γνωστή, η παρακμή έγινε γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια έγινε γνωστή. Αυτών των φαινομένων, Άναντα, η έγερση έγινε γνωστή, η παρακμή έγινε γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια έγινε γνωστή.

«Όποια ύλη, Άναντα, δεν έχει γεννηθεί, δεν έχει εμφανιστεί· αυτής η έγερση θα γίνει γνωστή, η παρακμή θα γίνει γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια θα γίνει γνωστή. Όποιο αίσθημα... όποια αντίληψη... όποιες δραστηριότητες... όποια συνείδηση δεν έχει γεννηθεί, δεν έχει εμφανιστεί· αυτής η έγερση θα γίνει γνωστή, η παρακμή θα γίνει γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια θα γίνει γνωστή. Αυτών των φαινομένων, Άναντα, η έγερση θα γίνει γνωστή, η παρακμή θα γίνει γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια θα γίνει γνωστή.

«Όποια ύλη, Άναντα, έχει γεννηθεί, έχει εμφανιστεί· αυτής η έγερση γίνεται γνωστή, η παρακμή γίνεται γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια γίνεται γνωστή. Όποιο αίσθημα έχει γεννηθεί, έχει εμφανιστεί... όποια αντίληψη... όποιες δραστηριότητες... όποια συνείδηση έχει γεννηθεί, έχει εμφανιστεί· αυτής η έγερση γίνεται γνωστή, η παρακμή γίνεται γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια γίνεται γνωστή. Αυτών των φαινομένων, Άναντα, η έγερση γίνεται γνωστή, η παρακμή γίνεται γνωστή, η μεταβολή κατά τη διάρκεια γίνεται γνωστή. Έτσι ερωτηθείς εσύ, Άναντα, έτσι θα απαντούσες». Έκτο.

7. Η ομιλία για τη συμφωνία με τη Διδασκαλία

39. Προέλευση στη Σαβάττι. «Για έναν μοναχό που ασκεί σύμφωνα με τη Διδασκαλία, μοναχοί, αυτή είναι η φυσική συμπεριφορά: να διαμένει πλήρης αποστασιοποίησης από την ύλη, να διαμένει πλήρης αποστασιοποίησης από το αίσθημα, να διαμένει πλήρης αποστασιοποίησης από την αντίληψη, να διαμένει πλήρης αποστασιοποίησης από τις δραστηριότητες, να διαμένει πλήρης αποστασιοποίησης από τη συνείδηση. Όποιος διαμένοντας πλήρης αποστασιοποίησης από την ύλη, από το αίσθημα... στην αντίληψη... διαμένοντας πλήρης αποστασιοποίησης από τις δραστηριότητες, διαμένοντας πλήρης αποστασιοποίησης από τη συνείδηση, κατανοεί πλήρως την ύλη, το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... κατανοεί πλήρως τη συνείδηση, αυτός κατανοώντας πλήρως την ύλη, το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... κατανοώντας πλήρως τη συνείδηση, απελευθερώνεται από την ύλη, απελευθερώνεται από το αίσθημα, απελευθερώνεται από την αντίληψη, απελευθερώνεται από τις δραστηριότητες, απελευθερώνεται από τη συνείδηση, απελευθερώνεται από τη γέννηση, από το γήρας και τον θάνατο, από τις λύπες, από τους θρήνους, από τον πόνο, από τη δυσαρέσκεια, από το άγχος, λέω ότι απελευθερώνεται από τον πόνο». Έβδομη.

8. Η ομιλία Ντουτιγιαανουντχάμμα

40. Προέλευση στη Σαβάττι. «Για έναν μοναχό που ασκεί σύμφωνα με τη Διδασκαλία, μοναχοί, αυτή είναι η φυσική συμπεριφορά: να διαμένει παρατηρώντας το παροδικό στην ύλη... κ.λπ... λέω ότι απελευθερώνεται από τον πόνο». Ογδοη.

9. Η ομιλία Τατιγιαανουντχάμμα

41. Προέλευση στη Σαβάττι. «Για έναν μοναχό που ασκεί σύμφωνα με τη Διδασκαλία, μοναχοί, αυτή είναι η φυσική συμπεριφορά: να διαμένει παρατηρώντας τον πόνο στην ύλη... κ.λπ... λέω ότι απελευθερώνεται από τον πόνο». Ένατη.

10. Η ομιλία Τσατουττχανουντχάμμα

42. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Για έναν μοναχό που ασκεί σύμφωνα με τη Διδασκαλία, μοναχοί, αυτή είναι η φυσική συμπεριφορά: να διαμένει παρατηρώντας τον μη-εαυτό στην ύλη, στο αίσθημα... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες... να διαμένει παρατηρώντας τον μη-εαυτό στη συνείδηση. Όποιος διαμένοντας παρατηρώντας τον μη-εαυτό στην ύλη... κ.λπ... κατανοεί πλήρως την ύλη, το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... κατανοώντας πλήρως τη συνείδηση, απελευθερώνεται από την ύλη, απελευθερώνεται από το αίσθημα, απελευθερώνεται από την αντίληψη, απελευθερώνεται από τις δραστηριότητες, απελευθερώνεται από τη συνείδηση, απελευθερώνεται από τη γέννηση, από το γήρας και τον θάνατο, από τις λύπες, από τους θρήνους, από τον πόνο, από τη δυσαρέσκεια, από το άγχος, λέω ότι απελευθερώνεται από τον πόνο». Δέκατη.

Το κεφάλαιο Νατουμχάκαμ, τέταρτο.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Με το «όχι δικά σας» δύο ειπώθηκαν, με τους μοναχούς άλλα δύο·
με τον Άναντα και δύο ειπώθηκαν, με τη φυσική συμπεριφορά δύο ζεύγη.

5. Το κεφάλαιο για το να είστε εσείς οι ίδιοι ως νησί

1. Η ομιλία Αττάντιπα

43. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Διαμένετε, μοναχοί, έχοντας τον εαυτό σας ως νησί, έχοντας τον εαυτό σας ως καταφύγιο, χωρίς άλλο καταφύγιο, έχοντας τη Διδασκαλία ως νησί, έχοντας τη Διδασκαλία ως καταφύγιο, χωρίς άλλο καταφύγιο. Σε αυτούς, μοναχοί, που διαμένουν έχοντας τον εαυτό τους ως νησί, έχοντας τον εαυτό τους ως καταφύγιο, χωρίς άλλο καταφύγιο, έχοντας τη Διδασκαλία ως νησί, έχοντας τη Διδασκαλία ως καταφύγιο, χωρίς άλλο καταφύγιο, η αιτία πρέπει να εξεταστεί. Από πού γεννιούνται η λύπη, ο θρήνος, ο πόνος, η δυσαρέσκεια και το άγχος, από πού προέρχονται;»

«Και από πού, μοναχοί, γεννιούνται η λύπη, ο θρήνος, ο πόνος, η δυσαρέσκεια και το άγχος, από πού προέρχονται; Εδώ, μοναχοί, ο αδαής κοινός άνθρωπος που δεν βλέπει τους ευγενείς, που δεν είναι επιδέξιος στην ευγενή διδασκαλία, που δεν είναι πειθαρχημένος στην ευγενή διδασκαλία, που δεν βλέπει τα ενάρετα άτομα, που δεν είναι επιδέξιος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, που δεν είναι πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, θεωρεί την ύλη ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα ύλη· ή την ύλη στον εαυτό, ή τον εαυτό στην ύλη. Η ύλη του αυτή μεταβάλλεται και γίνεται διαφορετική. Λόγω της μεταβολής και αλλοίωσης της ύλης του, εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσαρέσκεια και άγχος. Θεωρεί το αίσθημα ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα αίσθημα· ή το αίσθημα στον εαυτό, ή τον εαυτό στο αίσθημα. Το αίσθημά του αυτό μεταβάλλεται και γίνεται διαφορετικό. Λόγω της μεταβολής και αλλοίωσης του αισθήματός του, εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσαρέσκεια και άγχος. Θεωρεί την αντίληψη ως εαυτό... θεωρεί τις δραστηριότητες ως εαυτό... θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα

συνείδηση· ή τη συνείδηση στον εαυτό, ή τον εαυτό στη συνείδηση. Η συνείδησή του αυτή μεταβάλλεται και γίνεται διαφορετική. Από τη μεταβολή και την αλλαγή της συνείδησής του εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσaréσκεια και άγχος.

«Γνωρίζοντας, μοναχοί, την παροδικότητα της ύλης, τη μεταβολή, τη φθίση και την παύση, 'τόσο στο παρελθόν όσο και τώρα, όλη η ύλη είναι παροδική, οδυνηρή και υποκείμενη σε μεταβολή', βλέποντας έτσι αυτό όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία, η λύπη, ο θρήνος, ο πόνος, η δυσaréσκεια και το άγχος εγκαταλείπονται. Με την εγκατάλειψή τους δεν ταραάζεται· μη ταραζόμενος διαμένει στην ευτυχία· ο μοναχός που διαμένει στην ευτυχία ονομάζεται 'κατασβεσμένος ως προς εκείνο το μέρος'. Γνωρίζοντας, μοναχοί, την παροδικότητα του αισθήματος, τη μεταβολή, τη φθίση και την παύση, 'τόσο στο παρελθόν όσο και τώρα, όλα τα αισθήματα είναι παροδικά, οδυνηρά και υποκείμενα σε μεταβολή', βλέποντας έτσι αυτό όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία, η λύπη, ο θρήνος, ο πόνος, η δυσaréσκεια και το άγχος εγκαταλείπονται. Με την εγκατάλειψή τους δεν ταραάζεται· μη ταραζόμενος διαμένει στην ευτυχία· ο μοναχός που διαμένει στην ευτυχία ονομάζεται 'κατασβεσμένος ως προς εκείνο το μέρος'. Της αντίληψης... Γνωρίζοντας, μοναχοί, την παροδικότητα των δραστηριοτήτων, τη μεταβολή, τη φθίση και την παύση, 'τόσο στο παρελθόν όσο και τώρα, όλες οι δραστηριότητες είναι παροδικές, οδυνηρές και υποκείμενες σε μεταβολή', βλέποντας έτσι αυτό όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία, η λύπη, ο θρήνος, ο πόνος, η δυσaréσκεια και το άγχος εγκαταλείπονται. Με την εγκατάλειψή τους δεν ταραάζεται· μη ταραζόμενος διαμένει στην ευτυχία· ο μοναχός που διαμένει στην ευτυχία ονομάζεται 'κατασβεσμένος ως προς εκείνο το μέρος'. Γνωρίζοντας, μοναχοί, την παροδικότητα της συνείδησης, τη μεταβολή, τη φθίση και την παύση, 'τόσο στο παρελθόν όσο και τώρα, όλη η συνείδηση είναι παροδική, οδυνηρή και υποκείμενη σε μεταβολή', βλέποντας έτσι αυτό όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία, η λύπη, ο θρήνος, ο πόνος, η δυσaréσκεια και το άγχος εγκαταλείπονται. Με την εγκατάλειψή τους δεν ταραάζεται· μη ταραζόμενος διαμένει στην ευτυχία· ο μοναχός που διαμένει στην ευτυχία ονομάζεται 'κατασβεσμένος ως προς εκείνο το μέρος'.» Πρώτο.

2. Η ομιλία για την πρακτική

44. Προέλευση στη Σαβάττι. «Θα σας διδάξω, μοναχοί, την πρακτική που οδηγεί στην προέλευση της ταυτότητας και την πρακτική που οδηγεί στην παύση της ταυτότητας. Ακούστε το. Και ποια, μοναχοί, είναι η πρακτική που οδηγεί στην προέλευση της ταυτότητας; Εδώ, μοναχοί, ο αδαής κοινός άνθρωπος που δεν βλέπει τους ευγενείς, που δεν είναι επιδέξιος στην ευγενή διδασκαλία, που δεν είναι πειθαρχημένος στην ευγενή διδασκαλία, που δεν βλέπει τα ενάρετα άτομα, που δεν είναι επιδέξιος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, που δεν είναι πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, θεωρεί την ύλη ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα ύλη· ή την ύλη στον εαυτό, ή τον εαυτό στην ύλη. Το αίσθημα ως εαυτό... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα συνείδηση· ή τη συνείδηση στον εαυτό, ή τον εαυτό στη συνείδηση. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, 'πρακτική που οδηγεί στην προέλευση της ταυτότητας, πρακτική που οδηγεί στην προέλευση της ταυτότητας'. Έτσι πράγματι, μοναχοί, λέγεται 'εξέταση που οδηγεί στην προέλευση του υπαρξιακού πόνου'. Αυτό είναι το νόημα εδώ».

«Και ποια, μοναχοί, είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση της ταυτότητας; Εδώ,

μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής που βλέπει τους ευγενείς, που είναι επιδέξιος στην ευγενή διδασκαλία, που είναι καλά πειθαρχημένος στην ευγενή διδασκαλία, που βλέπει τα ενάρτητα άτομα, που είναι επιδέξιος στη διδασκαλία των ενάρκτων ατόμων, που είναι καλά πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρκτων ατόμων, δεν θεωρεί την ύλη ως εαυτό, ούτε τον εαυτό ως έχοντα ύλη· ούτε την ύλη στον εαυτό, ούτε τον εαυτό στην ύλη. Δεν θεωρεί το αίσθημα ως εαυτό... ούτε την αντίληψη... ούτε τις δραστηριότητες... δεν θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό, ούτε τον εαυτό ως έχοντα συνείδηση· ούτε τη συνείδηση στον εαυτό, ούτε τον εαυτό στη συνείδηση. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, 'πρακτική που οδηγεί στην παύση της ταυτότητας, πρακτική που οδηγεί στην παύση της ταυτότητας'. Έτσι πράγματι, μοναχοί, λέγεται 'εξέταση που οδηγεί στην παύση του υπαρξιακού πόνου'. Αυτό είναι το νόημα εδώ». Δεύτερο.

3. Η ομιλία για το παροδικό

45. Προέλευση στη Σαβάττι. «Η ύλη, μοναχοί, είναι παροδική. Ό,τι είναι παροδικό, αυτό είναι οδυνηρό· ό,τι είναι οδυνηρό, αυτό είναι μη-εαυτός· ό,τι είναι μη-εαυτός, αυτό 'δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Σε αυτόν που βλέπει έτσι αυτό όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία, η συνείδηση απαλλάσσεται από το πάθος, απελευθερώνεται από τις νοητικές διαφθορές μέσω της μη προσκόλλησης. Το αίσθημα είναι παροδικό... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι παροδική. Ό,τι είναι παροδικό, αυτό είναι οδυνηρό· ό,τι είναι οδυνηρό, αυτό είναι μη-εαυτός· ό,τι είναι μη-εαυτός, αυτό 'δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Σε αυτόν που βλέπει έτσι αυτό όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία, η συνείδηση απαλλάσσεται από το πάθος, απελευθερώνεται από τις νοητικές διαφθορές μέσω της μη προσκόλλησης. Αν, μοναχοί, η συνείδηση ενός μοναχού είναι αποπαθιασμένη και απελευθερωμένη από το υλικό στοιχείο μέσω της μη προσκόλλησης στις νοητικές διαφθορές, από το στοιχείο του αισθήματος... κ.λπ... από το στοιχείο της αντίληψης... από το στοιχείο των δραστηριοτήτων... αν, μοναχοί, η συνείδηση ενός μοναχού είναι αποπαθιασμένη και απελευθερωμένη από το στοιχείο της συνείδησης μέσω της μη προσκόλλησης στις νοητικές διαφθορές. Λόγω της απελευθέρωσης είναι σταθερός. Λόγω της σταθερότητας είναι ικανοποιημένος. Λόγω της ικανοποίησης δεν ταραάζεται. Μη ταραζόμενος επιτυγχάνει το τελικό Νιμπάνα μέσα του. Κατανοεί: 'η γέννηση έχει εξαλειφθεί, η άγια ζωή έχει βιωθεί, αυτό που έπρεπε να γίνει έχει γίνει, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης'». Τρίτη.

4. Η ομιλία Ντουτιγιαανίτσσα

46. Προέλευση στη Σαβάττι. «Η ύλη, μοναχοί, είναι παροδική. Ό,τι είναι παροδικό, αυτό είναι οδυνηρό· ό,τι είναι οδυνηρό, αυτό είναι μη-εαυτός· ό,τι είναι μη-εαυτός, αυτό 'δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Το αίσθημα είναι παροδικό... η αντίληψη είναι παροδική... οι δραστηριότητες είναι παροδικές... η συνείδηση είναι παροδική. Ό,τι είναι παροδικό, αυτό είναι οδυνηρό· ό,τι είναι οδυνηρό, αυτό είναι μη-εαυτός· ό,τι είναι μη-εαυτός, αυτό 'δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία».

«Σε αυτόν που βλέπει έτσι αυτό όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία, οι απόψεις για το παρελθόν δεν υπάρχουν. Όταν δεν υπάρχουν απόψεις για το παρελθόν, οι απόψεις για το μέλλον δεν υπάρχουν. Όταν δεν υπάρχουν απόψεις για το μέλλον, η σθεναρή προσκόλληση δεν υπάρχει. Όταν δεν υπάρχει σθεναρή προσκόλληση, στην ύλη... στο αίσθημα... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες... στη συνείδηση, η συνείδηση απαλλάσσεται από το πάθος, απελευθερώνεται από τις νοητικές διαφθορές μέσω της μη προσκόλλησης. Λόγω της απελευθέρωσης είναι σταθερός. Λόγω της σταθερότητας είναι ικανοποιημένος. Λόγω της ικανοποίησης δεν ταραζεται. Μη ταραζόμενος επιτυγχάνει το τελικό Νιμπάνα μέσα του. Κατανοεί: 'η γέννηση έχει εξαλειφθεί, η άγια ζωή έχει βιωθεί, αυτό που έπρεπε να γίνει έχει γίνει, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης'». Τέταρτο.

5. Η ομιλία Σαμανουπασσανά

47. Προέλευση στη Σαβάττι. «Όποιοι ασκητές ή βραχμάνοι, μοναχοί, θεωρώντας τον εαυτό με πολλούς τρόπους τον θεωρούν, όλοι αυτοί θεωρούν τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης ή κάποιο από αυτά. Ποια πέντε; Εδώ, μοναχοί, ο αδαής κοινός άνθρωπος που δεν βλέπει τους ευγενείς, που δεν είναι επιδέξιος στην ευγενή διδασκαλία, που δεν είναι πειθαρχημένος στην ευγενή διδασκαλία, που δεν βλέπει τα ενάρετα άτομα, που δεν είναι επιδέξιος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, που δεν είναι πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, θεωρεί την ύλη ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα ύλη· ή την ύλη στον εαυτό, ή τον εαυτό στην ύλη. Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα συνείδηση· ή τη συνείδηση στον εαυτό, ή τον εαυτό στη συνείδηση».

«Έτσι αυτή ακριβώς η εξέταση και το "υπάρχω" δεν έχει εξαφανιστεί σε αυτόν. Όταν όμως, μοναχοί, το "υπάρχω" δεν έχει εξαφανιστεί, υπάρχει κατάβαση των πέντε ικανοτήτων - της οφθαλμικής ικανότητας, της ωτικής ικανότητας, της ρινικής ικανότητας, της γλωσσικής ικανότητας, της σωματικής ικανότητας. Υπάρχει, μοναχοί, νους, υπάρχουν νοητικά φαινόμενα, υπάρχει το στοιχείο της άγνοιας. Πληγείς από το αίσθημα που γεννήθηκε από την επαφή συνδεδεμένη με την άγνοια, μοναχοί, στον αδαή κοινό άνθρωπο υπάρχει το "υπάρχω"· υπάρχει σε αυτόν το "αυτός είμαι εγώ"· υπάρχει σε αυτόν το "θα υπάρξω"· υπάρχει σε αυτόν το "δεν θα υπάρξω"· υπάρχει σε αυτόν το "θα είμαι υλικός"· υπάρχει σε αυτόν το "θα είμαι άυλος"· υπάρχει σε αυτόν το "θα έχω αντίληψη"· υπάρχει σε αυτόν το "δεν θα έχω αντίληψη"· υπάρχει σε αυτόν το "ούτε θα έχω ούτε δεν θα έχω αντίληψη"».

«Παραμένουν ακριβώς, μοναχοί, εκεί ακριβώς οι πέντε ικανότητες. Αλλά εδώ στον μορφωμένο ευγενή μαθητή η άγνοια εγκαταλείπεται, η αληθινή γνώση εγείρεται. Σε αυτόν, με τη φθίση της άγνοιας και την έγερση της αληθινής γνώσης, δεν υπάρχει το "υπάρχω"· δεν υπάρχει σε αυτόν το "αυτός είμαι εγώ"· "θα υπάρξω"... "δεν θα υπάρξω"... υλικός... άυλος... με αντίληψη... χωρίς αντίληψη... δεν υπάρχει σε αυτόν το "ούτε θα έχω ούτε δεν θα έχω αντίληψη"». Πέμπτο.

6. Η ομιλία για το συνάθροισμα

48. Προέλευση στη Σαβάττι. «Θα διδάξω, μοναχοί, τα πέντε συναθροίσματα και τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης. Ακούστε το. Και ποια, μοναχοί, είναι τα πέντε συναθροίσματα; Οποιαδήποτε ύλη, μοναχοί, παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική, χονδροειδής ή λεπτοφυής, κατώτερη ή ανώτερη,

μακριά ή κοντά, αυτό ονομάζεται το συνάθροισμα του υλικού σώματος. Οποιοδήποτε αίσθημα... κ.λπ... οποιαδήποτε αντίληψη... οποιεσδήποτε δραστηριότητες παρελθούσες, μελλοντικές ή παρούσες, εσωτερικές ή εξωτερικές, χονδροειδείς ή λεπτοφυείς... κ.λπ... αυτό ονομάζεται το συνάθροισμα των νοητικών δραστηριοτήτων. Οποιαδήποτε συνείδηση παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική, χονδροειδής ή λεπτοφυής, κατώτερη ή ανώτερη, μακριά ή κοντά, αυτό ονομάζεται το συνάθροισμα της συνείδησης. Αυτά ονομάζονται, μοναχοί, τα πέντε συναθροίσματα».

«Και ποια, μοναχοί, είναι τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης; Οποιαδήποτε ύλη, μοναχοί, παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα... κ.λπ... μακριά ή κοντά, με νοητικές διαφθορές, υποκείμενη σε προσκόλληση, αυτό ονομάζεται το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη. Οποιοδήποτε αίσθημα... κ.λπ... μακριά ή κοντά, με νοητικές διαφθορές, υποκείμενο σε προσκόλληση, αυτό ονομάζεται το συνάθροισμα της προσκόλλησης στο αίσθημα. Οποιαδήποτε αντίληψη... κ.λπ... μακριά ή κοντά, με νοητικές διαφθορές, υποκείμενη σε προσκόλληση, αυτό ονομάζεται το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην αντίληψη. Οποιεσδήποτε δραστηριότητες... κ.λπ... με νοητικές διαφθορές, υποκείμενες σε προσκόλληση, αυτό ονομάζεται το συνάθροισμα της προσκόλλησης στις δραστηριότητες. Οποιαδήποτε συνείδηση παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα... κ.λπ... μακριά ή κοντά, με νοητικές διαφθορές, υποκείμενη σε προσκόλληση, αυτό ονομάζεται το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Αυτά ονομάζονται, μοναχοί, τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης». Έκτο.

7. Η ομιλία Σόνα

49. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στο Ρατζάγκαχα, στο Άλσος των Μπαμπού, στο καταφύγιο σίτισης σκιούρων. Τότε ο Σόνα, γιος οικοδεσπότη, πλησίασε τον Ευλογημένο... κ.λπ... Στον Σόνα, γιο οικοδεσπότη, που καθόταν στο πλάι, ο Ευλογημένος είπε αυτό -

«Όποιοι, Σόνα, ασκητές ή βραχμάνοι θεωρούν με την παροδική ύλη, που είναι οδυνηρή και υποκείμενη σε μεταβολή, 'είμαι ανώτερος'· ή θεωρούν 'είμαι ίσος'· ή θεωρούν 'είμαι κατώτερος'· τι άλλο θα ήταν αυτό παρά μη-ενόραση του πώς πραγματικά είναι; Με το παροδικό αίσθημα, που είναι οδυνηρό και υποκείμενο σε μεταβολή, θεωρούν 'είμαι ανώτερος'· ή θεωρούν 'είμαι ίσος'· ή θεωρούν 'είμαι κατώτερος'· τι άλλο θα ήταν αυτό παρά μη-ενόραση του πώς πραγματικά είναι; Με την παροδική αντίληψη... με τις παροδικές δραστηριότητες, που είναι οδυνηρές και υποκείμενες σε μεταβολή, θεωρούν 'είμαι ανώτερος'· ή θεωρούν 'είμαι ίσος'· ή θεωρούν 'είμαι κατώτερος'· τι άλλο θα ήταν αυτό παρά μη-ενόραση του πώς πραγματικά είναι; Με την παροδική συνείδηση, που είναι οδυνηρή και υποκείμενη σε μεταβολή, θεωρούν 'είμαι ανώτερος'· ή θεωρούν 'είμαι ίσος'· ή θεωρούν 'είμαι κατώτερος'· τι άλλο θα ήταν αυτό παρά μη-ενόραση του πώς πραγματικά είναι;

«Όποιοι όμως, Σόνα, ασκητές ή βραχμάνοι με την παροδική ύλη, που είναι οδυνηρή και υποκείμενη σε μεταβολή, δεν θεωρούν 'είμαι ανώτερος'· δεν θεωρούν 'είμαι ίσος'· δεν θεωρούν 'είμαι κατώτερος'· τι άλλο θα ήταν αυτό παρά ενόραση του πώς πραγματικά είναι; Με το παροδικό αίσθημα... με την παροδική αντίληψη... με τις παροδικές δραστηριότητες... με την παροδική συνείδηση, που είναι οδυνηρή και

υποκείμενη σε μεταβολή, δεν θεωρούν 'είμαι ανώτερος'· δεν θεωρούν 'είμαι ίσος'· δεν θεωρούν 'είμαι κατώτερος'· τι άλλο θα ήταν αυτό παρά ενόραση του πώς πραγματικά είναι;

«Τι νομίζεις, Σόνα, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Το αίσθημα είναι μόνιμο ή παροδικό;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε»... «η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε».

«Γι' αυτό, Σόνα, οποιαδήποτε ύλη παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική, χονδροειδής ή λεπτοφυής, κατώτερη ή ανώτερη, μακριά ή κοντά, όλη την ύλη 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία.

«Οποιοδήποτε αίσθημα... οποιαδήποτε αντίληψη... οποιεσδήποτε δραστηριότητες... οποιαδήποτε συνείδηση παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική, χονδροειδής ή λεπτοφυής, κατώτερη ή ανώτερη, μακριά ή κοντά, όλη τη συνείδηση 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία.

«Βλέποντας έτσι, Σόνα, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής αποστασιοποιείται από την ύλη, αποστασιοποιείται από το αίσθημα, αποστασιοποιείται από την αντίληψη, αποστασιοποιείται από τις δραστηριότητες, αποστασιοποιείται από τη συνείδηση. Αποστασιοποιούμενος απαλλάσσεται από το πάθος· μέσω του μη πάθους απελευθερώνεται. Υπάρχει η γνώση: «στον απελευθερωμένο, υπάρχει απελευθέρωση». Κατανοεί: 'η γέννηση έχει εξαλειφθεί, η άγια ζωή έχει βιωθεί, αυτό που έπρεπε να γίνει έχει γίνει, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης'». Έβδομη.

8. Η ομιλία Ντουτιγιασόνα

50. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στο Ρατζάγκαχα, στο Άλσος των Μπαμπού, στο καταφύγιο σίτισης σκιούρων. Τότε ο Σόνα, γιος οικοδεσπότη, πλησίασε τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισε στο πλάι. Στον Σόνα, γιο οικοδεσπότη, που καθόταν στο πλάι, ο Ευλογημένος είπε αυτό -

«Όποιοι, Σόνα, ασκητές ή βραχμάνοι δεν κατανοούν την ύλη, δεν κατανοούν την προέλευση της ύλης, δεν κατανοούν την παύση της ύλης, δεν κατανοούν την πρακτική που οδηγεί στην παύση της ύλης· δεν κατανοούν το αίσθημα, δεν κατανοούν την προέλευση του αισθήματος, δεν κατανοούν την παύση του αισθήματος, δεν κατανοούν την πρακτική που οδηγεί στην παύση του αισθήματος· δεν κατανοούν την αντίληψη... κ.λπ... δεν κατανοούν τις δραστηριότητες, δεν κατανοούν την προέλευση των δραστηριοτήτων, δεν κατανοούν την παύση των

δραστηριοτήτων, δεν κατανοούν την πρακτική που οδηγεί στην παύση των δραστηριοτήτων· δεν κατανοούν τη συνείδηση, δεν κατανοούν την προέλευση της συνείδησης, δεν κατανοούν την παύση της συνείδησης, δεν κατανοούν την πρακτική που οδηγεί στην παύση της συνείδησης. Αυτοί, Σόνα, κατά τη γνώμη μου, ασκητές ή βραχμάνοι, δεν θεωρούνται ασκητές μεταξύ των ασκητών ούτε βραχμάνοι μεταξύ των βραχμάνων, και αυτοί οι σεβάσμιοι δεν διαμένουν έχοντας επιτύχει τον σκοπό της ασκητικής ζωής ή τον σκοπό της αφοσίωσης στην άγια ζωή, έχοντας οι ίδιοι κατανοήσει πλήρως με άμεση γνώση στην παρούσα ζωή.

«Όποιοι όμως, Σόνα, ασκητές ή βραχμάνοι κατανοούν την ύλη, κατανοούν την προέλευση της ύλης, κατανοούν την παύση της ύλης, κατανοούν την πρακτική που οδηγεί στην παύση της ύλης· κατανοούν το αίσθημα... κ.λπ... κατανοούν την αντίληψη... κατανοούν τις δραστηριότητες... κατανοούν τη συνείδηση, κατανοούν την προέλευση της συνείδησης, κατανοούν την παύση της συνείδησης, κατανοούν την πρακτική που οδηγεί στην παύση της συνείδησης. Αυτοί, Σόνα, κατά τη γνώμη μου, ασκητές ή βραχμάνοι, θεωρούνται ασκητές μεταξύ των ασκητών και βραχμάνοι μεταξύ των βραχμάνων, και αυτοί οι σεβάσμιοι διαμένουν έχοντας επιτύχει τον σκοπό της ασκητικής ζωής και τον σκοπό της αφοσίωσης στην άγια ζωή, έχοντας οι ίδιοι κατανοήσει πλήρως με άμεση γνώση στην παρούσα ζωή.» Όγδοη.

9. Η ομιλία Νάντικκχαγια

51. Προέλευση στη Σαβάττι. «Πράγματι, μοναχοί, ένας μοναχός βλέπει την ύλη που είναι παροδική ως παροδική. Αυτή είναι η ορθή άποψή του. Βλέποντας ορθά, αποστρέφεται. Με την εξάλειψη της απόλαυσης υπάρχει εξάλειψη του πάθους, με την εξάλειψη του πάθους υπάρχει εξάλειψη της απόλαυσης. Με την εξάλειψη της απόλαυσης και του πάθους, η συνείδηση ονομάζεται απελευθερωμένη, καλά απελευθερωμένη. Πράγματι, μοναχοί, ένας μοναχός βλέπει το αίσθημα που είναι παροδικό ως παροδικό. Αυτή είναι η ορθή άποψή του. Βλέποντας ορθά, αποστρέφεται. Με την εξάλειψη της απόλαυσης υπάρχει εξάλειψη του πάθους, με την εξάλειψη του πάθους υπάρχει εξάλειψη της απόλαυσης. Με την εξάλειψη της απόλαυσης και του πάθους, η συνείδηση ονομάζεται απελευθερωμένη, καλά απελευθερωμένη. Πράγματι, μοναχοί, ένας μοναχός βλέπει την αντίληψη που είναι παροδική ως παροδική... κ.λπ... πράγματι, μοναχοί, ένας μοναχός βλέπει τις δραστηριότητες που είναι παροδικές ως παροδικές. Αυτή είναι η ορθή άποψή του. Βλέποντας ορθά, αποστρέφεται. Με την εξάλειψη της απόλαυσης υπάρχει εξάλειψη του πάθους, με την εξάλειψη του πάθους υπάρχει εξάλειψη της απόλαυσης. Με την εξάλειψη της απόλαυσης και του πάθους, η συνείδηση ονομάζεται απελευθερωμένη, καλά απελευθερωμένη. Πράγματι, μοναχοί, ένας μοναχός βλέπει τη συνείδηση που είναι παροδική ως παροδική. Αυτή είναι η ορθή άποψή του. Βλέποντας ορθά, αποστρέφεται. Με την εξάλειψη της απόλαυσης υπάρχει εξάλειψη του πάθους, με την εξάλειψη του πάθους υπάρχει εξάλειψη της απόλαυσης. Με την εξάλειψη της απόλαυσης και του πάθους, η συνείδηση ονομάζεται απελευθερωμένη, καλά απελευθερωμένη.» Ένατη.

10. Η ομιλία Ντουτιγιανάντικκχαγια

52. Προέλευση στη Σαβάττι. «Την ύλη, μοναχοί, εξετάζετε συνετά, και την παροδικότητα της ύλης βλέπετε όπως πραγματικά είναι. Ένας μοναχός, μοναχοί, εξετάζοντας συνετά την ύλη, και βλέποντας την παροδικότητα της ύλης όπως

πραγματικά είναι, αποστασιοποιείται από την ύλη. Με την εξάλειψη της απόλαυσης υπάρχει εξάλειψη του πάθους, με την εξάλειψη του πάθους υπάρχει εξάλειψη της απόλαυσης. Με την εξάλειψη της απόλαυσης και του πάθους, η συνείδηση ονομάζεται απελευθερωμένη, καλά απελευθερωμένη. Το αίσθημα, μοναχοί, εξετάζετε συνετά, και την παροδικότητα του αισθήματος βλέπετε όπως πραγματικά είναι. Ένας μοναχός, μοναχοί, εξετάζοντας συνετά το αίσθημα, και βλέποντας την παροδικότητα του αισθήματος όπως πραγματικά είναι, αποστασιοποιείται από το αίσθημα. Με την εξάλειψη της απόλαυσης υπάρχει εξάλειψη του πάθους, με την εξάλειψη του πάθους υπάρχει εξάλειψη της απόλαυσης. Με την εξάλειψη της απόλαυσης και του πάθους, η συνείδηση ονομάζεται απελευθερωμένη, καλά απελευθερωμένη. Την αντίληψη, μοναχοί... τις δραστηριότητες, μοναχοί, εξετάζετε συνετά, και την παροδικότητα των δραστηριοτήτων βλέπετε όπως πραγματικά είναι. Ένας μοναχός, μοναχοί, εξετάζοντας συνετά τις δραστηριότητες, και βλέποντας την παροδικότητα των δραστηριοτήτων όπως πραγματικά είναι, αποστασιοποιείται από τις δραστηριότητες. Με την εξάλειψη της απόλαυσης υπάρχει εξάλειψη του πάθους, με την εξάλειψη του πάθους υπάρχει εξάλειψη της απόλαυσης. Με την εξάλειψη της απόλαυσης και του πάθους, η συνείδηση ονομάζεται απελευθερωμένη, καλά απελευθερωμένη. Τη συνείδηση, μοναχοί, εξετάζετε συνετά, και την παροδικότητα της συνείδησης βλέπετε όπως πραγματικά είναι. Ένας μοναχός, μοναχοί, εξετάζοντας συνετά τη συνείδηση, και βλέποντας την παροδικότητα της συνείδησης όπως πραγματικά είναι, αποστασιοποιείται από τη συνείδηση. Με την εξάλειψη της απόλαυσης υπάρχει εξάλειψη του πάθους, με την εξάλειψη του πάθους υπάρχει εξάλειψη της απόλαυσης. Με την εξάλειψη της απόλαυσης και του πάθους, η συνείδηση ονομάζεται απελευθερωμένη, καλά απελευθερωμένη.» Δέκατη.

Το κεφάλαιο Αττάντιπα, πέμπτο.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Ο εαυτός ως νησί, η πρακτική, και δύο είναι η παροδικότητα· η εξέταση, τα συναθροίσματα, δύο σκύλοι, δύο με την εξάλειψη της απόλαυσης.

Τέλος του πρώτου πενήντα.

Αυτή είναι η σύνοψη των κεφαλαίων των πρώτων πενήντα -

Ο Νακουλαπιτά και το παροδικό, το φορτίο και το όχι δικά σας· με τον εαυτό ως νησί τα πενήντα, το πρώτο γι' αυτό λέγεται.

6. Το κεφάλαιο για την εμπλοκή

1. Η ομιλία για την εμπλοκή

53. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Αυτός που έχει εμπλοκή, μοναχοί, δεν είναι απελευθερωμένος· αυτός που είναι απαλλαγμένος από εμπλοκή είναι απελευθερωμένος. Ή, μοναχοί, η συνείδηση παραμένοντας θα παρέμενε με εμπλοκή στην ύλη, έχοντας την ύλη ως αντικείμενο, στηριγμένη στην ύλη, διαποτισμένη με απόλαυση, θα έφτανε σε ανάπτυξη, αύξηση και επέκταση. Ή με εμπλοκή στο αίσθημα... κ.λπ... ή με εμπλοκή στην αντίληψη... κ.λπ... ή, μοναχοί, η συνείδηση

παραμένοντας θα παρέμενε με εμπλοκή στις δραστηριότητες, έχοντας τις δραστηριότητες ως αντικείμενο, στηριγμένη στις δραστηριότητες, διαποτισμένη με απόλαυση, θα έφτανε σε ανάπτυξη, αύξηση και επέκταση».

«Όποιος, μοναχοί, θα έλεγε έτσι - 'Εγώ θα διακηρύξω την έλευση ή την πορεία ή τον θάνατο ή την επαναγέννηση ή την ανάπτυξη ή την αύξηση ή την επέκταση της συνείδησης χωριστά από την ύλη, χωριστά από το αίσθημα, χωριστά από την αντίληψη, χωριστά από τις δραστηριότητες', αυτό είναι αδύνατον.

«Αν, μοναχοί, το πάθος ενός μοναχού για το υλικό στοιχείο έχει εγκαταλειφθεί. Με την εγκατάλειψη του πάθους το αντικείμενο διακόπτεται· δεν υπάρχει εδραίωση για τη συνείδηση. Αν για το στοιχείο του αισθήματος, μοναχοί... αν για το στοιχείο της αντίληψης, μοναχοί... αν για το στοιχείο των δραστηριοτήτων, μοναχοί... αν, μοναχοί, το πάθος ενός μοναχού για το στοιχείο της συνείδησης έχει εγκαταλειφθεί. Με την εγκατάλειψη του πάθους το αντικείμενο διακόπτεται· δεν υπάρχει εδραίωση για τη συνείδηση. Εκείνη η μη εδραιωμένη συνείδηση, χωρίς αύξηση, απελευθερωμένη χωρίς να δημιουργήσει επαναγέννηση. Λόγω της απελευθέρωσης είναι σταθερός. Λόγω της σταθερότητας είναι ικανοποιημένος. Λόγω της ικανοποίησης δεν ταραάζεται. Μη ταραζόμενος επιτυγχάνει το τελικό Νιμπάνα μέσα του. Κατανοεί: 'η γέννηση έχει εξαλειφθεί, η άγια ζωή έχει βιωθεί, αυτό που έπρεπε να γίνει έχει γίνει, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης'». Πρώτο.

2. Η ομιλία για τον σπόρο

54. Προέλευση στη Σαβάττι. «Αυτά τα πέντε, μοναχοί, είναι είδη σπόρων. Ποια πέντε; Σπόρος ρίζας, σπόρος κορμού, σπόρος βλαστού, σπόρος κονδύλου, και πέμπτος σπόρος σπόρου. Αν αυτά τα πέντε είδη σπόρων, μοναχοί, ήταν άθραυστα, μη σάπια, μη κατεστραμμένα από τον άνεμο και τον ήλιο, με ουσία, καλώς αποθηκευμένα, αλλά δεν υπήρχε γη και δεν υπήρχε νερό· θα έφταναν άραγε, μοναχοί, αυτά τα πέντε είδη σπόρων σε ανάπτυξη, αύξηση και επέκταση;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Αν αυτά τα πέντε είδη σπόρων, μοναχοί, ήταν άθραυστα... κ.λπ... καλώς αποθηκευμένα, και υπήρχε γη και υπήρχε νερό· θα έφταναν άραγε, μοναχοί, αυτά τα πέντε είδη σπόρων σε ανάπτυξη, αύξηση και επέκταση;» «Ναι, σεβάσμιε κύριε». «Όπως, μοναχοί, το στερεό στοιχείο, έτσι πρέπει να θεωρούνται οι τέσσερις σταθμοί συνείδησης. Όπως, μοναχοί, το υγρό στοιχείο, έτσι πρέπει να θεωρείται η απόλαυση και το πάθος. Όπως, μοναχοί, τα πέντε είδη σπόρων, έτσι πρέπει να θεωρείται η συνείδηση μαζί με την τροφή της».

«Η συνείδηση, μοναχοί, παραμένοντας θα παρέμενε με εμπλοκή στην ύλη, έχοντας την ύλη ως αντικείμενο, στηριγμένη στην ύλη, διαποτισμένη με απόλαυση, θα έφτανε σε ανάπτυξη, αύξηση και επέκταση. Ή, μοναχοί, η συνείδηση παραμένοντας θα παρέμενε με εμπλοκή στο αίσθημα... κ.λπ... ή, μοναχοί, η συνείδηση παραμένοντας θα παρέμενε με εμπλοκή στην αντίληψη... κ.λπ... ή, μοναχοί, η συνείδηση παραμένοντας θα παρέμενε με εμπλοκή στις δραστηριότητες, έχοντας τις δραστηριότητες ως αντικείμενο, στηριγμένη στις δραστηριότητες, διαποτισμένη με απόλαυση, θα έφτανε σε ανάπτυξη, αύξηση και επέκταση.

«Όποιος, μοναχοί, θα έλεγε έτσι - 'Εγώ θα διακηρύξω την έλευση ή την πορεία ή τον θάνατο ή την επαναγέννηση ή την ανάπτυξη ή την αύξηση ή την επέκταση της συνείδησης χωριστά από την ύλη, χωριστά από το αίσθημα, χωριστά από την

αντίληψη, χωριστά από τις δραστηριότητες', αυτό είναι αδύνατον.

«Αν, μοναχοί, το πάθος ενός μοναχού για το υλικό στοιχείο έχει εγκαταλειφθεί. Με την εγκατάλειψη του πάθους το αντικείμενο διακόπτεται· δεν υπάρχει εδραίωση για τη συνείδηση. Αν για το στοιχείο του αισθήματος... αν για το στοιχείο της αντίληψης... αν για το στοιχείο των δραστηριοτήτων... αν, μοναχοί, το πάθος ενός μοναχού για το στοιχείο της συνείδησης έχει εγκαταλειφθεί. Με την εγκατάλειψη του πάθους το αντικείμενο διακόπτεται· δεν υπάρχει εδραίωση για τη συνείδηση. Εκείνη η μη εδραιωμένη συνείδηση, χωρίς αύξηση, απελευθερωμένη χωρίς να δημιουργήσει επαναγέννηση. Λόγω της απελευθέρωσης είναι σταθερός. Λόγω της σταθερότητας είναι ικανοποιημένος. Λόγω της ικανοποίησης δεν ταραάζεται. Μη ταραζόμενος επιτυγχάνει το τελικό Νιμπάνα μέσα του. Κατανοεί: 'η γέννηση έχει εξαλειφθεί, η άγια ζωή έχει βιωθεί, αυτό που έπρεπε να γίνει έχει γίνει, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης'». Δεύτερο.

3. Η ομιλία για τον εμπνευσμένο λόγο

55. Προέλευση στη Σαβάττι. Εκεί ο Ευλογημένος εξέφρασε αυτόν τον εμπνευσμένο λόγο: «'Αν δεν υπήρχα, δεν θα υπήρχε για μένα· αν δεν είχε υπάρξει, δεν θα υπάρξει για μένα' - έτσι αποφασίζοντας ένας μοναχός θα έκοβε τους κατώτερους νοητικούς δεσμούς.» Όταν αυτό ειπώθηκε, κάποιος μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «Πώς όμως, σεβάσμιε κύριε, 'αν δεν υπήρχα, δεν θα υπήρχε για μένα· αν δεν είχε υπάρξει, δεν θα υπάρξει για μένα' - έτσι αποφασίζοντας ένας μοναχός θα έκοβε τους κατώτερους νοητικούς δεσμούς;»

«Εδώ, μοναχέ, ο αδαής κοινός άνθρωπος που δεν βλέπει τους ευγενείς... κ.λπ... που δεν είναι πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, θεωρεί την ύλη ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα ύλη· ή την ύλη στον εαυτό, ή τον εαυτό στην ύλη. Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα συνείδηση· ή τη συνείδηση στον εαυτό, ή τον εαυτό στη συνείδηση.

«Αυτός δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την παροδική ύλη ως 'η ύλη είναι παροδική', δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι το παροδικό αίσθημα ως 'το αίσθημα είναι παροδικό', δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την παροδική αντίληψη ως 'η αντίληψη είναι παροδική', δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τις παροδικές δραστηριότητες ως 'οι δραστηριότητες είναι παροδικές', δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την παροδική συνείδηση ως 'η συνείδηση είναι παροδική'.

«Δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την οδυνηρή ύλη ως 'η ύλη είναι οδυνηρή', το οδυνηρό αίσθημα... την οδυνηρή αντίληψη... τις οδυνηρές δραστηριότητες... δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την οδυνηρή συνείδηση ως 'η συνείδηση είναι οδυνηρή'.

«Δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την ύλη που είναι μη-εαυτός ως 'η ύλη είναι μη-εαυτός', δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι το αίσθημα που είναι μη-εαυτός ως 'το αίσθημα είναι μη-εαυτός', δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την αντίληψη που είναι μη-εαυτός ως 'η αντίληψη είναι μη-εαυτός', δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τις δραστηριότητες που είναι μη-εαυτός ως 'οι δραστηριότητες είναι μη-εαυτός', δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη συνείδηση που είναι μη-εαυτός ως 'η συνείδηση είναι μη-εαυτός'.

«Δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη συνθηκοκρατημένη ύλη ως 'η ύλη είναι συνθηκοκρατημένη', το συνθηκοκρατημένο αίσθημα... τη συνθηκοκρατημένη αντίληψη... τις συνθηκοκρατημένες δραστηριότητες... δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη συνθηκοκρατημένη συνείδηση ως 'η συνείδηση είναι συνθηκοκρατημένη'. Δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι ότι η ύλη θα παύσει να υπάρχει. Το αίσθημα θα παύσει να υπάρχει... η αντίληψη θα παύσει να υπάρχει... οι δραστηριότητες θα παύσουν να υπάρχουν... δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι ότι η συνείδηση θα παύσει να υπάρχει.

«Ο μορφωμένος όμως, μοναχέ, ευγενής μαθητής που βλέπει τους ευγενείς, που είναι επιδέξιος στην ευγενή διδασκαλία, που είναι καλά πειθαρχημένος στην ευγενή διδασκαλία, που βλέπει τα ενάρετα άτομα, που είναι επιδέξιος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, που είναι καλά πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, δεν θεωρεί την ύλη ως εαυτό... κ.λπ... δεν θεωρεί το αίσθημα... ούτε την αντίληψη... ούτε τις δραστηριότητες... δεν θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό.

«Αυτός κατανοεί όπως πραγματικά είναι την παροδική ύλη ως 'παροδική είναι η ύλη'. Το παροδικό αίσθημα... την παροδική αντίληψη... τις παροδικές δραστηριότητες... κατανοεί όπως πραγματικά είναι την παροδική συνείδηση ως 'παροδική είναι η συνείδηση'. Την οδυνηρή ύλη... κ.λπ... την οδυνηρή συνείδηση... την ύλη ως μη-εαυτό... κ.λπ... τη συνείδηση ως μη-εαυτό... τη συνθηκοκρατημένη ύλη... κ.λπ... κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη συνθηκοκρατημένη συνείδηση ως 'συνθηκοκρατημένη είναι η συνείδηση'. Κατανοεί όπως πραγματικά είναι ότι 'η ύλη θα παύσει να υπάρχει'. Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... κατανοεί όπως πραγματικά είναι ότι 'η συνείδηση θα παύσει να υπάρχει'.

«Αυτός, με την παύση της ύλης, με την παύση του αισθήματος, με την παύση της αντίληψης, με την παύση των δραστηριοτήτων, με την παύση της συνείδησης, έτσι λοιπόν, μοναχέ, 'αν δεν υπήρχα, δεν θα υπήρχε για μένα· αν δεν είχε υπάρξει, δεν θα υπάρξει για μένα' - έτσι αποφασίζοντας ένας μοναχός θα έκοβε τους κατώτερους νοητικούς δεσμούς.» «Έτσι αποφασίζοντας, σεβάσμιε κύριε, ένας μοναχός θα έκοβε τους κατώτερους νοητικούς δεσμούς».

«Πώς όμως, σεβάσμιε κύριε, σε αυτόν που γνωρίζει πώς και βλέπει πώς, υπάρχει η εξάλειψη των νοητικών διαφθορών με εγγύτητα;» «Εδώ, μοναχέ, ο αδαής κοινός άνθρωπος σε κατάσταση που δεν πρέπει να φοβάται, φτάνει σε φόβο. Αυτός είναι φόβος, μοναχέ, για τον αδαή κοινό άνθρωπο - 'αν δεν υπήρχα, δεν θα υπήρχε για μένα· αν δεν είχε υπάρξει, δεν θα υπάρξει για μένα'».

«Ο μορφωμένος όμως, μοναχέ, ευγενής μαθητής σε κατάσταση που δεν πρέπει να φοβάται, δεν φτάνει σε φόβο. Αυτός δεν είναι φόβος, μοναχέ, για τον μορφωμένο ευγενή μαθητή - 'αν δεν υπήρχα, δεν θα υπήρχε για μένα· αν δεν είχε υπάρξει, δεν θα υπάρξει για μένα'. Ή, μοναχέ, η συνείδηση παραμένοντας θα παρέμενε με εμπλοκή στην ύλη, έχοντας την ύλη ως αντικείμενο, στηριγμένη στην ύλη, διαποτισμένη με απόλαυση, θα έφτανε σε ανάπτυξη, αύξηση και επέκταση. Ή με εμπλοκή στο αίσθημα, μοναχέ... ή με εμπλοκή στην αντίληψη, μοναχέ... ή, μοναχέ, η συνείδηση παραμένοντας θα παρέμενε με εμπλοκή στις δραστηριότητες, έχοντας τις δραστηριότητες ως αντικείμενο, στηριγμένη στις δραστηριότητες, διαποτισμένη με απόλαυση, θα έφτανε σε ανάπτυξη, αύξηση και επέκταση.

«Όποιος μοναχός θα έλεγε έτσι - 'Εγώ θα διακηρύξω την έλευση ή την πορεία ή τον

θάνατο ή την επαναγέννηση ή την ανάπτυξη ή την αύξηση ή την επέκταση της συνείδησης χωριστά από την ύλη, χωριστά από το αίσθημα, χωριστά από την αντίληψη, χωριστά από τις δραστηριότητες', αυτό είναι αδύνατον.

«Αν, μοναχέ, το πάθος ενός μοναχού για το υλικό στοιχείο έχει εγκαταλειφθεί. Με την εγκατάλειψη του πάθους το αντικείμενο διακόπτεται· δεν υπάρχει εδραίωση για τη συνείδηση. Αν για το στοιχείο του αισθήματος, μοναχέ, ενός μοναχού... αν για το στοιχείο της αντίληψης, μοναχέ, ενός μοναχού... αν για το στοιχείο των δραστηριοτήτων, μοναχέ, ενός μοναχού... αν, μοναχέ, το πάθος ενός μοναχού για το στοιχείο της συνείδησης έχει εγκαταλειφθεί. Με την εγκατάλειψη του πάθους το αντικείμενο διακόπτεται· δεν υπάρχει εδραίωση για τη συνείδηση. Εκείνη η μη εδραιωμένη συνείδηση, χωρίς αύξηση και χωρίς νοητική διαμόρφωση, είναι απελευθερωμένη. Λόγω της απελευθέρωσης είναι σταθερός. Λόγω της σταθερότητας είναι ικανοποιημένος. Λόγω της ικανοποίησης δεν ταραζεται. Μη ταραζόμενος επιτυγχάνει το τελικό Νιμπάνα μέσα του. 'Η γέννηση έχει εξαλειφθεί... κ.λπ... δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης', κατανοεί. Έτσι λοιπόν, μοναχέ, σε αυτόν που γνωρίζει έτσι και βλέπει έτσι, υπάρχει η εγγύς εξάλειψη των νοητικών διαφθορών». Τρίτη.

4. Η ομιλία για την περιστροφή της προσκόλλησης

56. Προέλευση στη Σαβάττι. «Αυτά είναι τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, μοναχοί. Ποια πέντε; Το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στο αίσθημα, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην αντίληψη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στις δραστηριότητες, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Όσο καιρό, μοναχοί, δεν γνώρισα άμεσα όπως πραγματικά είναι αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης με τέσσερις περιστροφές, τόσο καιρό εγώ, μοναχοί, στον κόσμο μαζί με τους θεούς, μαζί με τον Μάρα, μαζί με τους Βράχμα, στη γενιά μαζί με τους ασκητές και βραχμάνους, μαζί με θεούς και ανθρώπους, δεν αναγνώρισα τον εαυτό μου ως αυτόν που έχει αφυπνιστεί πλήρως στην ανυπέρβλητη πλήρη αυτοφώτιση. Όταν όμως, μοναχοί, γνώρισα άμεσα όπως πραγματικά είναι αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης με τέσσερις περιστροφές, τότε εγώ, μοναχοί, στον κόσμο μαζί με τους θεούς... κ.λπ... μαζί με θεούς και ανθρώπους, αναγνώρισα τον εαυτό μου ως αυτόν που έχει αφυπνιστεί πλήρως στην ανυπέρβλητη πλήρη αυτοφώτιση».

«Και πώς με τέσσερις περιστροφές; Γνώρισα άμεσα την ύλη, γνώρισα άμεσα την προέλευση της ύλης, γνώρισα άμεσα την παύση της ύλης, γνώρισα άμεσα την πρακτική που οδηγεί στην παύση της ύλης· το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... γνώρισα άμεσα τη συνείδηση, γνώρισα άμεσα την προέλευση της συνείδησης, γνώρισα άμεσα την παύση της συνείδησης, γνώρισα άμεσα την πρακτική που οδηγεί στην παύση της συνείδησης.

«Και ποια, μοναχοί, είναι η ύλη; Τα τέσσερα πρωταρχικά υλικά στοιχεία και η παράγωγη υλικότητα των τεσσάρων πρωταρχικών υλικών στοιχείων. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, η ύλη. Από την προέλευση της τροφής προέρχεται η προέλευση της ύλης· από την παύση της τροφής προέρχεται η παύση της ύλης. Αυτή ακριβώς η ευγενής οκταμελής οδός είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση της ύλης, δηλαδή - ορθή άποψη... κ.λπ... ορθή αυτοσυγκέντρωση.

«Όποιοι, μοναχοί, ασκητές ή βραχμάνοι έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την ύλη, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την προέλευση της ύλης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την παύση της ύλης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την πρακτική που οδηγεί στην παύση της ύλης, ασκούνται για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της ύλης, αυτοί ασκούνται καλά. Όσοι ασκούνται καλά, αυτοί εδραιώνονται σε αυτή τη Διδασκαλία και μοναστική διαγωγή.

«Όποιοι όμως, μοναχοί, ασκητές ή βραχμάνοι έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την ύλη... κ.λπ... έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την πρακτική που οδηγεί στην παύση της ύλης, μέσω της αποστασιοποίησης, μέσω του μη πάθους, μέσω της παύσης της ύλης, απελευθερωμένοι μέσω της μη προσκόλλησης, αυτοί είναι καλά απελευθερωμένοι. Όσοι είναι καλά απελευθερωμένοι, αυτοί είναι ολοκληρωμένοι. Όσοι είναι ολοκληρωμένοι, ο κύκλος των επαναγεννήσεων δεν υπάρχει για αυτούς για περιγραφή.

«Και ποιο, μοναχοί, είναι το αίσθημα; Υπάρχουν αυτές οι έξι κατηγορίες αισθήματος, μοναχοί - αίσθημα γεννημένο από την οφθαλμική επαφή, αίσθημα γεννημένο από ωτική επαφή, αίσθημα γεννημένο από ρινική επαφή, αίσθημα γεννημένο από γλωσσική επαφή, αίσθημα γεννημένο από σωματική επαφή, αίσθημα γεννημένο από νοητική επαφή. Αυτό ονομάζεται, μοναχοί, αίσθημα. Από την προέλευση της επαφής προέρχεται η προέλευση του αισθήματος· από την παύση της επαφής προέρχεται η παύση του αισθήματος. Αυτή ακριβώς η ευγενής οκταμελής οδός είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση του αισθήματος, δηλαδή - ορθή άποψη... κ.λπ... ορθή αυτοσυγκέντρωση.

«Όποιοι, μοναχοί, ασκητές ή βραχμάνοι έχοντας άμεση γνώση έτσι του αισθήματος, έχοντας άμεση γνώση έτσι της προέλευσης του αισθήματος, έχοντας άμεση γνώση έτσι της παύσης του αισθήματος, έχοντας άμεση γνώση έτσι της πρακτικής που οδηγεί στην παύση του αισθήματος, ασκούν για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση του αισθήματος, αυτοί ασκούν καλά. Όσοι ασκούνται καλά, αυτοί εδραιώνονται σε αυτή τη Διδασκαλία και μοναστική διαγωγή.

«Όποιοι όμως, μοναχοί, ασκητές ή βραχμάνοι έχοντας άμεση γνώση έτσι του αισθήματος... κ.λπ... έχοντας άμεση γνώση έτσι της πρακτικής που οδηγεί στην παύση του αισθήματος... κ.λπ... ο κύκλος των επαναγεννήσεων δεν υπάρχει για αυτούς για περιγραφή.

«Και ποια, μοναχοί, είναι η αντίληψη; Αυτές οι έξι, μοναχοί, είναι οι κατηγορίες αντίληψης - αντίληψη της υλικής μορφής, αντίληψη του ήχου, αντίληψη της οσμής, αντίληψη της γεύσης, αντίληψη του απτού αντικειμένου, αντίληψη των νοητικών φαινομένων. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, αντίληψη. Από την προέλευση της επαφής προέρχεται η προέλευση της αντίληψης· από την παύση της επαφής προέρχεται η παύση της αντίληψης. Αυτή ακριβώς η ευγενής οκταμελής οδός είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση της αντίληψης, δηλαδή - ορθή άποψη... κ.λπ... ορθή αυτοσυγκέντρωση... κ.λπ... ο κύκλος των επαναγεννήσεων δεν υπάρχει για αυτούς για περιγραφή.

«Και ποιες, μοναχοί, είναι οι δραστηριότητες; Αυτές οι έξι, μοναχοί, είναι οι κατηγορίες βούλησης - πρόθεση για την υλική μορφή, πρόθεση για τον ήχο, πρόθεση για την οσμή, πρόθεση για τη γεύση, πρόθεση για το απτό αντικείμενο, πρόθεση για τα νοητικά φαινόμενα. Αυτές ονομάζονται, μοναχοί, δραστηριότητες. Από την

προέλευση της επαφής προέρχεται η προέλευση των δραστηριοτήτων· από την παύση της επαφής προέρχεται η παύση των δραστηριοτήτων. Αυτή ακριβώς η ευγενής οκταμελής οδός είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση των δραστηριοτήτων, δηλαδή - ορθή άποψη... κ.λπ... ορθή αυτοσυγκέντρωση.

«Όποιοι, μοναχοί, ασκητές ή βραχμάνοι έχοντας άμεση γνώση έτσι των δραστηριοτήτων, έχοντας άμεση γνώση έτσι της προέλευσης των δραστηριοτήτων, έχοντας άμεση γνώση έτσι της παύσης των δραστηριοτήτων, έχοντας άμεση γνώση έτσι της πρακτικής που οδηγεί στην παύση των δραστηριοτήτων, ασκούν για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση των δραστηριοτήτων, αυτοί ασκούν καλά. Όσοι ασκούνται καλά, αυτοί εδραιώνονται σε αυτή τη Διδασκαλία και μοναστική διαγωγή.

«Όποιοι όμως, μοναχοί, ασκητές ή βραχμάνοι έχοντας άμεση γνώση έτσι των δραστηριοτήτων, έχοντας άμεση γνώση έτσι της προέλευσης των δραστηριοτήτων, έχοντας άμεση γνώση έτσι της παύσης των δραστηριοτήτων, έχοντας άμεση γνώση έτσι της πρακτικής που οδηγεί στην παύση των δραστηριοτήτων, μέσω της αποστασιοποίησης, μέσω του μη πάθους, μέσω της παύσης, μέσω της μη προσκόλλησης είναι απελευθερωμένοι από τις δραστηριότητες, αυτοί είναι καλά απελευθερωμένοι. Όσοι είναι καλά απελευθερωμένοι, αυτοί είναι ολοκληρωμένοι. Όσοι είναι ολοκληρωμένοι, ο κύκλος των επαναγεννήσεων δεν υπάρχει για αυτούς για περιγραφή.

«Και ποια είναι, μοναχοί, η συνείδηση; Υπάρχουν αυτές οι έξι κατηγορίες συνείδησης, μοναχοί - οφθαλμική συνείδηση, ωτική συνείδηση, ρινική συνείδηση, γλωσσική συνείδηση, σωματική συνείδηση, νοητική συνείδηση. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, συνείδηση. Από την προέλευση της νοητικότητας και υλικότητας προέρχεται η προέλευση της συνείδησης· από την παύση της νοητικότητας και υλικότητας προέρχεται η παύση της συνείδησης. Αυτή ακριβώς η ευγενής οκταμελής οδός είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση της συνείδησης, δηλαδή - ορθή άποψη... κ.λπ... ορθή αυτοσυγκέντρωση.

«Όποιοι, μοναχοί, ασκητές ή βραχμάνοι έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι τη συνείδηση, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την προέλευση της συνείδησης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την παύση της συνείδησης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την πρακτική που οδηγεί στην παύση της συνείδησης, ασκούνται για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της συνείδησης, αυτοί ασκούνται καλά. Όσοι ασκούνται καλά, αυτοί εδραιώνονται σε αυτή τη Διδασκαλία και μοναστική διαγωγή.

«Όποιοι όμως, μοναχοί, ασκητές ή βραχμάνοι έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι τη συνείδηση, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την προέλευση της συνείδησης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την παύση της συνείδησης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την πρακτική που οδηγεί στην παύση της συνείδησης, είναι απελευθερωμένοι μέσω της αποστασιοποίησης, του μη πάθους, της παύσης, της μη προσκόλλησης από τη συνείδηση, αυτοί είναι καλά απελευθερωμένοι. Όσοι είναι καλά απελευθερωμένοι, αυτοί είναι ολοκληρωμένοι. Όσοι είναι ολοκληρωμένοι, ο κύκλος των επαναγεννήσεων δεν υπάρχει για αυτούς για περιγραφή.» Τέταρτο.

5. Η ομιλία για τις επτά θέσεις

57. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Ένας μοναχός, μοναχοί, επιδέξιος σε επτά περιοχές, που εξετάζει με τρεις τρόπους, ονομάζεται ολοκληρωμένος, που έχει ολοκληρώσει την άγια ζωή, ύψιστο άτομο σε αυτή τη Διδασκαλία και μοναστική διαγωγή. Και πώς, μοναχοί, ένας μοναχός είναι επιδέξιος σε επτά περιοχές; Εδώ, μοναχοί, ένας μοναχός κατανοεί την ύλη, κατανοεί την προέλευση της ύλης, κατανοεί την παύση της ύλης, κατανοεί την πρακτική που οδηγεί στην παύση της ύλης· κατανοεί την απόλαυση της ύλης, κατανοεί τον κίνδυνο της ύλης, κατανοεί τη διαφυγή από την ύλη· κατανοεί το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... κατανοεί τη συνείδηση, κατανοεί την προέλευση της συνείδησης, κατανοεί την παύση της συνείδησης, κατανοεί την πρακτική που οδηγεί στην παύση της συνείδησης· κατανοεί την απόλαυση της συνείδησης, κατανοεί τον κίνδυνο της συνείδησης, κατανοεί τη διαφυγή από τη συνείδηση.

«Και ποια, μοναχοί, είναι η ύλη; Τα τέσσερα πρωταρχικά υλικά στοιχεία και η παράγωγή υλικότητα των τεσσάρων πρωταρχικών υλικών στοιχείων. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, η ύλη. Από την προέλευση της τροφής προέρχεται η προέλευση της ύλης· από την παύση της τροφής προέρχεται η παύση της ύλης. Αυτή ακριβώς η ευγενής οκταμελής οδός είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση της ύλης, δηλαδή - ορθή άποψη... κ.λπ... ορθή αυτοσυγκέντρωση.

«Η ευτυχία και η ευαρέσκεια που εγείρεται εξαρτώμενη από την ύλη - αυτή είναι η απόλαυση της ύλης. Το ότι η ύλη είναι παροδική, οδυνηρή, υποκείμενη σε μεταβολή - αυτός είναι ο κίνδυνος της ύλης. Όποια είναι η απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους για την ύλη, η εγκατάλειψη της θέλησης και του πάθους - αυτή είναι η διαφυγή από την ύλη.

«Όποιοι, μοναχοί, ασκητές ή βραχμάνοι έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την ύλη, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την προέλευση της ύλης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την παύση της ύλης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την πρακτική που οδηγεί στην παύση της ύλης· έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την απόλαυση της ύλης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι τον κίνδυνο της ύλης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι τη διαφυγή από την ύλη, ασκούνται για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της ύλης, αυτοί ασκούνται καλά. Όσοι ασκούνται καλά, αυτοί εδραιώνονται σε αυτή τη Διδασκαλία και μοναστική διαγωγή.

«Όποιοι όμως, μοναχοί, ασκητές ή βραχμάνοι έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την ύλη, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την προέλευση της ύλης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την παύση της ύλης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την πρακτική που οδηγεί στην παύση της ύλης· έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την απόλαυση της ύλης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι τον κίνδυνο της ύλης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι τη διαφυγή από την ύλη, μέσω της αποστασιοποίησης, μέσω του μη πάθους, μέσω της παύσης της ύλης, απελευθερωμένοι μέσω της μη προσκόλλησης, αυτοί είναι καλά απελευθερωμένοι. Όσοι είναι καλά απελευθερωμένοι, αυτοί είναι ολοκληρωμένοι. Όσοι είναι ολοκληρωμένοι, ο κύκλος των επαναγεννήσεων δεν υπάρχει για αυτούς για περιγραφή.

«Και ποιο, μοναχοί, είναι το αίσθημα; Υπάρχουν αυτές οι έξι κατηγορίες αισθήματος, μοναχοί - αίσθημα γεννημένο από την οφθαλμική επαφή... κ.λπ... αίσθημα γεννημένο από νοητική επαφή. Αυτό ονομάζεται, μοναχοί, αίσθημα. Από την προέλευση της επαφής προέρχεται η προέλευση του αισθήματος· από την παύση της επαφής

προέρχεται η παύση του αισθήματος. Αυτή ακριβώς η ευγενής οκταμελής οδός είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση του αισθήματος, δηλαδή - ορθή άποψη... κ.λπ... ορθή αυτοσυγκέντρωση.

«Η ευτυχία και η ευαρέσκεια που εγείρεται εξαρτώμενη από το αίσθημα -αυτή είναι η απόλαυση του αισθήματος. Το ότι το αίσθημα είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή - αυτός είναι ο κίνδυνος του αισθήματος. Όποια είναι η απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους για το αίσθημα, η εγκατάλειψη της θέλησης και του πάθους - αυτή είναι η διαφυγή από το αίσθημα.

«Όποιοι, μοναχοί, ασκητές ή βραχμάνοι έχοντας άμεση γνώση έτσι του αισθήματος, έχοντας άμεση γνώση έτσι της προέλευσης του αισθήματος, έχοντας άμεση γνώση έτσι της παύσης του αισθήματος, έχοντας άμεση γνώση έτσι της πρακτικής που οδηγεί στην παύση του αισθήματος· έχοντας άμεση γνώση έτσι της απόλαυσης του αισθήματος, έχοντας άμεση γνώση έτσι του κινδύνου του αισθήματος, έχοντας άμεση γνώση έτσι της διαφυγής από το αίσθημα, ασκούνται για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση του αισθήματος, αυτοί ασκούνται καλά. Όσοι ασκούνται καλά, αυτοί εδραιώνονται σε αυτή τη Διδασκαλία και μοναστική διαγωγή.

«Όποιοι όμως, μοναχοί, ασκητές ή βραχμάνοι έχοντας άμεση γνώση έτσι του αισθήματος... κ.λπ... ο κύκλος των επαναγεννήσεων δεν υπάρχει για αυτούς για περιγραφή.

«Και ποια, μοναχοί, είναι η αντίληψη; Αυτές οι έξι, μοναχοί, είναι οι κατηγορίες αντίληψης - αντίληψη της υλικής μορφής, αντίληψη του ήχου, αντίληψη της οσμής, αντίληψη της γεύσης, αντίληψη του απτού αντικειμένου, αντίληψη των νοητικών φαινομένων. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, αντίληψη. Από την προέλευση της επαφής προέρχεται η προέλευση της αντίληψης· από την παύση της επαφής προέρχεται η παύση της αντίληψης. Αυτή ακριβώς η ευγενής οκταμελής οδός είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση της αντίληψης, δηλαδή - ορθή άποψη... κ.λπ... ορθή αυτοσυγκέντρωση... κ.λπ... ο κύκλος των επαναγεννήσεων δεν υπάρχει για αυτούς για περιγραφή.

«Και ποιες, μοναχοί, είναι οι δραστηριότητες; Αυτές οι έξι, μοναχοί, είναι οι κατηγορίες βούλησης - πρόθεση για την υλική μορφή, πρόθεση για τον ήχο, πρόθεση για την οσμή, πρόθεση για τη γεύση, πρόθεση για το απτό αντικείμενο, πρόθεση για τα νοητικά φαινόμενα. Αυτές ονομάζονται, μοναχοί, δραστηριότητες. Από την προέλευση της επαφής προέρχεται η προέλευση των δραστηριοτήτων· από την παύση της επαφής προέρχεται η παύση των δραστηριοτήτων. Αυτή ακριβώς η ευγενής οκταμελής οδός είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση των δραστηριοτήτων, δηλαδή - ορθή άποψη... κ.λπ... ορθή αυτοσυγκέντρωση.

«Η ευτυχία και η ευαρέσκεια που εγείρεται εξαρτώμενη από τις δραστηριότητες - αυτή είναι η απόλαυση των δραστηριοτήτων. Το ότι οι δραστηριότητες είναι παροδικές, οδυνηρές, υποκείμενες σε μεταβολή - αυτός είναι ο κίνδυνος των δραστηριοτήτων. Όποια είναι η απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους για τις δραστηριότητες, η εγκατάλειψη της θέλησης και του πάθους - αυτή είναι η διαφυγή από τις δραστηριότητες.

«Όποιοι, μοναχοί, ασκητές ή βραχμάνοι έχοντας άμεση γνώση έτσι των δραστηριοτήτων, έχοντας άμεση γνώση έτσι της προέλευσης των δραστηριοτήτων, έχοντας άμεση γνώση έτσι της παύσης των δραστηριοτήτων, έχοντας άμεση γνώση έτσι της πρακτικής που οδηγεί στην παύση των δραστηριοτήτων... κ.λπ... ασκούν για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση των δραστηριοτήτων, αυτοί ασκούν καλά. Όσοι ασκούνται καλά, αυτοί εδραιώνονται σε αυτή τη Διδασκαλία και μοναστική διαγωγή... κ.λπ... ο κύκλος των επαναγεννήσεων δεν υπάρχει για αυτούς για περιγραφή.

«Και ποια είναι, μοναχοί, η συνείδηση; Υπάρχουν αυτές οι έξι κατηγορίες συνείδησης, μοναχοί - οφθαλμική συνείδηση, ωτική συνείδηση, ρινική συνείδηση, γλωσσική συνείδηση, σωματική συνείδηση, νοητική συνείδηση. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, συνείδηση. Από την προέλευση της νοητικότητας και υλικότητας προέρχεται η προέλευση της συνείδησης· από την παύση της νοητικότητας και υλικότητας προέρχεται η παύση της συνείδησης. Αυτή ακριβώς η ευγενής οκταμελής οδός είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση της συνείδησης, δηλαδή - ορθή άποψη... κ.λπ... ορθή αυτοσυγκέντρωση.

«Η ευτυχία και η ευαρέσκεια που εγείρεται εξαρτώμενη από τη συνείδηση -αυτή είναι η απόλαυση της συνείδησης. Το ότι η συνείδηση είναι παροδική, οδυνηρή, υποκείμενη σε μεταβολή - αυτός είναι ο κίνδυνος της συνείδησης. Όποια είναι η απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους για τη συνείδηση, η εγκατάλειψη της θέλησης και του πάθους - αυτή είναι η διαφυγή από τη συνείδηση.

«Όποιοι, μοναχοί, ασκητές ή βραχμάνοι έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι τη συνείδηση, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την προέλευση της συνείδησης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την παύση της συνείδησης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την πρακτική που οδηγεί στην παύση της συνείδησης· έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την απόλαυση της συνείδησης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι τον κίνδυνο της συνείδησης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι τη διαφυγή από τη συνείδηση, ασκούνται για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της συνείδησης, αυτοί ασκούνται καλά. Όσοι ασκούνται καλά, αυτοί εδραιώνονται σε αυτή τη Διδασκαλία και μοναστική διαγωγή.

«Όποιοι όμως, μοναχοί, ασκητές ή βραχμάνοι έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι τη συνείδηση, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την προέλευση της συνείδησης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την παύση της συνείδησης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την πρακτική που οδηγεί στην παύση της συνείδησης· έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι την απόλαυση της συνείδησης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι τον κίνδυνο της συνείδησης, έχοντας γνωρίσει άμεσα έτσι τη διαφυγή από τη συνείδηση, είναι απελευθερωμένοι μέσω της αποστασιοποίησης, του μη πάθους, της παύσης, της μη προσκόλλησης από τη συνείδηση, αυτοί είναι καλά απελευθερωμένοι. Όσοι είναι καλά απελευθερωμένοι, αυτοί είναι ολοκληρωμένοι. Όσοι είναι ολοκληρωμένοι, ο κύκλος των επαναγεννήσεων δεν υπάρχει για αυτούς για περιγραφή. Έτσι λοιπόν, μοναχοί, ένας μοναχός είναι επιδέξιος στις επτά περιοχές.

«Και πώς, μοναχοί, ένας μοναχός εξετάζει με τρεις τρόπους; Εδώ, μοναχοί, ένας μοναχός εξετάζει ως προς τα στοιχεία, εξετάζει ως προς τις αισθητήριες βάσεις, εξετάζει ως προς την Εξαρτώμενη Γένεση. Έτσι λοιπόν, μοναχοί, ένας μοναχός εξετάζει με τρεις τρόπους. Ένας μοναχός επιδέξιος στις επτά περιοχές, μοναχοί, που

εξετάζει με τρεις τρόπους, σε αυτή τη Διδασκαλία και μοναστική διαγωγή ολοκληρωμένος, που έχει ολοκληρώσει την άγια ζωή, ονομάζεται 'ύψιστος άνθρωπος'.» Πέμπτο.

6. Η ομιλία για τον πλήρως αυτοφωτισμένο

58. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Ο Τατχάγκατα, μοναχοί, ο Άξιος, ο Πλήρως Αυτοφωτισμένος, μέσω της αποστασιοποίησης, μέσω του μη πάθους, μέσω της παύσης της ύλης, απελευθερωμένος μέσω της μη προσκόλλησης, ονομάζεται πλήρως αυτοφωτισμένος. Και ένας μοναχός, μοναχοί, απελευθερωμένος μέσω της σοφίας, μέσω της αποστασιοποίησης, μέσω του μη πάθους, μέσω της παύσης της ύλης, απελευθερωμένος μέσω της μη προσκόλλησης, ονομάζεται απελευθερωμένος μέσω της σοφίας.

«Ο Τατχάγκατα, μοναχοί, ο Άξιος, ο Πλήρως Αυτοφωτισμένος, μέσω της αποστασιοποίησης, μέσω του μη πάθους, μέσω της παύσης του αισθήματος, απελευθερωμένος μέσω της μη προσκόλλησης, ονομάζεται πλήρως αυτοφωτισμένος. Και ένας μοναχός, μοναχοί, απελευθερωμένος μέσω της σοφίας, μέσω της αποστασιοποίησης του αισθήματος... κ.λπ... ονομάζεται απελευθερωμένος μέσω της σοφίας.

«Ο Τατχάγκατα, μοναχοί, ο Άξιος, ο Πλήρως Αυτοφωτισμένος, της αντίληψης... των δραστηριοτήτων... μέσω της αποστασιοποίησης, μέσω του μη πάθους, μέσω της παύσης της συνείδησης, απελευθερωμένος μέσω της μη προσκόλλησης, ονομάζεται πλήρως αυτοφωτισμένος. Και ένας μοναχός, μοναχοί, απελευθερωμένος μέσω της σοφίας, μέσω της αποστασιοποίησης, μέσω του μη πάθους, μέσω της παύσης της συνείδησης, απελευθερωμένος μέσω της μη προσκόλλησης, ονομάζεται απελευθερωμένος μέσω της σοφίας.

«Εκεί λοιπόν, μοναχοί, ποια είναι η διάκριση, ποια η ανομοιότητα, ποια η διαφορά μεταξύ του Τατχάγκατα, του Άξιου, του Πλήρως Αυτοφωτισμένου και ενός μοναχού απελευθερωμένου μέσω της σοφίας;» «Ο Ευλογημένος είναι η ρίζα των διδασκαλιών μας, σεβάσμιε κύριε, ο Ευλογημένος είναι ο οδηγός, ο Ευλογημένος είναι το καταφύγιο. Καλώς, σεβάσμιε κύριε, ας ευδοκήσει ο ίδιος ο Ευλογημένος να εξηγήσει το νόημα αυτών που ειπώθηκαν. Αφού ακούσουν από τον Ευλογημένο, οι μοναχοί θα το θυμούνται». «Τότε λοιπόν, μοναχοί, ακούστε, προσέχετε καλά· θα μιλήσω». «Ναι, σεβάσμιε κύριε», απάντησαν εκείνοι οι μοναχοί στον Ευλογημένο. Ο Ευλογημένος είπε αυτό:

«Ο Τατχάγκατα, μοναχοί, ο Άξιος, ο Πλήρως Αυτοφωτισμένος, είναι αυτός που εγείρει τη μη εγερμένη οδό, αυτός που δημιουργεί τη μη δημιουργημένη οδό, αυτός που διακηρύσσει τη μη διακηρυγμένη οδό, ο γνώστης της οδού, ο ειδήμων της οδού, ο επιδέξιος στην οδό· οι μαθητές όμως τώρα, μοναχοί, διαμένουν ακολουθώντας την οδό, προικισμένοι μετά από αυτόν. Αυτή λοιπόν, μοναχοί, είναι η διάκριση, αυτή η ανομοιότητα, αυτή η διαφορά μεταξύ του Τατχάγκατα, του Άξιου, του Πλήρως Αυτοφωτισμένου και ενός μοναχού απελευθερωμένου μέσω της σοφίας». Έκτο.

7. Η ομιλία για το χαρακτηριστικό του μη-εαυτού

59. Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στη Μπαρνασί, στο Ισιπατάνα, στο πάρκο των ελαφιών. Εκεί ο Ευλογημένος απευθύνθηκε στους πέντε μοναχούς της ομάδας: «Μοναχοί». «Σεβάσμιε κύριε», απάντησαν εκείνοι οι μοναχοί στον Ευλογημένο. Ο

Ευλογημένος είπε αυτό:

«Η ύλη, μοναχοί, είναι μη-εαυτός. Αν πράγματι, μοναχοί, η ύλη ήταν εαυτός, η ύλη δεν θα οδηγούσε σε πάθηση, και θα ήταν δυνατόν σχετικά με την ύλη - 'ας είναι η ύλη μου έτσι, ας μην είναι η ύλη μου έτσι'. Επειδή όμως, μοναχοί, η ύλη είναι μη-εαυτός, για αυτό η ύλη οδηγεί σε πάθηση, και δεν είναι δυνατόν σχετικά με την ύλη - 'ας είναι η ύλη μου έτσι, ας μην είναι η ύλη μου έτσι'.»

«Το αίσθημα είναι μη-εαυτός. Αν πράγματι, μοναχοί, το αίσθημα ήταν εαυτός, το αίσθημα δεν θα οδηγούσε σε πάθηση, και θα ήταν δυνατόν σχετικά με το αίσθημα - 'ας είναι το αίσθημά μου έτσι, ας μην είναι το αίσθημά μου έτσι'. Επειδή όμως, μοναχοί, το αίσθημα είναι μη-εαυτός, για αυτό το αίσθημα οδηγεί σε πάθηση, και δεν είναι δυνατόν σχετικά με το αίσθημα - 'ας είναι το αίσθημά μου έτσι, ας μην είναι το αίσθημά μου έτσι'.»

«Η αντίληψη είναι μη-εαυτός... κ.λπ... οι δραστηριότητες είναι μη-εαυτός. Αν πράγματι, μοναχοί, οι δραστηριότητες ήταν εαυτός, οι δραστηριότητες δεν θα οδηγούσαν σε πάθηση, και θα ήταν δυνατόν σχετικά με τις δραστηριότητες - 'ας είναι οι δραστηριότητές μου έτσι, ας μην είναι οι δραστηριότητές μου έτσι'. Επειδή όμως, μοναχοί, οι δραστηριότητες είναι μη-εαυτός, για αυτό οι δραστηριότητες οδηγούν σε πάθηση, και δεν είναι δυνατόν σχετικά με τις δραστηριότητες - 'ας είναι οι δραστηριότητές μου έτσι, ας μην είναι οι δραστηριότητές μου έτσι'.»

«Η συνείδηση είναι μη-εαυτός. Αν πράγματι, μοναχοί, η συνείδηση ήταν εαυτός, η συνείδηση δεν θα οδηγούσε σε πάθηση, και θα ήταν δυνατόν σχετικά με τη συνείδηση - 'ας είναι η συνείδησή μου έτσι, ας μην είναι η συνείδησή μου έτσι'. Επειδή όμως, μοναχοί, η συνείδηση είναι μη-εαυτός, για αυτό η συνείδηση οδηγεί σε πάθηση, και δεν είναι δυνατόν σχετικά με τη συνείδηση - 'ας είναι η συνείδησή μου έτσι, ας μην είναι η συνείδησή μου έτσι'.»

«Τι νομίζετε, μοναχοί, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε».

«Γι' αυτό, μοναχοί, οποιαδήποτε ύλη παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική, χονδροειδής ή λεπτοφυής, κατώτερη ή ανώτερη, μακριά ή κοντά, όλη η ύλη - 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Οποιοδήποτε αίσθημα παρελθόν, μελλοντικό ή παρόν, εσωτερικό ή εξωτερικό... κ.λπ... μακριά ή κοντά, όλα τα αισθήματα - 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία.

«Οποιαδήποτε αντίληψη... κ.λπ... οποιεσδήποτε δραστηριότητες παρελθούσες, μελλοντικές ή παρούσες, εσωτερικές ή εξωτερικές... κ.λπ... μακριά ή κοντά, όλες οι δραστηριότητες - 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία.

«Οποιαδήποτε συνείδηση παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική, χονδροειδής ή λεπτοφυής, κατώτερη ή ανώτερη, μακριά ή κοντά, όλη η συνείδηση - 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία.

«Βλέποντας έτσι, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής αποστασιοποιείται από την ύλη, αποστασιοποιείται από το αίσθημα, αποστασιοποιείται από την αντίληψη, αποστασιοποιείται από τις δραστηριότητες, αποστασιοποιείται από τη συνείδηση. Αποστασιοποιούμενος απαλλάσσεται από το πάθος· μέσω του μη πάθους απελευθερώνεται. Υπάρχει η γνώση: «στον απελευθερωμένο, υπάρχει απελευθέρωση». Κατανοεί: 'η γέννηση έχει εξαλειφθεί, η άγια ζωή έχει βιωθεί, αυτό που έπρεπε να γίνει έχει γίνει, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης'».

Αυτά είπε ο Ευλογημένος. Οι πέντε μοναχοί της ομάδας, ευχαριστημένοι, αγαλλίασαν με τα λόγια του Ευλογημένου.

Και όταν αυτή η ανάλυση εκφωνούνταν, οι συνειδήσεις των πέντε μοναχών της ομάδας, μέσω της μη προσκόλλησης, απελευθερώθηκαν από τις νοητικές διαφθορές. Έβδομη.

8. Η ομιλία στον Μαχάλι

60. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στη Βεσάλι, στο Μεγάλο Δάσος, στην Αίθουσα με το Αετωματικό Στέγαστρο. Τότε ο Μαχάλι ο Λίτσαβι πλησίασε τον Ευλογημένο... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, ο Μαχάλι ο Λίτσαβι είπε στον Ευλογημένο:

«Ο Πούρανα Κάσσαπα, σεβάσμιε κύριε, λέει έτσι - 'Δεν υπάρχει αιτία, δεν υπάρχει συνθήκη για τη μόλυνση των όντων· χωρίς αιτία, χωρίς συνθήκη τα όντα μολύνονται. Δεν υπάρχει αιτία, δεν υπάρχει συνθήκη για τον εξαγνισμό των όντων· χωρίς αιτία, χωρίς συνθήκη τα όντα εξαγνίζονται'. Εδώ τι λέει ο Ευλογημένος;»

«Υπάρχει, Μαχάλι, αιτία, υπάρχει συνθήκη για τη μόλυνση των όντων· με αιτία, με συνθήκη τα όντα μολύνονται. Υπάρχει, Μαχάλι, αιτία, υπάρχει συνθήκη για τον εξαγνισμό των όντων· με αιτία, με συνθήκη τα όντα εξαγνίζονται».

«Ποια όμως, σεβάσμιε κύριε, είναι η αιτία, ποια η συνθήκη για τη μόλυνση των όντων· πώς με αιτία, με συνθήκη τα όντα μολύνονται;»

«Αν πράγματι, Μαχάλι, η ύλη ήταν αποκλειστικά οδυνηρή, διαποτισμένη από πόνο, διαπερασμένη από πόνο, μη διαπερασμένη από ευτυχία, τα όντα δεν θα προσκολλούνταν στην ύλη. Επειδή όμως, Μαχάλι, η ύλη είναι ευχάριστη, διαποτισμένη από ευτυχία, διαπερασμένη από ευτυχία, μη διαπερασμένη από πόνο, για αυτό τα όντα προσκολλώνται στην ύλη· λόγω της προσκόλλησης δεσμεύονται· λόγω της δέσμευσης μολύνονται. Αυτή λοιπόν, Μαχάλι, είναι η αιτία, αυτή η συνθήκη για τη μόλυνση των όντων· έτσι με αιτία, με συνθήκη τα όντα μολύνονται.

«Αν πράγματι, Μαχάλι, το αίσθημα ήταν αποκλειστικά οδυνηρό, διαποτισμένο από πόνο, διαπερασμένο από πόνο, μη διαπερασμένο από ευτυχία, τα όντα δεν θα προσκολλούνταν στο αίσθημα. Επειδή όμως, Μαχάλι, το αίσθημα είναι ευχάριστο, διαποτισμένο από ευτυχία, διαπερασμένο από ευτυχία, μη διαπερασμένο από πόνο, για αυτό τα όντα προσκολλώνται στο αίσθημα· λόγω της προσκόλλησης δεσμεύονται· λόγω της δέσμευσης μολύνονται. Αυτή επίσης, Μαχάλι, είναι η αιτία, αυτή η συνθήκη για τη μόλυνση των όντων. Έτσι επίσης με αιτία, με συνθήκη τα όντα μολύνονται.

«Αν πράγματι, Μαχάλι, η αντίληψη... κ.λπ... Αν πράγματι, Μαχάλι, οι δραστηριότητες ήταν αποκλειστικά οδυνηρές, διαποτισμένες από πόνο, διαπερασμένες από πόνο, μη διαπερασμένες από ευτυχία, τα όντα δεν θα προσκολλούνταν στις δραστηριότητες. Επειδή όμως, Μαχάλι, οι δραστηριότητες είναι ευχάριστες, διαποτισμένες από ευτυχία, διαπερασμένες από ευτυχία, μη διαπερασμένες από πόνο, για αυτό τα όντα προσκολλώνται στις δραστηριότητες· λόγω της προσκόλλησης δεσμεύονται· λόγω της δέσμευσης μολύνονται. Αυτή επίσης, Μαχάλι, είναι η αιτία, αυτή η συνθήκη για τη μόλυνση των όντων. Έτσι επίσης με αιτία, με συνθήκη τα όντα μολύνονται.

«Αν πράγματι, Μαχάλι, η συνείδηση ήταν αποκλειστικά οδυνηρή, ακολουθούμενη από οδύνη, διαπερασμένη από οδύνη, μη διαπερασμένη από ευτυχία, τα όντα δεν θα προσκολλούνταν στη συνείδηση. Επειδή όμως, Μαχάλι, η συνείδηση είναι ευχάριστη, ακολουθούμενη από ευτυχία, διαπερασμένη από ευτυχία, μη διαπερασμένη από οδύνη, για αυτό τα όντα προσκολλώνται στη συνείδηση· λόγω της προσκόλλησης δεσμεύονται· λόγω της δέσμευσης μολύνονται. Αυτή επίσης, Μαχάλι, είναι η αιτία, αυτή η συνθήκη για τη μόλυνση των όντων. Έτσι επίσης με αιτία, με συνθήκη τα όντα μολύνονται».

«Ποια όμως, σεβάσμιε κύριε, είναι η αιτία, ποια η συνθήκη για τον εξαγνισμό των όντων· πώς με αιτία, με συνθήκη τα όντα εξαγνίζονται;» «Αν πράγματι, Μαχάλι, η ύλη ήταν αποκλειστικά ευχάριστη, ακολουθούμενη από ευτυχία, διαπερασμένη από ευτυχία, μη διαπερασμένη από οδύνη, τα όντα δεν θα απογοητεύονταν από την ύλη. Επειδή όμως, Μαχάλι, η ύλη είναι οδυνηρή, ακολουθούμενη από οδύνη, διαπερασμένη από οδύνη, μη διαπερασμένη από ευτυχία, για αυτό τα όντα απογοητεύονται από την ύλη· αποστασιοποιούμενα απαλλάσσονται από το πάθος· μέσω του μη πάθους εξαγνίζονται. Αυτή, Μαχάλι, είναι η αιτία, αυτή η συνθήκη για τον εξαγνισμό των όντων. Έτσι με αιτία, με συνθήκη τα όντα εξαγνίζονται».

«Αν πράγματι, Μαχάλι, το αίσθημα ήταν αποκλειστικά ευχάριστο... κ.λπ... αν πράγματι, Μαχάλι, η αντίληψη... κ.λπ... αν πράγματι, Μαχάλι, οι δραστηριότητες ήταν αποκλειστικά ευχάριστες... κ.λπ... αν πράγματι, Μαχάλι, η συνείδηση ήταν αποκλειστικά ευχάριστη, ακολουθούμενη από ευτυχία, διαπερασμένη από ευτυχία, μη διαπερασμένη από οδύνη, τα όντα δεν θα απογοητεύονταν από τη συνείδηση. Επειδή όμως, Μαχάλι, η συνείδηση είναι οδυνηρή, ακολουθούμενη από οδύνη, διαπερασμένη από οδύνη, μη διαπερασμένη από ευτυχία, για αυτό τα όντα απογοητεύονται από τη συνείδηση· αποστασιοποιούμενα απαλλάσσονται από το πάθος· μέσω του μη πάθους εξαγνίζονται. Αυτή, Μαχάλι, είναι η αιτία, αυτή η συνθήκη για τον εξαγνισμό των όντων. Έτσι επίσης με αιτία, με συνθήκη τα όντα εξαγνίζονται». Όγδοη.

9. Η ομιλία για τον φλεγόμενο

61. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Η ύλη, μοναχοί, είναι φλεγόμενη, το αίσθημα είναι φλεγόμενο, η αντίληψη είναι φλεγόμενη, οι δραστηριότητες είναι φλεγόμενες, η συνείδηση είναι φλεγόμενη. Βλέποντας έτσι, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής αποστασιοποιείται από την ύλη, αποστασιοποιείται από το αίσθημα... αποστασιοποιείται από την αντίληψη... αποστασιοποιείται από τις δραστηριότητες... αποστασιοποιείται από τη συνείδηση. Αποστασιοποιούμενος απαλλάσσεται από το πάθος· μέσω του μη πάθους απελευθερώνεται. Υπάρχει η γνώση: «στον απελευθερωμένο, υπάρχει απελευθέρωση». Κατανοεί: 'η γέννηση έχει εξαλειφθεί, η άγια ζωή έχει βιωθεί, αυτό που έπρεπε να γίνει έχει γίνει, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης'». Ένατη.

10. Η ομιλία για το εύρος της γλώσσας

62. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Υπάρχουν αυτά τα τρία εύρη της γλώσσας, εύρη ονομασίας, εύρη εννοιών, μοναχοί, που είναι αμιγή, ήταν αμιγή στο παρελθόν, δεν αναμειγνύονται, δεν θα αναμειχθούν, μη-απορριπτέα από ασκητές, βραχμάνους και νοήμονες. Ποιοι τρεις; Όποια ύλη, μοναχοί, είναι παρελθόν, κατέπαυσε, μεταβλήθηκε, 'ήταν' είναι ο όρος της, 'ήταν' είναι η ονομασία της, 'ήταν' είναι ο προσδιορισμός της· δεν είναι ο όρος της 'υπάρχει', δεν είναι ο όρος της 'θα υπάρξει'.

Όποιο αίσθημα είναι παρελθόν, κατέπαυσε, μεταβλήθηκε, 'ήταν' είναι ο όρος του, 'ήταν' είναι η ονομασία του, 'ήταν' είναι ο προσδιορισμός του· δεν είναι ο όρος του 'υπάρχει', δεν είναι ο όρος του 'θα υπάρξει'.

Όποια αντίληψη... όποιες δραστηριότητες είναι παρελθόν, κατέπαυσαν, μεταβλήθηκαν, 'ήταν' είναι ο όρος τους, 'ήταν' είναι η ονομασία τους, 'ήταν' είναι ο προσδιορισμός τους· δεν είναι ο όρος τους 'υπάρχει', δεν είναι ο όρος τους 'θα υπάρξουν'.

Όποια συνείδηση είναι παρελθόν, κατέπαυσε, μεταβλήθηκε, 'ήταν' είναι ο όρος της, 'ήταν' είναι η ονομασία της, 'ήταν' είναι ο προσδιορισμός της· δεν είναι ο όρος της 'υπάρχει', δεν είναι ο όρος της 'θα υπάρξει'.

Όποια ύλη, μοναχοί, είναι αγέννητη, δεν έχει εμφανιστεί, 'θα υπάρξει' είναι ο όρος της, 'θα υπάρξει' είναι η ονομασία της, 'θα υπάρξει' είναι ο προσδιορισμός της· δεν είναι ο όρος της 'υπάρχει', δεν είναι ο όρος της 'ήταν'.

Όποιο αίσθημα είναι αγέννητο, δεν έχει εμφανιστεί, 'θα υπάρξει' είναι ο όρος του, 'θα υπάρξει' είναι η ονομασία του, 'θα υπάρξει' είναι ο προσδιορισμός του· δεν είναι ο όρος του 'υπάρχει', δεν είναι ο όρος του 'ήταν'.

Όποια αντίληψη... όποιες δραστηριότητες είναι αγέννητες, δεν έχουν εμφανιστεί, 'θα υπάρξουν' είναι ο όρος τους, 'θα υπάρξουν' είναι η ονομασία τους, 'θα υπάρξουν' είναι ο προσδιορισμός τους· δεν είναι ο όρος τους 'υπάρχει', δεν είναι ο όρος τους 'ήταν'.

Όποια συνείδηση είναι αγέννητη, δεν έχει εμφανιστεί, 'θα υπάρξει' είναι ο όρος της, 'θα υπάρξει' είναι η ονομασία της, 'θα υπάρξει' είναι ο προσδιορισμός της· δεν είναι ο όρος της 'υπάρχει', δεν είναι ο όρος της 'ήταν'.

Όποια ύλη, μοναχοί, έχει γεννηθεί, έχει εμφανιστεί, 'υπάρχει' είναι ο όρος της, 'υπάρχει' είναι η ονομασία της, 'υπάρχει' είναι ο προσδιορισμός της· δεν είναι ο όρος της 'ήταν', δεν είναι ο όρος της 'θα υπάρξει'.

Όποιο αίσθημα έχει γεννηθεί, έχει εμφανιστεί, 'υπάρχει' είναι ο όρος του, 'υπάρχει' είναι η ονομασία του, 'υπάρχει' είναι ο προσδιορισμός του· δεν είναι ο όρος του 'ήταν', δεν είναι ο όρος του 'θα υπάρξει'.

Όποια αντίληψη... όποιες δραστηριότητες έχουν γεννηθεί, έχουν εμφανιστεί, 'υπάρχει' είναι ο όρος τους, 'υπάρχει' είναι η ονομασία τους, 'υπάρχει' είναι ο προσδιορισμός τους· δεν είναι ο όρος τους 'ήταν', δεν είναι ο όρος τους 'θα υπάρξουν'.

Όποια συνείδηση έχει γεννηθεί, έχει εμφανιστεί, 'υπάρχει' είναι ο όρος της, 'υπάρχει' είναι η ονομασία της, 'υπάρχει' είναι ο προσδιορισμός της· δεν είναι ο όρος της 'ήταν', δεν είναι ο όρος της 'θα υπάρξει'.

«Αυτά, μοναχοί, είναι τα τρία εύρη της γλώσσας, εύρη ονομασίας, εύρη εννοιών, αμιγή, αμιγή από παλιά, δεν αναμειγνύονται, δεν θα αναμειχθούν, μη απορριπτέα από ασκητές, βραχμάνους και νοήμονες. Ακόμη και εκείνοι, μοναχοί, που υπήρξαν οι Ουκκαλά και Βασσαμπάνια, υποστηρικτές της μη-αιτιότητας, υποστηρικτές της αναποτελεσματικότητας των πράξεων, υποστηρικτές του μηδενισμού, ακόμη και αυτοί δεν θεώρησαν ότι αυτά τα τρία εύρη της γλώσσας, εύρη ονομασίας, εύρη εννοιών πρέπει να επικριθούν ή να απορριφθούν. Για ποιο λόγο; Από φόβο για κατηγορία, σύγκρουση, κατακραυγή και επίκριση.»

Το κεφάλαιο Ουπάγια, έκτο.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Εμπλοκή, σπόρος, εμπνευσμένος λόγος, προσκόλληση και μεταστροφή· και επτά θέσεις, αυτοφωτισμένος, πέντε, Μαχαλί, φλεγόμενα.

Το κεφάλαιο με το εύρος της γλώσσας.

7. Το κεφάλαιο για τους άξιους

1. Η ομιλία για αυτόν που προσκολλάται

63. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στη Σαβάτθι, στο άλσος του Τζέτα, στο μοναστήρι του Ανάθαπίντικα. Τότε κάποιος μοναχός πλησίασε τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισε στο πλάι. Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «Καλώς, σεβάσμιε κύριε, ας μου διδάξει ο Ευλογημένος τη Διδασκαλία συνοπτικά, ώστε εγώ, αφού ακούσω τη Διδασκαλία του Ευλογημένου, να παραμείνω μόνος, αποτραβηγμένος, επιμελής, ενεργητικός, αποφασισμένος». «Προσκολλώμενος, μοναχέ, είναι δέσμιος του Μάρα· μη προσκολλώμενος είναι απελευθερωμένος από τον Κακό». «Κατανοήθηκε, Ευλογημένε, κατανοήθηκε, Καλότυχε».

«Πώς όμως εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα;» «Στην ύλη, σεβάσμιε κύριε, προσκολλώμενος είναι δέσμιος του Μάρα· μη προσκολλώμενος είναι απελευθερωμένος από τον Κακό. Στο αίσθημα προσκολλώμενος είναι δέσμιος του Μάρα· μη προσκολλώμενος είναι

απελευθερωμένος από τον Κακό. Στην αντίληψη... τις δραστηριότητες... στη συνείδηση προσκολλώμενος είναι δέσμιος του Μάρα· μη προσκολλώμενος είναι απελευθερωμένος από τον Κακό. Αυτού, σεβάσμιε κύριε, που ειπώθηκε συνοπτικά από τον Ευλογημένο, κατανοώ έτσι αναλυτικά το νόημα».

«Καλώς, καλώς, μοναχέ! Καλώς πράγματι εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα. Στην ύλη, μοναχέ, προσκολλώμενος είναι δέσμιος του Μάρα· μη προσκολλώμενος είναι απελευθερωμένος από τον Κακό. Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... στη συνείδηση προσκολλώμενος είναι δέσμιος του Μάρα· μη προσκολλώμενος είναι απελευθερωμένος από τον Κακό. Αυτού λοιπόν, μοναχέ, που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα, έτσι αναλυτικά πρέπει να κατανοηθεί το νόημα».

Τότε εκείνος ο μοναχός, αφού χάρηκε και ευχαρίστησε για τα λόγια του Ευλογημένου, σηκώθηκε από τη θέση του, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο, τον περιήλθε κρατώντας τον στα δεξιά του και έφυγε. Τότε εκείνος ο μοναχός, μένοντας μόνος, αποτραβηγμένος, επιμελής, ενεργητικός, αποφασισμένος, σε σύντομο χρονικό διάστημα - για τον σκοπό που οι γιοι καλών οικογενειών σωστά αναχωρούν από την οικογενειακή ζωή στην άστεγη ζωή, αυτό το ανυπέρβλητο - τον τελικό στόχο της άγιας ζωής, έχοντας ο ίδιος κατανοήσει πλήρως με άμεση γνώση στην παρούσα ζωή, έχοντας επιτύχει, παραμένει. Γνώρισε άμεσα: «η γέννηση έχει εξαλειφθεί, η άγια ζωή έχει βιωθεί, αυτό που έπρεπε να γίνει έχει γίνει, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Και εκείνος ο μοναχός έγινε ένας από τους Άξιους. Πρώτο.

2. Η ομιλία για αυτόν που φαντάζεται

64. Προέλευση στη Σαβάττχι. Τότε κάποιος μοναχός... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «Καλώς, σεβάσμιε κύριε, ας μου διδάξει ο Ευλογημένος τη Διδασκαλία συνοπτικά... κ.λπ... να παραμείνω ενεργητικός, αποφασισμένος». «Φανταζόμενος, μοναχέ, είναι δέσμιος του Μάρα· μη φανταζόμενος είναι απελευθερωμένος από τον Κακό». «Κατανοήθηκε, Ευλογημένε, κατανοήθηκε, Καλότυχε».

«Πώς όμως εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα;» «Την ύλη, σεβάσμιε κύριε, φανταζόμενος είναι δέσμιος του Μάρα· μη φανταζόμενος είναι απελευθερωμένος από τον Κακό. Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... τη συνείδηση φανταζόμενος είναι δέσμιος του Μάρα· μη φανταζόμενος είναι απελευθερωμένος από τον Κακό. Αυτού, σεβάσμιε κύριε, που ειπώθηκε συνοπτικά από τον Ευλογημένο, κατανοώ έτσι αναλυτικά το νόημα».

«Καλώς, καλώς, μοναχέ! Καλώς πράγματι εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα. Την ύλη, μοναχέ, φανταζόμενος είναι δέσμιος του Μάρα· μη φανταζόμενος είναι απελευθερωμένος από τον Κακό. Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... τη συνείδηση φανταζόμενος είναι δέσμιος του Μάρα· μη φανταζόμενος είναι απελευθερωμένος από τον Κακό. Αυτού λοιπόν, μοναχέ, που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα, έτσι αναλυτικά πρέπει να κατανοηθεί το νόημα»... κ.λπ... Και εκείνος ο μοναχός έγινε ένας από τους Άξιους. Δεύτερο.

3. Η ομιλία για αυτόν που απολαμβάνει

65. Προέλευση στη Σαβάττχι. Τότε κάποιος μοναχός... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «Καλώς, σεβάσμιε κύριε, ας μου διδάξει ο Ευλογημένος συνοπτικά... κ.λπ... ώστε να παραμείνω αποφασισμένος».

«Απολαμβάνοντας, μοναχέ, είναι δέσμιος του Μάρα· μη απολαμβάνοντας είναι απελευθερωμένος από τον Κακό». «Κατανοήθηκε, Ευλογημένε, κατανοήθηκε, Καλότυχε».

«Πώς όμως εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα;» «Την ύλη, σεβάσμιε κύριε, απολαμβάνοντας είναι δέσμιος του Μάρα· μη απολαμβάνοντας είναι απελευθερωμένος από τον Κακό. Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... τη συνείδηση απολαμβάνοντας είναι δέσμιος του Μάρα· μη απολαμβάνοντας είναι απελευθερωμένος από τον Κακό. Αυτού, σεβάσμιε κύριε, που ειπώθηκε συνοπτικά από τον Ευλογημένο, κατανοώ έτσι αναλυτικά το νόημα».

«Καλώς, καλώς, μοναχέ! Καλώς πράγματι εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα. Την ύλη, μοναχέ, απολαμβάνοντας είναι δέσμιος του Μάρα· μη απολαμβάνοντας είναι απελευθερωμένος από τον Κακό. Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... τη συνείδηση απολαμβάνοντας είναι δέσμιος του Μάρα· μη απολαμβάνοντας είναι απελευθερωμένος από τον Κακό. Αυτού λοιπόν, μοναχέ, που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα, έτσι αναλυτικά πρέπει να κατανοηθεί το νόημα»... κ.λπ... Και εκείνος ο μοναχός έγινε ένας από τους Άξιους. Τρίτη.

4. Η ομιλία για το παροδικό

66. Προέλευση στη Σαβάττχι. Τότε κάποιος μοναχός... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «Καλώς, σεβάσμιε κύριε, ας μου διδάξει ο Ευλογημένος τη Διδασκαλία συνοπτικά... κ.λπ... να παραμείνω ενεργητικός, αποφασισμένος». «Ό,τι, μοναχέ, είναι παροδικό· εκεί η επιθυμία σου πρέπει να εγκαταλειφθεί». «Κατανοήθηκε, Ευλογημένε· κατανοήθηκε, Καλότυχε».

«Πώς όμως εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα;» «Η ύλη, σεβάσμιε κύριε, είναι παροδική· εκεί η επιθυμία μου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι παροδική· εκεί η επιθυμία μου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Αυτού, σεβάσμιε κύριε, που ειπώθηκε συνοπτικά από τον Ευλογημένο, κατανοώ έτσι αναλυτικά το νόημα».

«Καλώς, καλώς, μοναχέ! Καλώς πράγματι εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα. Η ύλη, μοναχέ, είναι παροδική· εκεί η επιθυμία σου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Το αίσθημα είναι παροδικό... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι παροδική· εκεί πράγματι η επιθυμία σου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Αυτού λοιπόν, μοναχέ, που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα, έτσι αναλυτικά πρέπει να κατανοηθεί το νόημα»... κ.λπ... Και εκείνος ο μοναχός έγινε ένας από τους Άξιους. Τέταρτο.

5. Η ομιλία για τον υπαρξιακό πόνο

67. Προέλευση στη Σαβάττχι. Τότε κάποιος μοναχός... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «Καλώς, σεβάσμιε κύριε, ας μου διδάξει ο Ευλογημένος τη Διδασκαλία συνοπτικά... κ.λπ... να παραμείνω ενεργητικός, αποφασισμένος». «Ό,τι, μοναχέ, είναι οδυνηρό· εκεί η επιθυμία σου πρέπει να εγκαταλειφθεί». «Κατανοήθηκε, Ευλογημένε· κατανοήθηκε, Καλότυχε».

«Πώς όμως εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα;» «Η ύλη, σεβάσμιε κύριε, είναι οδυνηρή· εκεί η επιθυμία μου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι οδυνηρή· εκεί η επιθυμία μου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Αυτού, σεβάσμιε κύριε, που ειπώθηκε συνοπτικά από τον Ευλογημένο, κατανοώ έτσι αναλυτικά το νόημα».

«Καλώς, καλώς, μοναχέ! Καλώς πράγματι εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα. Η ύλη, μοναχέ, είναι οδυνηρή· εκεί η επιθυμία σου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι οδυνηρή· εκεί η επιθυμία σου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Αυτού λοιπόν, μοναχέ, που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα, έτσι αναλυτικά πρέπει να κατανοηθεί το νόημα»... κ.λπ... Και εκείνος ο μοναχός έγινε ένας από τους Άξιους. Πέμπτο.

6. Η ομιλία για τον μη-εαυτό

68. Προέλευση στη Σαβάττχι. Τότε κάποιος μοναχός... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «Καλώς, σεβάσμιε κύριε, ας μου διδάξει ο Ευλογημένος τη Διδασκαλία συνοπτικά... κ.λπ... να παραμείνω ενεργητικός, αποφασισμένος». «Ό,τι, μοναχέ, είναι μη-εαυτός· εκεί η επιθυμία σου πρέπει να εγκαταλειφθεί». «Κατανοήθηκε, Ευλογημένε· κατανοήθηκε, Καλότυχε».

«Πώς όμως εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα;» «Η ύλη, σεβάσμιε κύριε, είναι μη-εαυτός· εκεί η επιθυμία μου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μη-εαυτός· εκεί η επιθυμία μου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Αυτού, σεβάσμιε κύριε, που ειπώθηκε συνοπτικά από τον Ευλογημένο, κατανοώ έτσι αναλυτικά το νόημα».

«Καλώς, καλώς, μοναχέ! Καλώς πράγματι εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα. Η ύλη, μοναχέ, είναι μη-εαυτός· εκεί η επιθυμία σου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μη-εαυτός· εκεί η επιθυμία σου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Αυτού λοιπόν, μοναχέ, που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα, έτσι αναλυτικά πρέπει να κατανοηθεί το νόημα»... κ.λπ... Και εκείνος ο μοναχός έγινε ένας από τους Άξιους. Έκτο.

7. Η ομιλία για το μη ανήκον σε εαυτό

69. Προέλευση στη Σαβάττχι. Τότε κάποιος μοναχός... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «Καλώς, σεβάσμιε κύριε, ας μου διδάξει ο Ευλογημένος τη Διδασκαλία συνοπτικά... κ.λπ... ώστε να παραμείνω». «Ό,τι, μοναχέ, δεν ανήκει σε έναν εαυτό· εκεί η επιθυμία σου πρέπει να εγκαταλειφθεί». «Κατανοήθηκε, Ευλογημένε· κατανοήθηκε, Καλότυχε».

«Πώς όμως εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα;» «Η ύλη, σεβάσμιε κύριε, δεν ανήκει σε έναν εαυτό· εκεί η επιθυμία μου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση δεν ανήκει σε έναν εαυτό· εκεί η επιθυμία μου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Αυτού, σεβάσμιε κύριε, που ειπώθηκε συνοπτικά από τον Ευλογημένο, κατανοώ έτσι αναλυτικά το νόημα».

«Καλώς, καλώς, μοναχέ! Καλώς πράγματι εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα. Η ύλη, μοναχέ, δεν ανήκει σε έναν εαυτό· εκεί η επιθυμία σου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση δεν ανήκει σε έναν εαυτό· εκεί η επιθυμία σου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Αυτού λοιπόν, μοναχέ, που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα, έτσι αναλυτικά πρέπει να κατανοηθεί το νόημα»... κ.λπ... Και εκείνος ο μοναχός έγινε ένας από τους Άξιους. Έβδομη.

8. Η ομιλία για το εδραιωμένο στο ελκυστικό

70. Προέλευση στη Σαβάττχι. Τότε κάποιος μοναχός... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «Καλώς, σεβάσμιε κύριε, ας μου διδάξει ο Ευλογημένος τη Διδασκαλία συνοπτικά, ώστε εγώ, αφού ακούσω τη Διδασκαλία του Ευλογημένου... κ.λπ... ώστε να παραμείνω». «Ό,τι, μοναχέ, είναι εδραιωμένο ως ελκυστικό· εκεί η επιθυμία σου πρέπει να εγκαταλειφθεί». «Κατανοήθηκε, Ευλογημένε· κατανοήθηκε, Καλότυχε».

«Πώς όμως εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα;» «Η ύλη, σεβάσμιε κύριε, είναι εδραιωμένη ως ελκυστική· εκεί η επιθυμία μου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι εδραιωμένη ως ελκυστική· εκεί η επιθυμία μου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Αυτού, σεβάσμιε κύριε, που ειπώθηκε συνοπτικά από τον Ευλογημένο, κατανοώ έτσι αναλυτικά το νόημα».

«Καλώς, καλώς, μοναχέ! Καλώς πράγματι εσύ, μοναχέ, κατανοείς αναλυτικά το νόημα αυτού που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα. Η ύλη, μοναχέ, είναι εδραιωμένη ως ελκυστική· εκεί η επιθυμία σου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι εδραιωμένη ως ελκυστική· εκεί η επιθυμία σου πρέπει να εγκαταλειφθεί. Αυτού λοιπόν, μοναχέ, που ειπώθηκε συνοπτικά από εμένα, έτσι αναλυτικά πρέπει να κατανοηθεί το νόημα»... κ.λπ... Και εκείνος ο μοναχός έγινε ένας από τους Άξιους. Ογδοη.

9. Η ομιλία για τον Ράντχα

71. Προέλευση στη Σαβάττχι. Τότε ο σεβάσμιος Ράντχα πλησίασε τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε, είπε στον Ευλογημένο: «Πώς άραγε, σεβάσμιε κύριε, σε αυτόν που γνωρίζει πώς και βλέπει πώς, σε αυτό το σώμα με συνείδηση και εξωτερικά σε όλα τα αντικείμενα, δεν υπάρχουν υπολανθάνουσες τάσεις για ταύτιση με το εγώ, για ταύτιση με το δικό μου και για αλαζονεία;» «Οποιαδήποτε, Ράντχα, ύλη παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική, χονδροειδής ή λεπτοφυής, κατώτερη ή ανώτερη, μακριά ή κοντά, όλη η ύλη - 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό βλέπει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Οποιοδήποτε αίσθημα... οποιαδήποτε αντίληψη... οποιεσδήποτε δραστηριότητες... οποιαδήποτε συνείδηση παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα...

κ.λπ... μακριά ή κοντά, όλη η συνείδηση - 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό βλέπει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Έτσι λοιπόν, Ράντχα, σε αυτόν που γνωρίζει έτσι και βλέπει έτσι, σε αυτό το σώμα με συνείδηση και εξωτερικά σε όλα τα αντικείμενα, δεν υπάρχουν υπολανθάνουσες τάσεις για ταύτιση με το εγώ, για ταύτιση με το δικό μου και για αλαζονεία... κ.λπ... Και ο σεβάσμιος Ράντχα έγινε ένας από τους Άξιους. Ένατη.

10. Η ομιλία για τον Σουράντχα

72. Προέλευση στη Σαβάττχι. Τότε ο σεβάσμιος Σουράντχα είπε στον Ευλογημένο: «Πώς άραγε, σεβάσμιε κύριε, σε αυτόν που γνωρίζει πώς και βλέπει πώς, σε αυτό το σώμα με συνείδηση και εξωτερικά σε όλα τα αντικείμενα, ο νους είναι απαλλαγμένος από την ταύτιση με το εγώ, την ταύτιση με το δικό μου και την αλαζονεία, έχοντας υπερβεί τη διάκριση, γαλήνιος, καλά απελευθερωμένος;» «Οποιαδήποτε ύλη, Σουράντχα, παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα... κ.λπ... μακριά ή κοντά, όλη η ύλη - 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό έχοντας δει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία, είναι απελευθερωμένος μέσω της μη προσκόλλησης. Οποιοδήποτε αίσθημα... οποιαδήποτε αντίληψη... οποιεσδήποτε δραστηριότητες... οποιαδήποτε συνείδηση παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική, χονδροειδής ή λεπτοφυής, κατώτερη ή ανώτερη, μακριά ή κοντά, όλη η συνείδηση - 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό έχοντας δει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία, είναι απελευθερωμένος μέσω της μη προσκόλλησης. Έτσι λοιπόν, Σουράντχα, σε αυτόν που γνωρίζει έτσι και βλέπει έτσι, σε αυτό το σώμα με συνείδηση και εξωτερικά σε όλα τα αντικείμενα, ο νους είναι απαλλαγμένος από την ταύτιση με το εγώ, την ταύτιση με το δικό μου και την αλαζονεία, έχοντας υπερβεί τη διάκριση, γαλήνιος, καλά απελευθερωμένος... κ.λπ... Και ο σεβάσμιος Σουράντχα έγινε ένας από τους Άξιους. Δέκατη.

Το κεφάλαιο Αραχάντα, έβδομο.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Αυτός που προσκολλάται, αυτός που θεωρεί, και αυτός που χαίρεται·
παροδικό, οδυνηρό, μη-εαυτός, και μη ανήκον σε εαυτό, εδραιωμένο ως
ελκυστικό·
με τον Ράντχα και τον Σουράντχα αυτά τα δέκα.

8. Το κεφάλαιο για την κατάβρωση

1. Η ομιλία για την απόλαυση

73. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Ο αδαής, μοναχοί, κοινός άνθρωπος δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από την ύλη. Στο αίσθημα... στην αντίληψη... των δραστηριοτήτων... δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από τη συνείδηση. Ο μορφωμένος όμως, μοναχοί, ευγενής μαθητής κατανοεί όπως πραγματικά είναι την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από την ύλη. Το αίσθημα... στην αντίληψη... των δραστηριοτήτων... κατανοεί όπως πραγματικά είναι την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από τη συνείδηση». Πρώτο.

2. Η ομιλία για την προέλευση

74. Προέλευση στη Σαβάττι. «Ο αδαής, μοναχοί, κοινός άνθρωπος δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από την ύλη. Στο αίσθημα... στην αντίληψη... των δραστηριοτήτων... δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από τη συνείδηση. Ο μορφωμένος όμως, μοναχοί, ευγενής μαθητής κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από την ύλη. Στο αίσθημα... στην αντίληψη... των δραστηριοτήτων... κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από τη συνείδηση». Δεύτερο.

3. Η δεύτερη ομιλία για την προέλευση

75. Προέλευση στη Σαβάττι. «Ο μορφωμένος, μοναχοί, ευγενής μαθητής κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από την ύλη. Στο αίσθημα... στην αντίληψη... των δραστηριοτήτων... κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από τη συνείδηση». Τρίτη.

4. Η ομιλία για τον Άξιο

76. Προέλευση στη Σαβάττι. «Η ύλη, μοναχοί, είναι παροδική. Ό,τι είναι παροδικό, αυτό είναι οδυνηρό· ό,τι είναι οδυνηρό, αυτό είναι μη-εαυτός· ό,τι είναι μη-εαυτός, αυτό 'δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι παροδική. Ό,τι είναι παροδικό, αυτό είναι οδυνηρό· ό,τι είναι οδυνηρό, αυτό είναι μη-εαυτός· ό,τι είναι μη-εαυτός, αυτό 'δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία».

«Βλέποντας έτσι, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής αποστασιοποιείται από την ύλη, αποστασιοποιείται από το αίσθημα... αποστασιοποιείται από την αντίληψη... αποστασιοποιείται από τις δραστηριότητες... αποστασιοποιείται από τη συνείδηση. Αποστασιοποιούμενος απαλλάσσεται από το πάθος· μέσω του μη πάθους απελευθερώνεται. Υπάρχει η γνώση: «στον απελευθερωμένο, υπάρχει απελευθέρωση». Κατανοεί: «η γέννηση έχει εξαιρεθεί, η άγια ζωή έχει βιωθεί, αυτό που έπρεπε να γίνει έχει γίνει, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Όσες είναι οι κατοικίες των όντων, μοναχοί, όση είναι η κορυφή της ύπαρξης, αυτοί είναι οι ανώτεροι, αυτοί είναι οι άριστοι στον κόσμο, δηλαδή οι Άξιοι».

Αυτά είπε ο Ευλογημένος. Αφού είπε αυτά, ο Καλότυχος, ο Διδάσκαλος, είπε επιπλέον αυτό:

«Ευτυχισμένοι πράγματι οι Άξιοι, επιθυμία σε αυτούς δεν υπάρχει· η αλαζονεία του 'εγώ είμαι' έχει εκριζωθεί, το δίχτυ της αυταπάτης έχει διαρραγεί.

«Αυτοί έχουν επιτύχει την κατάσταση χωρίς λαχτάρα, η συνείδησή τους είναι χωρίς θολούρα· αμόλυντοι στον κόσμο αυτοί, έχουν γίνει ανώτεροι, χωρίς νοητικές

διαφορές.

«Έχοντας κατανοήσει πλήρως τα πέντε συναθροίσματα, επτά καλές ιδιότητες είναι το πεδίο τους· αξιέπαινοι ενάρετοι άνθρωποι, γνήσιοι γιοι του Βούδα.

«Προικισμένοι με τα επτά κοσμήματα, εξασκημένοι στις τρεις εξασκήσεις· περιφέρονται οι μεγάλοι ήρωες, έχοντας εγκαταλείψει φόβο και τρόμο.

«Προικισμένοι με τις δέκα ιδιότητες, μεγάλοι ελέφαντες, αυτοσυγκεντρωμένοι· αυτοί είναι οι ανώτεροι στον κόσμο, επιθυμία σε αυτούς δεν υπάρχει.

«Η γνώση του πέραν της άσκησης έχει εγερθεί, αυτή είναι η τελευταία ύπαρξη· αυτό που είναι η ουσία της άγιας ζωής, σε αυτό δεν εξαρτώνται από άλλους.

«Στις διακρίσεις δεν κλονίζονται, ελεύθεροι από την επαναγέννηση· έχοντας φτάσει στο επίπεδο της δαμασμένης κατάστασης, αυτοί στον κόσμο είναι νικητές.

«Πάνω, οριζοντίως, κάτω, απόλαυση σε αυτούς δεν υπάρχει· βρυχώνται αυτοί το βρύχημα του λιονταριού, Φωτισμένοι στον κόσμο, ανυπέρβλητοι». Τέταρτο.

5. Η δεύτερη ομιλία για τον Άξιο

77. Προέλευση στη Σαβάττι. «Η ύλη, μοναχοί, είναι παροδική. Ό,τι είναι παροδικό, αυτό είναι οδυνηρό· ό,τι είναι οδυνηρό, αυτό είναι μη-εαυτός· ό,τι είναι μη-εαυτός, αυτό 'δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου'... κ.λπ... έτσι αυτό πρέπει να θεωρείται όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία».

«Βλέποντας έτσι, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής αποστασιοποιείται από την ύλη, αποστασιοποιείται από το αίσθημα... αποστασιοποιείται από την αντίληψη... αποστασιοποιείται από τις δραστηριότητες... αποστασιοποιείται από τη συνείδηση. Αποστασιοποιούμενος απαλλάσσεται από το πάθος· μέσω του μη πάθους απελευθερώνεται. Υπάρχει η γνώση: «στον απελευθερωμένο, υπάρχει απελευθέρωση». Κατανοεί: «η γέννηση έχει εξαιρεθεί, η άγια ζωή έχει βιωθεί, αυτό που έπρεπε να γίνει έχει γίνει, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Όσες είναι οι κατοικίες των όντων, μοναχοί, όση είναι η κορυφή της ύπαρξης, αυτοί είναι οι ανώτεροι, αυτοί είναι οι άριστοι στον κόσμο, δηλαδή οι Άξιοι». Πέμπτο.

6. Η ομιλία για τον Σίχα

78. Προέλευση στη Σαβάττι. «Το λιοντάρι, μοναχοί, ο βασιλιάς των ζώων, την απογευματινή περίοδο της ημέρας βγαίνει από τον τόπο διαμονής του· αφού βγει από τον τόπο διαμονής του, τεντώνεται· αφού τεντωθεί, κοιτάζει τριγύρω προς τις τέσσερις κατευθύνσεις· αφού κοιτάζει τριγύρω προς τις τέσσερις κατευθύνσεις, βρυχάται τρεις φορές το βρύχημα του λιονταριού· αφού βρυχηθεί τρεις φορές το βρύχημα του λιονταριού, φεύγει για τον τόπο συλλογής τροφής. Όποια ζώα, μοναχοί,

ακούνε τον ήχο του λιονταριού, του βασιλιά των ζώων, που βρυχάται· ως επί το πλείστον περιπίπτουν σε φόβο, επείγουσα ανησυχία και τρόμο· αυτά που ζουν σε τρύπες μπαίνουν στις τρύπες τους· αυτά που ζουν στο νερό μπαίνουν στο νερό· αυτά που ζουν στο δάσος μπαίνουν στο δάσος· τα πουλιά καταφεύγουν στον ουρανό. Ακόμη και εκείνοι, μοναχοί, οι βασιλικοί ελέφαντες σε χωριά, κωμοπόλεις και βασιλικές πρωτεύουσες, δεμένοι με στερεά δερμάτινα λουριά, ακόμη και αυτοί, σπάζοντας και συντρίβοντας εκείνα τα δεσμά, φοβισμένοι, αφήνοντας ούρα και κόπρανα, τρέχουν εδώ κι εκεί. Τόσο μεγάλη υπερφυσική δύναμη έχει, μοναχοί, το λιοντάρι, ο βασιλιάς των ζώων, για τα ζώα, τόσο ισχυρός με επιρροή είναι, τόσο μεγάλη επιρροή έχει».

«Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, όταν ο Τατχάγκατα εγείρεται στον κόσμο, ο Άξιος, ο Πλήρως Αυτοφωτισμένος, ο τέλειος στην αληθινή γνώση και στην καλή συμπεριφορά, ο Καλότυχος, ο γνώστης του κόσμου, ο ανυπέρβλητος οδηγός των ανθρώπων που πρέπει να εκπαιδευτούν, ο Διδάσκαλος θεών και ανθρώπων, ο Φωτισμένος, ο Ευλογημένος. Αυτός διδάσκει τη Διδασκαλία - "Έτσι είναι η ύλη, έτσι είναι η προέλευση της ύλης, έτσι είναι η πάροδος της ύλης· έτσι είναι το αίσθημα... έτσι είναι η αντίληψη... έτσι είναι οι δραστηριότητες... έτσι είναι η συνείδηση, έτσι είναι η προέλευση της συνείδησης, έτσι είναι η πάροδος της συνείδησης". Ακόμη και εκείνοι, μοναχοί, οι θεοί με μακρά ζωή, όμορφοι, με άφθονη ευτυχία, που παραμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα σε υψηλά ουράνια ανάκτορα, ακόμη και αυτοί, αφού ακούσουν τη διδαχή της Διδασκαλίας του Τατχάγκατα, ως επί το πλείστον περιπίπτουν σε φόβο, επείγουσα ανησυχία και τρόμο - 'Παροδικοί, λοιπόν, αγαπητέ, όντας εμείς, νομίσαμε ότι είμαστε μόνιμοι. Ασταθείς, λοιπόν, αγαπητέ, όντας εμείς, νομίσαμε ότι είμαστε σταθεροί. Μη-αιώνιοι, λοιπόν, αγαπητέ, όντας εμείς, νομίσαμε ότι είμαστε αιώνιοι. Κι εμείς, λοιπόν, αγαπητέ, είμαστε παροδικοί, ασταθείς, μη-αιώνιοι, περιλαμβανόμενοι στην ταυτότητα'. Τόσο μεγάλη υπερφυσική δύναμη έχει, μοναχοί, ο Τατχάγκατα για τον κόσμο μαζί με τους θεούς, τόσο ισχυρός με επιρροή είναι, τόσο μεγάλη επιρροή έχει». Αυτά είπε ο Ευλογημένος... κ.λπ... ο Διδάσκαλος είπε αυτό -

«Όταν ο Βούδας, έχοντας άμεση γνώση, έθεσε σε κίνηση τον τροχό της Διδασκαλίας· του κόσμου μαζί με τους θεούς, ο Διδάσκαλος ο ασύγκριτος.

«Και την ταυτότητα και την παύση της, και την προέλευση της ταυτότητας· και την ευγενή οκταμελή οδό, που οδηγεί στη γαλήνη από τη δυστυχία.

«Ακόμη και οι θεοί με μακρά ζωή, όμορφοι, ένδοξοι· φοβισμένοι κατελήφθησαν από τρόμο, όπως τα άλλα ζώα από το λιοντάρι.

Μη έχοντας ξεπεράσει την ταυτότητα, παροδικοί είμαστε, αγαπητέ, εμείς· αφού ακούσαμε τα λόγια του Άξιου, του απελευθερωμένου, του ακλόνητου».
Έκτο.

7. Η ομιλία για την κατάβρωση

79. Προέλευση στη Σαβάττι. «Όποιοι ασκητές ή βραχμάνοι, μοναχοί, αναθυμούμενοι πολλές προηγούμενες ζωές τις θυμούνται, όλοι αυτοί θυμούνται τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης ή κάποιο από αυτά. Ποια πέντε; Ήμουν έτσι

ως προς την ύλη στο παρελθόν' - έτσι λοιπόν, μοναχοί, αναθυμούμενος θυμάται μόνο την ύλη. 'Ήμουν έτσι ως προς το αίσθημα στο παρελθόν' - έτσι λοιπόν, μοναχοί, αναθυμούμενος θυμάται μόνο το αίσθημα. 'Ήμουν έτσι ως προς την αντίληψη στο παρελθόν'... 'ήμουν έτσι ως προς τις δραστηριότητες στο παρελθόν'... 'ήμουν έτσι ως προς τη συνείδηση στο παρελθόν' - έτσι λοιπόν, μοναχοί, αναθυμούμενος θυμάται μόνο τη συνείδηση.»

«Και γιατί, μοναχοί, λέτε ύλη; Επειδή μεταμορφώνεται, μοναχοί, για αυτό ονομάζεται 'ύλη'. Από τι μεταμορφώνεται; Μεταμορφώνεται από το κρύο, μεταμορφώνεται από τη ζέστη, μεταμορφώνεται από την πείνα, μεταμορφώνεται από τη δίψα, μεταμορφώνεται από την επαφή με αλογόμυγες, κουνούπια, άνεμο, ήλιο και ερπετά. Επειδή μεταμορφώνεται, μοναχοί, για αυτό ονομάζεται 'ύλη'.

«Και γιατί, μοναχοί, λέτε αίσθημα; Επειδή βιώνει, μοναχοί, για αυτό ονομάζεται 'αίσθημα'. Και τι βιώνει; Βιώνει το ευχάριστο, βιώνει το δυσάρεστο, βιώνει το ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο. Επειδή βιώνει, μοναχοί, για αυτό ονομάζεται 'αίσθημα'.

«Και γιατί, μοναχοί, λέτε αντίληψη; Επειδή αντιλαμβάνεται, μοναχοί, για αυτό ονομάζεται 'αντίληψη'. Και τι αντιλαμβάνεται; Αντιλαμβάνεται το μπλε, αντιλαμβάνεται το κίτρινο, αντιλαμβάνεται το κόκκινο, αντιλαμβάνεται το λευκό. Επειδή αντιλαμβάνεται, μοναχοί, για αυτό ονομάζεται 'αντίληψη'.

«Και γιατί, μοναχοί, λέτε δραστηριότητες; Επειδή παράγουν το συνθηκοκρατημένο, μοναχοί, για αυτό ονομάζονται 'δραστηριότητες'. Και τι συνθηκοκρατημένο παράγουν; Παράγουν την ύλη ως ύλη ως συνθηκοκρατημένο, παράγουν το αίσθημα ως αίσθημα ως συνθηκοκρατημένο, παράγουν την αντίληψη ως αντίληψη ως συνθηκοκρατημένο, παράγουν τις δραστηριότητες ως δραστηριότητες ως συνθηκοκρατημένο, παράγουν τη συνείδηση ως συνείδηση ως συνθηκοκρατημένο. Επειδή παράγουν το συνθηκοκρατημένο, μοναχοί, για αυτό ονομάζονται 'δραστηριότητες'.

«Και τι, μοναχοί, ονομάζετε συνείδηση; Συνειδητοποιεί, μοναχοί, για αυτό το λόγο ονομάζεται 'συνείδηση'. Και τι συνειδητοποιεί; Συνειδητοποιεί το ξινό, συνειδητοποιεί το πικρό, συνειδητοποιεί το καυστικό, συνειδητοποιεί το γλυκό, συνειδητοποιεί το αλκαλικό, συνειδητοποιεί το μη αλκαλικό, συνειδητοποιεί το αλμυρό, συνειδητοποιεί το μη αλμυρό. Συνειδητοποιεί, μοναχοί, για αυτό το λόγο ονομάζεται 'συνείδηση'.

«Σε αυτή την περίπτωση, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής σκέφτεται έτσι - 'Εγώ τώρα καταβροχθίζομαι από την ύλη. Και στο παρελθόν ακριβώς με τον ίδιο τρόπο καταβροχθίζομαι από την ύλη, όπως τώρα καταβροχθίζομαι από την παρούσα ύλη. Αν εγώ απολάμβανα τη μέλλουσα ύλη, και στο μέλλον ακριβώς με τον ίδιο τρόπο θα καταβροχθίζομαι από την ύλη, όπως τώρα καταβροχθίζομαι από την παρούσα ύλη'. Αυτός, αφού αναλογιστεί έτσι, είναι χωρίς προσκόλληση στην παρελθούσα ύλη· δεν απολαμβάνει τη μέλλουσα ύλη· ασκεί για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της παρούσας ύλης.

'Εγώ τώρα καταβροχθίζομαι από το αίσθημα. Και στο παρελθόν ακριβώς με τον ίδιο τρόπο καταβροχθίζομαι από το αίσθημα, όπως τώρα καταβροχθίζομαι από το παρόν αίσθημα. Αν εγώ απολάμβανα το μέλλον αίσθημα· και στο μέλλον ακριβώς με τον ίδιο τρόπο θα καταβροχθίζομαι από το αίσθημα, όπως τώρα καταβροχθίζομαι

από το παρόν αίσθημα'. Αυτός, αφού αναλογιστεί έτσι, είναι χωρίς προσκόλληση στο παρελθόν αίσθημα· δεν απολαμβάνει το μέλλον αίσθημα· ασκεί για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση του παρόντος αισθήματος.

'Εγώ τώρα καταβροχθίζομαι από την αντίληψη... κ.λπ... εγώ τώρα καταβροχθίζομαι από τις δραστηριότητες. Και στο παρελθόν ακριβώς με τον ίδιο τρόπο καταβροχθίζομαι από τις δραστηριότητες, όπως τώρα καταβροχθίζομαι από τις παρούσες δραστηριότητες. Αν εγώ απολάμβανα τις μέλλουσες δραστηριότητες· και στο μέλλον ακριβώς με τον ίδιο τρόπο θα καταβροχθίζομαι από τις δραστηριότητες, όπως τώρα καταβροχθίζομαι από τις παρούσες δραστηριότητες'. Αυτός, αφού αναλογιστεί έτσι, είναι χωρίς προσκόλληση στις παρελθούσες δραστηριότητες· δεν απολαμβάνει τις μέλλουσες δραστηριότητες· ασκεί για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση των παρουσών δραστηριοτήτων.

'Εγώ τώρα καταβροχθίζομαι από τη συνείδηση. Και στο παρελθόν ακριβώς με τον ίδιο τρόπο καταβροχθίζομαι από τη συνείδηση, όπως τώρα καταβροχθίζομαι από την παρούσα συνείδηση. Αν εγώ απολάμβανα τη μέλλουσα συνείδηση· και στο μέλλον ακριβώς με τον ίδιο τρόπο θα καταβροχθίζομαι από τη συνείδηση, όπως τώρα καταβροχθίζομαι από την παρούσα συνείδηση'. Αυτός, αφού αναλογιστεί έτσι, είναι χωρίς προσκόλληση στην παρελθούσα συνείδηση· δεν απολαμβάνει τη μέλλουσα συνείδηση· ασκεί για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της παρούσας συνείδησης.

«Τι νομίζετε, μοναχοί, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Γι' αυτό, μοναχοί, οποιαδήποτε ύλη παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική, χονδροειδής ή λεπτοφυής, κατώτερη ή ανώτερη, μακριά ή κοντά, όλη η ύλη - 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Οποιοδήποτε αίσθημα... οποιαδήποτε αντίληψη... οποιεσδήποτε δραστηριότητες... οποιαδήποτε συνείδηση παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα... κ.λπ... μακριά ή κοντά, όλη η συνείδηση - 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία».

«Αυτός ονομάζεται, μοναχοί, ευγενής μαθητής που αποσυσσωρεύει, δεν συσσωρεύει· εγκαταλείπει, δεν προσκολλάται· διασκορπίζει, δεν συγκεντρώνει· σβήνει, δεν ανάβει. Και τι αποσυσσωρεύει, δεν συσσωρεύει; Την ύλη αποσυσσωρεύει, δεν συσσωρεύει· το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... τη συνείδηση αποσυσσωρεύει, δεν συσσωρεύει. Και τι εγκαταλείπει, δεν προσκολλάται; Την ύλη εγκαταλείπει, δεν προσκολλάται· το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... τη συνείδηση εγκαταλείπει, δεν προσκολλάται. Και τι διασκορπίζει, δεν συγκεντρώνει; Την ύλη διασκορπίζει, δεν συγκεντρώνει· το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες...

τη συνείδηση διασκορπίζει, δεν συγκεντρώνει. Και τι σβήνει, δεν ανάβει; Την ύλη σβήνει, δεν ανάβει· το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... τη συνείδηση σβήνει, δεν ανάβει.

«Βλέποντας έτσι, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής αποστασιοποιείται από την ύλη, αποστασιοποιείται από το αίσθημα... αποστασιοποιείται από την αντίληψη... αποστασιοποιείται από τις δραστηριότητες... αποστασιοποιείται από τη συνείδηση. Αποστασιοποιούμενος απαλλάσσεται από το πάθος· μέσω του μη πάθους απελευθερώνεται. Υπάρχει η γνώση: «στον απελευθερωμένο, υπάρχει απελευθέρωση». Κατανοεί: «η γέννηση έχει εξαλειφθεί, η άγια ζωή έχει βιωθεί, αυτό που έπρεπε να γίνει έχει γίνει, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης».

«Αυτός ονομάζεται, μοναχοί, μοναχός που ούτε συσσωρεύει ούτε αποσυσσωρεύει, έχοντας αποσυσσωρεύσει παραμένει σταθερός, ούτε εγκαταλείπει ούτε προσκολλάται, έχοντας εγκαταλείψει παραμένει σταθερός, ούτε διασκορπίζει ούτε συγκεντρώνει, έχοντας διασκορπίσει παραμένει σταθερός, ούτε σβήνει ούτε ανάβει. Έχοντας σβήσει παραμένει σταθερός, τι ούτε συσσωρεύει ούτε αποσυσσωρεύει; Έχοντας αποσυσσωρεύει παραμένει σταθερός, την ύλη ούτε συσσωρεύει ούτε αποσυσσωρεύει· έχοντας αποσυσσωρεύει παραμένει σταθερός, το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... τη συνείδηση ούτε συσσωρεύει ούτε αποσυσσωρεύει. Έχοντας αποσυσσωρεύει παραμένει σταθερός, τι ούτε εγκαταλείπει ούτε προσκολλάται; Έχοντας εγκαταλείπει παραμένει σταθερός, την ύλη ούτε εγκαταλείπει ούτε προσκολλάται· έχοντας εγκαταλείπει παραμένει σταθερός, το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... τη συνείδηση ούτε εγκαταλείπει ούτε προσκολλάται. Έχοντας εγκαταλείπει παραμένει σταθερός, τι ούτε διασκορπίζει ούτε συγκεντρώνει; Έχοντας διασκορπίσει παραμένει σταθερός, την ύλη ούτε διασκορπίζει ούτε συγκεντρώνει· έχοντας διασκορπίσει παραμένει σταθερός, το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... τη συνείδηση ούτε διασκορπίζει ούτε συγκεντρώνει. Έχοντας διασκορπίσει παραμένει σταθερός, τι ούτε σβήνει ούτε ανάβει; Έχοντας σβήσει παραμένει σταθερός, την ύλη ούτε σβήνει ούτε ανάβει· έχοντας σβήσει παραμένει σταθερός, το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... τη συνείδηση ούτε σβήνει ούτε ανάβει. Έχοντας σβήσει παραμένει σταθερός, έναν μοναχό με έτσι απελευθερωμένο νου, μοναχοί, οι θεοί μαζί με τον Ίντα, μαζί με τους Βράχμα, μαζί με τον Πατζάπατι, από μακριά τον προσκυνούν -

«Τιμή σε σένα, ευγενή άνθρωπε, τιμή σε σένα, ύψιστε άνθρωπε·
εσένα που δεν γνωρίζουμε άμεσα, σε τι βασιζόμενος διαλογίζεσαι"». Έβδομη.

8. Η ομιλία για τη ζητιανιά

80. Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στους Σάκκα, στην Καπιλαβάττχου, στο μοναστήρι του Νιγκρόντα. Τότε ο Ευλογημένος, αφού απέβαλε την κοινότητα μοναχών για κάποιο παράπτωμα, αφού ντύθηκε το πρωί και πήρε το κύπελλο και τους χιτώνες του, μπήκε στην Καπιλαβάττχου για προσφερόμενη τροφή. Αφού περπάτησε στην Καπιλαβάττχου για προσφερόμενη τροφή, μετά το γεύμα, έχοντας επιστρέψει από τη συλλογή τροφής, κατευθύνθηκε προς το Μεγάλο Δάσος για ημερήσια διαμονή. Αφού μπήκε στο Μεγάλο Δάσος, κάθισε για ημερήσια διαμονή στη ρίζα ενός νεαρού δέντρου μπελούβα.

Τότε στον Ευλογημένο, που είχε μεταβεί σε ιδιωτικό χώρο και ήταν σε απομόνωση, εγέρθηκε αυτός ο αναλογισμός στο νου: «Η κοινότητα μοναχών αποβλήθηκε από εμένα. Υπάρχουν εδώ μοναχοί νέοι, πρόσφατα αναχωρητές, που μόλις έχουν έρθει σε αυτή τη Διδασκαλία και τη μοναστική διαγωγή. Για αυτούς, μη βλέποντάς με, θα μπορούσε να υπάρξει μεταβολή, θα μπορούσε να υπάρξει αλλοίωση. Όπως ακριβώς για ένα νεαρό μοσχάρι που δεν βλέπει τη μητέρα του θα μπορούσε να υπάρξει μεταβολή, θα μπορούσε να υπάρξει αλλοίωση, ακριβώς έτσι υπάρχουν εδώ μοναχοί νέοι, πρόσφατα αναχωρητές, που μόλις έχουν έρθει σε αυτή τη Διδασκαλία και τη μοναστική διαγωγή· για αυτούς, μη βλέποντάς με, θα μπορούσε να υπάρξει μεταβολή, θα μπορούσε να υπάρξει αλλοίωση. Όπως ακριβώς για νεαρούς σπόρους που δεν λαμβάνουν νερό θα μπορούσε να υπάρξει μεταβολή, θα μπορούσε να υπάρξει αλλοίωση, ακριβώς έτσι υπάρχουν εδώ... κ.λπ... για αυτούς, μη μπορώντας να με δουν, θα μπορούσε να υπάρξει μεταβολή, θα μπορούσε να υπάρξει αλλοίωση. Γιατί να μην βοηθήσω την κοινότητα μοναχών τώρα, όπως ακριβώς βοηθήθηκε η κοινότητα μοναχών από εμένα στο παρελθόν;»

Τότε ο Βράχμα Σαχάμπατι, αφού αντιλήφθηκε με τον νου του τον αναλογισμό του νου του Ευλογημένου - όπως ακριβώς ένας δυνατός άνδρας θα άπλωνε το λυγισμένο χέρι του ή θα λύγιζε το απλωμένο χέρι του, ακριβώς έτσι - εξαφανίστηκε από τον κόσμο του Βράχμα και εμφανίστηκε μπροστά στον Ευλογημένο. Τότε ο Βράχμα Σαχάμπατι, αφού τακτοποίησε τον άνω χιτώνα του πάνω από τον έναν ώμο, αφού χαιρέτησε με ενωμένες παλάμες προς την κατεύθυνση του Ευλογημένου, είπε στον Ευλογημένο: «Έτσι είναι, Ευλογημένε· έτσι είναι, Καλότυχε! Η κοινότητα μοναχών του Ευλογημένου, σεβάσμιε κύριε, αποβλήθηκε. Υπάρχουν εδώ μοναχοί νέοι, πρόσφατα αναχωρητές, που μόλις έχουν έρθει σε αυτή τη Διδασκαλία και τη μοναστική διαγωγή. Για αυτούς, μη βλέποντας τον Ευλογημένο, θα μπορούσε να υπάρξει μεταβολή, θα μπορούσε να υπάρξει αλλοίωση. Όπως ακριβώς για ένα νεαρό μοσχάρι που δεν βλέπει τη μητέρα του θα μπορούσε να υπάρξει μεταβολή, θα μπορούσε να υπάρξει αλλοίωση, ακριβώς έτσι υπάρχουν εδώ μοναχοί νέοι, πρόσφατα αναχωρητές, που μόλις έχουν έρθει σε αυτή τη Διδασκαλία και τη μοναστική διαγωγή· για αυτούς, μη βλέποντας τον Ευλογημένο, θα μπορούσε να υπάρξει μεταβολή, θα μπορούσε να υπάρξει αλλοίωση. Όπως ακριβώς για νεαρούς σπόρους που δεν λαμβάνουν νερό θα μπορούσε να υπάρξει μεταβολή, θα μπορούσε να υπάρξει αλλοίωση, ακριβώς έτσι υπάρχουν εδώ μοναχοί νέοι, πρόσφατα αναχωρητές, που μόλις έχουν έρθει σε αυτή τη Διδασκαλία και τη μοναστική διαγωγή· για αυτούς, μη μπορώντας να δουν τον Ευλογημένο, θα μπορούσε να υπάρξει μεταβολή, θα μπορούσε να υπάρξει αλλοίωση. Ας χαρεί, σεβάσμιε κύριε, ο Ευλογημένος την κοινότητα μοναχών· ας καλωσορίσει, σεβάσμιε κύριε, ο Ευλογημένος την κοινότητα μοναχών. Όπως ακριβώς ο Ευλογημένος βοήθησε την κοινότητα μοναχών στο παρελθόν, ακριβώς έτσι ας βοηθήσει την κοινότητα μοναχών τώρα».

Ο Ευλογημένος αποδέχθηκε με σιωπή. Τότε ο Βράχμα Σαχάμπατι, γνωρίζοντας τη συναίνεση του Ευλογημένου, αφού απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο, τον περιήλθε κρατώντας τον στα δεξιά του και εξαφανίστηκε εκεί ακριβώς.

Τότε ο Ευλογημένος, την απογευματινή περίοδο της ημέρας, αφού βγήκε από την απομόνωση, πήγε στο μοναστήρι Νιγκρόντχα· αφού έφτασε, κάθισε στο προετοιμασμένο κάθισμα. Αφού κάθισε, ο Ευλογημένος εκτέλεσε τέτοια επίδειξη υπερφυσικών δυνάμεων ώστε εκείνοι οι μοναχοί, ένας-ένας και δύο-δύο, με ντροπαλή

εμφάνιση, πλησίασαν τον Ευλογημένο· αφού πλησίασαν, απέδωσαν σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισαν στο πλάι. Σε εκείνους τους μοναχούς που κάθονταν στο πλάι, ο Ευλογημένος είπε αυτό:

«Αυτό είναι το κατώτατο, μοναχοί, από τα μέσα διαβίωσης, δηλαδή η ζητιανιά. Αυτή είναι μια κατάρρα, μοναχοί, στον κόσμο: "Περιφέρεσαι ζητιάνος με το κύπελλο στο χέρι". Αυτό όμως, μοναχοί, οι γιοι καλών οικογενειών το αναλαμβάνουν για κάποιο λόγο, εξαρτώμενοι από κάποιο λόγο· ούτε εξαναγκασμένοι από βασιλιά, ούτε εξαναγκασμένοι από κλέφτες, ούτε πιεσμένοι από χρέη, ούτε πιεσμένοι από φόβο, ούτε επειδή δεν μπορούσαν να ζήσουν· αλλά: "Είμαστε βυθισμένοι στη γέννηση, στο γήρας, στον θάνατο, στις λύπες, στους θρήνους, στον πόνο, στη δυσαρέσκεια, στο άγχος, βυθισμένοι στον υπαρξιακό πόνο, κυριευμένοι από τον υπαρξιακό πόνο· ίσως να γινόταν γνωστό το τέλος αυτού του ολόκληρου συνόλου του υπαρξιακού πόνου".

«Έτσι αναχώρησε αυτός ο γιος καλής οικογένειας, μοναχοί. Αυτός όμως είναι πλεονέκτης, με έντονο πάθος για τις αισθησιακές ηδονές, με κακόβουλο νου, με διεφθαρμένους λογισμούς, επιλήσμων, χωρίς πλήρη επίγνωση, μη αυτοσυγκεντρωμένος, με περιπλανώμενο νου, με ασυγκράτητες ικανότητες. Όπως, μοναχοί, ένα δαυλί από νεκροταφείο αναμμένο και από τις δύο πλευρές, στη μέση αλειμμένο με κοπριά, ούτε στο χωριό εξυπηρετεί ως καυσόξυλο, ούτε στο δάσος εξυπηρετεί ως καυσόξυλο. Παρόμοιο με αυτό, μοναχοί, λέω ότι είναι αυτό το άτομο, που έχει ξεπέσει από τις απολαύσεις του οικογενειάρχη και δεν ολοκληρώνει τον σκοπό της ασκητικής ζωής.

«Υπάρχουν αυτοί οι τρεις φαύλοι λογισμοί, μοναχοί - ηδονικός λογισμός, λογισμός του θυμού, λογισμός της βίας. Και αυτοί, μοναχοί, οι τρεις φαύλοι λογισμοί που καταπαύουν πλήρως χωρίς υπόλοιπο; Σε αυτόν που διαμένει με τον νου καλά εδραιωμένο στις τέσσερις εφαρμογές της μνήμης ή σε αυτόν που αναπτύσσει την αυτοσυγκέντρωση χωρίς χαρακτηριστικά. Τόσο πολύ, μοναχοί, είναι αρκετό να αναπτυχθεί η αυτοσυγκέντρωση χωρίς χαρακτηριστικά. Η αυτοσυγκέντρωση χωρίς χαρακτηριστικά, μοναχοί, όταν αναπτυχθεί και καλλιεργηθεί, έχει μεγάλο καρπό, έχει μεγάλο όφελος.

«Υπάρχουν αυτές οι δύο απόψεις, μοναχοί - η άποψη για αιώνια ύπαρξη και η άποψη για την ανυπαρξία. Σε αυτή την περίπτωση, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής σκέφτεται έτσι - "Υπάρχει άραγε κάτι στον κόσμο στο οποίο εγώ προσκολλώμενος δεν θα ήμουν άμεμπτος;" Αυτός κατανοεί έτσι - "Δεν υπάρχει κάτι στον κόσμο στο οποίο εγώ προσκολλώμενος δεν θα ήμουν άμεμπτος. Διότι εγώ προσκολλώμενος θα προσκολλιόμουν μόνο στην ύλη, μόνο στο αίσθημα... μόνο στην αντίληψη... μόνο στις δραστηριότητες, μόνο στη συνείδηση προσκολλώμενος θα προσκολλιόμουν. Σε μένα θα υπήρχε με την προσκόλληση ως συνθήκη γίνεσθαι· με το γίνεσθαι ως συνθήκη υπάρχει γέννηση· με τη γέννηση ως συνθήκη θα προέκυπταν γήρας και θάνατος, λύπη, θρήνος, πόνος, δυσαρέσκεια και άγχος. Έτσι θα υπήρχε η προέλευση αυτού του ολόκληρου συνόλου του υπαρξιακού πόνου".»

«Τι νομίζετε, μοναχοί, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό

είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση... κ.λπ... Γι' αυτό, μοναχοί, βλέποντας έτσι... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Όγδοη.

9. Η ομιλία για τον Παλιλέγια

81. Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στην Κοσάμπι, στο μοναστήρι του Γκοσίτα. Τότε ο Ευλογημένος, αφού ντύθηκε το πρωί και πήρε το κύπελλο και τους χιτώνες του, μπήκε στην Κοσάμπι για προσφερόμενη τροφή. Αφού περπάτησε στην Κοσάμπι για προσφερόμενη τροφή, μετά το γεύμα, έχοντας επιστρέψει από τη συλλογή τροφής, ο ίδιος τακτοποίησε το κατάλυμά του, πήρε το κύπελλο και τους χιτώνες του, χωρίς να ενημερώσει τους συνοδούς, χωρίς να αποχαιρετήσει την κοινότητα μοναχών, μόνος, χωρίς δεύτερο, αναχώρησε για περιπλάνηση.

Τότε κάποιος μοναχός, λίγο μετά την αναχώρηση του Ευλογημένου, πήγε εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Άναντα· αφού πλησίασε, είπε στον σεβάσμιο Άναντα: «Φίλε Άναντα, ο Ευλογημένος, αφού ο ίδιος τακτοποίησε το κατάλυμά του, πήρε το κύπελλο και τους χιτώνες του, χωρίς να ενημερώσει τους συνοδούς, χωρίς να αποχαιρετήσει την κοινότητα μοναχών, μόνος, χωρίς δεύτερο, αναχώρησε για περιπλάνηση». «Φίλε, όταν ο Ευλογημένος, αφού ο ίδιος τακτοποιήσει το κατάλυμά του, πάρει το κύπελλο και τους χιτώνες του, χωρίς να ενημερώσει τους συνοδούς, χωρίς να αποχαιρετήσει την κοινότητα μοναχών, μόνος, χωρίς δεύτερο, αναχωρεί για περιπλάνηση, ο Ευλογημένος εκείνη την περίοδο επιθυμεί να διαμείνει μόνος· ο Ευλογημένος εκείνη την περίοδο δεν πρέπει να ακολουθηθεί από κανέναν».

Τότε ο Ευλογημένος, περιπλανώμενος σταδιακά, έφτασε στην Παλιλέγιακα. Εκεί ο Ευλογημένος διέμενε στην Παλιλέγιακα, στη ρίζα του δέντρου Μπαντασάλα. Τότε αρκετοί μοναχοί πήγαν εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Άναντα· αφού πλησίασαν, χαιρέτησαν τον σεβάσμιο Άναντα. Αφού ολοκλήρωσαν την ευγενική και αξιομνημόνευτη συζήτηση, κάθισαν στο πλάι. Καθισμένοι στο πλάι, εκείνοι οι μοναχοί είπαν στον σεβάσμιο Άναντα: «Εδώ και πολύ καιρό δεν έχουμε ακούσει, φίλε Άναντα, μια ομιλία σχετική με τη Διδασκαλία μπροστά στον Ευλογημένο· θέλουμε, φίλε Άναντα, να ακούσουμε μια ομιλία σχετική με τη Διδασκαλία μπροστά στον Ευλογημένο».

Τότε ο σεβάσμιος Άναντα μαζί με εκείνους τους μοναχούς πήγε στην Παλιλέγιακα, στη ρίζα του δέντρου Μπαντασάλα, εκεί όπου ήταν ο Ευλογημένος· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισε στο πλάι. Σε εκείνους τους μοναχούς που κάθονταν στο πλάι, ο Ευλογημένος δίδαξε, παρακίνησε, ενθάρρυνε και ευχαρίστησε με μια ομιλία για τη Διδασκαλία. Εκείνη την περίοδο σε κάποιον μοναχό εγέρθηκε αυτός ο αναλογισμός στο νου: «Πώς άραγε σε αυτόν που γνωρίζει πώς και βλέπει πώς, υπάρχει η εξάλειψη των νοητικών διαφθορών με εγγύτητα;» Τότε ο Ευλογημένος, αφού αντιλήφθηκε με τον νου του τον αναλογισμό του νου εκείνου του μοναχού, απευθύνθηκε στους μοναχούς - «Με διερεύνηση διδάχθηκε, μοναχοί, από εμένα η Διδασκαλία· με διερεύνηση διδάχθηκαν οι τέσσερις εφαρμογές της μνήμης· με διερεύνηση διδάχθηκαν οι τέσσερις ορθές επίμονες προσπάθειες· με διερεύνηση διδάχθηκαν οι τέσσερις βάσεις πνευματικής δύναμης· με διερεύνηση διδάχθηκαν οι πέντε πνευματικές ικανότητες· με διερεύνηση διδάχθηκαν οι πέντε δυνάμεις· με διερεύνηση διδάχθηκαν οι επτά παράγοντες της φώτισης· με διερεύνηση διδάχθηκε η ευγενής οκταμελής οδός. Έτσι με διερεύνηση διδάχθηκε, μοναχοί, από εμένα η

Διδασκαλία. Ενώ έτσι με διερεύνηση διδάχθηκε, μοναχοί, από εμένα η Διδασκαλία, και όμως εδώ σε κάποιον μοναχό εγέρθηκε αυτός ο αναλογισμός στο νου: 'Πώς άραγε σε αυτόν που γνωρίζει πώς και βλέπει πώς, υπάρχει η εξάλειψη των νοητικών διαφθορών με εγγύτητα;»

«Και πώς, μοναχοί, σε αυτόν που γνωρίζει πώς και βλέπει πώς, υπάρχει η εγγύς εξάλειψη των νοητικών διαφθορών; Εδώ, μοναχοί, ο αδαής κοινός άνθρωπος που δεν βλέπει τους ευγενείς, που δεν είναι επιδέξιος στην ευγενή διδασκαλία, που δεν είναι πειθαρχημένος στην ευγενή διδασκαλία, που δεν βλέπει τα ενάρτητα άτομα, που δεν είναι επιδέξιος στη διδασκαλία των ενάρκτων ατόμων, που δεν είναι πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρκτων ατόμων, θεωρεί την ύλη ως εαυτό. Αυτή όμως, μοναχοί, η εξέταση είναι δραστηριότητα. Αυτή όμως η δραστηριότητα ποια έχει ως πηγή, ποια ως προέλευση, ποια ως γέννηση, ποια ως παραγωγή; Πληγείς από το αίσθημα που γεννήθηκε από την επαφή συνδεδεμένη με την άγνοια, μοναχοί, στον αδαή κοινό άνθρωπο εγείρεται επιθυμία· από αυτήν γεννιέται αυτή η δραστηριότητα. Έτσι λοιπόν, μοναχοί, αυτή η δραστηριότητα είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη. Κι αυτή η επιθυμία είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη. Κι αυτό το αίσθημα είναι παροδικό, συνθηκοκρατημένο, εξαρτώμενα γεγεννημένο. Κι αυτή η επαφή είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη. Κι αυτή η άγνοια είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη. Έτσι επίσης, μοναχοί, σε αυτόν που γνωρίζει έτσι και βλέπει έτσι, υπάρχει η εγγύς εξάλειψη των νοητικών διαφθορών.

«Δεν θεωρεί βέβαια την ύλη ως εαυτό· αλλά θεωρεί τον εαυτό ως έχοντα ύλη. Αυτή όμως, μοναχοί, η εξέταση είναι δραστηριότητα. Αυτή όμως η δραστηριότητα ποια έχει ως πηγή, ποια ως προέλευση, ποια ως γέννηση, ποια ως παραγωγή; Πληγείς από το αίσθημα που γεννήθηκε από την επαφή συνδεδεμένη με την άγνοια, μοναχοί, στον αδαή κοινό άνθρωπο εγείρεται επιθυμία· από αυτήν γεννιέται αυτή η δραστηριότητα. Έτσι λοιπόν, μοναχοί, αυτή η δραστηριότητα είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη. Κι αυτή η επιθυμία... κι αυτό το αίσθημα... κι αυτή η επαφή... κι αυτή η άγνοια είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη. Έτσι επίσης, μοναχοί, σε αυτόν που γνωρίζει έτσι και βλέπει έτσι, υπάρχει η εγγύς εξάλειψη των νοητικών διαφθορών.

«Δεν θεωρεί βέβαια την ύλη ως εαυτό, δεν θεωρεί τον εαυτό ως έχοντα ύλη· αλλά θεωρεί την ύλη στον εαυτό. Αυτή όμως, μοναχοί, η εξέταση είναι δραστηριότητα. Αυτή όμως η δραστηριότητα ποια έχει ως πηγή, ποια ως προέλευση, ποια ως γέννηση, ποια ως παραγωγή; Πληγείς από το αίσθημα που γεννήθηκε από την επαφή συνδεδεμένη με την άγνοια, μοναχοί, στον αδαή κοινό άνθρωπο εγείρεται επιθυμία· από αυτήν γεννιέται αυτή η δραστηριότητα. Έτσι λοιπόν, μοναχοί, αυτή η δραστηριότητα είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη. Κι αυτή η επιθυμία... κι αυτό το αίσθημα... κι αυτή η επαφή... κι αυτή η άγνοια είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη. Έτσι επίσης, μοναχοί, σε αυτόν που γνωρίζει έτσι και βλέπει έτσι, υπάρχει η εγγύς εξάλειψη των νοητικών διαφθορών.

«Δεν θεωρεί βέβαια την ύλη ως εαυτό, δεν θεωρεί τον εαυτό ως έχοντα ύλη, δεν θεωρεί την ύλη στον εαυτό· αλλά θεωρεί τον εαυτό στην ύλη. Αυτή όμως, μοναχοί, η εξέταση είναι δραστηριότητα. Αυτή όμως η δραστηριότητα ποια έχει ως πηγή, ποια ως προέλευση, ποια ως γέννηση, ποια ως παραγωγή; Πληγείς από το αίσθημα που

γεννήθηκε από την επαφή συνδεδεμένη με την άγνοια, μοναχοί, στον αδαή κοινό άνθρωπο εγέρθηκε επιθυμία· από αυτήν γεννιέται αυτή η δραστηριότητα. Έτσι λοιπόν, μοναχοί, αυτή η δραστηριότητα είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη. Κι αυτή η επιθυμία... κι αυτό το αίσθημα... κι αυτή η επαφή... κι αυτή η άγνοια είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη. Έτσι επίσης, μοναχοί, σε αυτόν που γνωρίζει... κ.λπ... υπάρχει η εξάλειψη των νοητικών διαφθορών.

«Δεν θεωρεί βέβαια την ύλη ως εαυτό, ούτε τον εαυτό ως έχοντα ύλη, ούτε την ύλη στον εαυτό, ούτε τον εαυτό στην ύλη· αλλά θεωρεί το αίσθημα ως εαυτό, αλλά θεωρεί τον εαυτό ως έχοντα αίσθημα, αλλά θεωρεί το αίσθημα στον εαυτό, αλλά θεωρεί τον εαυτό στο αίσθημα· αλλά την αντίληψη... αλλά θεωρεί τις δραστηριότητες ως εαυτό, αλλά θεωρεί τον εαυτό ως έχοντα δραστηριότητες, αλλά θεωρεί τις δραστηριότητες στον εαυτό, αλλά θεωρεί τον εαυτό στις δραστηριότητες· αλλά θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό, αλλά τον εαυτό ως έχοντα συνείδηση, αλλά τη συνείδηση στον εαυτό, αλλά θεωρεί τον εαυτό στη συνείδηση. Αυτή όμως, μοναχοί, η εξέταση είναι δραστηριότητα. Αυτή όμως η δραστηριότητα ποια έχει ως πηγή... κ.λπ... ποια ως παραγωγή; Πληγείς από το αίσθημα που γεννήθηκε από την επαφή συνδεδεμένη με την άγνοια, μοναχοί, στον αδαή κοινό άνθρωπο εγέρθηκε επιθυμία· από αυτήν γεννιέται αυτή η δραστηριότητα. Έτσι λοιπόν, μοναχοί, αυτή η δραστηριότητα είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη. Κι αυτή η επιθυμία... κι αυτό το αίσθημα... κι αυτή η επαφή... κι αυτή η άγνοια είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη. Έτσι λοιπόν, μοναχοί, σε αυτόν που γνωρίζει έτσι και βλέπει έτσι, υπάρχει η εγγύς εξάλειψη των νοητικών διαφθορών.

«Δεν θεωρεί βέβαια την ύλη ως εαυτό, δεν θεωρεί το αίσθημα ως εαυτό, ούτε την αντίληψη... ούτε τις δραστηριότητες... δεν θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό· αλλά έχει αυτήν την άποψη - 'αυτός ο εαυτός είναι αυτός ο κόσμος, αυτός πεθαίνοντας θα είμαι μόνιμος, σταθερός, αιώνιος, αναλλοίωτος'. Αυτή όμως, μοναχοί, η αιωνιοκρατική άποψη είναι δραστηριότητα. Αυτή όμως η δραστηριότητα ποια έχει ως πηγή... κ.λπ... έτσι επίσης, μοναχοί, σε αυτόν που γνωρίζει έτσι και βλέπει έτσι, υπάρχει η εγγύς εξάλειψη των νοητικών διαφθορών.

«Δεν θεωρεί βέβαια την ύλη ως εαυτό, ούτε το αίσθημα... ούτε την αντίληψη... ούτε τις δραστηριότητες... δεν θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό· ούτε έχει αυτήν την άποψη - 'αυτός ο εαυτός είναι αυτός ο κόσμος, αυτός πεθαίνοντας θα είμαι μόνιμος, σταθερός, αιώνιος, αναλλοίωτος'. Αλλά έχει αυτήν την άποψη - 'αν δεν υπήρχα, δεν θα υπήρχε για μένα· αν δεν είχα υπάρξει, δεν θα υπάρξει για μένα'. Αυτή όμως, μοναχοί, η εκμηδενιστική άποψη είναι δραστηριότητα. Αυτή όμως η δραστηριότητα ποια έχει ως πηγή, ποια ως προέλευση, ποια ως γέννηση, ποια ως παραγωγή; Πληγείς από το αίσθημα που γεννήθηκε από την επαφή συνδεδεμένη με την άγνοια, μοναχοί, στον αδαή κοινό άνθρωπο εγείρεται επιθυμία· από αυτήν γεννιέται αυτή η δραστηριότητα. Έτσι λοιπόν, μοναχοί, αυτή η δραστηριότητα είναι παροδική... κ.λπ... έτσι επίσης, μοναχοί, σε αυτόν που γνωρίζει έτσι και βλέπει έτσι, υπάρχει η εγγύς εξάλειψη των νοητικών διαφθορών.

«Δεν θεωρεί βέβαια την ύλη ως εαυτό, ούτε το αίσθημα... ούτε την αντίληψη... ούτε τις δραστηριότητες... ούτε τη συνείδηση θεωρεί ως εαυτό... κ.λπ... ούτε τον εαυτό στη συνείδηση θεωρεί, ούτε έχει αυτήν την άποψη - 'αυτός ο εαυτός είναι ο κόσμος,

αυτός πεθαίνοντας θα είμαι μόνιμος, σταθερός, αιώνιος, αναλλοίωτος· ούτε έχει αυτήν την άποψη - 'αν δεν υπήρχα, δεν θα υπήρχε για μένα· αν δεν είχα υπάρξει, δεν θα υπάρξει για μένα· αλλά έχει αβεβαιότητα, έχει σκεπτικιστική αμφιβολία, δεν έχει φτάσει στην Άριστη Διδασκαλία. Αυτή όμως, μοναχοί, η αβεβαιότητα, η σκεπτικιστική αμφιβολία, η μη άφιξη στην Άριστη Διδασκαλία είναι δραστηριότητα. Αυτή όμως η δραστηριότητα ποια έχει ως πηγή, ποια ως προέλευση, ποια ως γέννηση, ποια ως παραγωγή; Πληγείς από το αίσθημα που γεννήθηκε από την επαφή συνδεδεμένη με την άγνοια, μοναχοί, στον αδαή κοινό άνθρωπο εγείρεται επιθυμία· από αυτήν γεννιέται αυτή η δραστηριότητα. Έτσι λοιπόν, μοναχοί, αυτή η δραστηριότητα είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη. Κι αυτή η επιθυμία είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη. Κι αυτό το αίσθημα είναι παροδικό, συνθηκοκρατημένο, εξαρτώμενα γεγεννημένο. Κι αυτή η επαφή είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη. Κι αυτή η άγνοια είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη. Έτσι λοιπόν, μοναχοί, σε αυτόν που γνωρίζει έτσι και βλέπει έτσι, υπάρχει η εγγύς εξάλειψη των νοητικών διαφθορών». Ένατη.

10. Η ομιλία για την πανσέληνο

82. Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στη Σαβάθτι, στο Ανατολικό Μοναστήρι, στο μέγαρο της μητέρας του Μιγκάρα, με μια μεγάλη Κοινότητα μοναχών. Εκείνη την περίοδο ο Ευλογημένος, την ημέρα της τήρησης των κανόνων, τη δέκατη πέμπτη, τη νύχτα της πανσελήνου, καθόταν στο ύπαιθρο περιστοιχισμένος από την Κοινότητα μοναχών.

Τότε κάποιος μοναχός, αφού σηκώθηκε από τη θέση του, αφού τακτοποίησε τον άνω χιτώνα του πάνω από τον έναν ώμο, αφού χαιρέτησε με ενωμένες παλάμες προς την κατεύθυνση του Ευλογημένου, είπε στον Ευλογημένο: «Θα ήθελα να ρωτήσω τον Ευλογημένο για ένα συγκεκριμένο θέμα, σεβάσμιε κύριε· αν ο Ευλογημένος μου δώσει την άδεια να απαντήσει στην ερώτηση». «Τότε λοιπόν εσύ, μοναχέ, αφού καθίσεις στο δικό σου κάθισμα, ρώτησε ό,τι επιθυμείς». «Ναι, σεβάσμιε κύριε», απάντησε εκείνος ο μοναχός στον Ευλογημένο και αφού κάθισε στο δικό του κάθισμα, είπε στον Ευλογημένο: «Αυτά είναι άραγε, σεβάσμιε κύριε, τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, δηλαδή - το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στο αίσθημα, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην αντίληψη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στις δραστηριότητες, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση».

«Αυτά όμως, μοναχέ, είναι τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης· δηλαδή - το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη... κ.λπ... το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση». «Καλώς, σεβάσμιε κύριε», εκείνος ο μοναχός, αφού χάρηκε και ευχαρίστησε για τα λόγια του Ευλογημένου, ρώτησε τον Ευλογημένο μια περαιτέρω ερώτηση:

«Αυτά όμως, σεβάσμιε κύριε, τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης ποια έχουν ως ρίζα;» «Αυτά, μοναχέ, τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης έχουν τη θέληση ως ρίζα»... κ.λπ... «Άραγε, σεβάσμιε κύριε, η προσκόλληση είναι το ίδιο με τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης ή η προσκόλληση είναι χωριστά από τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης;» «Όχι πράγματι, μοναχέ, η προσκόλληση δεν είναι το ίδιο με τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, ούτε η

προσκόλληση είναι χωριστά από τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης. Αλλά η θέληση και το πάθος εκεί, αυτή είναι εκεί η προσκόλληση». «Καλώς, σεβάσμιε κύριε», εκείνος ο μοναχός... κ.λπ... ρώτησε μια περαιτέρω ερώτηση:

«Θα μπορούσε όμως, σεβάσμιε κύριε, να υπάρξει διαφοροποίηση της θέλησης και του πάθους στα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης;» «Θα μπορούσε, μοναχέ», είπε ο Ευλογημένος. «Εδώ, μοναχέ, σε κάποιον έρχεται έτσι η σκέψη: 'Είθε να είμαι έτσι ως προς την ύλη στο μέλλον, είθε να είμαι έτσι ως προς το αίσθημα στο μέλλον, είθε να είμαι έτσι ως προς την αντίληψη στο μέλλον, είθε να είμαι έτσι ως προς τις δραστηριότητες στο μέλλον, είθε να είμαι έτσι ως προς τη συνείδηση στο μέλλον'. Έτσι, μοναχέ, θα μπορούσε να υπάρξει διαφοροποίηση της θέλησης και του πάθους στα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης». «Καλώς, σεβάσμιε κύριε», εκείνος ο μοναχός... κ.λπ... ρώτησε μια περαιτέρω ερώτηση:

«Σε ποιο βαθμό, σεβάσμιε κύριε, υπάρχει η ονομασία συνάθροισμα για τα συναθροίσματα;» «Οποιαδήποτε ύλη, μοναχέ, παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική, χονδροειδής ή λεπτοφυής, κατώτερη ή ανώτερη, μακριά ή κοντά, αυτό ονομάζεται το συνάθροισμα του υλικού σώματος. Οποιοδήποτε αίσθημα... οποιαδήποτε αντίληψη... οποιεσδήποτε δραστηριότητες... οποιαδήποτε συνείδηση παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική, χονδροειδής ή λεπτοφυής, κατώτερη ή ανώτερη, μακριά ή κοντά, αυτό ονομάζεται το συνάθροισμα της συνείδησης. Σε αυτό το βαθμό, μοναχέ, υπάρχει η ονομασία συνάθροισμα για τα συναθροίσματα». «Καλώς, σεβάσμιε κύριε», εκείνος ο μοναχός... κ.λπ... ρώτησε:

«Ποια είναι, σεβάσμιε κύριε, η αιτία, ποια η συνθήκη για την περιγραφή του συναθροίσματος του υλικού σώματος; Ποια η αιτία, ποια η συνθήκη για την περιγραφή του συναθροίσματος του αισθήματος; Ποια η αιτία, ποια η συνθήκη για την περιγραφή του συναθροίσματος της αντίληψης; Ποια η αιτία, ποια η συνθήκη για την περιγραφή του συναθροίσματος των νοητικών δραστηριοτήτων; Ποια η αιτία, ποια η συνθήκη για την περιγραφή του συναθροίσματος της συνείδησης;» «Τα τέσσερα πρωταρχικά υλικά στοιχεία, μοναχέ, είναι η αιτία, τα τέσσερα πρωταρχικά υλικά στοιχεία είναι η συνθήκη για την περιγραφή του συναθροίσματος του υλικού σώματος. Η επαφή είναι η αιτία, η επαφή είναι η συνθήκη για την περιγραφή του συναθροίσματος του αισθήματος. Η επαφή είναι η αιτία, η επαφή είναι η συνθήκη για την περιγραφή του συναθροίσματος της αντίληψης. Η επαφή είναι η αιτία, η επαφή είναι η συνθήκη για την περιγραφή του συναθροίσματος των νοητικών δραστηριοτήτων. Η νοητικότητα και υλικότητα είναι η αιτία, η νοητικότητα και υλικότητα είναι η συνθήκη για την περιγραφή του συναθροίσματος της συνείδησης». «Καλώς, σεβάσμιε κύριε», εκείνος ο μοναχός... κ.λπ... ρώτησε:

«Πώς άραγε, σεβάσμιε κύριε, υπάρχει η άποψη περί ταυτότητας;» «Εδώ, μοναχέ, ο αδαής κοινός άνθρωπος που δεν βλέπει τους ευγενείς, που δεν είναι επιδέξιος στην ευγενή διδασκαλία, που δεν είναι πειθαρχημένος στην ευγενή διδασκαλία, που δεν βλέπει τα ενάρετα άτομα, που δεν είναι επιδέξιος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, που δεν είναι πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, θεωρεί την ύλη ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα ύλη· ή την ύλη στον εαυτό, ή τον εαυτό στην ύλη· το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... συνείδηση... θεωρεί ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα συνείδηση· ή τη συνείδηση στον εαυτό, ή τον εαυτό στη συνείδηση. Έτσι, μοναχέ, υπάρχει η άποψη περί ταυτότητας». «Καλώς, σεβάσμιε

κύριε», εκείνος ο μοναχός... κ.λπ... ρώτησε:

«Πώς όμως, σεβάσμιε κύριε, δεν υπάρχει η άποψη περί ταυτότητας;» «Εδώ, μοναχέ, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής που βλέπει τους ευγενείς, που είναι επιδέξιος στην ευγενή διδασκαλία, που είναι καλά πειθαρχημένος στην ευγενή διδασκαλία, που βλέπει τα ενάρετα άτομα, που είναι επιδέξιος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, που είναι καλά πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, δεν θεωρεί την ύλη ως εαυτό, ούτε τον εαυτό ως έχοντα ύλη· ούτε την ύλη στον εαυτό, ούτε τον εαυτό στην ύλη· δεν θεωρεί το αίσθημα... ούτε την αντίληψη... ούτε τις δραστηριότητες... δεν θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό, ούτε τον εαυτό ως έχοντα συνείδηση· ούτε τη συνείδηση στον εαυτό, ούτε τον εαυτό στη συνείδηση. Έτσι, μοναχέ, δεν υπάρχει η άποψη περί ταυτότητας». «Καλώς, σεβάσμιε κύριε», εκείνος ο μοναχός... κ.λπ... ρώτησε:

«Ποια είναι, σεβάσμιε κύριε, η απόλαυση της ύλης, ποιος ο κίνδυνος, ποια η διαφυγή; Ποια του αισθήματος... ποια της αντίληψης... ποια των δραστηριοτήτων... Ποια είναι η απόλαυση της συνείδησης, ποιος ο κίνδυνος, ποια η διαφυγή;» «Η ευτυχία και η ευαρέσκεια, μοναχέ, που εγείρεται εξαρτώμενη από την ύλη - αυτή είναι η απόλαυση της ύλης. Το ότι η ύλη είναι παροδική, οδυνηρή, υποκείμενη σε μεταβολή - αυτός είναι ο κίνδυνος της ύλης. Όποια είναι η απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους για την ύλη, η εγκατάλειψη της θέλησης και του πάθους - αυτή είναι η διαφυγή από την ύλη. Η ευτυχία και η ευαρέσκεια που εγείρεται εξαρτώμενη από το αίσθημα... η ευτυχία και η ευαρέσκεια που εγείρεται εξαρτώμενη από την αντίληψη... η ευτυχία και η ευαρέσκεια που εγείρεται εξαρτώμενη από τις δραστηριότητες... Η ευτυχία και η ευαρέσκεια που εγείρεται εξαρτώμενη από τη συνείδηση - αυτή είναι η απόλαυση της συνείδησης. Το ότι η συνείδηση είναι παροδική, οδυνηρή, υποκείμενη σε μεταβολή - αυτός είναι ο κίνδυνος της συνείδησης. Όποια είναι η απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους για τη συνείδηση, η εγκατάλειψη της θέλησης και του πάθους - αυτή είναι η διαφυγή από τη συνείδηση». «Καλώς, σεβάσμιε κύριε», εκείνος ο μοναχός, αφού χάρηκε και ευχαρίστησε για τα λόγια του Ευλογημένου, ρώτησε τον Ευλογημένο μια περαιτέρω ερώτηση:

«Πώς άραγε, σεβάσμιε κύριε, σε αυτόν που γνωρίζει πώς και βλέπει πώς, σε αυτό το σώμα με συνείδηση και εξωτερικά σε όλα τα αντικείμενα, δεν υπάρχουν υπολανθάνουσες τάσεις για ταύτιση με το εγώ, για ταύτιση με το δικό μου και για αλαζονεία;» «Οποιαδήποτε ύλη, μοναχέ, παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική, χονδροειδής ή λεπτοφυής, κατώτερη ή ανώτερη, μακριά ή κοντά, όλη η ύλη - 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό βλέπει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Οποιοδήποτε αίσθημα... οποιαδήποτε αντίληψη... οποιεσδήποτε δραστηριότητες... οποιαδήποτε συνείδηση παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική, χονδροειδής ή λεπτοφυής, κατώτερη ή ανώτερη, μακριά ή κοντά, όλη η συνείδηση - 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό βλέπει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Έτσι λοιπόν, μοναχέ, σε αυτόν που γνωρίζει έτσι και βλέπει έτσι, σε αυτό το σώμα με συνείδηση και εξωτερικά σε όλα τα αντικείμενα, δεν υπάρχουν υπολανθάνουσες τάσεις για ταύτιση με το εγώ, για ταύτιση με το δικό μου και για αλαζονεία».

Εκείνη την περίοδο σε κάποιον μοναχό εγέρθηκε αυτός ο αναλογισμός στο νου: «Έτσι λοιπόν, αγαπητέ, η ύλη είναι μη-εαυτός, το αίσθημα... η αντίληψη... οι

δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μη-εαυτός· πράξεις που διαπράχθηκαν από μη-εαυτό, ποιον εαυτό θα αγγίξουν;» Τότε ο Ευλογημένος, αφού αντιλήφθηκε με τον νου του τον αναλογισμό του νου εκείνου του μοναχού, απευθύνθηκε στους μοναχούς:

«Είναι όμως δυνατόν, μοναχοί, κάποιος ανόητος άνθρωπος εδώ, μη γνωρίζοντας, κατεχόμενος από άγνοια, με νου υπό την κυριαρχία της επιθυμίας, να νομίζει ότι πρέπει να υπερβεί τη διδασχή του Διδασκάλου. Έτσι λοιπόν, αγαπητέ, η ύλη είναι μη-εαυτός, το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μη-εαυτός. Πράξεις που διαπράχθηκαν από μη-εαυτό, ποιον εαυτό θα αγγίξουν; Εσείς, μοναχοί, έχετε πειθαρχηθεί από εμένα με αντερωτήσεις σε διάφορες διδασκαλίες.

«Τι νομίζετε, μοναχοί, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». Γι' αυτό εδώ... κ.λπ... βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης».

«Δύο συναθροίσματα με το 'είθε να είμαι έτσι', και η ονομασία με την αιτία· Με την ταυτότητα δύο ειπώθηκαν, και με την απόλαυση-συνείδηση· αυτά τα δέκα ειδών ειπώθηκαν, γίνεται μοναχός με ερώτηση». Δέκατη.

Το κεφάλαιο Κχατζανίγια, όγδοο.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Απόλαυση, δύο προελεύσεις, με τους Άξιους άλλα δύο·
λιοντάρι, τρώγεται, ζητιανιά, με τον Παλιλέγια, πανσέληνος.

9. Το κεφάλαιο για τους πρεσβύτερους

1. Η ομιλία για τον Άναντα

83. Προέλευση στη Σαβάττχι. Εκεί ο σεβάσμιος Άναντα απευθύνθηκε στους μοναχούς - «Φίλοι μοναχοί». «Φίλε», απάντησαν εκείνοι οι μοναχοί στον σεβάσμιο Άναντα. Ο σεβάσμιος Άναντα είπε αυτό:

«Ο σεβάσμιος ονόματι Πούννα Μαντανιπούττα, φίλοι, προσφέρει μεγάλη βοήθεια σε εμάς τους εκατό νεότερους. Αυτός μας προτρέπει με αυτή τη νουθεσία - 'Μέσω της προσκόλλησης, φίλε Άναντα, υπάρχει η σκέψη «είμαι», όχι μέσω της μη προσκόλλησης. Και μέσω της προσκόλλησης σε τι υπάρχει η σκέψη «είμαι», όχι μέσω της μη προσκόλλησης; Μέσω της προσκόλλησης στην ύλη υπάρχει η σκέψη «είμαι», όχι μέσω της μη προσκόλλησης. Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... μέσω της προσκόλλησης στη συνείδηση υπάρχει η σκέψη «είμαι», όχι μέσω της μη προσκόλλησης'.

«Όπως, φίλε Άναντα, μια γυναίκα ή ένας άνδρας, νέος, νεαρός, που του αρέσει να στολίζεται, ανασκοπώντας την αντανάκλαση του προσώπου του σε έναν αγνό, λαμπερό καθρέφτη ή σε ένα διαυγές δοχείο με νερό, θα έβλεπε μέσω της προσκόλλησης, όχι μέσω της μη προσκόλλησης· ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, φίλε

Άναντα, μέσω της προσκόλλησης στην ύλη υπάρχει η σκέψη «είμαι», όχι μέσω της μη προσκόλλησης. Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... μέσω της προσκόλλησης στη συνείδηση υπάρχει η σκέψη «είμαι», όχι μέσω της μη προσκόλλησης.

«Τι νομίζεις, φίλε Άναντα, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» 'Παροδική, φίλε'. Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» 'Παροδική, φίλε'. Γι' αυτό εδώ... κ.λπ... βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης.» Ο σεβάσμιος ονόματι Πούννα Μαντανιπούττα, φίλοι, προσφέρει μεγάλη βοήθεια σε εμάς τους εκατό νεότερους. Αυτός μας προτρέπει με αυτή τη νουθεσία. Και αφού άκουσα τη διδαχή της Διδασκαλίας του σεβάσμιου Πούννα Μαντανιπούττα, συνειδητοποίησα πλήρως τη Διδασκαλία». Πρώτο.

2. Η ομιλία για τον Τίσσα

84. Προέλευση στη Σαβάττι. Εκείνη την περίοδο ο σεβάσμιος Τίσσα, ο γιος της θείας του Ευλογημένου, ανακοίνωσε έτσι σε πολλούς μοναχούς: «Το σώμα μου, φίλοι, έγινε σαν μουδιασμένο· ούτε οι κατευθύνσεις δεν μου φαίνονται καθαρά· ούτε οι διδασκαλίες δεν μου έρχονται στον νου· και η νωθρότητα και υπνηλία κατακυριεύει τη συνείδησή μου· και χωρίς ευχαρίστηση ακολουθώ την άγια ζωή· και έχω σκεπτικιστική αμφιβολία για τις διδασκαλίες».

Τότε αρκετοί μοναχοί πήγαν εκεί όπου ήταν ο Ευλογημένος· αφού πλησίασαν, απέδωσαν σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισαν στο πλάι. Καθισμένοι στο πλάι, εκείνοι οι μοναχοί είπαν στον Ευλογημένο: «Ο σεβάσμιος, σεβάσμιε κύριε, Τίσσα, ο γιος της θείας του Ευλογημένου, ανακοίνωσε έτσι σε πολλούς μοναχούς: 'Το σώμα μου, φίλοι, έγινε σαν μουδιασμένο· ούτε οι κατευθύνσεις δεν μου φαίνονται καθαρά· ούτε οι διδασκαλίες δεν μου έρχονται στον νου· και η νωθρότητα και υπνηλία κατακυριεύει τη συνείδησή μου· και χωρίς ευχαρίστηση ακολουθώ την άγια ζωή· και έχω σκεπτικιστική αμφιβολία για τις διδασκαλίες'».

Τότε ο Ευλογημένος απευθύνθηκε σε κάποιον μοναχό: «Έλα εσύ, μοναχέ, εκ μέρους μου απευθύνσου στον μοναχό Τίσσα». «Ναι, σεβάσμιε κύριε», απάντησε εκείνος ο μοναχός στον Ευλογημένο και πήγε εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Τίσσα· αφού πλησίασε, είπε στον σεβάσμιο Τίσσα: «Ο Διδάσκαλος σε καλεί, φίλε Τίσσα». «Ναι, φίλε», απάντησε ο σεβάσμιος Τίσσα σε εκείνον τον μοναχό και πήγε εκεί όπου ήταν ο Ευλογημένος· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισε στο πλάι. Στον σεβάσμιο Τίσσα που καθόταν στο πλάι, ο Ευλογημένος είπε αυτό: «Είναι αλήθεια λοιπόν, Τίσσα, ότι εσύ ανακοίνωσες έτσι σε πολλούς μοναχούς: 'Το σώμα μου, φίλοι, έγινε σαν μουδιασμένο... κ.λπ... και έχω σκεπτικιστική αμφιβολία για τις διδασκαλίες';» «Ναι, σεβάσμιε κύριε». «Τι νομίζεις, Τίσσα, στην ύλη σε αυτόν που δεν έχει απαλλαγή από το πάθος, που δεν έχει απαλλαγή από τη θέληση, που δεν έχει απαλλαγή από την αγάπη, που δεν έχει απαλλαγή από τη δίψα, που δεν έχει απαλλαγή από τον πυρετό, που δεν έχει απαλλαγή από την επιθυμία, από τη μεταβολή και την αλλαγή εκείνης της ύλης εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσaréσκεια και άγχος;» «Ναι, σεβάσμιε κύριε».

«Καλώς, καλώς, Τίσσα! Έτσι πράγματι είναι αυτό, Τίσσα. Όπως συμβαίνει σε αυτόν που δεν έχει απαλλαγή από το πάθος στην ύλη... στο αίσθημα... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες σε αυτόν που δεν έχει απαλλαγή από το πάθος... κ.λπ... από τη

μεταβολή και την αλλαγή εκείνων των δραστηριοτήτων εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσaréσκεια και άγχος;» «Ναι, σεβάσμιε κύριε».

«Καλώς, καλώς, Τίσσα! Έτσι πράγματι είναι αυτό, Τίσσα. Όπως συμβαίνει στη συνείδηση σε αυτόν που δεν έχει απαλλαγή από το πάθος, που δεν έχει απαλλαγή από τη θέληση, που δεν έχει απαλλαγή από την αγάπη, που δεν έχει απαλλαγή από τη δίψα, που δεν έχει απαλλαγή από τον πυρετό, που δεν έχει απαλλαγή από την επιθυμία, από τη μεταβολή και την αλλαγή εκείνης της συνείδησης εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσaréσκεια και άγχος;» «Ναι, σεβάσμιε κύριε».

«Καλώς, καλώς, Τίσσα! Έτσι πράγματι είναι αυτό, Τίσσα. Όπως συμβαίνει στη συνείδηση σε αυτόν που δεν έχει απαλλαγή από το πάθος. Τι νομίζεις, Τίσσα, στην ύλη σε αυτόν που έχει απαλλαγή από το πάθος, που έχει απαλλαγή από τη θέληση, που έχει απαλλαγή από την αγάπη, που έχει απαλλαγή από τη δίψα, που έχει απαλλαγή από τον πυρετό, που έχει απαλλαγή από την επιθυμία, από τη μεταβολή και την αλλαγή εκείνης της ύλης εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσaréσκεια και άγχος;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε».

«Καλώς, καλώς, Τίσσα! Έτσι πράγματι είναι αυτό, Τίσσα. Όπως συμβαίνει στην ύλη σε αυτόν που έχει απαλλαγή από το πάθος... στο αίσθημα... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες σε αυτόν που έχει απαλλαγή από το πάθος... στη συνείδηση σε αυτόν που έχει απαλλαγή από το πάθος, που έχει απαλλαγή από τη θέληση, που έχει απαλλαγή από την αγάπη, που έχει απαλλαγή από τη δίψα, που έχει απαλλαγή από τον πυρετό, που έχει απαλλαγή από την επιθυμία, από τη μεταβολή και την αλλαγή εκείνης της συνείδησης εγείρονται λύπη, θρήνος, πόνος, δυσaréσκεια και άγχος;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε».

«Καλώς, καλώς, Τίσσα! Έτσι πράγματι είναι αυτό, Τίσσα. Όπως συμβαίνει στη συνείδηση σε αυτόν που έχει απαλλαγή από το πάθος. Τι νομίζεις, Τίσσα, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». Γι' αυτό εδώ... κ.λπ... βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης».

«Όπως, Τίσσα, δύο άνθρωποι - ένας άνθρωπος μη επιδέξιος στην οδό, ένας άνθρωπος επιδέξιος στην οδό. Εκείνος ο μη επιδέξιος στην οδό άνθρωπος θα ρωτούσε εκείνον τον επιδέξιο στην οδό άνθρωπο για την οδό. Εκείνος θα έλεγε έτσι - "Έλα, αγαπητέ άνθρωπε, αυτή είναι η οδός. Πήγαινε από αυτήν για λίγο. Αφού πας από αυτήν για λίγο θα δεις μια διχάλα· εκεί αφήνοντας την αριστερή, πάρε τη δεξιά. Πήγαινε από αυτήν για λίγο. Αφού πας από αυτήν για λίγο θα δεις ένα πυκνό δασώδες άλσος. Πήγαινε από αυτήν για λίγο. Αφού πας από αυτήν για λίγο θα δεις μια μεγάλη χαμηλή λίμνη. Πήγαινε από αυτήν για λίγο. Αφού πας από αυτήν για λίγο θα δεις έναν λάκκο, έναν γκρεμό. Πήγαινε από αυτήν για λίγο. Αφού πας από αυτήν για λίγο θα δεις ένα ομαλό κομμάτι γης, γοητευτικό"».

«Αυτή η παρομοίωση έγινε από μένα, Τίσσα, για να γίνει κατανοητό το νόημα. Και αυτό είναι το νόημα εδώ - "Ο άνθρωπος μη επιδέξιος στην οδό", Τίσσα, αυτή είναι ονομασία του κοσμικού ανθρώπου. "Ο άνθρωπος επιδέξιος στην οδό", Τίσσα, αυτή είναι ονομασία του Τατχάγκατα, του Άξιου, του Πλήρως Αυτοφωτισμένου. "Η διχάλα", Τίσσα, αυτή είναι ονομασία της σκεπτικιστικής αμφιβολίας. "Η αριστερή οδός", Τίσσα, αυτή είναι ονομασία της οκταμελούς λανθασμένης οδού, δηλαδή - της

λανθασμένης άποψης... κ.λπ... της λανθασμένης αυτοσυγκέντρωσης. "Η δεξιά οδός", Τίσσα, αυτή είναι ονομασία της ευγενούς οκταμελούς οδού, δηλαδή - της ορθής άποψης... κ.λπ... της ορθής αυτοσυγκέντρωσης. "Το πυκνό δασώδες άλσος", Τίσσα, αυτή είναι ονομασία της άγνοιας. "Η μεγάλη χαμηλή λίμνη", Τίσσα, αυτή είναι ονομασία των ηδονών. "Ο λάκκος, ο γκρεμός", Τίσσα, αυτή είναι ονομασία της οργής και του άγχους. "Το ομαλό κομμάτι γης, γοητευτικό", Τίσσα, αυτή είναι ονομασία του Νιμπίνα. Απόλαυσε, Τίσσα, απόλαυσε, Τίσσα! Εγώ είμαι εδώ με τη νουθεσία, εγώ είμαι εδώ με την υποστήριξη, εγώ είμαι εδώ με την καθοδήγηση».

Αυτά είπε ο Ευλογημένος. Ο σεβάσμιος Τίσσα, ευχαριστημένος, αγαλλίασε με τα λόγια του Ευλογημένου. Δεύτερο.

3. Η ομιλία για τον Γιάμακα

85. Κάποτε ο σεβάσμιος Σαριπούττα διέμενε στη Σαβάθθι, στο άλσος του Τζέτα, στο μοναστήρι του Ανάθαπίντικα. Εκείνη την περίοδο στον μοναχό ονόματι Γιάμακα είχε εγερθεί μια τέτοια κακόβουλη λανθασμένη άποψη: «Έτσι γνωρίζω τη Διδασκαλία που έχει διδάξει ο Ευλογημένος, ότι ένας μοναχός που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές με την κατάρρευση του σώματος εκμηδενίζεται, καταστρέφεται και παύει να υπάρχει μετά το θάνατο».

Αρκετοί μοναχοί άκουσαν ότι στον μοναχό ονόματι Γιάμακα, λένε, είχε εγερθεί μια τέτοια κακόβουλη λανθασμένη άποψη: «Έτσι γνωρίζω τη Διδασκαλία που έχει διδάξει ο Ευλογημένος, ότι ένας μοναχός που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές με την κατάρρευση του σώματος εκμηδενίζεται, καταστρέφεται και παύει να υπάρχει μετά το θάνατο». Τότε εκείνοι οι μοναχοί πήγαν εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Γιάμακα· αφού πλησίασαν, χαιρέτησαν τον σεβάσμιο Γιάμακα. Αφού ολοκλήρωσαν την ευγενική και αξιομνημόνευτη συζήτηση, κάθισαν στο πλάι. Καθισμένοι στο πλάι, εκείνοι οι μοναχοί είπαν στον σεβάσμιο Γιάμακα:

«Είναι αλήθεια, λοιπόν, φίλε Γιάμακα, ότι σου έχει εγερθεί μια τέτοια κακόβουλη λανθασμένη άποψη: 'Έτσι γνωρίζω τη Διδασκαλία που έχει διδάξει ο Ευλογημένος, ότι ένας μοναχός που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές με την κατάρρευση του σώματος εκμηδενίζεται, καταστρέφεται και παύει να υπάρχει μετά το θάνατο';»
«Ακριβώς έτσι, φίλοι, γνωρίζω τη Διδασκαλία που έχει διδάξει ο Ευλογημένος: 'Ένας μοναχός που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές με την κατάρρευση του σώματος εκμηδενίζεται, καταστρέφεται και παύει να υπάρχει μετά το θάνατο'».

«Μην μιλάς έτσι, φίλε Γιάμακα, μην συκοφαντείς τον Ευλογημένο. Διότι δεν είναι καλό να συκοφαντεί κανείς τον Ευλογημένο. Διότι ο Ευλογημένος δεν θα έλεγε έτσι - 'Ένας μοναχός που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές με την κατάρρευση του σώματος εκμηδενίζεται, καταστρέφεται και παύει να υπάρχει μετά το θάνατο'». Ακόμη κι έτσι, ο σεβάσμιος Γιάμακα, ενώ του μιλούσαν εκείνοι οι μοναχοί, εκείνη ακριβώς την κακόβουλη λανθασμένη άποψη με πείσμα και προσκόλληση, αφού προσκολλήθηκε, εξέφραζε: «Έτσι γνωρίζω τη Διδασκαλία που έχει διδάξει ο Ευλογημένος, ότι ένας μοναχός που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές με την κατάρρευση του σώματος εκμηδενίζεται, καταστρέφεται και παύει να υπάρχει μετά το θάνατο».

Όταν εκείνοι οι μοναχοί δεν μπόρεσαν να απαλλάξουν τον σεβάσμιο Γιάμακα από αυτή την κακόβουλη λανθασμένη άποψη, τότε εκείνοι οι μοναχοί σηκώθηκαν από τη θέση τους και πήγαν εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Σαριπούττα· αφού πλησίασαν, είπαν στον σεβάσμιο Σαριπούττα: «Στον μοναχό ονόματι Γιάμακα, φίλε Σαριπούττα, έχει εγερθεί μια τέτοια κακόβουλη λανθασμένη άποψη: 'Έτσι γνωρίζω τη Διδασκαλία που έχει διδάξει ο Ευλογημένος, ότι ένας μοναχός που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές με την κατάρρευση του σώματος εκμηδενίζεται, καταστρέφεται και παύει να υπάρχει μετά το θάνατο'. Καλό θα ήταν αν ο σεβάσμιος Σαριπούττα έρθει εκεί όπου είναι ο μοναχός Γιάμακα από συμπόνια». Ο σεβάσμιος Σαριπούττα αποδέχθηκε με σιωπή. Τότε ο σεβάσμιος Σαριπούττα, την απογευματινή περίοδο της ημέρας, αφού βγήκε από την απομόνωση, πήγε εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Γιάμακα· αφού πλησίασε, χαιρέτησε τον σεβάσμιο Γιάμακα... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Σαριπούττα είπε στον σεβάσμιο Γιάμακα:

«Είναι αλήθεια, λοιπόν, φίλε Γιάμακα, ότι σου έχει εγερθεί μια τέτοια κακόβουλη λανθασμένη άποψη: 'Έτσι γνωρίζω τη Διδασκαλία που έχει διδάξει ο Ευλογημένος, ότι ένας μοναχός που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές με την κατάρρευση του σώματος εκμηδενίζεται, καταστρέφεται και παύει να υπάρχει μετά το θάνατο';»

«Ακριβώς έτσι, φίλε, γνωρίζω τη Διδασκαλία που έχει διδάξει ο Ευλογημένος, ότι ένας μοναχός που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές με την κατάρρευση του σώματος εκμηδενίζεται, καταστρέφεται και παύει να υπάρχει μετά το θάνατο».

«Τι νομίζεις, φίλε Γιάμακα, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, φίλε». «Το αίσθημα είναι μόνιμο... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, φίλε». Γι' αυτό εδώ... κ.λπ... βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης».

«Τι νομίζεις, φίλε Γιάμακα, θεωρείς την ύλη ως τον Τατάγκατα;» «Όχι, φίλε»... «θεωρείς το αίσθημα ως τον Τατάγκατα;» «Όχι, φίλε»... «την αντίληψη... τις δραστηριότητες... θεωρείς τη συνείδηση ως τον Τατάγκατα;» «Όχι, φίλε».

«Τι νομίζεις, φίλε Γιάμακα, θεωρείς τον Τατάγκατα μέσα στην ύλη;» «Όχι, φίλε». «Θεωρείς τον Τατάγκατα χωριστά από την ύλη;» «Όχι, φίλε». «Στο αίσθημα... χωριστά από το αίσθημα... κ.λπ... στην αντίληψη... χωριστά από την αντίληψη... στις δραστηριότητες... χωριστά από τις δραστηριότητες... θεωρείς τον Τατάγκατα μέσα στη συνείδηση;» «Όχι, φίλε». «Θεωρείς τον Τατάγκατα χωριστά από τη συνείδηση;» «Όχι, φίλε».

«Τι νομίζεις, φίλε Γιάμακα, την ύλη... το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... θεωρείς τη συνείδηση ως τον Τατάγκατα;» «Όχι, φίλε».

«Τι νομίζεις, φίλε Γιάμακα, αυτός που είναι άυλος... χωρίς αίσθημα... χωρίς αντίληψη... χωρίς δραστηριότητες... χωρίς συνείδηση, τον θεωρείς ως τον Τατάγκατα;» «Όχι, φίλε». «Εδώ λοιπόν, φίλε Γιάμακα, ενώ ο Τατάγκατα δεν βρίσκεται ως αληθινός και σταθερός στην παρούσα ζωή, είναι άραγε κατάλληλη αυτή η δήλωσή σου - 'Έτσι γνωρίζω τη Διδασκαλία που έχει διδάξει ο Ευλογημένος, ότι ένας μοναχός που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές με την κατάρρευση του σώματος εκμηδενίζεται, καταστρέφεται και παύει να υπάρχει μετά το θάνατο';»

«Είχα πράγματι, φίλε Σαριπούττα, εκείνη την κακόβουλη λανθασμένη άποψη όταν ήμουν μη σοφός στο παρελθόν· αλλά τώρα, αφού άκουσα τη διδαχή της Διδασκαλίας του σεβάσμιου Σαριπούττα, εκείνη η κακόβουλη λανθασμένη άποψη έχει εγκαταλειφθεί και η Διδασκαλία έχει συνειδητοποιηθεί πλήρως από εμένα».

«Αν, φίλε Γιάμακα, σε ρωτούσαν έτσι - 'Εκείνος, φίλε Γιάμακα, ο μοναχός που είναι Άξιος, που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές, αυτός με την κατάρρευση του σώματος κατά τον θάνατο τι γίνεται;' Έτσι ερωτηθείς εσύ, φίλε Γιάμακα, πώς θα απαντούσες;» «Αν, φίλε, με ρωτούσαν έτσι - 'Εκείνος, φίλε Γιάμακα, ο μοναχός που είναι Άξιος, που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές, αυτός με την κατάρρευση του σώματος κατά τον θάνατο τι γίνεται;' Έτσι ερωτηθείς εγώ, φίλε, έτσι θα απαντούσα - 'Η ύλη, φίλε, είναι παροδική. Ό,τι είναι παροδικό, αυτό είναι οδυνηρό· ό,τι είναι οδυνηρό, αυτό κατέπαυσε, αυτό παρήλθε. Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι παροδική. Ό,τι είναι παροδικό, αυτό είναι οδυνηρό· ό,τι είναι οδυνηρό, αυτό κατέπαυσε, αυτό παρήλθε'. Έτσι ερωτηθείς εγώ, φίλε, έτσι θα απαντούσα».

«Καλώς, καλώς, φίλε Γιάμακα! Τότε λοιπόν, φίλε Γιάμακα, θα σου δώσω μια παρομοίωση για ακόμη μεγαλύτερη κατανόηση αυτού του νοήματος. Όπως, φίλε Γιάμακα, ένας οικοδεσπότης ή ο γιος ενός οικοδεσπότη πλούσιος, με μεγάλο πλούτο, με μεγάλες απολαύσεις· και αυτός είναι τέλειος στην προστασία. Σε αυτόν κάποιος άνθρωπος θα εμφανιζόταν που επιθυμεί τη βλάβη, επιθυμεί το κακό, επιθυμεί την έλλειψη ελευθερίας από τις δεσμεύσεις, επιθυμεί να αφαιρέσει τη ζωή. Θα σκεφτόταν - «Αυτός ο οικοδεσπότης ή ο γιος ενός οικοδεσπότη είναι πλούσιος, με μεγάλο πλούτο, με μεγάλες απολαύσεις· και αυτός είναι τέλειος στην προστασία· δεν είναι εύκολο να του αφαιρεθεί η ζωή με τη βία. Γιατί να μην του αφαιρέσω τη ζωή αφού τον πλησιάσω;» Αυτός αφού πλησίαζε εκείνον τον οικοδεσπότη ή τον γιο του οικοδεσπότη θα έλεγε έτσι - «Θα σε υπηρετήσω, σεβάσμιε κύριε». Εκείνος ο οικοδεσπότης ή ο γιος του οικοδεσπότη θα τον έβαζε να τον υπηρετεί. Αυτός θα υπηρετούσε σηκωνόμενος πριν από αυτόν και πηγαίνοντας για ύπνο μετά από αυτόν, κάνοντας ό,τι του ζητούσε, συμπεριφερόμενος ευχάριστα, μιλώντας γλυκά. Εκείνος ο οικοδεσπότης ή ο γιος του οικοδεσπότη θα τον εμπιστευόταν ως φίλο· θα τον εμπιστευόταν ως καλόκαρδο· και θα έφτανε σε εμπιστοσύνη σε αυτόν. Όταν λοιπόν, φίλε, σε εκείνον τον άνθρωπο θα ερχόταν αυτή η σκέψη - «Αυτός ο οικοδεσπότης ή ο γιος του οικοδεσπότη με εμπιστεύεται πλήρως», τότε γνωρίζοντας ότι βρίσκεται σε απόκρυφο μέρος θα του αφαιρούσε τη ζωή με κοφτερό μαχαίρι.

«Τι νομίζεις, φίλε Γιάμακα, όταν εκείνος ο άνθρωπος αφού πλησίασε εκείνον τον οικοδεσπότη ή τον γιο του οικοδεσπότη είπε έτσι - «Θα σε υπηρετήσω, σεβάσμιε κύριε», ακόμη και τότε αυτός ήταν φονιάς. Αλλά ενώ ήταν φονιάς δεν τον αναγνώρισε - «Αυτός είναι ο φονιάς μου». Και όταν αυτός υπηρετούσε σηκωνόμενος πριν από αυτόν και πηγαίνοντας για ύπνο μετά από αυτόν, κάνοντας ό,τι του ζητούσε, συμπεριφερόμενος ευχάριστα, μιλώντας γλυκά, ακόμη και τότε αυτός ήταν φονιάς. Αλλά ενώ ήταν φονιάς δεν τον αναγνώρισε - «Αυτός είναι ο φονιάς μου». Και όταν γνωρίζοντας ότι βρίσκεται σε απόκρυφο μέρος του αφαιρεί τη ζωή με κοφτερό μαχαίρι, ακόμη και τότε αυτός ήταν φονιάς. Αλλά ενώ ήταν φονιάς δεν τον αναγνώρισε - «Αυτός είναι ο φονιάς μου»». «Ναι, φίλε». «Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, φίλε, ο αδαής κοινός άνθρωπος που δεν βλέπει τους ευγενείς, που δεν είναι επιδέξιος στην ευγενή διδασκαλία, που δεν είναι πειθαρχημένος στην ευγενή διδασκαλία, που

δεν βλέπει τα ενάρετα άτομα, που δεν είναι επιδέξιος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, που δεν είναι πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, θεωρεί την ύλη ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα ύλη· ή την ύλη στον εαυτό, ή τον εαυτό στην ύλη. Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα συνείδηση· ή τη συνείδηση στον εαυτό, ή τον εαυτό στη συνείδηση».

«Αυτός δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την παροδική ύλη ως 'η ύλη είναι παροδική'. Δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι το παροδικό αίσθημα ως 'το αίσθημα είναι παροδικό'. Δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την παροδική αντίληψη ως 'η αντίληψη είναι παροδική'. Δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τις παροδικές δραστηριότητες ως 'οι δραστηριότητες είναι παροδικές'. Δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την παροδική συνείδηση ως 'η συνείδηση είναι παροδική'.

«Δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την οδυνηρή ύλη ως 'η ύλη είναι οδυνηρή'. Το οδυνηρό αίσθημα... την οδυνηρή αντίληψη... τις οδυνηρές δραστηριότητες... δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την οδυνηρή συνείδηση ως 'η συνείδηση είναι οδυνηρή'.

«Δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την ύλη που είναι μη-εαυτός ως 'η ύλη είναι μη-εαυτός'. Το αίσθημα που είναι μη-εαυτός... την αντίληψη που είναι μη-εαυτός... τις δραστηριότητες που είναι μη-εαυτός... δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη συνείδηση που είναι μη-εαυτός ως 'η συνείδηση είναι μη-εαυτός'.

«Δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη συνθηκοκρατημένη ύλη ως 'η ύλη είναι συνθηκοκρατημένη'. Το συνθηκοκρατημένο αίσθημα... τη συνθηκοκρατημένη αντίληψη... τις συνθηκοκρατημένες δραστηριότητες... δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη συνθηκοκρατημένη συνείδηση ως 'η συνείδηση είναι συνθηκοκρατημένη'.

«Δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη φονική ύλη ως 'η ύλη είναι φονική'. Το φονικό αίσθημα ως 'το αίσθημα είναι φονικό'... τη φονική αντίληψη ως 'η αντίληψη είναι φονική'... δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τις φονικές δραστηριότητες ως 'οι δραστηριότητες είναι φονικές'. Δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη φονική συνείδηση ως 'η συνείδηση είναι φονική'.

«Αυτός πλησιάζει την ύλη, προσκολλάται, καθορίζει 'αυτός είναι ο εαυτός μου'. Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... πλησιάζει τη συνείδηση, προσκολλάται, καθορίζει 'αυτός είναι ο εαυτός μου'. Αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, που έχουν πλησιαστεί και προσκολληθεί, οδηγούν για πολύ καιρό σε βλάβη και οδύνη.

«Ο μορφωμένος όμως, φίλε, ευγενής μαθητής που βλέπει τους ευγενείς... κ.λπ... που είναι καλά πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, δεν θεωρεί την ύλη ως εαυτό, ούτε τον εαυτό ως έχοντα ύλη· ούτε την ύλη στον εαυτό, ούτε τον εαυτό στην ύλη. Δεν θεωρεί το αίσθημα... ούτε την αντίληψη... ούτε τις δραστηριότητες... δεν θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό, ούτε τον εαυτό ως έχοντα συνείδηση· ούτε τη συνείδηση στον εαυτό, ούτε τον εαυτό στη συνείδηση.

«Αυτός κατανοεί όπως πραγματικά είναι την παροδική ύλη ως 'παροδική είναι η ύλη'. Το παροδικό αίσθημα... την παροδική αντίληψη... τις παροδικές δραστηριότητες... κατανοεί όπως πραγματικά είναι την παροδική συνείδηση ως 'παροδική είναι η

συνείδηση'.

«Κατανοεί όπως πραγματικά είναι την οδυνηρή ύλη ως 'οδυνηρή είναι η ύλη'. Το οδυνηρό αίσθημα... την οδυνηρή αντίληψη... τις οδυνηρές δραστηριότητες... κατανοεί όπως πραγματικά είναι την οδυνηρή συνείδηση ως 'οδυνηρή είναι η συνείδηση'.

«Κατανοεί όπως πραγματικά είναι την ύλη που είναι μη-εαυτός ως 'η ύλη είναι μη-εαυτός'. Το αίσθημα που είναι μη-εαυτός... την αντίληψη που είναι μη-εαυτός... τις δραστηριότητες που είναι μη-εαυτός... κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη συνείδηση που είναι μη-εαυτός ως 'η συνείδηση είναι μη-εαυτός'.

«Κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη συνθηκοκρατημένη ύλη ως 'συνθηκοκρατημένη είναι η ύλη'. Το συνθηκοκρατημένο αίσθημα... τη συνθηκοκρατημένη αντίληψη... τις συνθηκοκρατημένες δραστηριότητες... κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη συνθηκοκρατημένη συνείδηση ως 'συνθηκοκρατημένη είναι η συνείδηση'.

«Κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη φονική ύλη ως 'φονική είναι η ύλη'. Το φονικό αίσθημα... τη φονική αντίληψη... κατανοεί όπως πραγματικά είναι τις φονικές δραστηριότητες ως 'οι δραστηριότητες είναι φονικές'. Κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη φονική συνείδηση ως 'φονική είναι η συνείδηση'.

«Αυτός δεν πλησιάζει την ύλη, δεν προσκολλάται, δεν την καθορίζει ως -'ο εαυτός μου'. Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... τη συνείδηση δεν πλησιάζει, δεν προσκολλάται, δεν την καθορίζει ως - 'ο εαυτός μου'. Αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, μη προσεγγισμένα, μη προσκολλημένα, οδηγούν για πολύ καιρό στην ευημερία και την ευτυχία του». «Έτσι είναι αυτό, φίλε Σαριπούττα, για όσους σεβασμίους υπάρχουν τέτοιοι σύντροφοι στην άγια ζωή, συμπονετικοί, που επιθυμούν το καλό, νουθετητές, παραινετές. Και τώρα, αφού άκουσα τη διδασχή της Διδασκαλίας του σεβασμίου Σαριπούττα, μέσω της μη προσκόλλησης η συνείδησή μου απελευθερώθηκε από τις νοητικές διαφθορές». Τρίτη.

4. Η ομιλία για τον Ανουράντα

86. Έτσι έχω ακούσει - Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στη Βεσάλι, στο Μεγάλο Δάσος, στην Αίθουσα με το Αετωματικό Στέγαστρο. Εκείνη την περίοδο ο σεβάσμιος Ανουράντα διέμενε σε μια καλύβα στο δάσος, όχι μακριά από τον Ευλογημένο. Τότε πολλοί αλλόδοξοι περιπλανώμενοι ασκητές πλησίασαν τον σεβάσμιο Ανουράντα· αφού πλησίασαν, χαιρέτησαν τον σεβάσμιο Ανουράντα. Αφού ολοκλήρωσαν την ευγενική και αξιομνημόνευτη συζήτηση, κάθισαν στο πλάι. Καθισμένοι στο πλάι, εκείνοι οι αλλόδοξοι περιπλανώμενοι ασκητές είπαν στον σεβάσμιο Ανουράντα: «Εκείνος, φίλε Ανουράντα, ο Τατχάγκατα, ο ύψιστος άνθρωπος, ο υπέρτατος άνθρωπος, αυτός που έχει επιτύχει την υπέρτατη επίτευξη, αυτόν τον Τατχάγκατα περιγράφοντας τον περιγράφει σε αυτές τις τέσσερις θέσεις - ή "ο Τατχάγκατα υπάρχει μετά το θάνατο", ή "ο Τατχάγκατα δεν υπάρχει μετά το θάνατο", ή "ο Τατχάγκατα και υπάρχει και δεν υπάρχει μετά το θάνατο", ή "ο Τατχάγκατα ούτε υπάρχει ούτε δεν υπάρχει μετά το θάνατο";»

Όταν αυτό ειπώθηκε, ο σεβάσμιος Ανουράντα είπε σε εκείνους τους αλλόδοξους περιπλανώμενους ασκητές: «Εκείνος, φίλοι, ο Τατχάγκατα, ο ύψιστος άνθρωπος, ο υπέρτατος άνθρωπος, αυτός που έχει επιτύχει την υπέρτατη επίτευξη, αυτόν τον Τατχάγκατα περιγράφοντας τον περιγράφει χωριστά από αυτές τις τέσσερις θέσεις - ή "ο Τατχάγκατα υπάρχει μετά το θάνατο", ή "ο Τατχάγκατα δεν υπάρχει μετά το θάνατο", ή "ο Τατχάγκατα και υπάρχει και δεν υπάρχει μετά το θάνατο", ή "ο Τατχάγκατα ούτε υπάρχει ούτε δεν υπάρχει μετά το θάνατο".» Όταν αυτό ειπώθηκε, οι αλλόδοχοι περιπλανώμενοι ασκητές είπαν στον σεβάσμιο Ανουράντα: «Αυτός ο μοναχός θα είναι νέος, πρόσφατα αναχωρητής, ή αν είναι πρεσβύτερος, είναι αδαής και άπειρος.» Τότε οι αλλόδοχοι περιπλανώμενοι ασκητές, αφού απαξίωσαν τον σεβάσμιο Ανουράντα αποκαλώντας τον νέο και αδαή, σηκώθηκαν από τη θέση τους και έφυγαν.

Τότε στον σεβάσμιο Ανουράντα, λίγο μετά την αναχώρηση εκείνων των αλλόδοξων περιπλανώμενων ασκητών, ήρθε αυτή η σκέψη: «Αν εκείνοι οι αλλόδοχοι περιπλανώμενοι ασκητές με ρωτούσαν περαιτέρω ερωτήσεις, πώς απαντώντας εγώ θα έλεγα αυτό που έχει πει ο Ευλογημένος, και δεν θα συκοφαντούσα τον Ευλογημένο με ψέματα, και θα εξηγούσα σύμφωνα με τη Διδασκαλία, και καμία εύλογη επίκριση δεν θα οδηγούσε σε αξιόμεικτη θέση;»

Τότε ο σεβάσμιος Ανουράντα πλησίασε τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Ανουράντα είπε στον Ευλογημένο: «Εδώ εγώ, σεβάσμιε κύριε, διέμενα σε μια καλύβα στο δάσος, όχι μακριά από τον Ευλογημένο. Τότε, σεβάσμιε κύριε, πολλοί αλλόδοχοι περιπλανώμενοι ασκητές με πλησίασαν... κ.λπ... μου είπαν: 'Εκείνος, φίλε Ανουράντα, ο Τατχάγκατα, ο ύψιστος άνθρωπος, ο υπέρτατος άνθρωπος, αυτός που έχει επιτύχει την υπέρτατη επίτευξη, αυτόν τον Τατχάγκατα περιγράφοντας τον περιγράφει σε αυτές τις τέσσερις θέσεις - ή ο Τατχάγκατα υπάρχει μετά το θάνατο, ή δεν υπάρχει... ή και υπάρχει και δεν υπάρχει, ή ούτε υπάρχει ούτε δεν υπάρχει ο Τατχάγκατα μετά το θάνατο';»

Όταν αυτό ειπώθηκε, σεβάσμιε κύριε, είπα σε εκείνους τους αλλόδοξους περιπλανώμενους ασκητές: «Εκείνος, φίλοι, ο Τατχάγκατα, ο ύψιστος άνθρωπος, ο υπέρτατος άνθρωπος, αυτός που έχει επιτύχει την υπέρτατη επίτευξη, αυτόν τον Τατχάγκατα περιγράφοντας τον περιγράφει χωριστά από αυτές τις τέσσερις θέσεις - ή 'ο Τατχάγκατα υπάρχει μετά το θάνατο'... κ.λπ... ή 'ο Τατχάγκατα ούτε υπάρχει ούτε δεν υπάρχει μετά το θάνατο'.» Όταν αυτό ειπώθηκε, σεβάσμιε κύριε, εκείνοι οι αλλόδοχοι περιπλανώμενοι ασκητές μου είπαν: 'Αυτός ο μοναχός θα είναι νέος, πρόσφατα αναχωρητής, ή αν είναι πρεσβύτερος, είναι αδαής και άπειρος.' Τότε, σεβάσμιε κύριε, εκείνοι οι αλλόδοχοι περιπλανώμενοι ασκητές, αφού με απαξίωσαν αποκαλώντας με νέο και αδαή, σηκώθηκαν από τη θέση τους και έφυγαν.»

«Σε μένα, σεβάσμιε κύριε, λίγο μετά την αναχώρηση εκείνων των αλλόδοξων περιπλανώμενων ασκητών, ήρθε αυτή η σκέψη - 'Αν εκείνοι οι αλλόδοχοι περιπλανώμενοι ασκητές με ρωτούσαν μια περαιτέρω ερώτηση. Πώς απαντώντας εγώ σε εκείνους τους αλλόδοξους περιπλανώμενους ασκητές θα έλεγα αυτό που έχει πει ο Ευλογημένος, και δεν θα συκοφαντούσα τον Ευλογημένο με ψέματα, και θα εξηγούσα σύμφωνα με τη Διδασκαλία, και καμία εύλογη επίκριση δεν θα οδηγούσε σε αξιόμεικτη θέση;»

«Τι νομίζεις, Ανουράντα, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε»... κ.λπ... Γι' αυτό εδώ... κ.λπ... βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί: 'δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης'.

«Τι νομίζεις, Ανουράντα, θεωρείς την ύλη ως τον Τατάγκατα;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... θεωρείς τη συνείδηση ως τον Τατάγκατα;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε».

«Τι νομίζεις, Ανουράντα, θεωρείς τον Τατάγκατα μέσα στην ύλη;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Θεωρείς τον Τατάγκατα χωριστά από την ύλη;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Στο αίσθημα... κ.λπ... χωριστά από το αίσθημα... κ.λπ... στην αντίληψη... χωριστά από την αντίληψη... στις δραστηριότητες... χωριστά από τις δραστηριότητες... στη συνείδηση... θεωρείς τον Τατάγκατα χωριστά από τη συνείδηση;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε».

«Τι νομίζεις, Ανουράντα, την ύλη... αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... θεωρείς τη συνείδηση ως τον Τατάγκατα;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε».

«Τι νομίζεις, Ανουράντα, αυτόν που είναι άυλος, χωρίς αίσθημα, χωρίς αντίληψη, χωρίς δραστηριότητες, χωρίς συνείδηση, τον θεωρείς ως τον Τατάγκατα;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε».

«Εδώ λοιπόν, Ανουράντα, ενώ ο Τατάγκατα δεν βρίσκεται ως αληθινός και σταθερός στην παρούσα ζωή, είναι άραγε κατάλληλη αυτή η δήλωσή σου - 'Εκείνος, φίλε, ο Τατάγκατα, ο ύψιστος άνθρωπος, ο υπέρτατος άνθρωπος, αυτός που έχει επιτύχει την υπέρτατη επίτευξη, αυτόν τον Τατάγκατα περιγράφοντας τον περιγράφει χωριστά από αυτές τις τέσσερις θέσεις - ή "ο Τατάγκατα υπάρχει μετά τον θάνατο"... ή "ο Τατάγκατα ούτε υπάρχει ούτε δεν υπάρχει μετά τον θάνατο";» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε».

«Καλώς, καλώς, Ανουράντα! Παλαιότερα, Ανουράντα, και τώρα διακηρύσσω μόνο τον πόνο και την παύση του πόνου». Τέταρτο.

5. Η ομιλία για τον Βάκκαλι

87. Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στο Ρατζάγκαχα, στο Άλσος των Μπαμπού, στο καταφύγιο σίτισης σκιούρων. Εκείνη την περίοδο ο σεβάσμιος Βάκκαλι διέμενε στην κατοικία του αγγειοπλάστη, άρρωστος, ταλαιπωρημένος, βαριά ασθενής. Τότε ο σεβάσμιος Βάκκαλι απευθύνθηκε στους συνοδούς του: «Ελάτε, φίλοι, πηγαίνετε εκεί όπου είναι ο Ευλογημένος· αφού πάτε, εκ μέρους μου αποδώστε σεβασμό με το κεφάλι σας στα πόδια του Ευλογημένου - "Ο μοναχός Βάκκαλι, σεβάσμιε κύριε, είναι άρρωστος, ταλαιπωρημένος, βαριά ασθενής. Αυτός αποδίδει σεβασμό με το κεφάλι του στα πόδια του Ευλογημένου". Και πείτε επίσης: "Καλό θα ήταν, σεβάσμιε κύριε, αν ο Ευλογημένος έρθει εκεί όπου είναι ο μοναχός Βάκκαλι, από συμπόνια"». «Ναι, φίλε», απάντησαν εκείνοι οι μοναχοί στον σεβάσμιο Βάκκαλι και πήγαν εκεί όπου ήταν ο Ευλογημένος· αφού πλησίασαν, απέδωσαν σεβασμό στον Ευλογημένο και

κάθισαν στο πλάι. Καθισμένοι στο πλάι, εκείνοι οι μοναχοί είπαν στον Ευλογημένο: «Ο μοναχός Βάκκαλι, σεβάσμιε κύριε, είναι άρρωστος, ταλαιπωρημένος, βαριά ασθενής. Αυτός αποδίδει σεβασμό με το κεφάλι του στα πόδια του Ευλογημένου· και λέει επίσης: "Καλό θα ήταν, σεβάσμιε κύριε, αν ο Ευλογημένος έρθει εκεί όπου είναι ο μοναχός Βάκκαλι, από συμπόνια"». Ο Ευλογημένος αποδέχθηκε με σιωπή.

Τότε ο Ευλογημένος, αφού ντύθηκε και πήρε το κύπελλο και τους χιτώνες του, πήγε εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Βάκκαλι. Ο σεβάσμιος Βάκκαλι είδε τον Ευλογημένο να έρχεται από μακριά. Αφού τον είδε, κινήθηκε στο κρεβάτι. Τότε ο Ευλογημένος είπε στον σεβάσμιο Βάκκαλι: «Αρκετά, Βάκκαλι, μην κινείσαι στο κρεβάτι. Υπάρχουν αυτά τα καθίσματα προετοιμασμένα· εκεί θα καθίσω». Ο Ευλογημένος κάθισε στο προετοιμασμένο κάθισμα. Αφού κάθισε, ο Ευλογημένος είπε στον σεβάσμιο Βάκκαλι: «Μήπως, Βάκκαλι, είσαι καλά, μήπως τα βγάζεις πέρα, μήπως τα δυσάρεστα αισθήματα υποχωρούν, όχι εντείνονται· Είναι εμφανής η υποχώρησή τους, όχι η ένταση;» «Δεν είμαι καλά, σεβάσμιε κύριε, δεν τα βγάζω πέρα· έντονα δυσάρεστα αισθήματα εντείνονται σε μένα, δεν υποχωρούν· είναι εμφανής η έντασή τους, όχι η υποχώρηση». «Μήπως, Βάκκαλι, δεν έχεις καμία τύψη, καμία μεταμέλεια;» «Πράγματι, σεβάσμιε κύριε, έχω όχι λίγη τύψη, όχι λίγη μεταμέλεια». «Μήπως όμως, Βάκκαλι, ο εαυτός σου δεν σε επικρίνει σχετικά με την ηθική;» «Όχι, σεβάσμιε κύριε, ο εαυτός μου δεν με επικρίνει σχετικά με την ηθική». «Αν λοιπόν, Βάκκαλι, ο εαυτός σου δεν σε επικρίνει σχετικά με την ηθική, τότε ποια είναι η τύψη σου και ποια η μεταμέλειά σου;» «Εδώ και πολύ καιρό, σεβάσμιε κύριε, επιθυμούσα να πλησιάσω τον Ευλογημένο για να τον δω, αλλά δεν υπάρχει στο σώμα μου τόση δύναμη ώστε να μπορέσω να πλησιάσω τον Ευλογημένο για να τον δω».

«Αρκετά, Βάκκαλι, τι σου χρειάζεται να δεις αυτό το σάπιο σώμα; Όποιος, Βάκκαλι, βλέπει τη Διδασκαλία, αυτός βλέπει εμένα· όποιος βλέπει εμένα, αυτός βλέπει τη Διδασκαλία. Διότι, Βάκκαλι, αυτός που βλέπει τη Διδασκαλία βλέπει εμένα· αυτός που βλέπει εμένα βλέπει τη Διδασκαλία.

«Τι νομίζεις, Βάκκαλι, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδικό, σεβάσμιε κύριε»... κ.λπ... αυτό είναι ο εαυτός μου; «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Γι' αυτό εδώ... κ.λπ... βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης».

Τότε ο Ευλογημένος, αφού νουθέτησε τον σεβάσμιο Βάκκαλι με αυτή τη νουθεσία, σηκώθηκε από τη θέση του και αναχώρησε προς το όρος Γκιτζτζακούτα. Τότε ο σεβάσμιος Βάκκαλι, λίγο μετά την αναχώρηση του Ευλογημένου, απευθύνθηκε στους συνοδούς: «Ελάτε, φίλοι, αφού με ανεβάσετε στο κρεβάτι, πηγαίνετε με στον Μαύρο Βράχο στην πλαγιά του Ισιγκίλι. Πώς θα μπορούσε κάποιος σαν εμένα να σκεφτεί να πεθάνει μέσα σε κατοικημένη περιοχή;» «Ναι, φίλε», απάντησαν εκείνοι οι μοναχοί στον σεβάσμιο Βάκκαλι και αφού ανέβασαν τον σεβάσμιο Βάκκαλι στο κρεβάτι, πήγαν στον Μαύρο Βράχο στην πλαγιά του Ισιγκίλι. Τότε ο Ευλογημένος παρέμεινε εκείνη τη νύχτα και το υπόλοιπο της ημέρας στο όρος Γκιτζτζακούτα. Τότε δύο θεότητες, αφού η νύχτα είχε προχωρήσει, με εξαιρετική ομορφιά, φωτίζοντας

ολόκληρο το Γκιτζτζακούτα, πλησίασαν τον Ευλογημένο... κ.λπ... στάθηκαν στο πλάι. Στεκόμενη στο πλάι, μια θεότητα είπε στον Ευλογημένο: «Ο μοναχός Βάκκαλι, σεβάσμιε κύριε, προτίθεται για την απολύτρωση». Μια άλλη θεότητα είπε στον Ευλογημένο: «Αυτός λοιπόν σίγουρα, σεβάσμιε κύριε, καλά απελευθερωμένος θα απελευθερωθεί». Αυτά είπαν εκείνες οι θεότητες. Αφού είπαν αυτά, απέδωσαν σεβασμό στον Ευλογημένο, τον περιήλθαν κρατώντας τον στα δεξιά τους και εξαφανίστηκαν ακριβώς εκεί.

Τότε ο Ευλογημένος, αφού πέρασε εκείνη η νύχτα, απευθύνθηκε στους μοναχούς: «Ελάτε, μοναχοί, πηγαίνετε στον μοναχό Βάκκαλι· αφού πλησιάσετε, πείτε στον μοναχό Βάκκαλι έτσι:

"Άκουσε, φίλε Βάκκαλι, τον λόγο του Ευλογημένου και των δύο θεοτήτων. Αυτή τη νύχτα, φίλε, δύο θεότητες, αφού η νύχτα είχε προχωρήσει, με εξαιρετική ομορφιά, φωτίζοντας ολόκληρο το Γκιτζτζακούτα, πλησίασαν τον Ευλογημένο· αφού πλησίασαν, απέδωσαν σεβασμό στον Ευλογημένο και στάθηκαν στο πλάι. Στεκόμενη στο πλάι, φίλε, μια θεότητα είπε στον Ευλογημένο: 'Ο μοναχός Βάκκαλι, σεβάσμιε κύριε, προτίθεται για απολύτρωση'. Μια άλλη θεότητα είπε στον Ευλογημένο: 'Αυτός λοιπόν σίγουρα, σεβάσμιε κύριε, καλά απελευθερωμένος θα απελευθερωθεί'. Και ο Ευλογημένος, φίλε Βάκκαλι, είπε έτσι: 'Μη φοβάσαι, Βάκκαλι· μη φοβάσαι, Βάκκαλι! Χωρίς κακό θα είναι ο θάνατός σου, χωρίς κακό η λήξη του χρόνου σου'".» «Ναι, σεβάσμιε κύριε», απάντησαν εκείνοι οι μοναχοί στον Ευλογημένο και πήγαν εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Βάκκαλι· αφού πλησίασαν, είπαν στον σεβάσμιο Βάκκαλι: «Άκουσε, φίλε Βάκκαλι, τον λόγο του Ευλογημένου και των δύο θεοτήτων».

Τότε ο σεβάσμιος Βάκκαλι απευθύνθηκε στους συνοδούς του: «Ελάτε, φίλοι, κατεβάστε με από το κρεβάτι. Πώς θα μπορούσε κάποιος σαν εμένα να σκεφτεί να ακούσει το μήνυμα εκείνου του Ευλογημένου καθισμένος σε υψηλό κάθισμα;» «Ναι, φίλε», απάντησαν εκείνοι οι μοναχοί στον σεβάσμιο Βάκκαλι και κατέβασαν τον σεβάσμιο Βάκκαλι από το κρεβάτι. «Αυτή τη νύχτα, φίλε, δύο θεότητες, αφού η νύχτα είχε προχωρήσει... κ.λπ... στάθηκαν στο πλάι. Στεκόμενη στο πλάι, φίλε, μια θεότητα είπε στον Ευλογημένο: 'Ο μοναχός Βάκκαλι, σεβάσμιε κύριε, προτίθεται για απολύτρωση'. Μια άλλη θεότητα είπε στον Ευλογημένο: 'Αυτός λοιπόν σίγουρα, σεβάσμιε κύριε, καλά απελευθερωμένος θα απελευθερωθεί'. Και ο Ευλογημένος, φίλε Βάκκαλι, είπε έτσι: 'Μη φοβάσαι, Βάκκαλι· μη φοβάσαι, Βάκκαλι! Χωρίς κακό θα είναι ο θάνατός σου, χωρίς κακό η λήξη του χρόνου σου'".» «Τότε λοιπόν, φίλοι, εκ μέρους μου αποδώστε σεβασμό με το κεφάλι σας στα πόδια του Ευλογημένου: 'Ο μοναχός Βάκκαλι, σεβάσμιε κύριε, είναι άρρωστος, ταλαιπωρημένος, βαριά ασθενής. Αυτός αποδίδει σεβασμό με το κεφάλι του στα πόδια του Ευλογημένου". Και πείτε επίσης: 'Η ύλη είναι παροδική. Γι' αυτό, σεβάσμιε κύριε, δεν είμαι αβέβαιος. Ότι ό,τι είναι παροδικό είναι οδυνηρό, δεν αμφιβάλλω σκεπτικιστικά. Ότι ό,τι είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, δεν υπάρχει σε μένα εκεί θέληση ή πάθος ή αγάπη, δεν αμφιβάλλω σκεπτικιστικά. Το αίσθημα είναι παροδικό. Γι' αυτό, σεβάσμιε κύριε, δεν είμαι αβέβαιος. Ότι ό,τι είναι παροδικό είναι οδυνηρό, δεν αμφιβάλλω σκεπτικιστικά. Ότι ό,τι είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, δεν υπάρχει σε μένα εκεί θέληση ή πάθος ή αγάπη, δεν αμφιβάλλω σκεπτικιστικά. Η αντίληψη... οι δραστηριότητες είναι παροδικές. Γι' αυτό, σεβάσμιε κύριε, δεν είμαι αβέβαιος. Ότι ό,τι είναι παροδικό είναι οδυνηρό, δεν αμφιβάλλω σκεπτικιστικά. Ότι ό,τι είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, δεν υπάρχει σε μένα εκεί

θέληση ή πάθος ή αγάπη, δεν αμφιβάλλω σκεπτικιστικά. Η συνείδηση είναι παροδική. Γι' αυτό, σεβάσμιε κύριε, δεν είμαι αβέβαιος. Ότι ό,τι είναι παροδικό είναι οδυνηρό, δεν αμφιβάλλω σκεπτικιστικά. Ότι ό,τι είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, δεν υπάρχει σε μένα εκεί θέληση ή πάθος ή αγάπη, δεν αμφιβάλλω σκεπτικιστικά'.» «Ναι, φίλε», απάντησαν εκείνοι οι μοναχοί στον σεβάσμιο Βάκκαλι και έφυγαν. Τότε ο σεβάσμιος Βάκκαλι, λίγο μετά την αναχώρηση εκείνων των μοναχών, χρησιμοποίησε μαχαίρι.

Τότε εκείνοι οι μοναχοί πήγαν εκεί όπου ήταν ο Ευλογημένος· αφού πλησίασαν, κάθισαν στο πλάι. Καθισμένοι στο πλάι, εκείνοι οι μοναχοί είπαν στον Ευλογημένο: «Ο μοναχός Βάκκαλι, σεβάσμιε κύριε, είναι άρρωστος, ταλαιπωρημένος, βαριά ασθενής· αυτός αποδίδει σεβασμό με το κεφάλι του στα πόδια του Ευλογημένου· και λέει επίσης: 'Η ύλη είναι παροδική. Γι' αυτό, σεβάσμιε κύριε, δεν είμαι αβέβαιος. Ότι ό,τι είναι παροδικό είναι οδυνηρό, δεν αμφιβάλλω σκεπτικιστικά. Ότι ό,τι είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, δεν υπάρχει σε μένα εκεί θέληση ή πάθος ή αγάπη, δεν αμφιβάλλω σκεπτικιστικά. Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι παροδική. Γι' αυτό, σεβάσμιε κύριε, δεν είμαι αβέβαιος. Ότι ό,τι είναι παροδικό είναι οδυνηρό, δεν αμφιβάλλω σκεπτικιστικά. Ότι ό,τι είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, δεν υπάρχει σε μένα εκεί θέληση ή πάθος ή αγάπη, δεν αμφιβάλλω σκεπτικιστικά'».»

Τότε ο Ευλογημένος απευθύνθηκε στους μοναχούς: «Ελάτε, μοναχοί, ας πάμε στον Μαύρο Βράχο στην πλαγιά του Ισιγκίλι· εκεί όπου ο γιος καλής οικογένειας Βάκκαλι χρησιμοποίησε μαχαίρι». «Ναι, σεβάσμιε κύριε», απάντησαν εκείνοι οι μοναχοί στον Ευλογημένο. Τότε ο Ευλογημένος μαζί με πολλούς μοναχούς πήγε στον Μαύρο Βράχο στην πλαγιά του Ισιγκίλι. Ο Ευλογημένος είδε τον σεβάσμιο Βάκκαλι από μακριά ξαπλωμένο στο κρεβάτι με γυρισμένους τους ώμους.

Εκείνη την περίοδο κάτι σαν καπνό, κάτι σαν σκοτάδι πήγαινε προς την ανατολική κατεύθυνση, πήγαινε προς τη δυτική κατεύθυνση, πήγαινε προς τη βόρεια κατεύθυνση, πήγαινε προς τη νότια κατεύθυνση, πήγαινε προς τα πάνω, πήγαινε προς τα κάτω, πήγαινε προς τις ενδιαμέσες κατευθύνσεις. Τότε ο Ευλογημένος απευθύνθηκε στους μοναχούς: «Βλέπετε, μοναχοί, αυτό το κάτι σαν καπνό, το κάτι σαν σκοτάδι που πηγαίνει προς την ανατολική κατεύθυνση... κ.λπ... πηγαίνει προς τις ενδιαμέσες κατευθύνσεις;» «Ναι, σεβάσμιε κύριε». «Αυτός, μοναχοί, είναι ο Μάρα ο Κακός που αναζητεί τη συνείδηση του γιου καλής οικογένειας Βάκκαλι - 'πού είναι εδραιωμένη η συνείδηση του γιου καλής οικογένειας Βάκκαλι; Με μη εδραιωμένη συνείδηση, μοναχοί, ο γιος καλής οικογένειας Βάκκαλι επέτυχε το τελικό Νιμπάνα». Πέμπτο.

6. Η ομιλία για τον Ασάτζι

88. Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στο Ρατζάγκαχα, στο Άλσος των Μπαμπού, στο καταφύγιο σίτισης σκιούρων. Εκείνη την περίοδο ο σεβάσμιος Ασάτζι διέμενε στο μοναστήρι του Κάσσαπα, άρρωστος, ταλαιπωρημένος, βαριά ασθενής. Τότε ο σεβάσμιος Ασάτζι απευθύνθηκε στους συνοδούς του: «Ελάτε, φίλοι, πηγαίνετε εκεί όπου είναι ο Ευλογημένος· αφού πάτε, εκ μέρους μου αποδώστε σεβασμό με το κεφάλι σας στα πόδια του Ευλογημένου - "Ο μοναχός Ασάτζι, σεβάσμιε κύριε, είναι άρρωστος, ταλαιπωρημένος, βαριά ασθενής. Αυτός αποδίδει σεβασμό με το κεφάλι του στα πόδια του Ευλογημένου". Και πείτε επίσης: "Καλό θα ήταν, σεβάσμιε κύριε,

αν ο Ευλογημένος έρθει εκεί όπου είναι ο μοναχός Ασσαντζί από συμπόνια"». «Ναι, φίλε», απάντησαν εκείνοι οι μοναχοί στον σεβάσμιο Ασσαντζί και πήγαν εκεί όπου ήταν ο Ευλογημένος· αφού πλησίασαν, απέδωσαν σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισαν στο πλάι. Καθισμένοι στο πλάι, εκείνοι οι μοναχοί είπαν στον Ευλογημένο: «Ο μοναχός Ασσαντζί, σεβάσμιε κύριε, είναι άρρωστος... κ.λπ... Καλό θα ήταν, σεβάσμιε κύριε, αν ο Ευλογημένος έρθει εκεί όπου είναι ο μοναχός Ασσαντζί από συμπόνια». Ο Ευλογημένος αποδέχθηκε με σιωπή.

Τότε ο Ευλογημένος, την απογευματινή περίοδο της ημέρας, αφού βγήκε από την απομόνωση, πήγε εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Ασσαντζί. Ο σεβάσμιος Ασσαντζί είδε τον Ευλογημένο να έρχεται από μακριά. Αφού τον είδε, κινήθηκε στο κρεβάτι. Τότε ο Ευλογημένος είπε στον σεβάσμιο Ασσαντζί: «Αρκετά, Ασσαντζί, μην κινείσαι στο κρεβάτι. Υπάρχουν αυτά τα καθίσματα προετοιμασμένα· εκεί θα καθίσω». Ο Ευλογημένος κάθισε στο προετοιμασμένο κάθισμα. Αφού κάθισε, ο Ευλογημένος είπε στον σεβάσμιο Ασσαντζί: «Μήπως, Ασσαντζί, είσαι καλά, μήπως τα βγάζεις πέρα... κ.λπ... είναι εμφανής η υποχώρησή τους, όχι η ένταση;»

«Δεν είμαι καλά, σεβάσμιε κύριε... κ.λπ... είναι εμφανής η έντασή τους, όχι η υποχώρηση». «Μήπως, Ασσαντζί, δεν έχεις καμία τύψη, καμία μεταμέλεια;» «Πράγματι, σεβάσμιε κύριε, έχω όχι λίγη τύψη, όχι λίγη μεταμέλεια». «Μήπως όμως, Ασσαντζί, ο εαυτός σου δεν σε επικρίνει σχετικά με την ηθική;» «Όχι, σεβάσμιε κύριε, ο εαυτός μου δεν με επικρίνει σχετικά με την ηθική». «Αν λοιπόν, Ασσαντζί, ο εαυτός σου δεν σε επικρίνει σχετικά με την ηθική, τότε ποια είναι η τύψη σου και ποια η μεταμέλειά σου;» «Προηγουμένως πράγματι εγώ, σεβάσμιε κύριε, κατά τη διάρκεια της ασθένειας, καθησυχάζοντας επανειλημμένα τη σωματική δραστηριότητα διέμενα, αλλά τώρα δεν επιτυγχάνω την αυτοσυγκέντρωση. Σε μένα, σεβάσμιε κύριε, που δεν επιτυγχάνω εκείνη την αυτοσυγκέντρωση, έρχεται έτσι η σκέψη: "Μήπως άραγε παρακμάζω;"» «Εκείνοι οι ασκητές και βραχμάνοι, Ασσαντζί, που θεωρούν την αυτοσυγκέντρωση ως ουσία και την αυτοσυγκέντρωση ως ασκητισμό, σε αυτούς που δεν επιτυγχάνουν εκείνη την αυτοσυγκέντρωση έρχεται έτσι η σκέψη: "Μήπως άραγε παρακμάζουμε;"»

«Τι νομίζεις, Ασσαντζί, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδικό, σεβάσμιε κύριε»... κ.λπ... η συνείδηση... κ.λπ... Γι' αυτό εδώ... κ.λπ... βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης.» Αυτός αν βιώνει ευχάριστο αίσθημα, κατανοεί: «αυτό είναι παροδικό». Κατανοεί: «δεν είναι για να το καταπιεί». Κατανοεί: «δεν είναι για να το απολαύσει». Αν βιώνει δυσάρεστο αίσθημα, κατανοεί: «αυτό είναι παροδικό». Κατανοεί: «δεν είναι για να το καταπιεί». Κατανοεί: «δεν είναι για να το απολαύσει». Αν βιώνει ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα, κατανοεί: «αυτό είναι παροδικό»... κ.λπ... κατανοεί: «δεν είναι για να το απολαύσει». Αυτός αν βιώνει ευχάριστο αίσθημα, το βιώνει αποδεσμευμένος· αν βιώνει δυσάρεστο αίσθημα, το βιώνει αποδεσμευμένος· αν βιώνει ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα, το βιώνει αποδεσμευμένος. Αυτός βιώνοντας αίσθημα που τελειώνει με το σώμα κατανοεί: «βιώνω αίσθημα που τελειώνει με το σώμα». Βιώνοντας αίσθημα που τελειώνει με τη ζωή κατανοεί: «βιώνω αίσθημα που τελειώνει με τη ζωή». Κατανοεί: «με την κατάρρευση του σώματος, μετά το τέλος της ζωής, εδώ ακριβώς όλα τα αισθήματα, μη απολαυσμένα, θα ψυχρανθούν».

«Όπως, Ασσαντζί, εξαρτώμενη από λάδι και εξαρτώμενη από φυτίλι μια λάμπα με λάδι

θα έκαιγε· με την εξάντληση αυτού του ίδιου του λαδιού και του φυτιλιού, χωρίς τροφή θα έσβηνε. Ακριβώς έτσι, Ασσατζί, ένας μοναχός βιώνοντας αίσθημα που τελειώνει με το σώμα κατανοεί: «βιώνω αίσθημα που τελειώνει με το σώμα». Βιώνοντας αίσθημα που τελειώνει με τη ζωή κατανοεί: «βιώνω αίσθημα που τελειώνει με τη ζωή». Κατανοεί: «με την κατάρρευση του σώματος, μετά το τέλος της ζωής, εδώ ακριβώς όλα τα αισθήματα, μη απολαυσμένα, θα ψυχρανθούν»». Έκτο.

7. Η ομιλία για τον Κχέμακα

89. Κάποτε πολλοί πρεσβύτεροι μοναχοί διέμεναν στην Κοσάμπι, στο μοναστήρι του Γκοσίτα. Εκείνη την περίοδο ο σεβάσμιος Κχέμακα διέμενε στο μοναστήρι Μπαντάρικα, άρρωστος, ταλαιπωρημένος, βαριά ασθενής. Τότε οι πρεσβύτεροι μοναχοί, την απογευματινή περίοδο της ημέρας, αφού βγήκαν από την απομόνωση, απευθύνθηκαν στον σεβάσμιο Ντάσακα - «Έλα εσύ, φίλε Ντάσακα, πήγαινε εκεί όπου είναι ο μοναχός Κχέμακα· αφού πλησιάσεις, πες στον μοναχό Κχέμακα έτσι: "Οι πρεσβύτεροι σου λένε έτσι, φίλε Κχέμακα - Μήπως, φίλε, είσαι καλά, μήπως τα βγάζεις πέρα, μήπως τα δυσάρεστα αισθήματα υποχωρούν, όχι εντείνονται, είναι εμφανής η υποχώρησή τους, όχι η ένταση;"» «Ναι, φίλε», απάντησε ο σεβάσμιος Ντάσακα στους πρεσβύτερους μοναχούς και πήγε εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Κχέμακα· αφού πλησίασε, είπε στον σεβάσμιο Κχέμακα: «Οι πρεσβύτεροι σου λένε έτσι, φίλε Κχέμακα - "Μήπως, φίλε, είσαι καλά... κ.λπ... όχι η ένταση;"» «Δεν είμαι καλά, φίλε, δεν τα βγάζω πέρα... κ.λπ... είναι εμφανής η έντασή τους, όχι η υποχώρηση».

Τότε ο σεβάσμιος Ντάσακα πήγε εκεί όπου ήταν οι πρεσβύτεροι μοναχοί·αφού πλησίασε, είπε στους πρεσβύτερους μοναχούς: «Ο μοναχός Κχέμακα, φίλοι, λέει έτσι - "Δεν είμαι καλά, φίλε... κ.λπ... είναι εμφανής η έντασή τους, όχι η υποχώρηση"». «Έλα εσύ, φίλε Ντάσακα, πήγαινε εκεί όπου είναι ο μοναχός Κχέμακα·αφού πλησιάσεις, πες στον μοναχό Κχέμακα έτσι: "Οι πρεσβύτεροι σου λένε έτσι, φίλε Κχέμακα - Αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, φίλε, ειπώθηκαν από τον Ευλογημένο, δηλαδή - το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στο αίσθημα, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην αντίληψη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στις δραστηριότητες, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Σε αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης ο σεβάσμιος Κχέμακα θεωρεί κάτι ως εαυτό ή ως κάτι που ανήκει σε έναν εαυτό;"»

«Ναι, φίλε», απάντησε ο σεβάσμιος Ντάσακα στους πρεσβύτερους μοναχούς και πήγε εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Κχέμακα· αφού πλησίασε... κ.λπ... «Οι πρεσβύτεροι σου λένε έτσι, φίλε Κχέμακα - "Αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, φίλε, ειπώθηκαν από τον Ευλογημένο, δηλαδή - το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη... κ.λπ... το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Σε αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης ο σεβάσμιος Κχέμακα θεωρεί κάτι ως εαυτό ή ως κάτι που ανήκει σε έναν εαυτό;"» «Αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, φίλε, ειπώθηκαν από τον Ευλογημένο, δηλαδή - το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη... κ.λπ... το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Σε αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, φίλε, εγώ δεν θεωρώ τίποτε ως εαυτό ή ως κάτι που ανήκει σε έναν εαυτό».

Τότε ο σεβάσμιος Ντάσακα πήγε εκεί όπου ήταν οι πρεσβύτεροι μοναχοί·αφού πλησίασε, είπε στους πρεσβύτερους μοναχούς: «Ο μοναχός Κχέμακα, φίλοι, λέει έτσι - 'Αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, φίλοι, διδάχθηκαν από τον Ευλογημένο, δηλαδή - το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη... κ.λπ... το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Σε αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, φίλοι, εγώ δεν θεωρώ τίποτε ως εαυτό ή ως κάτι που ανήκει σε έναν εαυτό'». «Έλα εσύ, φίλε Ντάσακα, πήγαινε εκεί όπου είναι ο μοναχός Κχέμακα·αφού πλησιάσεις, πες στον μοναχό Κχέμακα έτσι: "Οι πρεσβύτεροι σου λένε έτσι, φίλε Κχέμακα - Αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, φίλε, ειπώθηκαν από τον Ευλογημένο, δηλαδή - το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη... κ.λπ... το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Αν λοιπόν ο σεβάσμιος Κχέμακα δεν θεωρεί σε αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης τίποτε ως εαυτό ή ως κάτι που ανήκει σε έναν εαυτό, τότε ο σεβάσμιος Κχέμακα είναι Άξιος, αυτός που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές'».

«Ναι, φίλε», απάντησε ο σεβάσμιος Ντάσακα στους πρεσβύτερους μοναχούς και πήγε εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Κχέμακα... κ.λπ... «Οι πρεσβύτεροι σου λένε έτσι, φίλε Κχέμακα - "Αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, φίλε, ειπώθηκαν από τον Ευλογημένο, δηλαδή - το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη... κ.λπ... το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση· αν λοιπόν ο σεβάσμιος Κχέμακα δεν θεωρεί σε αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης τίποτε ως εαυτό ή ως κάτι που ανήκει σε έναν εαυτό, τότε ο σεβάσμιος Κχέμακα είναι Άξιος, αυτός που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές». «Αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, φίλε, ειπώθηκαν από τον Ευλογημένο, δηλαδή - το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη... κ.λπ... το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Σε αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, φίλοι, εγώ δεν θεωρώ τίποτε ως εαυτό ή ως κάτι που ανήκει σε έναν εαυτό, αλλά δεν είμαι Άξιος, αυτός που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές· αλλά, φίλοι, σε μένα στα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης το 'υπάρχω' έχει επιτευχθεί, αλλά δεν θεωρώ 'αυτός είμαι εγώ'».

Τότε ο σεβάσμιος Ντάσακα πήγε εκεί όπου ήταν οι πρεσβύτεροι μοναχοί... κ.λπ...είπε στους πρεσβύτερους μοναχούς - «Ο μοναχός Κχέμακα, φίλοι, λέει έτσι - Αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, φίλε, ειπώθηκαν από τον Ευλογημένο, δηλαδή - το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη... κ.λπ... το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Σε αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, φίλοι, εγώ δεν θεωρώ τίποτε ως εαυτό ή ως κάτι που ανήκει σε έναν εαυτό, αλλά δεν είμαι Άξιος, αυτός που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές· αλλά, φίλοι, σε μένα στα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης το 'υπάρχω' έχει επιτευχθεί, αλλά δεν θεωρώ 'αυτός είμαι εγώ'».

«Έλα εσύ, φίλε Ντάσακα, πήγαινε εκεί όπου είναι ο μοναχός Κχέμακα·αφού πλησιάσεις, πες στον μοναχό Κχέμακα έτσι: "Οι πρεσβύτεροι σου λένε έτσι, φίλε Κχέμακα - Αυτό που λες, φίλε Κχέμακα, 'είμαι', τι είναι αυτό που λες 'είμαι';Λες 'είμαι' η ύλη, ή λες 'είμαι' χωριστά από την ύλη; Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... λες 'είμαι' η συνείδηση, ή λες 'είμαι' χωριστά από τη συνείδηση; Αυτό που λες, φίλε Κχέμακα, 'είμαι', τι είναι αυτό που λες 'είμαι';"»

«Ναι, φίλε», απάντησε ο σεβάσμιος Ντάσακα στους πρεσβύτερους μοναχούς και πήγε εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Κχέμακα· αφού πλησίασε, είπε στον σεβάσμιο Κχέμακα: «Οι πρεσβύτεροι σου λένε έτσι, φίλε Κχέμακα - "Αυτό που λες, φίλε Κχέμακα, 'είμαι',

τι είναι αυτό που λες 'είμαι'; Λες 'είμαι' η ύλη, ή λες 'είμαι' χωριστά από την ύλη; Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... λες 'είμαι' η συνείδηση, ή λες 'είμαι' χωριστά από τη συνείδηση; Αυτό που λες, φίλε Κχέμακα, 'είμαι', τι είναι αυτό που λες 'είμαι';» «Αρκετά, φίλε Ντάσακα, τι νόημα έχει αυτό το πήγαινε-έλα! Φέρε μου, φίλε, το μπαστούνι· εγώ ο ίδιος θα πάω εκεί όπου είναι οι πρεσβύτεροι μοναχοί».

Τότε ο σεβάσμιος Κχέμακα, ακουμπώντας στο μπαστούνι, πήγε εκεί όπου ήταν οι πρεσβύτεροι μοναχοί· αφού πλησίασε, χαιρέτησε τους πρεσβύτερους μοναχούς. Αφού ολοκλήρωσε την ευγενική και αξιομνημόνευτη συζήτηση, κάθισε στο πλάι. Στον σεβάσμιο Κχέμακα που καθόταν στο πλάι, οι πρεσβύτεροι μοναχοί είπαν αυτό: "Αυτό που λες, φίλε Κχέμακα, 'είμαι', τι είναι αυτό που λες 'είμαι'; Λες 'είμαι' η ύλη, ή λες 'είμαι' χωριστά από την ύλη; Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... λες 'είμαι' η συνείδηση, ή λες 'είμαι' χωριστά από τη συνείδηση; Αυτό που λες, φίλε Κχέμακα, 'είμαι', τι είναι αυτό που λες 'είμαι';» «Δεν λέω εγώ, φίλοι, 'είμαι' η ύλη· ούτε λέω 'είμαι' χωριστά από την ύλη. Δεν θεωρεί το αίσθημα... ούτε την αντίληψη... ούτε τις δραστηριότητες... δεν λέω 'είμαι' η συνείδηση· ούτε λέω 'είμαι' χωριστά από τη συνείδηση. Αλλά, φίλοι, στα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης έχω βρει το 'είμαι', αλλά δεν θεωρώ 'αυτός είμαι εγώ'».

«Όπως, φίλε, η οσμή ενός μπλε λωτού ή ενός κόκκινου λωτού ή ενός λευκού λωτού. Αν κάποιος έλεγε έτσι - 'είναι η οσμή του πετάλου' ή 'είναι η οσμή του χρώματος' ή 'είναι η οσμή των στημόνων', άραγε εκείνος μιλώντας έτσι θα μιλούσε σωστά;» «Όχι, φίλε». «Πώς λοιπόν, φίλε, απαντώντας σωστά θα απαντούσε;» «'Είναι η οσμή του λουλουδιού', φίλε, απαντώντας σωστά θα απαντούσε». «Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, φίλε, εγώ δεν λέω 'υπάρχω' για την ύλη, ούτε λέω 'υπάρχω' χωριστά από την ύλη. Δεν θεωρεί το αίσθημα... ούτε την αντίληψη... ούτε τις δραστηριότητες... δεν λέω 'υπάρχω' για τη συνείδηση, ούτε λέω 'υπάρχω' χωριστά από τη συνείδηση. Αλλά, φίλοι, στα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης έχω βρει το 'είμαι', αλλά δεν θεωρώ 'αυτός είμαι εγώ'».

«Αν και, φίλε, οι πέντε κατώτεροι νοητικοί δεσμοί έχουν εγκαταλειφθεί από τον ευγενή μαθητή, ωστόσο υπάρχει σε αυτόν - 'η λεπτή αλαζονεία του "υπάρχω" που συνοδεύει τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, η επιθυμία του "υπάρχω", η υπολανθάνουσα τάση του "υπάρχω" που δεν έχει εκριζωθεί. Αυτός αργότερα διαμένει παρατηρώντας την έγερση και την παρακμή στα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης - έτσι είναι η ύλη, έτσι είναι η προέλευση της ύλης, έτσι είναι η πάροδος της ύλης· έτσι είναι το αίσθημα... έτσι είναι η αντίληψη... έτσι είναι οι δραστηριότητες... έτσι είναι η συνείδηση, έτσι είναι η προέλευση της συνείδησης, έτσι είναι η πάροδος της συνείδησης'. Σε αυτόν που διαμένει παρατηρώντας την έγερση και την παρακμή σε αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, όποια λεπτή αλαζονεία του 'υπάρχω' υπάρχει στα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, η επιθυμία του 'υπάρχω', η υπολανθάνουσα τάση του 'υπάρχω' που δεν έχει εκριζωθεί, κι αυτή οδηγείται σε εκρίζωση.

«Όπως, φίλε, ένα ύφασμα μολυσμένο, πιασμένο από ρύπο. Αυτό οι ιδιοκτήτες θα το έδιναν σε έναν πλύντη. Αυτό ο πλύντης, αφού το τρίψει με αλάτι ή αλκαλικό ή κοπριά, το ξεπλένει σε καθαρό νερό. Αν και αυτό το ύφασμα γίνεται αγνό, λαμπερό, ωστόσο υπάρχει ακόμα η λεπτή οσμή αλατιού ή η οσμή αλκαλικού ή η οσμή κοπριάς που δεν έχει εκριζωθεί. Αυτό ο πλύντης το δίνει στους ιδιοκτήτες. Αυτό οι ιδιοκτήτες το τοποθετούν σε ένα κουτί αρωματισμένο με άρωμα. Όποια λεπτή οσμή αλατιού ή

οσμή αλκαλικού ή οσμή κοπριάς υπάρχει που δεν έχει εκριζωθεί, κι αυτή οδηγείται σε εκρίζωση. Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, φίλε, αν και οι πέντε κατώτεροι νοητικοί δεσμοί έχουν εγκαταλειφθεί από τον ευγενή μαθητή, ωστόσο υπάρχει ακόμα η λεπτή αλαζονεία του 'υπάρχω' που συνοδεύει τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, η επιθυμία του 'υπάρχω', η υπολανθάνουσα τάση του 'υπάρχω' που δεν έχει εκριζωθεί. Αυτός αργότερα διαμένει παρατηρώντας την έγερση και την παρακμή στα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης. 'Έτσι είναι η ύλη, έτσι είναι η προέλευση της ύλης, έτσι είναι η πάροδος της ύλης· έτσι είναι το αίσθημα... έτσι είναι η αντίληψη... έτσι είναι οι δραστηριότητες... έτσι είναι η συνείδηση, έτσι είναι η προέλευση της συνείδησης, έτσι είναι η πάροδος της συνείδησης'. Σε αυτόν που διαμένει παρατηρώντας την έγερση και την παρακμή σε αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, όποια λεπτή αλαζονεία του 'υπάρχω' υπάρχει στα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, η επιθυμία του 'υπάρχω', η υπολανθάνουσα τάση του 'υπάρχω' που δεν έχει εκριζωθεί, κι αυτή οδηγείται σε εκρίζωση».

Όταν αυτό ειπώθηκε, οι πρεσβύτεροι μοναχοί είπαν στον σεβάσμιο Κέμακα - «Δεν ρωτήσαμε τον σεβάσμιο Κέμακα με πρόθεση να τον βλάψουμε, αλλά ο σεβάσμιος Κέμακα είναι ικανός να διακηρύξει, να διδάξει, να περιγράψει, να θεμελιώσει, να αποκαλύψει, να αναλύσει, να διασαφηνίσει αναλυτικά τη διδασκαλία εκείνου του Ευλογημένου. Και αυτή η διδασκαλία εκείνου του Ευλογημένου έχει διακηρυχθεί, διδαχθεί, περιγραφεί, θεμελιωθεί, αποκαλυφθεί, αναλυθεί, διασαφηνιστεί αναλυτικά από τον σεβάσμιο Κέμακα».

Αυτά είπε ο σεβάσμιος Κέμακα. Οι πρεσβύτεροι μοναχοί, ευχαριστημένοι, αγαλλίασαν με τα λόγια του σεβασμίου Κέμακα. Και όταν αυτή η ανάλυση εκφωνούνταν, οι συνειδήσεις εξήντα περίπου πρεσβύτερων μοναχών, μέσω της μη προσκόλλησης, απελευθερώθηκαν από τις νοητικές διαφθορές, και του σεβασμίου Κέμακα επίσης. Έβδομη.

8. Η ομιλία για τον Τσχάννα

90. Κάποτε πολλοί πρεσβύτεροι μοναχοί διέμεναν στη Μπαρνανασί, στο Ισιπατάνα, στο πάρκο των ελαφιών. Τότε ο σεβάσμιος Τσχάννα, την απογευματινή περίοδο της ημέρας, αφού βγήκε από την απομόνωση, παίρνοντας το κλειδί, πηγαίνοντας από μοναστήρι σε μοναστήρι, είπε στους πρεσβύτερους μοναχούς - «Ας με προτρέψουν οι σεβάσμιοι πρεσβύτεροι, ας με καθοδηγήσουν οι σεβάσμιοι πρεσβύτεροι, ας μου κάνουν οι σεβάσμιοι πρεσβύτεροι μια ομιλία σχετική με τη Διδασκαλία, ώστε να δω τη Διδασκαλία».

Όταν αυτό ειπώθηκε, οι πρεσβύτεροι μοναχοί είπαν στον σεβάσμιο Τσχάννα - «Η ύλη, φίλε Τσχάννα, είναι παροδική· το αίσθημα είναι παροδικό· η αντίληψη είναι παροδική· οι δραστηριότητες είναι παροδικές· η συνείδηση είναι παροδική. Η ύλη είναι μη-εαυτός· αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μη-εαυτός. Όλες οι δραστηριότητες είναι παροδικές· όλα τα φαινόμενα είναι μη-εαυτός».

Τότε στον σεβάσμιο Τσχάννα ήρθε αυτή η σκέψη: «Και σε μένα έρχεται αυτή η σκέψη έτσι - 'η ύλη είναι παροδική, το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι παροδική· η ύλη είναι μη-εαυτός, το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μη-εαυτός. Όλες οι δραστηριότητες είναι παροδικές, όλα τα φαινόμενα είναι μη-εαυτός'. Και όμως η συνείδησή μου δεν

εισέρχεται, δεν γαληνεύει, δεν σταθεροποιείται, δεν αποφασίζει στον κατευνασμό όλων των δραστηριοτήτων, στην παραίτηση από όλες τις προσκολλήσεις, στην εξάλειψη της επιθυμίας, στο μη πάθος, στην παύση, στη Νιμπάνα. Ταραχή και προσκόλληση εγείρονται· ο νους επιστρέφει - 'τότε ποιος είναι ο εαυτός μου;' Αυτό όμως δεν συμβαίνει σε αυτόν που βλέπει τη Διδασκαλία έτσι. Ποιος άραγε θα μου δίδασκε τη Διδασκαλία έτσι ώστε να δω τη Διδασκαλία;»

Τότε στον σεβάσμιο Τσάννα ήρθε αυτή η σκέψη: «Αυτός ο σεβάσμιος Άναντα διαμένει στην Κοσάμπι, στο μοναστήρι του Γκοσίτα, επαινεμένος από τον Διδάσκαλο και εκτιμημένος από τους νοήμονες συντρόφους στην άγια ζωή· ο σεβάσμιος Άναντα είναι ικανός να μου διδάξει τη Διδασκαλία έτσι ώστε να δω τη Διδασκαλία· και έχω τόση εμπιστοσύνη στον σεβάσμιο Άναντα. Γιατί να μην πάω εκεί όπου βρίσκεται ο σεβάσμιος Άναντα;» Τότε ο σεβάσμιος Τσάννα, αφού τακτοποίησε το κατάλυμά του, πήρε το κύπελλο και τους χιτώνες του και πήγε στην Κοσάμπι, στο μοναστήρι του Γκοσίτα, εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Άναντα· αφού πλησίασε, χαιρέτησε τον σεβάσμιο Άναντα... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Τσάννα είπε στον σεβάσμιο Άναντα:

«Κάποτε, φίλε Άναντα, διέμενα στη Μπαρνασί, στο Ισιπατάνα, στο πάρκο των ελαφιών. Τότε εγώ, φίλε, την απογευματινή περίοδο της ημέρας, αφού βγήκα από την απομόνωση, παίρνοντας το κλειδί, πήγα από μοναστήρι σε μοναστήρι· αφού πλησίασα, είπα στους πρεσβύτερους μοναχούς: 'Ας με προτρέψουν οι σεβάσμιοι πρεσβύτεροι, ας με καθοδηγήσουν οι σεβάσμιοι πρεσβύτεροι, ας μου κάνουν οι σεβάσμιοι πρεσβύτεροι μια ομιλία σχετική με τη Διδασκαλία ώστε να δω τη Διδασκαλία'. Όταν αυτό ειπώθηκε, φίλε, οι πρεσβύτεροι μοναχοί μου είπαν: 'Η ύλη, φίλε Τσάννα, είναι παροδική· αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι παροδική· η ύλη είναι μη-εαυτός... κ.λπ... η συνείδηση είναι μη-εαυτός. Όλες οι δραστηριότητες είναι παροδικές, όλα τα φαινόμενα είναι μη-εαυτός'.

Σε μένα, φίλε, ήρθε αυτή η σκέψη: 'Και σε μένα έρχεται έτσι η σκέψη - η ύλη είναι παροδική... κ.λπ... η συνείδηση είναι παροδική, η ύλη είναι μη-εαυτός, το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μη-εαυτός. Όλες οι δραστηριότητες είναι παροδικές, όλα τα φαινόμενα είναι μη-εαυτός'. Και όμως η συνείδησή μου δεν εισέρχεται, δεν γαληνεύει, δεν σταθεροποιείται, δεν αποφασίζει στον κατευνασμό όλων των δραστηριοτήτων, στην παραίτηση από όλες τις προσκολλήσεις, στην εξάλειψη της επιθυμίας, στο μη πάθος, στην παύση, στη Νιμπάνα. Ταραχή και προσκόλληση εγείρονται· ο νους επιστρέφει - 'τότε ποιος είναι ο εαυτός μου;' Αυτό όμως δεν συμβαίνει σε αυτόν που βλέπει τη Διδασκαλία έτσι. Ποιος άραγε θα μου διδάξει τη Διδασκαλία έτσι ώστε να δω τη Διδασκαλία;»

Σε μένα, φίλε, ήρθε αυτή η σκέψη: 'Αυτός ο σεβάσμιος Άναντα διαμένει στην Κοσάμπι, στο μοναστήρι του Γκοσίτα, επαινεμένος από τον Διδάσκαλο και εκτιμημένος από τους νοήμονες συντρόφους στην άγια ζωή, και ο σεβάσμιος Άναντα είναι ικανός να μου διδάξει τη Διδασκαλία έτσι ώστε να δω τη Διδασκαλία. Και υπάρχει σε μένα τόση εμπιστοσύνη στον σεβάσμιο Άναντα. Γιατί να μην πάω εκεί όπου είναι ο σεβάσμιος Άναντα;' Ας με νουθετήσει ο σεβάσμιος Άναντα· ας με καθοδηγήσει ο σεβάσμιος Άναντα· ας μου κάνει ο σεβάσμιος Άναντα μια ομιλία σχετική με τη Διδασκαλία, ώστε να δω τη Διδασκαλία».

«Ακόμη και με αυτό είμαστε ευχαριστημένοι με τον σεβάσμιο Τσάννα, που ο σεβάσμιος Τσάννα το φανέρωσε, έκοψε τον πάσσαλο. Δώσε προσοχή, φίλε Τσάννα· είσαι ικανός να κατανοήσεις τη Διδασκαλία». Τότε στον σεβάσμιο Τσάννα ακριβώς με αυτό εγέρθηκε μεγάλη χαρά και αγαλλίαση - «Είμαι λοιπόν ικανός να κατανοήσω τη Διδασκαλία».

«Αυτό, φίλε Τσάννα, το άκουσα μπροστά στον Ευλογημένο, μπροστά του το έλαβα, ενώ νουθετούσε τον μοναχό Κατσαναγκόττα - αυτός ο κόσμος, Κατσάνα, ως επί το πλείστον βασίζεται σε μια δυαδικότητα, στο 'υπάρχειν' και στο 'μη υπάρχειν'. Σε αυτόν που βλέπει την προέλευση του κόσμου όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία, Κατσάνα, η αντίληψη για το 'μη υπάρχειν' στον κόσμο δεν υπάρχει. Σε αυτόν που βλέπει την παύση του κόσμου όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία, Κατσάνα, η αντίληψη για το 'υπάρχειν' στον κόσμο δεν υπάρχει. Αυτός ο κόσμος, Κατσάνα, ως επί το πλείστον είναι δεσμευμένος από εμπλοκή, προσκόλληση και εμμονή· αλλά αυτός δεν πλησιάζει, δεν προσκολλάται, δεν καθορίζει αυτή την εμπλοκή και προσκόλληση, την εδραίωση, εμμονή και υπολανθάνουσα τάση του νου ως 'ο εαυτός μου'. 'Μόνο η δυστυχία εγειρόμενη εγείρεται, η δυστυχία καταπαύουσα καταπαύει' - δεν είναι αβέβαιος, δεν αμφιβάλλει σκεπτικιστικά. Η γνώση του εδώ είναι ανεξάρτητη από άλλους. Σε αυτό το βαθμό, Κατσάνα, υπάρχει ορθή άποψη. 'Τα πάντα υπάρχουν', Κατσάνα, αυτό είναι το ένα άκρο. 'Τα πάντα δεν υπάρχουν', αυτό είναι το δεύτερο άκρο. Μη προσεγγίζοντας αυτά τα δύο άκρα, Κατσάνα, ο Τατχάγκατα διδάσκει τη Διδασκαλία μέσω της μέσης οδού - με την άγνοια ως συνθήκη υπάρχουν δραστηριότητες· με τις δραστηριότητες ως συνθήκη υπάρχει συνείδηση... κ.λπ... Έτσι υπάρχει η προέλευση αυτού του ολόκληρου συνόλου του υπαρξιακού πόνου. Αλλά ακριβώς με την πλήρη φθιση και παύση της άγνοιας υπάρχει η παύση των δραστηριοτήτων... κ.λπ... έτσι υπάρχει η παύση αυτού του ολόκληρου συνόλου του υπαρξιακού πόνου».

«Έτσι είναι αυτό, φίλε Άναντα, για όσους σεβασμίους υπάρχουν τέτοιοι σύντροφοι στην άγια ζωή, συμπονετικοί, που επιθυμούν το καλό, νουθετητές, παραινετές. Και αφού άκουσα τη διδαχή της Διδασκαλίας του σεβάσμιου Άναντα, συνειδητοποίησα πλήρως τη Διδασκαλία». Όγδοη.

9. Η ομιλία για τον Ράχουλα

91. Προέλευση στη Σαβάττι. Τότε ο σεβάσμιος Ράχουλα πλησίασε τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Ράχουλα είπε στον Ευλογημένο: «Πώς άραγε, σεβάσμιε κύριε, σε αυτόν που γνωρίζει πώς και βλέπει πώς, σε αυτό το σώμα με συνείδηση και εξωτερικά σε όλα τα αντικείμενα, δεν υπάρχουν υπολανθάνουσες τάσεις για ταύτιση με το εγώ, για ταύτιση με το δικό μου και για αλαζονεία;»

«Οποιαδήποτε, Ράχουλα, ύλη παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική, χονδροειδής ή λεπτοφυής, κατώτερη ή ανώτερη, μακριά ή κοντά, όλη την ύλη 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό βλέπει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Οποιοδήποτε αίσθημα... οποιαδήποτε αντίληψη... οποιεσδήποτε δραστηριότητες... οποιαδήποτε συνείδηση παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική... κ.λπ... όλη τη συνείδηση 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό βλέπει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Έτσι λοιπόν, Ράχουλα, σε

αυτόν που γνωρίζει έτσι και βλέπει έτσι, σε αυτό το σώμα με συνείδηση και εξωτερικά σε όλα τα αντικείμενα, δεν υπάρχουν υπολανθάνουσες τάσεις για ταύτιση με το εγώ, για ταύτιση με το δικό μου και για αλαζονεία». Ένατη.

10. Η δεύτερη ομιλία για τον Ράχουλα

92. Προέλευση στη Σαβάττχι. Καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Ράχουλα είπε στον Ευλογημένο: «Πώς άραγε, σεβάσμιε κύριε, σε αυτόν που γνωρίζει πώς και βλέπει πώς, σε αυτό το σώμα με συνείδηση και εξωτερικά σε όλα τα αντικείμενα, ο νους είναι απαλλαγμένος από την ταύτιση με το εγώ, την ταύτιση με το δικό μου και την αλαζονεία, έχοντας υπερβεί τη διάκριση, γαλήνιος, καλά απελευθερωμένος;» «Οποιαδήποτε, Ράχουλα, ύλη παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική... κ.λπ... μακριά ή κοντά, όλη την ύλη 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό έχοντας δει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία, είναι απελευθερωμένος μέσω της μη προσκόλλησης. Οποιοδήποτε αίσθημα... οποιαδήποτε αντίληψη... οποιεσδήποτε δραστηριότητες... οποιαδήποτε συνείδηση παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική, χονδροειδής ή λεπτοφυής, κατώτερη ή ανώτερη, μακριά ή κοντά, όλη τη συνείδηση 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό έχοντας δει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία, είναι απελευθερωμένος μέσω της μη προσκόλλησης. Έτσι λοιπόν, Ράχουλα, σε αυτόν που γνωρίζει έτσι και βλέπει έτσι, σε αυτό το σώμα με συνείδηση και εξωτερικά σε όλα τα αντικείμενα, ο νους είναι απαλλαγμένος από την ταύτιση με το εγώ, την ταύτιση με το δικό μου και την αλαζονεία, έχοντας υπερβεί τη διάκριση, γαλήνιος, καλά απελευθερωμένος». Δέκατη.

Το κεφάλαιο Τχέρα, ένατο.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Αναντα, Τίσσα, Γιάμακα, Ανουράντα και Βάκκαλι·
Ασσατζί, Κχέμακα, Τσάννα, Ράχουλα άλλα δύο.

10. Το κεφάλαιο για τα λουλούδια

1. Η ομιλία για τον ποταμό

93. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Όπως, μοναχοί, ένας ποταμός ορεινός που παρασύρει, που πηγαίνει μακριά, με γρήγορο ρεύμα. Αν και στις δύο όχθες του είχαν φυτρώσει καλάμια, αυτά θα κρέμονταν πάνω του· αν είχαν φυτρώσει χόρτα κούσα, αυτά θα κρέμονταν πάνω του· αν είχαν φυτρώσει βούρλα, αυτά θα κρέμονταν πάνω του· αν είχαν φυτρώσει χόρτα μπιράνα, αυτά θα κρέμονταν πάνω του· αν είχαν φυτρώσει δέντρα, αυτά θα κρέμονταν πάνω του. Αν ένας άνθρωπος παρασυρόμενος από το ρεύμα του έπιανε τα καλάμια, αυτά θα αποσπώνταν. Αυτός εξαιτίας αυτού θα έφτανε σε συμφορά και καταστροφή. Αν έπιανε τα χόρτα κούσα, αν έπιανε τα βούρλα, αν έπιανε τα χόρτα μπιράνα, αν έπιανε τα δέντρα, αυτά θα αποσπώνταν. Αυτός εξαιτίας αυτού θα έφτανε σε συμφορά και καταστροφή. Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, ο αδαής κοινός άνθρωπος που δεν βλέπει τους ευγενείς, που δεν είναι επιδέξιος στην ευγενή διδασκαλία, που δεν είναι πειθαρχημένος στην ευγενή διδασκαλία, που δεν βλέπει τα ενάρετα άτομα, που δεν είναι επιδέξιος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, που δεν είναι πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, θεωρεί την ύλη ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα ύλη· ή την ύλη

στον εαυτό, ή τον εαυτό στην ύλη. Η ύλη του αυτή αποσυντίθεται. Αυτός εξαιτίας αυτού φτάνει σε συμφορά και καταστροφή. Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα συνείδηση· ή τη συνείδηση στον εαυτό, ή τον εαυτό στη συνείδηση. Η συνείδησή του αυτή αποσυντίθεται. Αυτός εξαιτίας αυτού φτάνει σε συμφορά και καταστροφή. Τι νομίζετε, μοναχοί, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Γι' αυτό εδώ... κ.λπ... βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Πρώτο.

2. Η ομιλία για τα άνθη

94. Προέλευση στη Σαβάττι. «Εγώ, μοναχοί, δεν διαμάχομαι με τον κόσμο, αλλά ο κόσμος διαμάχεται με εμένα. Αυτός που μιλάει για ό,τι είναι η Διδασκαλία, μοναχοί, δεν διαμάχεται με κανέναν στον κόσμο. Ό,τι, μοναχοί, θεωρείται από τους σοφούς στον κόσμο ότι δεν υπάρχει, κι εγώ λέω ότι αυτό 'δεν υπάρχει'. Ό,τι, μοναχοί, θεωρείται από τους σοφούς στον κόσμο ότι υπάρχει, κι εγώ λέω ότι αυτό 'υπάρχει'».

«Και τι, μοναχοί, θεωρείται από τους σοφούς στον κόσμο ότι δεν υπάρχει, που εγώ λέω ότι 'δεν υπάρχει'; Η ύλη, μοναχοί, ως μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή, θεωρείται από τους σοφούς στον κόσμο ότι δεν υπάρχει· κι εγώ λέω ότι αυτό 'δεν υπάρχει'. Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση ως μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή, θεωρείται από τους σοφούς στον κόσμο ότι δεν υπάρχει· κι εγώ λέω ότι αυτό 'δεν υπάρχει'. Αυτό, μοναχοί, θεωρείται από τους σοφούς στον κόσμο ότι δεν υπάρχει· κι εγώ λέω ότι αυτό 'δεν υπάρχει'».

«Και τι, μοναχοί, θεωρείται από τους σοφούς στον κόσμο ότι υπάρχει, που εγώ λέω ότι 'υπάρχει'; Η ύλη, μοναχοί, ως παροδική, οδυνηρή, υποκείμενη σε μεταβολή, θεωρείται από τους σοφούς στον κόσμο ότι υπάρχει· κι εγώ λέω ότι αυτό 'υπάρχει'. Το αίσθημα είναι παροδικό... κ.λπ... η συνείδηση ως παροδική, οδυνηρή, υποκείμενη σε μεταβολή, θεωρείται από τους σοφούς στον κόσμο ότι υπάρχει· κι εγώ λέω ότι αυτό 'υπάρχει'. Αυτό, μοναχοί, θεωρείται από τους σοφούς στον κόσμο ότι υπάρχει· κι εγώ λέω ότι αυτό 'υπάρχει'».

«Υπάρχει, μοναχοί, στον κόσμο ένα κοσμικό φαινόμενο, αυτό ο Τατχάγκατα αφυπνίζεται πλήρως και συνειδητοποιεί πλήρως· αφού αφυπνίστηκε πλήρως και συνειδητοποίησε πλήρως, αυτό το αποκαλύπτει, το διδάσκει, το καθιστά γνωστό, το θεμελιώνει, το αποσαφηνίζει, το αναλύει, το φανερώνει.

«Και τι, μοναχοί, είναι το κοσμικό φαινόμενο στον κόσμο, που ο Τατχάγκατα αφυπνίζεται πλήρως και συνειδητοποιεί πλήρως, και αφού αφυπνίστηκε πλήρως και συνειδητοποίησε πλήρως, το αποκαλύπτει, το διδάσκει, το καθιστά γνωστό, το θεμελιώνει, το αποσαφηνίζει, το αναλύει, το φανερώνει; Η ύλη, μοναχοί, είναι κοσμικό φαινόμενο στον κόσμο· αυτό ο Τατχάγκατα αφυπνίζεται πλήρως και συνειδητοποιεί πλήρως. Αφού αφυπνίστηκε πλήρως και συνειδητοποίησε πλήρως, το αποκαλύπτει, το διδάσκει, το καθιστά γνωστό, το θεμελιώνει, το αποσαφηνίζει, το αναλύει, το φανερώνει.

«Όποιος, μοναχοί, ενώ ο Τατχάγκατα έτσι αποκαλύπτει, διδάσκει, καθιστά γνωστό, θεμελιώνει, αποσαφηνίζει, αναλύει, φανερώνει, δεν γνωρίζει, δεν βλέπει, αυτόν εγώ, μοναχοί, τον αδαή κοινό άνθρωπο, τυφλό, χωρίς μάτια, μη γνωρίζοντα, μη βλέποντα, τι να τον κάνω; Το αίσθημα, μοναχοί, είναι κοσμικό φαινόμενο στον κόσμο... κ.λπ... η αντίληψη, μοναχοί... οι δραστηριότητες, μοναχοί... η συνείδηση, μοναχοί, είναι κοσμικό φαινόμενο στον κόσμο· αυτό ο Τατχάγκατα αφυπνίζεται πλήρως και συνειδητοποιεί πλήρως. Αφού αφυπνίστηκε πλήρως και συνειδητοποίησε πλήρως, το αποκαλύπτει, το διδάσκει, το καθιστά γνωστό, το θεμελιώνει, το αποσαφηνίζει, το αναλύει, το φανερώνει.

«Όποιος, μοναχοί, ενώ ο Τατχάγκατα έτσι αποκαλύπτει, διδάσκει, καθιστά γνωστό, θεμελιώνει, αποσαφηνίζει, αναλύει, φανερώνει, δεν γνωρίζει, δεν βλέπει, αυτόν εγώ, μοναχοί, τον αδαή κοινό άνθρωπο, τυφλό, χωρίς μάτια, μη γνωρίζοντα, μη βλέποντα, τι να τον κάνω;

«Όπως, μοναχοί, ένας μπλε λωτός ή ένας κόκκινος λωτός ή ένας λευκός λωτός, γεννημένος στο νερό, αναπτυγμένος στο νερό, έχοντας υψωθεί πάνω από το νερό, στέκεται αλέκιστος από το νερό· ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, ο Τατχάγκατα γεννημένος στον κόσμο, αναπτυγμένος στον κόσμο, υπερβαίνοντας τον κόσμο, διαμένει αλέκιστος από τον κόσμο». Δεύτερο.

3. Η ομιλία για την παρομοίωση με τη φούσκα αφρού

95. Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στην Αγιούτζτζα, στην όχθη του ποταμού Γάγγη. Εκεί ο Ευλογημένος απευθύνθηκε στους μοναχούς:

«Όπως, μοναχοί, αυτός ο ποταμός Γάγγης θα έφερνε μια μεγάλη μάζα αφρού. Αυτήν ένας άνθρωπος με καλή όραση θα έβλεπε, θα παρατηρούσε προσεκτικά, θα εξετάζε διεξοδικά. Σε αυτόν που τη βλέπει, που την παρατηρεί προσεκτικά, που την εξετάζει διεξοδικά, θα φαινόταν απλώς κενή, θα φαινόταν απλώς κούφια, θα φαινόταν απλώς χωρίς ουσιώδη υπόσταση. Πώς θα μπορούσε, μοναχοί, να υπάρχει ουσία σε μια μάζα αφρού; Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, οποιαδήποτε ύλη παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα... κ.λπ... μακριά ή κοντά, αυτήν ένας μοναχός βλέπει, παρατηρεί προσεκτικά, εξετάζει διεξοδικά. Σε αυτόν που τη βλέπει, που την παρατηρεί προσεκτικά, που την εξετάζει διεξοδικά, φαίνεται απλώς κενή, φαίνεται απλώς κούφια, φαίνεται απλώς χωρίς ουσιώδη υπόσταση. Πώς θα μπορούσε, μοναχοί, να υπάρχει ουσία στην ύλη;

«Όπως, μοναχοί, κατά τη φθινοπωρινή περίοδο, όταν ο ουρανός βρέχει με χοντρές σταγόνες, στο νερό μια φουσαλίδα νερού εγείρεται και καταπαύει. Αυτήν ένας άνθρωπος με καλή όραση θα έβλεπε, θα παρατηρούσε προσεκτικά, θα εξετάζε διεξοδικά. Σε αυτόν που τη βλέπει, που την παρατηρεί προσεκτικά, που την εξετάζει διεξοδικά, θα φαινόταν απλώς κενή, θα φαινόταν απλώς κούφια, θα φαινόταν απλώς χωρίς ουσιώδη υπόσταση. Πώς θα μπορούσε, μοναχοί, να υπάρχει ουσία σε μια φουσαλίδα νερού; Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, οποιοδήποτε αίσθημα παρελθόν, μελλοντικό ή παρόν... κ.λπ... μακριά ή κοντά, αυτό ένας μοναχός βλέπει, παρατηρεί προσεκτικά, εξετάζει διεξοδικά. Σε αυτόν που τη βλέπει, που την παρατηρεί προσεκτικά, που την εξετάζει διεξοδικά, φαίνεται απλώς κενή, φαίνεται απλώς κούφια, φαίνεται απλώς χωρίς ουσιώδη υπόσταση. Πώς θα μπορούσε, μοναχοί, να υπάρχει ουσία στο αίσθημα;

«Όπως, μοναχοί, τον τελευταίο μήνα του καλοκαιριού, όταν ο μεσημεριανός χρόνος σταθεροποιείται, η οφθαλμαπάτη τρεμοπαίζει. Αυτήν ένας άνθρωπος με καλή όραση θα έβλεπε, θα παρατηρούσε προσεκτικά, θα εξέταζε διεξοδικά. Σε αυτόν που τη βλέπει, που την παρατηρεί προσεκτικά, που την εξετάζει διεξοδικά, θα φαινόταν απλώς κενή, θα φαινόταν απλώς κούφια... κ.λπ... Πώς θα μπορούσε, μοναχοί, να υπάρχει ουσία στην οφθαλμαπάτη; Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, οποιαδήποτε αντίληψη... κ.λπ...

«Όπως, μοναχοί, ένας άνθρωπος που επιθυμεί την ουσία, που αναζητά την ουσία, που περιφέρεται αναζητώντας την ουσία, παίρνοντας ένα κοφτερό τσεκούρι θα εισερχόταν στο δάσος. Αυτός εκεί θα έβλεπε έναν μεγάλο κορμό μπανανιάς, ευθύ, νεαρό, χωρίς ανθοφόρο πυρήνα. Αυτόν θα τον έκοβε στη ρίζα· αφού τον έκοβε στη ρίζα θα τον έκοβε στην κορυφή, αφού τον έκοβε στην κορυφή θα ξετύλιγε τα στρώματα των φύλλων. Αυτός ξετυλίγοντας τα στρώματα των φύλλων δεν θα έβρισκε ούτε σομό ξύλο, πόσο μάλλον ουσία! Αυτήν ένας άνθρωπος με καλή όραση θα έβλεπε, θα παρατηρούσε προσεκτικά, θα εξέταζε διεξοδικά. Σε αυτόν που τη βλέπει, που την παρατηρεί προσεκτικά, που την εξετάζει διεξοδικά, θα φαινόταν απλώς κενή, θα φαινόταν απλώς κούφια, θα φαινόταν απλώς χωρίς ουσιώδη υπόσταση. Πώς θα μπορούσε, μοναχοί, να υπάρχει ουσία σε έναν κορμό μπανανιάς; Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, οποιοσδήποτε δραστηριότητες παρελθούσες, μελλοντικές ή παρούσες... κ.λπ... μακριά ή κοντά, αυτές ένας μοναχός βλέπει, παρατηρεί προσεκτικά, εξετάζει διεξοδικά. Σε αυτόν που τη βλέπει, που την παρατηρεί προσεκτικά, που την εξετάζει διεξοδικά, φαίνεται απλώς κενή, φαίνεται απλώς κούφια, φαίνεται απλώς χωρίς ουσιώδη υπόσταση. Πώς θα μπορούσε, μοναχοί, να υπάρχει ουσία στις δραστηριότητες;

«Όπως, μοναχοί, ένας μάγος ή ο μαθητευόμενος μάγου θα παρουσίαζε μια μαγική ψευδαίσθηση σε μια τετράδρομη διασταύρωση. Αυτήν ένας άνθρωπος με καλή όραση θα έβλεπε, θα παρατηρούσε προσεκτικά, θα εξέταζε διεξοδικά. Σε αυτόν που τη βλέπει, που την παρατηρεί προσεκτικά, που την εξετάζει διεξοδικά, θα φαινόταν απλώς κενή, θα φαινόταν απλώς κούφια, θα φαινόταν απλώς χωρίς ουσιώδη υπόσταση. Τι ουσία θα μπορούσε να υπάρχει, μοναχοί, σε μια μαγική ψευδαίσθηση; Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, οποιαδήποτε συνείδηση παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα... κ.λπ... μακριά ή κοντά, αυτήν ένας μοναχός τη βλέπει, την εξετάζει, την ερευνά διεξοδικά. Σε αυτόν που τη βλέπει, που την παρατηρεί προσεκτικά, που την εξετάζει διεξοδικά, φαίνεται απλώς κενή, φαίνεται απλώς κούφια, φαίνεται απλώς χωρίς ουσιώδη υπόσταση. Τι ουσία θα μπορούσε να υπάρχει, μοναχοί, στη συνείδηση;

«Βλέποντας έτσι, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής αποστασιοποιείται από την ύλη, αποστασιοποιείται από το αίσθημα... αποστασιοποιείται από την αντίληψη... αποστασιοποιείται από τις δραστηριότητες... αποστασιοποιείται από τη συνείδηση. Αποστασιοποιούμενος απαλλάσσεται από το πάθος· μέσω του μη πάθους απελευθερώνεται. Στον απελευθερωμένο υπάρχει η γνώση: «υπάρχει απελευθέρωση»... κ.λπ... κατανοεί: 'δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης'.

Αυτά είπε ο Ευλογημένος. Αφού είπε αυτά, ο Καλότυχος, ο Διδάσκαλος, είπε επιπλέον αυτό:

«Η ύλη είναι σαν σβόλο αφρού, το αίσθημα είναι σαν φουσαλίδα·
η αντίληψη είναι σαν αντικατοπτρισμό, οι δραστηριότητες είναι σαν κορμό
μπανανιάς·
και η συνείδηση είναι σαν μαγική ψευδαίσθηση, διδάχθηκε από τον συγγενή
του ήλιου.

«Όσο περισσότερο εξετάζει, διεξοδικά ερευνά·
κενό και κούφιο είναι, για αυτόν που το βλέπει διεξοδικά.

«Σχετικά με αυτό το σώμα, διδάχθηκε από τον πολύ σοφό·
με την εγκατάλειψη τριών φαινομένων, δείτε την ύλη πεταμένη.

«Ζωτικότητα και θερμότητα και συνείδηση, όταν εγκαταλείπουν αυτό το
σώμα·
τότε κείται πεταμένο, τροφή για άλλους, χωρίς συνείδηση.

«Τέτοια είναι αυτή η συνεχής ροή, αυτή η μαγική ψευδαίσθηση που εξαπατά
τους αδαείς·
αυτή περιγράφεται ως φονιάς, ουσία εδώ δεν υπάρχει.

«Έτσι θα πρέπει να εξετάζει τα συναθροίσματα, ένας μοναχός
καταβάλλοντας έντονη ενεργητικότητα·
Την ημέρα ή τη νύχτα, με πλήρη επίγνωση και μνήμων.

Ας εγκαταλείψει κάθε δεσμό, ας κάνει τον εαυτό του καταφύγιο·
ας ζει σαν να έχει το κεφάλι του στις φλόγες, ποθώντας την άφθαρτη
κατάσταση». Τρίτη.

4. Η ομιλία για τη μπάλα κοπριάς

96. Προέλευση στη Σαβάττχι. Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον
Ευλογημένο: «Υπάρχει άραγε, σεβάσμιε κύριε, κάποια ύλη, η οποία ύλη είναι μόνιμη,
σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή και θα παραμείνει έτσι για πάντα;
Υπάρχει άραγε, σεβάσμιε κύριε, κάποιο αίσθημα, το οποίο αίσθημα είναι μόνιμο,
σταθερό, αιώνιο, μη υποκείμενο σε μεταβολή και θα παραμείνει έτσι για πάντα;
Υπάρχει άραγε, σεβάσμιε κύριε, κάποια αντίληψη, η οποία αντίληψη... κ.λπ...
υπάρχουν άραγε, σεβάσμιε κύριε, κάποιες δραστηριότητες, οι οποίες
δραστηριότητες είναι μόνιμες, σταθερές, αιώνιες, μη υποκείμενες σε μεταβολή και
θα παραμείνουν έτσι για πάντα; Υπάρχει άραγε, σεβάσμιε κύριε, κάποια συνείδηση, η
οποία συνείδηση είναι μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή και θα
παραμείνει έτσι για πάντα;» «Δεν υπάρχει, μοναχέ, καμία ύλη, η οποία ύλη είναι
μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή και θα παραμείνει έτσι για
πάντα. Δεν υπάρχει, μοναχέ, κανένα αίσθημα... καμία αντίληψη... καμία
δραστηριότητα... καμία συνείδηση, η οποία συνείδηση είναι μόνιμη, σταθερή, αιώνια,
μη υποκείμενη σε μεταβολή και θα παραμείνει έτσι για πάντα.»

Τότε ο Ευλογημένος, αφού πήρε μια μικρή μπάλα κοπριάς με το χέρι του, είπε σε
εκείνον τον μοναχό: «Ούτε τόσο μικρή, μοναχέ, απόκτηση ατομικής ύπαρξης δεν
υπάρχει που να είναι μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή και να
παραμείνει έτσι για πάντα. Αν, μοναχέ, έστω και τόσο μικρή απόκτηση ατομικής

ύπαρξης ήταν μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή, η βίωση της άγιας ζωής δεν θα ήταν εμφανής για την πλήρη εξάλειψη του πόνου. Επειδή όμως, μοναχέ, ούτε τόσο μικρή απόκτηση ατομικής ύπαρξης δεν υπάρχει που να είναι μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή, γι' αυτό η βίωση της άγιας ζωής είναι εμφανής για την πλήρη εξάλειψη του πόνου.

«Κάποτε στο παρελθόν, μοναχέ, ήμουν βασιλιάς της πολεμικής κάστας χρισμένο στην κορυφή. Σε μένα, μοναχέ, ως βασιλιά της πολεμικής κάστας χρισμένο στην κορυφή, υπήρχαν ογδόντα τέσσερις χιλιάδες πόλεις με επικεφαλής τη βασιλική πρωτεύουσα Κουσαβατί. Σε μένα, μοναχέ, ως βασιλιά της πολεμικής κάστας χρισμένο στην κορυφή, υπήρχαν ογδόντα τέσσερις χιλιάδες παλάτια με επικεφαλής το παλάτι Ντάμμα. Σε μένα, μοναχέ, ως βασιλιά της πολεμικής κάστας χρισμένο στην κορυφή, υπήρχαν ογδόντα τέσσερις χιλιάδες θολωτά δωμάτια με επικεφαλής το θολωτό δωμάτιο Μαχαμπιούχα. Σε μένα, μοναχέ, ως βασιλιά της πολεμικής κάστας χρισμένο στην κορυφή, υπήρχαν ογδόντα τέσσερις χιλιάδες ανάκλιντρα ελεφαντοστέινα, από σκληρό ξύλο και χρυσά, στρωμένα με μάλλινα υφάσματα, στρωμένα με μάλλινες κουβέρτες, στρωμένα με κεντητά καλύμματα, με εξαιρετικά στρώματα από δέρμα αντιλόπης, με σκεπάσματα από πάνω και με κόκκινα μαξιλάρια και στις δύο πλευρές. Σε μένα, μοναχέ, ως βασιλιά της πολεμικής κάστας χρισμένο στην κορυφή, υπήρχαν ογδόντα τέσσερις χιλιάδες ελέφαντες με χρυσά στολίδια, με χρυσές σημαίες, καλυμμένοι με χρυσά δίχτυα, με επικεφαλής τον βασιλιά των ελεφάντων Ουπόσαθα. Σε μένα, μοναχέ, ως βασιλιά της πολεμικής κάστας χρισμένο στην κορυφή, υπήρχαν ογδόντα τέσσερις χιλιάδες άλογα με χρυσά στολίδια, με χρυσές σημαίες, καλυμμένα με χρυσά δίχτυα, με επικεφαλής τον βασιλιά των αλόγων Βαλάχακα. Σε μένα, μοναχέ, ως βασιλιά της πολεμικής κάστας χρισμένο στην κορυφή, υπήρχαν ογδόντα τέσσερις χιλιάδες άρματα με χρυσά στολίδια, με χρυσές σημαίες, καλυμμένα με χρυσά δίχτυα, με επικεφαλής το άρμα Βετζαγιάντα. Σε μένα, μοναχέ, ως βασιλιά της πολεμικής κάστας χρισμένο στην κορυφή, υπήρχαν ογδόντα τέσσερις χιλιάδες πολύτιμοι λίθοι με επικεφαλής το κόσμημα του πολύτιμου λίθου. Σε μένα, μοναχέ... κ.λπ... υπήρχαν ογδόντα τέσσερις χιλιάδες γυναίκες με επικεφαλής τη βασίλισσα Σουμπάντα. Σε μένα, μοναχέ... κ.λπ... υπήρχαν ογδόντα τέσσερις χιλιάδες πολεμιστές ως ακόλουθοι με επικεφαλής το κόσμημα του στρατηγού. Σε μένα, μοναχέ... κ.λπ... υπήρχαν ογδόντα τέσσερις χιλιάδες αγελάδες δεμένες με σχοινιά από λεπτό ύφασμα, με μπρούτζινα δοχεία για το γάλα. Σε μένα, μοναχέ... κ.λπ... υπήρχαν ογδόντα τέσσερις χιλιάδες δεκάδες εκατομμυρίων ρούχα από λεπτό λινό, από λεπτό μετάξι, από λεπτή μάλλινη κουβέρτα, από λεπτό βαμβάκι. Σε μένα, μοναχέ... κ.λπ... υπήρχαν ογδόντα τέσσερις χιλιάδες μαγειρεμένα πιάτα· πρωί και βράδυ προσφερόταν τροφή.

«Από αυτές τις ογδόντα τέσσερις χιλιάδες πόλεις, μοναχέ, μόνο μία ήταν η πόλη στην οποία κατοικούσα εκείνη την περίοδο - η βασιλική πρωτεύουσα Κουσαβατί. Από αυτά τα ογδόντα τέσσερα χιλιάδες παλάτια, μοναχέ, μόνο ένα ήταν το παλάτι στο οποίο κατοικούσα εκείνη την περίοδο - το παλάτι Ντάμμα. Από αυτά τα ογδόντα τέσσερα χιλιάδες θολωτά δωμάτια, μοναχέ, μόνο ένα ήταν το θολωτό δωμάτιο στο οποίο κατοικούσα εκείνη την περίοδο - το θολωτό δωμάτιο Μαχαμπιούχα. Από αυτά τα ογδόντα τέσσερα χιλιάδες ανάκλιντρα, μοναχέ, μόνο ένα ήταν το ανάκλιντρο που χρησιμοποιούσα εκείνη την περίοδο - από ελεφαντόδοντο ή από σανταλόξυλο ή χρυσό ή ασημένιο. Από αυτούς τους ογδόντα τέσσερις χιλιάδες ελέφαντες, μοναχέ, μόνο ένας ήταν ο ελέφαντας που ανέβαινα εκείνη την περίοδο - ο βασιλιάς των

ελεφάντων Ουπόσατθα. Από αυτά τα ογδόντα τέσσερα χιλιάδες άλογα, μοναχέ, μόνο ένα ήταν το άλογο που ανέβαινα εκείνη την περίοδο - ο βασιλιάς των αλόγων Βαλάχακα. Από αυτά τα ογδόντα τέσσερα χιλιάδες άρματα, μοναχέ, μόνο ένα ήταν το άρμα που ανέβαινα εκείνη την περίοδο - το άρμα Βετζαγιάντα. Από αυτές τις ογδόντα τέσσερις χιλιάδες γυναίκες, μοναχέ, μόνο μία ήταν η γυναίκα που με υπηρετούσε εκείνη την περίοδο - είτε της πολεμικής κάστας είτε μιγάς. Από αυτά τα ογδόντα τέσσερα χιλιάδες δεκάδες εκατομμύρια ρούχα, μοναχέ, μόνο ένα ήταν το ζευγάρι υφασμάτων που φορούσα εκείνη την περίοδο - είτε λεπτό λινό είτε λεπτό μεταξωτό είτε λεπτό μάλλινο είτε λεπτό βαμβακερό. Από αυτά τα ογδόντα τέσσερα χιλιάδες μαγειρεμένα γεύματα, μοναχέ, μόνο ένα ήταν το μαγειρεμένο γεύμα από το οποίο έτρωγα το πολύ μία νάλι ρύζι και την ανάλογη σούπα. Έτσι λοιπόν, μοναχέ, όλες αυτές οι δραστηριότητες είναι παρελθόν, έχουν καταπαύσει, έχουν μεταβληθεί. Έτσι παροδικές είναι, μοναχέ, οι δραστηριότητες. Έτσι ασταθείς είναι, μοναχέ, οι δραστηριότητες. Έτσι χωρίς παρηγοριά είναι, μοναχέ, οι δραστηριότητες. Τόσο πολύ, μοναχέ, αρκεί για να αποστραφεί κανείς όλες τις δραστηριότητες, αρκεί για να απαλλαγεί από το πάθος, αρκεί για να απελευθερωθεί». Τέταρτο.

5. Η ομιλία για την άκρη του νυχιού

97. Προέλευση στη Σαβάττχι. Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «Υπάρχει άραγε, σεβάσμιε κύριε, κάποια ύλη, η οποία ύλη είναι μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή και θα παραμείνει έτσι για πάντα; Υπάρχει άραγε, σεβάσμιε κύριε, κάποιο αίσθημα, το οποίο αίσθημα είναι μόνιμο, σταθερό, αιώνιο, μη υποκείμενο σε μεταβολή και θα παραμείνει έτσι για πάντα; Υπάρχει άραγε, σεβάσμιε κύριε, κάποια αντίληψη... κ.λπ... κάποιες δραστηριότητες, οι οποίες δραστηριότητες είναι μόνιμες, σταθερές, αιώνιες, μη υποκείμενες σε μεταβολή και θα παραμείνουν έτσι για πάντα; Υπάρχει άραγε, σεβάσμιε κύριε, κάποια συνείδηση, η οποία συνείδηση είναι μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή και θα παραμείνει έτσι για πάντα;» «Δεν υπάρχει, μοναχέ, καμία ύλη, η οποία ύλη είναι μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή και θα παραμείνει έτσι για πάντα. Δεν υπάρχει, μοναχέ, κανένα αίσθημα... καμία αντίληψη... καμία δραστηριότητα... κ.λπ... καμία συνείδηση, η οποία συνείδηση είναι μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή και θα παραμείνει έτσι για πάντα.»

Τότε ο Ευλογημένος, αφού τοποθέτησε λίγη σκόνη στην άκρη του νυχιού του, είπε σε εκείνον τον μοναχό: «Ούτε τόση ύλη, μοναχέ, δεν υπάρχει που να είναι μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή και θα παραμείνει έτσι για πάντα. Αν, μοναχέ, έστω και τόση ύλη ήταν μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή, η βίωση της άγιας ζωής δεν θα ήταν εμφανής για την πλήρη εξάλειψη του πόνου. Επειδή όμως, μοναχέ, ούτε τόση ύλη δεν υπάρχει που να είναι μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή, γι' αυτό η βίωση της άγιας ζωής είναι εμφανής για την πλήρη εξάλειψη του πόνου.»

«Ούτε τόσο αίσθημα, μοναχέ, δεν υπάρχει που να είναι μόνιμο, σταθερό, αιώνιο, μη υποκείμενο σε μεταβολή και θα παραμείνει έτσι για πάντα. Αν, μοναχέ, έστω και τόσο αίσθημα ήταν μόνιμο, σταθερό, αιώνιο, μη υποκείμενο σε μεταβολή, η βίωση της άγιας ζωής δεν θα ήταν εμφανής για την πλήρη εξάλειψη του πόνου. Επειδή όμως, μοναχέ, ούτε τόσο αίσθημα δεν υπάρχει που να είναι μόνιμο, σταθερό, αιώνιο, μη υποκείμενο σε μεταβολή, γι' αυτό η βίωση της άγιας ζωής είναι εμφανής για την πλήρη εξάλειψη του πόνου.

«Ούτε τόσο αντίληψη, μοναχέ, δεν υπάρχει... κ.λπ... ούτε τόσες δραστηριότητες, μοναχέ, δεν υπάρχουν που να είναι μόνιμες, σταθερές, αιώνιες, μη υποκείμενες σε μεταβολή και θα παραμείνουν έτσι για πάντα. Αν, μοναχέ, έστω και τόσες δραστηριότητες ήταν μόνιμες, σταθερές, αιώνιες, μη υποκείμενες σε μεταβολή, η βίωση της άγιας ζωής δεν θα ήταν εμφανής για την πλήρη εξάλειψη του πόνου. Επειδή όμως, μοναχέ, ούτε τόσες δραστηριότητες δεν υπάρχουν που να είναι μόνιμες, σταθερές, αιώνιες, μη υποκείμενες σε μεταβολή, γι' αυτό η βίωση της άγιας ζωής είναι εμφανής για την πλήρη εξάλειψη του πόνου.

«Ούτε τόσο συνείδηση, μοναχέ, δεν υπάρχει που να είναι μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή και θα παραμείνει έτσι για πάντα. Αν, μοναχέ, έστω και τόσο συνείδηση ήταν μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή, η βίωση της άγιας ζωής δεν θα ήταν εμφανής για την πλήρη εξάλειψη του πόνου. Επειδή όμως, μοναχέ, ούτε τόσο συνείδηση δεν υπάρχει που να είναι μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή, γι' αυτό η βίωση της άγιας ζωής είναι εμφανής για την πλήρη εξάλειψη του πόνου.

«Τι νομίζεις, μοναχέ, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε»... κ.λπ... «Γι' αυτό εδώ... κ.λπ... βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Πέμπτο.

6. Η ομιλία για τον Σουντίκα

98. Προέλευση στη Σαβάττι. Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «Υπάρχει άραγε, σεβάσμιε κύριε, κάποια ύλη, η οποία ύλη είναι μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή και θα παραμείνει έτσι για πάντα; Υπάρχει άραγε, σεβάσμιε κύριε, κάποιο αίσθημα... κ.λπ... καμία αντίληψη... καμία δραστηριότητα... κάποια συνείδηση, η οποία συνείδηση είναι μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή και θα παραμείνει έτσι για πάντα;» «Δεν υπάρχει, μοναχέ, καμία ύλη, η οποία ύλη είναι μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή και θα παραμείνει έτσι για πάντα. Δεν υπάρχει, μοναχέ, κανένα αίσθημα... καμία αντίληψη... καμία δραστηριότητα... καμία συνείδηση, η οποία συνείδηση είναι μόνιμη, σταθερή, αιώνια, μη υποκείμενη σε μεταβολή και θα παραμείνει έτσι για πάντα.» Έκτο.

7. Η ομιλία για τον δεμένο με λουρί

99. Προέλευση στη Σαβάττι. «Χωρίς εντοπίσιμη αρχή, μοναχοί, είναι αυτή η περιπλάνηση στον κύκλο των επαναγεννήσεων. Η αρχή δεν είναι εμφανής για τα όντα που έχουν το νοητικό εμπόδιο της άγνοιας και τον νοητικό δεσμό της επιθυμίας, καθώς μεταναστεύουν και περιπλανώνται. Έρχεται ο καιρός, μοναχοί, που ο μεγάλος ωκεανός μαραίνεται, ξεραίνεται και παύει να υπάρχει· δεν λέω όμως ότι για τα όντα που έχουν το νοητικό εμπόδιο της άγνοιας και τον νοητικό δεσμό της επιθυμίας, που μεταναστεύουν και περιπλανώνται στον κύκλο των επαναγεννήσεων, υπάρχει τερματισμός της δυστυχίας. Έρχεται ο καιρός, μοναχοί, που το Σινέρου, ο βασιλιάς των βουνών, καίγεται, καταστρέφεται και παύει να υπάρχει· δεν λέω όμως ότι για τα όντα που έχουν το νοητικό εμπόδιο της άγνοιας και τον νοητικό δεσμό της επιθυμίας, που μεταναστεύουν και περιπλανώνται στον κύκλο των επαναγεννήσεων, υπάρχει τερματισμός της δυστυχίας. Έρχεται ο καιρός, μοναχοί, που η μεγάλη γη

καίγεται, καταστρέφεται και παύει να υπάρχει· δεν λέω όμως ότι για τα όντα που έχουν το νοητικό εμπόδιο της άγνοιας και τον νοητικό δεσμό της επιθυμίας, που μεταναστεύουν και περιπλανώνται στον κύκλο των επαναγεννήσεων, υπάρχει τερματισμός της δυστυχίας».

«Όπως ακριβώς, μοναχοί, ένας σκύλος δεμένος με λουρί σε γερό πάσσαλο ή στύλο, τρέχει γύρω από αυτόν ακριβώς τον πάσσαλο ή τον στύλο και περιστρέφεται γύρω του· ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, ο αδαής κοινός άνθρωπος που δεν βλέπει τους ευγενείς... κ.λπ... που δεν είναι πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, θεωρεί την ύλη ως εαυτό... κ.λπ... θεωρεί το αίσθημα ως εαυτό... θεωρεί την αντίληψη ως εαυτό... θεωρεί τις δραστηριότητες ως εαυτό... θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα συνείδηση· ή τη συνείδηση στον εαυτό, ή τον εαυτό στη συνείδηση. Αυτός τρέχει γύρω μόνο από την ύλη και περιστρέφεται γύρω της, μόνο γύρω από το αίσθημα... κ.λπ... μόνο στην αντίληψη... μόνο γύρω από τις δραστηριότητες... τρέχει γύρω μόνο από τη συνείδηση και περιστρέφεται γύρω της. Αυτός τρέχοντας γύρω από την ύλη και περιστρεφόμενος γύρω της, γύρω από το αίσθημα... κ.λπ... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... τρέχοντας γύρω από τη συνείδηση και περιστρεφόμενος γύρω της, δεν απελευθερώνεται από την ύλη, δεν απελευθερώνεται από το αίσθημα, δεν απελευθερώνεται από την αντίληψη, δεν απελευθερώνεται από τις δραστηριότητες, δεν απελευθερώνεται από τη συνείδηση, δεν απελευθερώνεται από τη γέννηση, από το γήρας και τον θάνατο, από τις λύπες, από τους θρήνους, από τον πόνο, από τη δυσαρέσκεια, από το άγχος. Λέω ότι 'δεν απελευθερώνεται από τον πόνο'».

«Ο μορφωμένος όμως, μοναχοί, ευγενής μαθητής που βλέπει τους ευγενείς... κ.λπ... που είναι καλά πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, δεν θεωρεί την ύλη ως εαυτό... κ.λπ... δεν θεωρεί το αίσθημα... ούτε την αντίληψη... ούτε τις δραστηριότητες... δεν θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό, ούτε τον εαυτό ως έχοντα συνείδηση· ούτε τη συνείδηση στον εαυτό, ούτε τον εαυτό στη συνείδηση. Αυτός δεν τρέχει γύρω από την ύλη και δεν περιστρέφεται γύρω της, γύρω από το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... δεν τρέχει γύρω από τη συνείδηση και δεν περιστρέφεται γύρω της. Αυτός μη τρέχοντας γύρω από την ύλη και μη περιστρεφόμενος γύρω της, γύρω από το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... μη τρέχοντας γύρω από τη συνείδηση και μη περιστρεφόμενος γύρω της· απελευθερώνεται από την ύλη, απελευθερώνεται από το αίσθημα, απελευθερώνεται από την αντίληψη, απελευθερώνεται από τις δραστηριότητες, απελευθερώνεται από τη συνείδηση, απελευθερώνεται από τη γέννηση, από το γήρας και τον θάνατο, από τις λύπες, από τους θρήνους, από τον πόνο, από τη δυσαρέσκεια, από το άγχος. Λέω ότι 'απελευθερώνεται από τον πόνο'». Έβδομη.

8. Η δεύτερη ομιλία για τον δεμένο με λουρί

100. Προέλευση στη Σαβάττι. «Χωρίς εντοπίσιμη αρχή, μοναχοί, είναι αυτή η περιπλάνηση στον κύκλο των επαναγεννήσεων. Η αρχή δεν είναι εμφανής για τα όντα που έχουν το νοητικό εμπόδιο της άγνοιας και τον νοητικό δεσμό της επιθυμίας, καθώς μεταναστεύουν και περιπλανώνται. Όπως ακριβώς, μοναχοί, ένας σκύλος δεμένος με λουρί σε γερό πάσσαλο ή στύλο. Αν αυτός πηγαίνει, πηγαίνει ακριβώς σε αυτόν τον πάσσαλο ή τον στύλο· αν στέκεται, στέκεται ακριβώς κοντά σε αυτόν τον πάσσαλο ή τον στύλο· αν κάθεται, κάθεται ακριβώς κοντά σε αυτόν τον πάσσαλο ή

τον στύλο· αν ξαπλώνει, ξαπλώνει ακριβώς κοντά σε αυτόν τον πάσσαλο ή τον στύλο. Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, ο αδαής κοινός άνθρωπος θεωρεί την ύλη ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου'. Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... θεωρεί τη συνείδηση ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου'. Αν αυτός πηγαίνει, πηγαίνει σε αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης· αν στέκεται, στέκεται κοντά σε αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης· αν κάθεται, κάθεται κοντά σε αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης· αν ξαπλώνει, ξαπλώνει κοντά σε αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης. Γι' αυτό, μοναχοί, πρέπει συχνά να ανασκοπείται η δική του συνείδηση - 'για μακρύ χρόνο αυτή η συνείδηση έχει μολυνθεί από λαγνεία, μίσος και αυταπάτη'. Από τη μόλυνση της συνείδησης, μοναχοί, τα όντα μολύνονται· από την κάθαρση της συνείδησης τα όντα εξαγνίζονται.

«Έχετε δει, μοναχοί, μια ζωγραφιά που ονομάζεται 'περιπλανώμενη';» «Ναι, σεβάσμιε κύριε». «Αυτή η ζωγραφιά που ονομάζεται 'περιπλανώμενη', μοναχοί, έχει ζωγραφιστεί από τη συνείδηση. Από αυτή τη ζωγραφισμένη συνείδηση, μοναχοί, η ίδια η συνείδηση είναι ακόμη πιο ζωγραφισμένη. Γι' αυτό, μοναχοί, πρέπει συχνά να ανασκοπείται η δική του συνείδηση - 'για μακρύ χρόνο αυτή η συνείδηση έχει μολυνθεί από λαγνεία, μίσος και αυταπάτη'. Από τη μόλυνση της συνείδησης, μοναχοί, τα όντα μολύνονται· από την κάθαρση της συνείδησης τα όντα εξαγνίζονται.

«Δεν βλέπω, μοναχοί, καμία άλλη τάξη όντων με τέτοια συνείδηση. Όπως αυτά, μοναχοί, τα ζώα· και αυτά, μοναχοί, τα ζώα είναι σχηματισμένα από τη συνείδηση· αλλά ακόμη και από αυτά τα ζώα, μοναχοί, η συνείδηση είναι πιο ποικίλη. Γι' αυτό, μοναχοί, πρέπει συχνά να ανασκοπείται η δική του συνείδηση - 'για μακρύ χρόνο αυτή η συνείδηση έχει μολυνθεί από λαγνεία, μίσος και αυταπάτη'. Από τη μόλυνση της συνείδησης, μοναχοί, τα όντα μολύνονται· από την κάθαρση της συνείδησης τα όντα εξαγνίζονται.

«Όπως, μοναχοί, ένας πλύντης ή ένας ζωγράφος με βαφή ή λάκκα ή κουρκουμά ή λουλάκι ή ερυθρόδανο σε καλά γυαλισμένη σανίδα ή τοίχο ή ύφασμα θα δημιουργούσε μια γυναικεία μορφή ή μια ανδρική μορφή με όλα τα μέλη και τα μικρά μέλη· ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, ο αδαής κοινός άνθρωπος παράγοντας παράγει μόνο ύλη, μόνο αίσθημα... κ.λπ... μόνο στην αντίληψη... μόνο δραστηριότητες... παράγοντας παράγει μόνο συνείδηση. Τι νομίζετε, μοναχοί, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση... κ.λπ... Γι' αυτό, μοναχοί, βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Όγδοη.

9. Η ομιλία για τη λαβή του σκεπαρνιού

101. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Λέω, μοναχοί, ότι η εξάλειψη των νοητικών διαφθορών είναι για αυτόν που γνωρίζει, για αυτόν που βλέπει, όχι για αυτόν που δεν γνωρίζει, όχι για αυτόν που δεν βλέπει. Και τι, μοναχοί, γνωρίζοντας και τι βλέποντας υπάρχει εξάλειψη των νοητικών διαφθορών; Έτσι είναι η ύλη, έτσι είναι η προέλευση της ύλης, έτσι είναι η πάροδος της ύλης· έτσι είναι το αίσθημα... έτσι είναι η αντίληψη... έτσι είναι οι δραστηριότητες... έτσι είναι η συνείδηση, έτσι είναι

η προέλευση της συνείδησης, έτσι είναι η πάροδος της συνείδησης' - έτσι λοιπόν, μοναχοί, σε αυτόν που γνωρίζει έτσι και βλέπει έτσι, υπάρχει εξάλειψη των νοητικών διαφθορών».

«Σε έναν μοναχό που διαμένει μη αφοσιωμένος στην επιδίωξη της διαλογιστικής ανάπτυξης, μοναχοί, αν και θα μπορούσε να εγερθεί έτσι επιθυμία - 'Αχ, μακάρι μέσω της μη προσκόλλησης η συνείδησή μου να απελευθερωνόταν από τις νοητικές διαφθορές', ωστόσο η συνείδησή του δεν απελευθερώνεται από τις νοητικές διαφθορές μέσω της μη προσκόλλησης. Για ποιο λόγο; Πρέπει να ειπωθεί 'λόγω του μη αναπτυγμένου εαυτού'. Λόγω του μη αναπτυγμένου τίνος; Λόγω των μη αναπτυγμένων τεσσάρων εφαρμογών της μνήμης, λόγω των μη αναπτυγμένων τεσσάρων ορθών επίμονων προσπαθειών, λόγω των μη αναπτυγμένων τεσσάρων βάσεων πνευματικής δύναμης, λόγω των μη αναπτυγμένων πέντε ικανοτήτων, λόγω των μη αναπτυγμένων πέντε δυνάμεων, λόγω των μη αναπτυγμένων επτά παραγόντων της φώτισης, λόγω της μη αναπτυγμένης ευγενούς οκταμελούς οδού.

«Όπως, μοναχοί, τα αυγά μιας κότας είναι οκτώ ή δέκα ή δώδεκα. Αυτά δεν θα ήταν σωστά επωασμένα από την κότα, δεν θα ήταν σωστά θερμασμένα, δεν θα ήταν σωστά αναπτυγμένα. Αν και σε εκείνη την κότα θα εγειρόταν έτσι επιθυμία - 'Αχ, μακάρι αυτά τα κοτοπουλάκια μου, σπάζοντας το κέλυφος του αυγού με την άκρη του νυχιού του ποδιού ή με το ράμφος του στόματος, να έβγαιναν με ασφάλεια', ωστόσο εκείνα τα κοτοπουλάκια θα ήταν ανίκανα να σπάσουν το κέλυφος του αυγού με την άκρη του νυχιού του ποδιού ή με το ράμφος του στόματος και να βγουν με ασφάλεια. Για ποιο λόγο; Διότι, μοναχοί, τα αυγά της κότας είναι οκτώ ή δέκα ή δώδεκα· αυτά δεν ήταν σωστά επωασμένα από την κότα, δεν ήταν σωστά θερμασμένα, δεν ήταν σωστά αναπτυγμένα. Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, σε έναν μοναχό που διαμένει μη αφοσιωμένος στην επιδίωξη της διαλογιστικής ανάπτυξης, αν και θα μπορούσε να εγερθεί έτσι επιθυμία - 'Αχ, μακάρι μέσω της μη προσκόλλησης η συνείδησή μου να απελευθερωνόταν από τις νοητικές διαφθορές', ωστόσο η συνείδησή του δεν απελευθερώνεται από τις νοητικές διαφθορές μέσω της μη προσκόλλησης. Για ποιο λόγο; Πρέπει να ειπωθεί 'λόγω του μη αναπτυγμένου εαυτού'. Λόγω του μη αναπτυγμένου τίνος; Λόγω των μη αναπτυγμένων τεσσάρων εφαρμογών της μνήμης... κ.λπ... της οκταμελούς οδού.

«Σε έναν μοναχό που διαμένει αφοσιωμένος στην επιδίωξη της διαλογιστικής ανάπτυξης, μοναχοί, αν και δεν θα εγειρόταν έτσι επιθυμία - "Αχ, μακάρι μέσω της μη προσκόλλησης η συνείδησή μου να απελευθερωνόταν από τις νοητικές διαφθορές", ωστόσο μέσω της μη προσκόλλησης η συνείδησή του απελευθερώνεται από τις νοητικές διαφθορές. Για ποιο λόγο; Πρέπει να ειπωθεί "επειδή έχει αναπτυχθεί". Τι έχει αναπτυχθεί; Επειδή έχουν αναπτυχθεί οι τέσσερις εφαρμογές της μνήμης, επειδή έχουν αναπτυχθεί οι τέσσερις ορθές επίμονες προσπάθειες, επειδή έχουν αναπτυχθεί οι τέσσερις βάσεις πνευματικής δύναμης, επειδή έχουν αναπτυχθεί οι πέντε ικανότητες, επειδή έχουν αναπτυχθεί οι πέντε δυνάμεις, επειδή έχουν αναπτυχθεί οι επτά παράγοντες της φώτισης, επειδή έχει αναπτυχθεί η ευγενής οκταμελής οδός.

«Όπως, μοναχοί, τα αυγά μιας κότας είναι οκτώ ή δέκα ή δώδεκα. Αυτά θα ήταν σωστά επωασμένα από την κότα, σωστά θερμασμένα, σωστά αναπτυγμένα. Αν και σε εκείνη την κότα δεν θα εγειρόταν έτσι επιθυμία - "Αχ, μακάρι αυτά τα κοτοπουλάκια, σπάζοντας το κέλυφος του αυγού με την άκρη του νυχιού του ποδιού ή με το ράμφος

του στόματος, να βγουν με ασφάλεια!", ωστόσο εκείνα τα κοτοπουλάκια θα ήταν ικανά να σπάσουν το κέλυφος του αυγού με την άκρη του νυχιού του ποδιού ή με το ράμφος του στόματος και να βγουν με ασφάλεια. Για ποιο λόγο; Διότι, μοναχοί, τα αυγά της κότας είναι οκτώ ή δέκα ή δώδεκα· αυτά θα ήταν σωστά επωασμένα από την κότα, σωστά θερμασμένα, σωστά αναπτυγμένα. Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, σε έναν μοναχό που διαμένει αφοσιωμένος στην επιδίωξη της διαλογιστικής ανάπτυξης, αν και δεν θα εγειρόταν έτσι επιθυμία - "Αχ, μακάρι μέσω της μη προσκόλλησης η συνείδησή μου να απελευθερωνόταν από τις νοητικές διαφθορές", ωστόσο μέσω της μη προσκόλλησης η συνείδησή του απελευθερώνεται από τις νοητικές διαφθορές. Για ποιο λόγο; Πρέπει να ειπωθεί "επειδή έχει αναπτυχθεί". Τι έχει αναπτυχθεί; Επειδή έχουν αναπτυχθεί οι τέσσερις εφαρμογές της μνήμης... κ.λπ... επειδή έχει αναπτυχθεί η ευγενής οκταμελής οδός.

«Όπως, μοναχοί, στη λαβή του σκεπαρνιού ενός ξυλουργού ή του μαθητευόμενου ξυλουργού φαίνονται τα αποτυπώματα των δακτύλων, φαίνεται το αποτύπωμα του αντίχειρα. Αλλά δεν έχει έτσι τη γνώση - "Τόσο από τη λαβή του σκεπαρνιού μου έχει φθαρεί σήμερα, τόσο χθες, τόσο προηγουμένως". Αλλά όταν έχει φθαρεί, έχει τη γνώση ότι έχει φθαρεί. Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, σε έναν μοναχό που διαμένει αφοσιωμένος στην επιδίωξη της διαλογιστικής ανάπτυξης, αν και δεν έχει έτσι τη γνώση - "Τόσο από τις νοητικές διαφθορές μου έχει εξαλειφθεί σήμερα, τόσο χθες, τόσο προηγουμένως", αλλά όταν έχουν εξαλειφθεί, έχει τη γνώση ότι έχουν εξαλειφθεί. Όπως, μοναχοί, ενός θαλασσινού πλοίου δεμένου με δεσμά από καλάμια, αφού πέρασε τους μήνες της βροχερής εποχής στο νερό, ανασυρμένου στην ξηρά κατά τον χειμώνα, τα δεσμά από καλάμια είναι εκτεθειμένα στον άνεμο και τον ήλιο. Αυτά, βρεγμένα από τη μουσωνική βροχή, χωρίς δυσκολία χαλαρώνουν και σαπίζουν· ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, σε έναν μοναχό που διαμένει αφοσιωμένος στην επιδίωξη της διαλογιστικής ανάπτυξης, χωρίς δυσκολία οι νοητικοί δεσμοί χαλαρώνουν και σαπίζουν». Ένατη.

10. Η ομιλία για την αντίληψη της παροδικότητας

102. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Η αντίληψη της παροδικότητας, μοναχοί, όταν αναπτυχθεί και καλλιεργηθεί, εξαντλεί όλο το ηδονικό πάθος, εξαντλεί όλο το πάθος για υλική μορφή, εξαντλεί όλο το πάθος για ύπαρξη, εξαντλεί όλη την άγνοια, καταργεί όλη την αλαζονεία του 'εγώ είμαι'».

«Όπως, μοναχοί, κατά τη φθινοπωρινή περίοδο ένας αγρότης οργώνοντας με μεγάλο άροτρο, οργώνει κόβοντας όλες τις απλωμένες ρίζες· ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, η αντίληψη της παροδικότητας όταν αναπτυχθεί και καλλιεργηθεί, εξαντλεί όλο το ηδονικό πάθος, εξαντλεί όλο το πάθος για υλική μορφή, εξαντλεί όλο το πάθος για ύπαρξη, εξαντλεί όλη την άγνοια, καταργεί όλη την αλαζονεία του 'εγώ είμαι'.

«Όπως, μοναχοί, ένας θεριστής καλαμιών, αφού θερίσει τα καλάμια, αφού τα πιάσει από την κορυφή, τα τινάζει κάτω, τα τινάζει έξω και τα χτυπάει· ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, η αντίληψη της παροδικότητας όταν αναπτυχθεί και καλλιεργηθεί, εξαντλεί όλο το ηδονικό πάθος... κ.λπ... καταργεί όλη την αλαζονεία του 'εγώ είμαι'.

«Όπως, μοναχοί, όταν κοπεί ο μίσχος ενός τσαμπιού μάνγκο, όσα μάνγκο εκεί είναι προσκολλημένα στον μίσχο, όλα αυτά ακολουθούν την ίδια μοίρα· ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, η αντίληψη της παροδικότητας όταν αναπτυχθεί... κ.λπ...

καταργεί όλη την αλαζονεία του 'εγώ είμαι'.

«Όπως, μοναχοί, ενός θολωτού δωματίου όποια δοκάρια στέγης υπάρχουν, όλα αυτά κατευθύνονται προς την κορυφή, κλίνουν προς την κορυφή, συγκλίνουν στην κορυφή, η κορυφή φαίνεται ως η ανώτατη μεταξύ τους· ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, η αντίληψη της παροδικότητας όταν αναπτυχθεί... κ.λπ... καταργεί όλη την αλαζονεία του 'εγώ είμαι'.

«Όπως, μοναχοί, όποια αρώματα από ρίζες υπάρχουν, το μαύρο σανταλόξυλο φαίνεται ως το κορυφαίο μεταξύ τους· ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, η αντίληψη της παροδικότητας... κ.λπ... καταργεί όλη την αλαζονεία του 'εγώ είμαι'.

«Όπως, μοναχοί, όποια αρώματα από ουσιώδη ξύλα υπάρχουν, το κόκκινο σανταλόξυλο φαίνεται ως το κορυφαίο μεταξύ τους· ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, η αντίληψη της παροδικότητας... κ.λπ... καταργεί όλη την αλαζονεία του 'εγώ είμαι'.

«Όπως, μοναχοί, όποια αρώματα από άνθη υπάρχουν, ο γιασεμής φαίνεται ως το κορυφαίο μεταξύ τους· ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, η αντίληψη της παροδικότητας... κ.λπ... καταργεί όλη την αλαζονεία του 'εγώ είμαι'.

«Όπως, μοναχοί, όποιοι μικροί βασιλιάδες υπάρχουν, όλοι αυτοί γίνονται ακόλουθοι του βασιλιά παγκόσμιου μονάρχη, ο βασιλιάς παγκόσμιος μονάρχης φαίνεται ως ο ανώτατος μεταξύ τους· ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, η αντίληψη της παροδικότητας... κ.λπ... καταργεί όλη την αλαζονεία του 'εγώ είμαι'.

«Όπως, μοναχοί, όποια λάμψη των αστεριών υπάρχει, όλη αυτή δεν αξίζει ούτε ένα δέκατο έκτο κλάσμα της λάμψης της σελήνης, η λάμψη της σελήνης φαίνεται ως η ανώτατη μεταξύ τους· ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, η αντίληψη της παροδικότητας... κ.λπ... καταργεί όλη την αλαζονεία του 'εγώ είμαι'.

«Όπως, μοναχοί, κατά τη φθινοπωρινή περίοδο, όταν ο ουρανός είναι καθαρός και χωρίς σύννεφα, ο ήλιος ανερχόμενος στον ουρανό, διαλύοντας όλο το σκοτάδι που βρίσκεται στον χώρο, λάμπει και θερμαίνει και ακτινοβολεί· ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, η αντίληψη της παροδικότητας όταν αναπτυχθεί και καλλιεργηθεί, εξαντλεί όλο το ηδονικό πάθος, εξαντλεί όλο το πάθος για υλική μορφή, εξαντλεί όλο το πάθος για ύπαρξη, εξαντλεί όλη την άγνοια, καταργεί όλη την αλαζονεία του 'εγώ είμαι'.

«Και πώς, μοναχοί, η αντίληψη της παροδικότητας όταν αναπτυχθεί, πώς όταν καλλιεργηθεί εξαντλεί κάθε ηδονικό πάθος... κ.λπ... καταργεί κάθε αλαζονεία του 'εγώ είμαι'; Έτσι είναι η ύλη, έτσι είναι η προέλευση της ύλης, έτσι είναι η πάροδος της ύλης· έτσι είναι το αίσθημα... έτσι είναι η αντίληψη... έτσι είναι οι δραστηριότητες... έτσι είναι η συνείδηση, έτσι είναι η προέλευση της συνείδησης, έτσι είναι η πάροδος της συνείδησης' - όταν η αντίληψη της παροδικότητας, μοναχοί, έχει αναπτυχθεί έτσι, έχει καλλιεργηθεί έτσι, εξαντλεί κάθε ηδονικό πάθος, εξαντλεί κάθε πάθος για υλική μορφή, εξαντλεί κάθε πάθος για ύπαρξη, εξαντλεί κάθε άγνοια, καταργεί κάθε αλαζονεία του 'εγώ είμαι'». Δέκατη.

Το κεφάλαιο Πούπηχα, δέκατο.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Ποταμός και άνθος και αφρός, και κοπριά και άκρη νυχιού·
αγνότητα και δύο λουριά, σκεπάρνι και πλεγμένα μαλλιά, παροδικότητα.

Τέλος του μεσαίου πενήντα.

Αυτή είναι η σύνοψη των κεφαλαίων των μεσαίων πενήντα -

Εμπλοκή και Άξιοι, τρώγεται και με το όνομα πρεσβύτερος·
με το κεφάλαιο του άνθους πενήντα, το δεύτερο αυτό ονομάζεται.

11. Το κεφάλαιο για τα τμήματα

1. Η ομιλία για το τμήμα

103. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Υπάρχουν, μοναχοί, αυτά τα τέσσερα άκρα. Ποιοι τέσσερις; Το άκρο της ταύτισης, το άκρο της προέλευσης της ταύτισης, το άκρο της παύσης της ταύτισης, το άκρο της πρακτικής που οδηγεί στην παύση της ταύτισης. Και ποιο, μοναχοί, είναι το άκρο της ταύτισης; Πρέπει να ειπωθεί ότι είναι τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης. Ποια πέντε; Δηλαδή: το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στο αίσθημα, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην αντίληψη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στις δραστηριότητες, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση - αυτό ονομάζεται, μοναχοί, το άκρο της ταύτισης».

«Και ποιο, μοναχοί, είναι το άκρο της προέλευσης της ταύτισης; Αυτή η επιθυμία που οδηγεί σε επαναγέννηση, συνοδευόμενη από απόλαυση και πάθος, που βρίσκει ευχαρίστηση εδώ κι εκεί, δηλαδή - ηδονική επιθυμία, επιθυμία για ύπαρξη, επιθυμία για μη ύπαρξη. Αυτό ονομάζεται, μοναχοί, το άκρο της προέλευσης της ταύτισης.

«Και ποιο, μοναχοί, είναι το άκρο της παύσης της ταύτισης; Η πλήρης αποστασιοποίηση και παύση αυτής της ίδιας της επιθυμίας χωρίς υπόλοιπο, η γενναιοδωρία, η παραίτηση, η ελευθερία, η μη προσκόλληση - αυτό ονομάζεται, μοναχοί, το άκρο της παύσης της ταύτισης.

«Και ποιο, μοναχοί, είναι το άκρο της πρακτικής που οδηγεί στην παύση της ταύτισης; Αυτή ακριβώς η ευγενής οκταμελής οδός. Δηλαδή: ορθή άποψη, ορθός λογισμός, ορθή ομιλία, ορθή πράξη, ορθός βιοπορισμός, ορθή προσπάθεια, ορθή μνήμη, ορθή αυτοσυγκέντρωση. Αυτό ονομάζεται, μοναχοί, το άκρο της πρακτικής που οδηγεί στην παύση της ταύτισης. Αυτά, μοναχοί, είναι τα τέσσερα άκρα». Πρώτο.

2. Η ομιλία για τον υπαρξιακό πόνο

104. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Θα σας διδάξω, μοναχοί, τον υπαρξιακό πόνο και την προέλευση του υπαρξιακού πόνου και την παύση του υπαρξιακού πόνου και την πρακτική που οδηγεί στην παύση του υπαρξιακού πόνου. Ακούστε το. Και ποιος, μοναχοί, είναι ο υπαρξιακός πόνος; Πρέπει να ειπωθεί ότι είναι τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης. Ποια πέντε; Δηλαδή: το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη... κ.λπ... το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Αυτός ονομάζεται, μοναχοί, ο υπαρξιακός πόνος. Και ποια, μοναχοί, είναι η προέλευση του υπαρξιακού πόνου; Αυτή η επιθυμία που οδηγεί σε επαναγέννηση... κ.λπ... ηδονική επιθυμία, επιθυμία για ύπαρξη, επιθυμία για μη ύπαρξη - αυτή

ονομάζεται, μοναχοί, η προέλευση του υπαρξιακού πόνου. Και ποια, μοναχοί, είναι η παύση του υπαρξιακού πόνου; Η πλήρης αποστασιοποίηση και παύση αυτής της ίδιας της επιθυμίας χωρίς υπόλοιπο, η γενναιοδωρία, η παραίτηση, η ελευθερία, η μη προσκόλληση - αυτή ονομάζεται, μοναχοί, η παύση του υπαρξιακού πόνου. Και ποια, μοναχοί, είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση του υπαρξιακού πόνου; Αυτή ακριβώς η ευγενής οκταμελής οδός. Δηλαδή: ορθή άποψη... κ.λπ... ορθή αυτοσυγκέντρωση. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, η πρακτική που οδηγεί στην παύση του υπαρξιακού πόνου». Δεύτερο.

3. Η ομιλία για την ταυτότητα

105. Προέλευση στη Σαβάττι. «Θα σας διδάξω, μοναχοί, την ταυτότητα και την προέλευση της ταυτότητας και την παύση της ταυτότητας και την πρακτική που οδηγεί στην παύση της ταυτότητας. Ακούστε το. Και ποια, μοναχοί, είναι η ταυτότητα; Πρέπει να ειπωθεί ότι είναι τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης. Ποια πέντε; Δηλαδή: το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στο αίσθημα, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην αντίληψη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στις δραστηριότητες, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, η ταυτότητα. Και ποια, μοναχοί, είναι η προέλευση της ταυτότητας; Αυτή η επιθυμία που οδηγεί σε επαναγέννηση... κ.λπ... ηδονική επιθυμία, επιθυμία για ύπαρξη, επιθυμία για μη ύπαρξη - αυτή ονομάζεται, μοναχοί, η προέλευση της ταυτότητας. Και ποια, μοναχοί, είναι η παύση της ταυτότητας; Η πλήρης αποστασιοποίηση και παύση αυτής της ίδιας της επιθυμίας... κ.λπ... αυτή ονομάζεται, μοναχοί, η παύση της ταυτότητας. Και ποια, μοναχοί, είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση της ταυτότητας; Αυτή ακριβώς η ευγενής οκταμελής οδός. Δηλαδή: ορθή άποψη... κ.λπ... ορθή αυτοσυγκέντρωση. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, η πρακτική που οδηγεί στην παύση της ταυτότητας». Τρίτη.

4. Η ομιλία για ό,τι πρέπει να γίνει πλήρως κατανοητό

106. Προέλευση στη Σαβάττι. «Θα σας διδάξω, μοναχοί, τα φαινόμενα που πρέπει να γίνουν πλήρως κατανοητά και την πλήρη κατανόηση και το άτομο που έχει κατανοήσει πλήρως. Ακούστε το. Και ποια, μοναχοί, είναι τα φαινόμενα που πρέπει να γίνουν πλήρως κατανοητά; Η ύλη, μοναχοί, είναι φαινόμενο που πρέπει να γίνει πλήρως κατανοητό. Το αίσθημα... κ.λπ... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι φαινόμενο που πρέπει να γίνει πλήρως κατανοητό. Αυτά ονομάζονται, μοναχοί, τα φαινόμενα που πρέπει να γίνουν πλήρως κατανοητά. Και ποια, μοναχοί, είναι η πλήρης κατανόηση; Η εξάλειψη του πάθους, η εξάλειψη του μίσους, η εξάλειψη της αυταπάτης - αυτή ονομάζεται, μοναχοί, η πλήρης κατανόηση. Και ποιο, μοναχοί, είναι το άτομο που έχει κατανοήσει πλήρως; Πρέπει να ειπωθεί 'ο Άξιος'. Αυτός ο σεβάσμιος με τέτοιο όνομα, με τέτοιο σόι - αυτό ονομάζεται, μοναχοί, το άτομο που έχει κατανοήσει πλήρως». Τέταρτο.

5. Η ομιλία για τον ασκητή

107. Προέλευση στη Σαβάττι. «Αυτά είναι τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, μοναχοί. Ποια πέντε; Δηλαδή: το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη... κ.λπ... το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Όποιοι ασκητές ή βραχμάνοι, μοναχοί, δεν κατανοούν όπως πραγματικά είναι την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης...

κ.λπ... κατανοούν, έχοντας οι ίδιοι κατανοήσει πλήρως με άμεση γνώση, έχοντας επιτύχει, διαμένουν». Πέμπτο.

6. Η δεύτερη ομιλία για τον ασκητή

108. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Αυτά είναι τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, μοναχοί. Ποια πέντε; Δηλαδή: το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στο αίσθημα, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην αντίληψη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στις δραστηριότητες, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Όποιοι ασκητές ή βραχμάνοι, μοναχοί, δεν κατανοούν όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης... κ.λπ... κατανοούν, έχοντας οι ίδιοι κατανοήσει πλήρως με άμεση γνώση, έχοντας επιτύχει, διαμένουν». Έκτο.

7. Η ομιλία για τον εισερχόμενο στο ρεύμα

109. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Αυτά είναι τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, μοναχοί. Ποια πέντε; Δηλαδή: το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη... κ.λπ... το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Όταν, μοναχοί, ένας ευγενής μαθητής κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης. Αυτός ονομάζεται, μοναχοί, ευγενής μαθητής εισερχόμενος στο ρεύμα, μη υποκείμενος πλέον σε ξεπεσμό σε κατώτερους κόσμους, βέβαιος, κατευθυνόμενος στην ανώτατη φώτιση». Έβδομη.

8. Η ομιλία για τον Άξιο

110. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Αυτά είναι τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, μοναχοί. Ποια πέντε; Δηλαδή: το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη... κ.λπ... το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Όταν, μοναχοί, ένας μοναχός έχοντας κατανοήσει όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης, είναι απελευθερωμένος μέσω της μη προσκόλλησης. Αυτός ονομάζεται, μοναχοί, μοναχός που είναι Άξιος, που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές, που έχει ολοκληρώσει την άγια ζωή, που έχει κάνει αυτό που έπρεπε να γίνει, που έχει αποθέσει το φορτίο, που έχει επιτύχει τον δικό του σκοπό, που έχει εξαλείψει πλήρως τους δεσμούς του γίγνεσθαι, πλήρως απελευθερωμένος μέσω της τελικής γνώσης». Όγδοη.

9. Η ομιλία για την εγκατάλειψη της επιθυμίας

111. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Στην ύλη, μοναχοί, όποια θέληση, όποιο πάθος, όποια απόλαυση, όποια επιθυμία, εγκαταλείψτε την. Έτσι εκείνη η ύλη θα έχει εγκαταλειφθεί, η ρίζα της θα έχει κοπεί, θα έχει γίνει σαν κορμός φοίνικα, θα έχει οδηγηθεί στην εξαφάνιση, θα έχει τη φύση της μη-έγερσης στο μέλλον. Στο αίσθημα... κ.λπ... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες... στη συνείδηση όποια θέληση, όποιο πάθος, όποια απόλαυση, όποια επιθυμία, εγκαταλείψτε την. Έτσι εκείνη η συνείδηση θα έχει εγκαταλειφθεί, η ρίζα της θα έχει κοπεί, θα έχει γίνει σαν κορμός φοίνικα, θα έχει οδηγηθεί στην εξαφάνιση, θα έχει τη φύση της μη-έγερσης στο μέλλον». Ένατη.

10. Η δεύτερη ομιλία για την εγκατάλειψη της επιθυμίας

112. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Στην ύλη, μοναχοί, όποια θέληση, όποιο πάθος, όποια απόλαυση, όποια επιθυμία, όποιες εμπλοκές και προσκολλήσεις, εδραιώσεις, εμμονές και υπολανθάνουσες τάσεις του νου, αυτές εγκαταλείψτε. Έτσι εκείνη η ύλη θα έχει εγκαταλειφθεί, η ρίζα της θα έχει κοπεί... κ.λπ... στο αίσθημα... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες όποια θέληση... κ.λπ... έτσι εκείνες οι δραστηριότητες θα έχουν εγκαταλειφθεί, η ρίζα τους θα έχει κοπεί, θα έχουν γίνει σαν κορμός φοίνικα, θα έχουν οδηγηθεί στην εξαφάνιση, θα έχουν τη φύση της μη-έγερσης στο μέλλον. Στη συνείδηση όποια θέληση, όποιο πάθος, όποια απόλαυση, όποια επιθυμία, όποιες εμπλοκές και προσκολλήσεις, εδραιώσεις, εμμονές και υπολανθάνουσες τάσεις του νου, αυτές εγκαταλείψτε. Έτσι εκείνη η συνείδηση θα έχει εγκαταλειφθεί, η ρίζα της θα έχει κοπεί, θα έχει γίνει σαν κορμός φοίνικα, θα έχει οδηγηθεί στην εξαφάνιση, θα έχει τη φύση της μη-έγερσης στο μέλλον». Δέκατη.

Το κεφάλαιο Άντα, ενδέκατο.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Εσωτερικό και υπαρξιακός πόνος και ταυτότητα, αυτό που πρέπει να γίνει πλήρως κατανοητό, δύο ασκητές·
εισερχόμενος στο ρεύμα και Άξιος, και δύο εγκατάλειψη της θέλησης.

12. Το κεφάλαιο για τον ομιλητή της διδασκαλίας

1. Η ομιλία για την άγνοια

113. Προέλευση στη Σαβάττχι. Τότε κάποιος μοναχός πλησίασε τον Ευλογημένο... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «'Άγνοια, άγνοια', σεβάσμιε κύριε, λέγεται. Ποια άραγε, σεβάσμιε κύριε, είναι η άγνοια, και σε ποιο βαθμό κάποιος είναι κατεχόμενος από άγνοια;» «Εδώ, μοναχέ, ο αδαής κοινός άνθρωπος δεν κατανοεί την ύλη, δεν κατανοεί την προέλευση της ύλης, δεν κατανοεί την παύση της ύλης, δεν κατανοεί την πρακτική που οδηγεί στην παύση της ύλης· δεν κατανοεί το αίσθημα... την αντίληψη... δεν κατανοεί τις δραστηριότητες... κ.λπ... δεν κατανοεί την πρακτική που οδηγεί στην παύση της συνείδησης. Αυτή ονομάζεται, μοναχέ, άγνοια. Και σε αυτό το βαθμό κάποιος είναι κατεχόμενος από άγνοια.» Πρώτο.

2. Η ομιλία για την αληθινή γνώση

114. Προέλευση στη Σαβάττχι. Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «'Αληθινή γνώση, αληθινή γνώση', σεβάσμιε κύριε, λέγεται. Ποια άραγε, σεβάσμιε κύριε, είναι η αληθινή γνώση, και σε ποιο βαθμό κάποιος είναι κάτοχος αληθινής γνώσης;» «Εδώ, μοναχέ, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής κατανοεί την ύλη, κατανοεί την προέλευση της ύλης, κατανοεί την παύση της ύλης, κατανοεί την πρακτική που οδηγεί στην παύση της ύλης. Το αίσθημα... την αντίληψη... κατανοεί τις δραστηριότητες... κ.λπ... κατανοεί την πρακτική που οδηγεί στην παύση της συνείδησης. Αυτή ονομάζεται, μοναχέ, αληθινή γνώση. Και σε αυτό το βαθμό κάποιος είναι κάτοχος αληθινής γνώσης.» Δεύτερο.

3. Η ομιλία για τον διδάσκαλο της Διδασκαλίας

115. Προέλευση στη Σαβάττχι. Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «'Διδάσκαλος της Διδασκαλίας, διδάσκαλος της Διδασκαλίας', σεβάσμιε κύριε, λέγεται. Σε ποιο βαθμό άραγε, σεβάσμιε κύριε, είναι κάποιος διδάσκαλος της Διδασκαλίας;» «Αν, μοναχέ, διδάσκει τη Διδασκαλία για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της ύλης, ένας μοναχός είναι άξιος να ονομαστεί 'διδάσκαλος της Διδασκαλίας'. Αν, μοναχέ, ασκεί για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της ύλης, ένας μοναχός είναι άξιος να ονομαστεί 'αυτός που ασκεί σύμφωνα με τη Διδασκαλία και τη συμφωνούσα διδασκαλία'. Αν, μοναχέ, μέσω της αποστασιοποίησης, μέσω του μη πάθους, μέσω της παύσης της ύλης, είναι απελευθερωμένος μέσω της μη προσκόλλησης, ένας μοναχός είναι άξιος να ονομαστεί 'αυτός που έχει επιτύχει το Νιμπάνα στην παρούσα ζωή'. Αν, μοναχέ, του αισθήματος... κ.λπ... αν, μοναχέ, της αντίληψης... αν, μοναχέ, των δραστηριοτήτων... Αν, μοναχέ, διδάσκει τη Διδασκαλία για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της συνείδησης, ένας μοναχός είναι άξιος να ονομαστεί 'διδάσκαλος της Διδασκαλίας'. Αν, μοναχέ, ασκεί για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της συνείδησης, ένας μοναχός είναι άξιος να ονομαστεί 'αυτός που ασκεί σύμφωνα με τη Διδασκαλία και τη συμφωνούσα διδασκαλία'. Αν, μοναχέ, μέσω της αποστασιοποίησης, μέσω του μη πάθους, μέσω της παύσης της συνείδησης, είναι απελευθερωμένος μέσω της μη προσκόλλησης, ένας μοναχός είναι άξιος να ονομαστεί 'αυτός που έχει επιτύχει το Νιμπάνα στην παρούσα ζωή'.» Τρίτη.

4. Η δεύτερη ομιλία για τον ομιλητή της διδασκαλίας

116. Προέλευση στη Σαβάττχι. Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «'Διδάσκαλος της Διδασκαλίας, διδάσκαλος της Διδασκαλίας', σεβάσμιε κύριε, λέγεται. Σε ποιο βαθμό, σεβάσμιε κύριε, κάποιος είναι διδάσκαλος της Διδασκαλίας, σε ποιο βαθμό κάποιος ασκεί σύμφωνα με τη Διδασκαλία και τη συμφωνούσα διδασκαλία, σε ποιο βαθμό κάποιος έχει επιτύχει το Νιμπάνα στην παρούσα ζωή;» «Αν, μοναχέ, διδάσκει τη Διδασκαλία για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της ύλης, ένας μοναχός είναι άξιος να ονομαστεί 'διδάσκαλος της Διδασκαλίας'. Αν, μοναχέ, ασκεί για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της ύλης, ένας μοναχός είναι άξιος να ονομαστεί 'αυτός που ασκεί σύμφωνα με τη Διδασκαλία και τη συμφωνούσα διδασκαλία'. Αν, μοναχέ, μέσω της αποστασιοποίησης, μέσω του μη πάθους, μέσω της παύσης της ύλης, είναι απελευθερωμένος μέσω της μη προσκόλλησης, ένας μοναχός είναι άξιος να ονομαστεί 'αυτός που έχει επιτύχει το Νιμπάνα στην παρούσα ζωή'. Αν, μοναχέ, του αισθήματος... κ.λπ... αν, μοναχέ, της αντίληψης... αν, μοναχέ, των δραστηριοτήτων... Αν, μοναχέ, διδάσκει τη Διδασκαλία για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της συνείδησης, ένας μοναχός είναι άξιος να ονομαστεί 'διδάσκαλος της Διδασκαλίας'. Αν, μοναχέ, ασκεί για την αποστασιοποίηση, για το μη πάθος, για την παύση της συνείδησης, ένας μοναχός είναι άξιος να ονομαστεί 'αυτός που ασκεί σύμφωνα με τη Διδασκαλία και τη συμφωνούσα διδασκαλία'. Αν, μοναχέ, μέσω της αποστασιοποίησης, μέσω του μη πάθους, μέσω της παύσης της συνείδησης, είναι απελευθερωμένος μέσω της μη προσκόλλησης, ένας μοναχός είναι άξιος να ονομαστεί 'αυτός που έχει επιτύχει το Νιμπάνα στην παρούσα ζωή'.» Τέταρτο.

5. Η ομιλία για τον δεσμό

117. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Εδώ, μοναχοί, ο αδαής κοινός άνθρωπος που δεν βλέπει τους ευγενείς... κ.λπ... που δεν είναι πειθαρχημένος στη διδασκαλία των

ενάρετων ατόμων, θεωρεί την ύλη ως εαυτό, ή τον εαυτό ως έχοντα ύλη· ή την ύλη στον εαυτό, ή τον εαυτό στην ύλη. Αυτός ονομάζεται, μοναχοί, ο αδαής κοινός άνθρωπος δέσμιος από τον δεσμό της ύλης, δέσμιος από τον εσωτερικό και εξωτερικό δεσμό, που δεν βλέπει την όχθη, που δεν βλέπει το υπερπέραν· δέσμιος γηράσκει, δέσμιος πεθαίνει, δέσμιος πηγαίνει από αυτόν τον κόσμο στον μεταθανάτιο κόσμο. Θεωρεί το αίσθημα ως εαυτό... κ.λπ... ή τον εαυτό στο αίσθημα. Αυτός ονομάζεται, μοναχοί, ο αδαής κοινός άνθρωπος δέσμιος από τον δεσμό του αισθήματος, δέσμιος από τον εσωτερικό και εξωτερικό δεσμό, που δεν βλέπει την όχθη, που δεν βλέπει το υπερπέραν· δέσμιος γηράσκει, δέσμιος πεθαίνει, δέσμιος πηγαίνει από αυτόν τον κόσμο στον μεταθανάτιο κόσμο. Στην αντίληψη... τις δραστηριότητες... θεωρεί τη συνείδηση ως εαυτό... κ.λπ... αυτός ονομάζεται, μοναχοί, ο αδαής κοινός άνθρωπος δέσμιος από τον δεσμό της συνείδησης, δέσμιος από τον εσωτερικό και εξωτερικό δεσμό, που δεν βλέπει την όχθη, που δεν βλέπει το υπερπέραν· δέσμιος γηράσκει, δέσμιος πεθαίνει, δέσμιος πηγαίνει από αυτόν τον κόσμο στον μεταθανάτιο κόσμο».

«Ο μορφωμένος όμως, μοναχοί, ευγενής μαθητής που βλέπει τους ευγενείς... κ.λπ... που είναι καλά πειθαρχημένος στη διδασκαλία των ενάρετων ατόμων, δεν θεωρεί την ύλη ως εαυτό, ούτε τον εαυτό ως έχοντα ύλη· ούτε την ύλη στον εαυτό, ούτε τον εαυτό στην ύλη. Αυτός ονομάζεται, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής που δεν είναι δέσμιος από τον δεσμό της ύλης, που δεν είναι δέσμιος από τον εσωτερικό και εξωτερικό δεσμό, που βλέπει την όχθη, που βλέπει το υπερπέραν· λέω ότι 'αυτός είναι απελευθερωμένος από τον πόνο'. Δεν θεωρεί το αίσθημα ως εαυτό... κ.λπ... ούτε την αντίληψη ως εαυτό... κ.λπ... ούτε τις δραστηριότητες ως εαυτό... κ.λπ... ούτε τη συνείδηση θεωρεί ως εαυτό... κ.λπ... αυτός ονομάζεται, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής που δεν είναι δέσμιος από τον δεσμό της συνείδησης, που δεν είναι δέσμιος από τον εσωτερικό και εξωτερικό δεσμό, που βλέπει την όχθη, που βλέπει το υπερπέραν· λέω ότι 'αυτός είναι απελευθερωμένος από τον πόνο'». Πέμπτο.

6. Η ομιλία για αυτό που ρωτήθηκε

118. Προέλευση στη Σαβάττι. «Τι νομίζετε, μοναχοί, θεωρείτε την ύλη ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Καλώς, μοναχοί! Η ύλη, μοναχοί, 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. «Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... θεωρείτε τη συνείδηση ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Καλώς, μοναχοί! Η συνείδηση, μοναχοί, 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία... κ.λπ... βλέποντας έτσι... κ.λπ... αυτό που έπρεπε να γίνει έχει γίνει, κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση υπαρξης». Έκτο.

7. Η δεύτερη ομιλία για αυτό που ρωτήθηκε

119. Προέλευση στη Σαβάττι. «Τι νομίζετε, μοναχοί, θεωρείτε την ύλη ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου';» «Ναι, σεβάσμιε κύριε». «Καλώς, μοναχοί! Η ύλη, μοναχοί, 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά

είναι με ορθή σοφία. Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... θεωρείτε τη συνείδηση ως 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου';» «Ναι, σεβάσμιε κύριε». «Καλώς, μοναχοί! Η συνείδηση, μοναχοί, 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό πρέπει να ιδωθεί όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία... κ.λπ... έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Έβδομη.

8. Η ομιλία για το υποκείμενο σε νοητικούς δεσμούς

120. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Θα σας διδάξω, μοναχοί, τα φαινόμενα υποκείμενα σε νοητικούς δεσμούς και τον νοητικό δεσμό. Ακούστε το. Και ποια, μοναχοί, είναι τα φαινόμενα υποκείμενα σε νοητικούς δεσμούς, ποιος είναι ο νοητικός δεσμός; Η ύλη, μοναχοί, είναι φαινόμενο υποκείμενο σε νοητικούς δεσμούς· η θέληση και το πάθος εκεί, αυτός είναι εκεί ο νοητικός δεσμός. Το αίσθημα... κ.λπ... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι φαινόμενο υποκείμενο σε νοητικούς δεσμούς· η θέληση και το πάθος εκεί, αυτός είναι εκεί ο νοητικός δεσμός. Αυτά ονομάζονται, μοναχοί, τα φαινόμενα υποκείμενα σε νοητικούς δεσμούς, αυτός είναι ο νοητικός δεσμός». Όγδοη.

9. Η ομιλία για το υποκείμενο σε προσκόλληση

121. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Θα σας διδάξω, μοναχοί, τα φαινόμενα υποκείμενα σε προσκόλληση και την προσκόλληση. Ακούστε το. Και ποια, μοναχοί, είναι τα φαινόμενα υποκείμενα σε προσκόλληση, ποια είναι η προσκόλληση; Η ύλη, μοναχοί, είναι φαινόμενο υποκείμενο σε προσκόλληση· η θέληση και το πάθος εκεί, αυτή είναι εκεί η προσκόλληση. Το αίσθημα... κ.λπ... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι φαινόμενο υποκείμενο σε προσκόλληση· η θέληση και το πάθος εκεί, αυτή είναι εκεί η προσκόλληση. Αυτά ονομάζονται, μοναχοί, τα φαινόμενα υποκείμενα σε προσκόλληση, αυτή είναι η προσκόλληση». Ένατη.

10. Η ομιλία για τον ενάρετο

122. Κάποτε ο σεβάσμιος Σαριπούττα και ο σεβάσμιος Μαχακόττχικα διέμεναν στη Μπαρνασί, στο Ισιπατάνα, στο πάρκο των ελαφιών. Τότε ο σεβάσμιος Μαχακόττχικα, την απογευματινή περίοδο της ημέρας, αφού βγήκε από την απομόνωση, πλησίασε τον σεβάσμιο Σαριπούττα... κ.λπ... είπε αυτό: «Από έναν ηθικό μοναχό, φίλε Σαριπούττα, ποια φαινόμενα πρέπει να εξετάζονται συνετά;» «Από έναν ηθικό μοναχό, φίλε Κόττχικα, τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης πρέπει να εξετάζονται συνετά ως παροδικά, ως πόνος, ως αρρώστια, ως απόστημα, ως βέλος, ως δυστυχία, ως πάθηση, ως ξένα, ως αποσύνθεση, ως κενά, ως μη-εαυτός. Ποια πέντε; Δηλαδή: το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στο αίσθημα, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην αντίληψη, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στις δραστηριότητες, το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Από έναν ηθικό μοναχό, φίλε Κόττχικα, αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης πρέπει να εξετάζονται συνετά ως παροδικά, ως πόνος, ως αρρώστια, ως απόστημα, ως βέλος, ως δυστυχία, ως πάθηση, ως ξένα, ως αποσύνθεση, ως κενά, ως μη-εαυτός. Είναι όμως δυνατόν, φίλε, ένας ηθικός μοναχός εξετάζοντας συνετά αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης ως παροδικά... κ.λπ... ως μη-εαυτό, να πραγματοποιήσει τον καρπό της εισόδου στο ρεύμα».

«Από έναν εισερχόμενο στο ρεύμα μοναχό όμως, φίλε Σαριπούττα, ποια φαινόμενα πρέπει να εξετάζονται συνετά;» «Ακόμα και από έναν εισερχόμενο στο ρεύμα μοναχό, φίλε Κόττιχα, αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης πρέπει να εξετάζονται συνετά ως παροδικά... κ.λπ... ως μη-εαυτός. Είναι όμως δυνατόν, φίλε, ένας εισερχόμενος στο ρεύμα μοναχός εξετάζοντας συνετά αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης ως παροδικά... κ.λπ... ως μη-εαυτό, να πραγματοποιήσει τον καρπό της άπαξ επιστροφής».

«Από έναν άπαξ επιστρέφοντα μοναχό όμως, φίλε Σαριπούττα, ποια φαινόμενα πρέπει να εξετάζονται συνετά;» «Ακόμα και από έναν άπαξ επιστρέφοντα μοναχό, φίλε Κόττιχα, αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης πρέπει να εξετάζονται συνετά ως παροδικά... κ.λπ... ως μη-εαυτός. Είναι όμως δυνατόν, φίλε, ένας άπαξ επιστρέφων μοναχός εξετάζοντας συνετά αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης ως παροδικά... κ.λπ... ως μη-εαυτό, να πραγματοποιήσει τον καρπό της μη-επιστροφής».

«Από έναν μη-επιστρέφοντα μοναχό όμως, φίλε Σαριπούττα, ποια φαινόμενα πρέπει να εξετάζονται συνετά;» «Ακόμα και από έναν μη-επιστρέφοντα μοναχό, φίλε Κόττιχα, αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης πρέπει να εξετάζονται συνετά ως παροδικά... κ.λπ... ως μη-εαυτός. Είναι όμως δυνατόν, φίλε, ένας μη-επιστρέφων μοναχός εξετάζοντας συνετά αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης ως παροδικά... κ.λπ... ως μη-εαυτό, να πραγματοποιήσει την Αξιότητα».

«Από έναν Άξιο όμως, φίλε Σαριπούττα, ποια φαινόμενα πρέπει να εξετάζονται συνετά;» «Ακόμα και από έναν Άξιο, φίλε Κόττιχα, αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης πρέπει να εξετάζονται συνετά ως παροδικά, ως πόνος, ως αρρώστια, ως απόστημα, ως βέλος, ως δυστυχία, ως πάθηση, ως ξένα, ως αποσύνθεση, ως κενά, ως μη-εαυτός. Δεν υπάρχει πράγματι, φίλε, για τον Άξιο κάτι ανώτερο που πρέπει να γίνει ή συσσώρευση αυτού που έγινε· αλλά αυτά τα φαινόμενα όταν αναπτυχθούν και καλλιεργηθούν οδηγούν τόσο σε ευχάριστη διαμονή στην παρούσα ζωή όσο και στη μνήμη και ενσυνειδητότητα». Δέκατη.

11. Η ομιλία για τον μορφωμένο

123. Κάποτε ο σεβάσμιος Σαριπούττα και ο σεβάσμιος Μαχακόττιχα διέμεναν στη Μπαρνασί, στο Ισιπατάνα, στο πάρκο των ελαφιών. Τότε ο σεβάσμιος Μαχακόττιχα, την απογευματινή περίοδο της ημέρας, αφού βγήκε από την απομόνωση, πλησίασε τον σεβάσμιο Σαριπούττα· αφού πλησίασε... κ.λπ... είπε αυτό:

«Από έναν μορφωμένο μοναχό, φίλε Σαριπούττα, ποια φαινόμενα πρέπει να εξετάζονται συνετά;» «Από έναν μορφωμένο μοναχό, φίλε Κόττιχα, τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης πρέπει να εξετάζονται συνετά ως παροδικά... κ.λπ... ως μη-εαυτός. Ποια πέντε; Δηλαδή: το συνάθροισμα της προσκόλλησης στην ύλη... κ.λπ... το συνάθροισμα της προσκόλλησης στη συνείδηση. Από έναν μορφωμένο μοναχό, φίλε Κόττιχα, αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης πρέπει να εξετάζονται συνετά ως παροδικά... κ.λπ... ως μη-εαυτός. Είναι όμως δυνατόν, φίλε - ένας μορφωμένος μοναχός εξετάζοντας συνετά αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης ως παροδικά... κ.λπ... ως μη-εαυτό, να πραγματοποιήσει τον καρπό της εισόδου στο ρεύμα».

«Από έναν εισερχόμενο στο ρεύμα μοναχό όμως, φίλε Σαριπούττα, ποια φαινόμενα πρέπει να εξετάζονται συνετά;» «Ακόμα και από έναν εισερχόμενο στο ρεύμα μοναχό, φίλε Κόττιχικα, αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης πρέπει να εξετάζονται συνετά ως παροδικά... κ.λπ... ως μη-εαυτός. Είναι όμως δυνατόν, φίλε - ένας εισερχόμενος στο ρεύμα μοναχός εξετάζοντας συνετά αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης ως παροδικά... κ.λπ... ως μη-εαυτό, να πραγματοποιήσει τον καρπό της άπαξ επιστροφής... κ.λπ... τον καρπό της μη-επιστροφής... κ.λπ... τον καρπό της Αξιότητας».

«Από έναν Άξιο όμως, φίλε Σαριπούττα, ποια φαινόμενα πρέπει να εξετάζονται συνετά;» «Ακόμα και από έναν Άξιο, φίλε Κόττιχικα, αυτά τα πέντε συναθροίσματα της προσκόλλησης πρέπει να εξετάζονται συνετά ως παροδικά, ως πόνος, ως αρρώστια, ως απόστημα, ως βέλος, ως δυστυχία, ως πάθηση, ως ξένα, ως αποσύνθεση, ως κενά, ως μη-εαυτός. Δεν υπάρχει πράγματι, φίλε, για τον Άξιο κάτι ανώτερο που πρέπει να γίνει ή συσσώρευση αυτού που έγινε· αλλά αυτά τα φαινόμενα όταν αναπτυχθούν και καλλιεργηθούν οδηγούν τόσο σε ευχάριστη διαμονή στην παρούσα ζωή όσο και στη μνήμη και ενσυνειδητότητα». Ενδέκατη.

12. Η ομιλία για τον Κάππα

124. Προέλευση στη Σαβάττι. Τότε ο σεβάσμιος Κάππα πλησίασε τον Ευλογημένο... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Κάππα είπε στον Ευλογημένο: «Πώς άραγε, σεβάσμιε κύριε, σε αυτόν που γνωρίζει πώς και βλέπει πώς, σε αυτό το σώμα με συνείδηση και εξωτερικά σε όλα τα αντικείμενα, δεν υπάρχουν υπολανθάνουσες τάσεις για ταύτιση με το εγώ, για ταύτιση με το δικό μου και για αλαζονεία;»

«Οποιαδήποτε, Κάππα, ύλη παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική, χονδροειδής ή λεπτοφυής, κατώτερη ή ανώτερη, μακριά ή κοντά, όλη την ύλη 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό βλέπει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Οποιαδήποτε αίσθημα... κ.λπ... οποιαδήποτε αντίληψη... οποιεσδήποτε δραστηριότητες... οποιαδήποτε συνείδηση παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική, χονδροειδής ή λεπτοφυής, κατώτερη ή ανώτερη, μακριά ή κοντά, όλη τη συνείδηση 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό βλέπει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία. Έτσι λοιπόν, Κάππα, σε αυτόν που γνωρίζει έτσι και βλέπει έτσι, σε αυτό το σώμα με συνείδηση και εξωτερικά σε όλα τα αντικείμενα, δεν υπάρχουν υπολανθάνουσες τάσεις για ταύτιση με το εγώ, για ταύτιση με το δικό μου και για αλαζονεία». Δωδέκατη.

13. Η δεύτερη ομιλία για τον Κάππα

125. Προέλευση στη Σαβάττι. Καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Κάππα είπε στον Ευλογημένο: «Πώς άραγε, σεβάσμιε κύριε, σε αυτόν που γνωρίζει πώς και βλέπει πώς, σε αυτό το σώμα με συνείδηση και εξωτερικά σε όλα τα αντικείμενα, ο νους είναι απαλλαγμένος από την ταύτιση με το εγώ, την ταύτιση με το δικό μου και την αλαζονεία, έχοντας υπερβεί τη διάκριση, γαλήνιος, καλά απελευθερωμένος;»

«Οποιαδήποτε, Κάππα, ύλη παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα... κ.λπ... όλη την ύλη 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό έχοντας δει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία, είναι απελευθερωμένος μέσω της μη προσκόλλησης. Οποιαδήποτε αίσθημα... οποιαδήποτε αντίληψη... οποιεσδήποτε

δραστηριότητες... οποιαδήποτε συνείδηση παρελθούσα, μελλοντική ή παρούσα, εσωτερική ή εξωτερική, χονδροειδής ή λεπτοφυής, κατώτερη ή ανώτερη, μακριά ή κοντά, όλη τη συνείδηση 'αυτό δεν είναι δικό μου, αυτό δεν είμαι εγώ, αυτό δεν είναι ο εαυτός μου' - έτσι αυτό έχοντας δει όπως πραγματικά είναι με ορθή σοφία, είναι απελευθερωμένος μέσω της μη προσκόλλησης. Έτσι λοιπόν, Κάππα, σε αυτόν που γνωρίζει έτσι και βλέπει έτσι, σε αυτό το σώμα με συνείδηση και εξωτερικά σε όλα τα αντικείμενα, ο νους είναι απαλλαγμένος από την ταύτιση με το εγώ, την ταύτιση με το δικό μου και την αλαζονεία, έχοντας υπερβεί τη διάκριση, γαλήνιος, καλά απελευθερωμένος». Δέκατη τρίτη.

Το κεφάλαιο Νταμμακατχίκα, δωδέκατο.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Άγνοια, αληθινή γνώση, δύο ομιλητές, δεσμοί, δύο διεξοδικές ερωτήσεις·
Νοητικός δεσμός, προσκόλληση, ηθική, μορφωμένος, και δύο με τον Κάππα.

13. Το κεφάλαιο για την άγνοια

1. Η ομιλία για αυτό που έχει τη φύση της έγερσης

126. Προέλευση στη Σαβάττι. Τότε κάποιος μοναχός πλησίασε τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «'Άγνοια, άγνοια', σεβάσμιε κύριε, λέγεται. Ποια άραγε, σεβάσμιε κύριε, είναι η άγνοια, και σε ποιο βαθμό κάποιος είναι κατεχόμενος από άγνοια;»

«Εδώ, μοναχέ, ο αδαής κοινός άνθρωπος δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την ύλη που έχει τη φύση της έγερσης ως 'η ύλη έχει τη φύση της έγερσης'· δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την ύλη που έχει τη φύση της παρακμής ως 'η ύλη έχει τη φύση της παρακμής'· δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την ύλη που έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής ως 'η ύλη έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής'. Δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι το αίσθημα που έχει τη φύση της έγερσης ως 'το αίσθημα έχει τη φύση της έγερσης'· δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι το αίσθημα που έχει τη φύση της παρακμής ως 'το αίσθημα έχει τη φύση της παρακμής'· δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι το αίσθημα που έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής ως 'το αίσθημα έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής'. Την αντίληψη που έχει τη φύση της έγερσης... κ.λπ... δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τις δραστηριότητες που έχουν τη φύση της έγερσης ως 'οι δραστηριότητες έχουν τη φύση της έγερσης'· δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τις δραστηριότητες που έχουν τη φύση της παρακμής ως 'οι δραστηριότητες έχουν τη φύση της παρακμής'· δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τις δραστηριότητες που έχουν τη φύση της έγερσης και της παρακμής ως 'οι δραστηριότητες έχουν τη φύση της έγερσης και της παρακμής'. Δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη συνείδηση που έχει τη φύση της έγερσης ως 'η συνείδηση έχει τη φύση της έγερσης'· δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη συνείδηση που έχει τη φύση της παρακμής ως 'η συνείδηση έχει τη φύση της παρακμής'· δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη συνείδηση που έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής ως 'η συνείδηση έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής'. Αυτή ονομάζεται, μοναχέ, άγνοια· και σε αυτό το βαθμό κάποιος είναι κατεχόμενος από άγνοια.»

Όταν αυτό ειπώθηκε, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «'Αληθινή γνώση, αληθινή γνώση', σεβάσμιε κύριε, λέγεται. Ποια άραγε, σεβάσμιε κύριε, είναι η αληθινή γνώση, και σε ποιο βαθμό κάποιος είναι κάτοχος αληθινής γνώσης;»

«Εδώ, μοναχέ, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής κατανοεί όπως πραγματικά είναι την ύλη που έχει τη φύση της έγερσης ως 'η ύλη έχει τη φύση της έγερσης'· κατανοεί όπως πραγματικά είναι την ύλη που έχει τη φύση της παρακμής ως 'η ύλη έχει τη φύση της παρακμής'· κατανοεί όπως πραγματικά είναι την ύλη που έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής ως 'η ύλη έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής'. Κατανοεί όπως πραγματικά είναι το αίσθημα που έχει τη φύση της έγερσης ως 'το αίσθημα έχει τη φύση της έγερσης'· κατανοεί όπως πραγματικά είναι το αίσθημα που έχει τη φύση της παρακμής ως 'το αίσθημα έχει τη φύση της παρακμής'· κατανοεί όπως πραγματικά είναι το αίσθημα που έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής ως 'το αίσθημα έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής'. Την αντίληψη που έχει τη φύση της έγερσης... κατανοεί όπως πραγματικά είναι τις δραστηριότητες που έχουν τη φύση της έγερσης ως 'οι δραστηριότητες έχουν τη φύση της έγερσης'· κατανοεί όπως πραγματικά είναι τις δραστηριότητες που έχουν τη φύση της παρακμής ως 'οι δραστηριότητες έχουν τη φύση της παρακμής'· κατανοεί όπως πραγματικά είναι τις δραστηριότητες που έχουν τη φύση της έγερσης και της παρακμής ως 'οι δραστηριότητες έχουν τη φύση της έγερσης και της παρακμής'. Κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη συνείδηση που έχει τη φύση της έγερσης ως 'η συνείδηση έχει τη φύση της έγερσης'· κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη συνείδηση που έχει τη φύση της παρακμής ως 'η συνείδηση έχει τη φύση της παρακμής'· κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη συνείδηση που έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής ως 'η συνείδηση έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής'. Αυτή ονομάζεται, μοναχέ, αληθινή γνώση· και σε αυτό το βαθμό κάποιος είναι κάτοχος αληθινής γνώσης.» Πρώτο.

2. Η δεύτερη ομιλία για αυτό που έχει τη φύση της έγερσης

127. Κάποτε ο σεβάσμιος Σαριπούττα και ο σεβάσμιος Μαχακόττιχικα διέμεναν στη Μπαρνασί, στο Ισιπατάνα, στο πάρκο των ελαφιών. Τότε ο σεβάσμιος Μαχακόττιχικα, την απογευματινή περίοδο της ημέρας, αφού βγήκε από την απομόνωση... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Μαχακόττιχικα είπε στον σεβάσμιο Σαριπούττα: «'Άγνοια, άγνοια', φίλε Σαριπούττα, λέγεται. Ποια άραγε, φίλε, είναι η άγνοια, και σε ποιο βαθμό κάποιος είναι κατεχόμενος από άγνοια;»

«Εδώ, φίλε, ο αδαής κοινός άνθρωπος δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την ύλη που έχει τη φύση της έγερσης ως 'η ύλη έχει τη φύση της έγερσης'· δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την ύλη που έχει τη φύση της παρακμής... κ.λπ... δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την ύλη που έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής ως 'η ύλη έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής'. Το αίσθημα που έχει τη φύση της έγερσης... κ.λπ... το αίσθημα που έχει τη φύση της παρακμής... κ.λπ... δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι το αίσθημα που έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής ως 'το αίσθημα έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής'. Την αντίληψη που έχει τη φύση της έγερσης... κ.λπ... τις δραστηριότητες που έχουν τη φύση της έγερσης... κ.λπ... τις δραστηριότητες που έχουν τη φύση της παρακμής... κ.λπ... δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι τις δραστηριότητες που έχουν τη φύση της έγερσης και της παρακμής ως 'οι δραστηριότητες έχουν τη φύση της έγερσης και της παρακμής'. Τη συνείδηση που έχει τη φύση της έγερσης... κ.λπ... δεν κατανοεί

όπως πραγματικά είναι τη συνείδηση που έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής ως 'η συνείδηση έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής'. Αυτή ονομάζεται, φίλε, άγνοια· και σε αυτό το βαθμό κάποιος είναι κατεχόμενος από άγνοια.» Δεύτερο.

3. Η τρίτη ομιλία για αυτό που έχει τη φύση της έγερσης

128. Κάποτε ο σεβάσμιος Σαριπούττα και ο σεβάσμιος Μαχακόττιχα διέμεναν στη Μπαρνασί, στο Ισιπατάνα, στο πάρκο των ελαφιών... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Μαχακόττιχα είπε στον σεβάσμιο Σαριπούττα: «'Αληθινή γνώση, αληθινή γνώση', φίλε Σαριπούττα, λέγεται. Ποια άραγε, φίλε, είναι η αληθινή γνώση, και σε ποιο βαθμό κάποιος είναι κάτοχος αληθινής γνώσης;»

«Εδώ, φίλε, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής κατανοεί όπως πραγματικά είναι την ύλη που έχει τη φύση της έγερσης ως 'η ύλη έχει τη φύση της έγερσης'· δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την ύλη που έχει τη φύση της παρακμής... κ.λπ... κατανοεί όπως πραγματικά είναι την ύλη που έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής ως 'η ύλη έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής'· το αίσθημα που έχει τη φύση της έγερσης... κ.λπ... το αίσθημα που έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής... την αντίληψη που έχει τη φύση της έγερσης... κ.λπ... τις δραστηριότητες που έχουν τη φύση της έγερσης... τις δραστηριότητες που έχουν τη φύση της παρακμής... κατανοεί όπως πραγματικά είναι τις δραστηριότητες που έχουν τη φύση της έγερσης και της παρακμής ως 'οι δραστηριότητες έχουν τη φύση της έγερσης και της παρακμής'. Τη συνείδηση που έχει τη φύση της έγερσης... τη συνείδηση που έχει τη φύση της παρακμής... κατανοεί όπως πραγματικά είναι τη συνείδηση που έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής ως 'η συνείδηση έχει τη φύση της έγερσης και της παρακμής'. Αυτή λέγεται, φίλε, αληθινή γνώση· και σε αυτό το βαθμό κάποιος είναι κάτοχος αληθινής γνώσης.» Τρίτη.

4. Η ομιλία για την απόλαυση

129. Διέμεναν στη Μπαρνασί, στο Ισιπατάνα, στο πάρκο των ελαφιών... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Μαχακόττιχα είπε στον σεβάσμιο Σαριπούττα: «'Άγνοια, άγνοια', φίλε Σαριπούττα, λέγεται. Ποια άραγε, φίλε, είναι η άγνοια, και σε ποιο βαθμό κάποιος είναι κατεχόμενος από άγνοια;»

«Εδώ, φίλε, ο αδαής κοινός άνθρωπος δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από την ύλη. Στο αίσθημα... κ.λπ... στην αντίληψη... των δραστηριοτήτων... δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από τη συνείδηση. Αυτή λέγεται, φίλε, άγνοια· και σε αυτό το βαθμό κάποιος είναι κατεχόμενος από άγνοια.» Τέταρτο.

5. Η δεύτερη ομιλία για την απόλαυση

130. Διέμεναν στη Μπαρνασί, στο Ισιπατάνα, στο πάρκο των ελαφιών... κ.λπ... «'Αληθινή γνώση, αληθινή γνώση', φίλε Σαριπούττα, λέγεται. Ποια άραγε, φίλε, είναι η αληθινή γνώση, και σε ποιο βαθμό κάποιος είναι κάτοχος αληθινής γνώσης;»

«Εδώ, φίλε, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής κατανοεί όπως πραγματικά είναι την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από την ύλη. Στο αίσθημα... κ.λπ... στην αντίληψη... των δραστηριοτήτων... κατανοεί όπως πραγματικά είναι την απόλαυση

και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από τη συνείδηση. Αυτή λέγεται, φίλε, αληθινή γνώση· και σε αυτό το βαθμό κάποιος είναι κάτοχος αληθινής γνώσης.» Πέμπτο.

6. Η ομιλία για την προέλευση

131. Διέμεναν στη Μπαρνασί, στο Ισιπατάνα, στο πάρκο των ελαφιών... κ.λπ... «'Άγνοια, άγνοια', φίλε Σαριπούττα, λέγεται. Ποια άραγε, φίλε, είναι η άγνοια, και σε ποιο βαθμό κάποιος είναι κατεχόμενος από άγνοια;»

«Εδώ, φίλε, ο αδαής κοινός άνθρωπος δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από την ύλη. Στο αίσθημα... κ.λπ... στην αντίληψη... των δραστηριοτήτων... δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από τη συνείδηση. Αυτή λέγεται, φίλε, άγνοια· και σε αυτό το βαθμό κάποιος είναι κατεχόμενος από άγνοια.» Έκτο.

7. Η δεύτερη ομιλία για την προέλευση

132. Διέμεναν στη Μπαρνασί, στο Ισιπατάνα, στο πάρκο των ελαφιών... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Μαχακόττικα είπε στον σεβάσμιο Σαριπούττα: «'Αληθινή γνώση, αληθινή γνώση', φίλε Σαριπούττα, λέγεται. Ποια άραγε, φίλε, είναι η αληθινή γνώση, και σε ποιο βαθμό κάποιος είναι κάτοχος αληθινής γνώσης;»

«Εδώ, φίλε, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από την ύλη. Στο αίσθημα... κ.λπ... στην αντίληψη... των δραστηριοτήτων... κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από τη συνείδηση. Αυτή λέγεται, φίλε, αληθινή γνώση· και σε αυτό το βαθμό κάποιος είναι κάτοχος αληθινής γνώσης.» Έβδομη.

8. Η ομιλία για τον Κοτθίκα

133. Διέμεναν στη Μπαρνασί, στο Ισιπατάνα, στο πάρκο των ελαφιών. Τότε ο σεβάσμιος Σαριπούττα, την απογευματινή περίοδο της ημέρας... κ.λπ... Καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Σαριπούττα είπε στον σεβάσμιο Μαχακόττικα: «'Άγνοια, άγνοια', φίλε Κόττικα, λέγεται. Ποια άραγε, φίλε, είναι η άγνοια, και σε ποιο βαθμό κάποιος είναι κατεχόμενος από άγνοια;»

«Εδώ, φίλε, ο αδαής κοινός άνθρωπος δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από την ύλη. Στο αίσθημα... κ.λπ... στην αντίληψη... των δραστηριοτήτων... δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από τη συνείδηση. Αυτή λέγεται, φίλε, άγνοια· και σε αυτό το βαθμό κάποιος είναι κατεχόμενος από άγνοια.»

Όταν αυτό ειπώθηκε, ο σεβάσμιος Σαριπούττα είπε στον σεβάσμιο Μαχακόττικα: «'Αληθινή γνώση, αληθινή γνώση', φίλε Κόττικα, λέγεται. Ποια άραγε, φίλε, είναι η αληθινή γνώση, και σε ποιο βαθμό κάποιος είναι κάτοχος αληθινής γνώσης;»

«Εδώ, φίλε, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής κατανοεί όπως πραγματικά είναι την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από την ύλη. Στο αίσθημα... κ.λπ... στην αντίληψη... των δραστηριοτήτων... κατανοεί όπως πραγματικά είναι την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από τη συνείδηση. Αυτή λέγεται, φίλε, αληθινή γνώση· και σε αυτό το βαθμό κάποιος είναι κάτοχος αληθινής γνώσης.» Όγδοη.

9. Η δεύτερη ομιλία για τον Κοτθίκα

134. Διέμεναν στη Μπαρνασί, στο Ισιπατάνα, στο πάρκο των ελαφιών... κ.λπ... «'Άγνοια, άγνοια', φίλε Κόττχικα, λέγεται. Ποια άραγε, φίλε, είναι η άγνοια, και σε ποιο βαθμό κάποιος είναι κατεχόμενος από άγνοια;»

«Εδώ, φίλε, ο αδαής κοινός άνθρωπος δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από την ύλη. Στο αίσθημα... κ.λπ... στην αντίληψη... των δραστηριοτήτων... δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από τη συνείδηση. Αυτή λέγεται, φίλε, άγνοια· και σε αυτό το βαθμό κάποιος είναι κατεχόμενος από άγνοια.»

Όταν αυτό ειπώθηκε, ο σεβάσμιος Σαριπούττα είπε στον σεβάσμιο Μαχακόττχικα: «'Αληθινή γνώση, αληθινή γνώση', φίλε Κόττχικα, λέγεται. Ποια άραγε, φίλε, είναι η αληθινή γνώση, και σε ποιο βαθμό κάποιος είναι κάτοχος αληθινής γνώσης;»

«Εδώ, φίλε, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από την ύλη. Στο αίσθημα... κ.λπ... στην αντίληψη... των δραστηριοτήτων... κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από τη συνείδηση. Αυτή λέγεται, φίλε, αληθινή γνώση· και σε αυτό το βαθμό κάποιος είναι κάτοχος αληθινής γνώσης.» Ένατη.

10. Η τρίτη ομιλία για τον Κοτθίκα

135. Η ίδια περίπτωση. Καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Σαριπούττα είπε στον σεβάσμιο Μαχακόττχικα: «'Άγνοια, άγνοια', φίλε Κόττχικα, λέγεται. Ποια άραγε, φίλε, είναι η άγνοια, και σε ποιο βαθμό κάποιος είναι κατεχόμενος από άγνοια;»

«Εδώ, φίλε, ο αδαής κοινός άνθρωπος δεν κατανοεί την ύλη, δεν κατανοεί την προέλευση της ύλης, δεν κατανοεί την παύση της ύλης, δεν κατανοεί την πρακτική που οδηγεί στην παύση της ύλης. Δεν κατανοεί το αίσθημα... κ.λπ... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... δεν κατανοεί τη συνείδηση, δεν κατανοεί την προέλευση της συνείδησης, δεν κατανοεί την παύση της συνείδησης, δεν κατανοεί την πρακτική που οδηγεί στην παύση της συνείδησης. Αυτή λέγεται, φίλε, άγνοια· και σε αυτό το βαθμό κάποιος είναι κατεχόμενος από άγνοια.»

Όταν αυτό ειπώθηκε, ο σεβάσμιος Σαριπούττα είπε στον σεβάσμιο Μαχακόττχικα: «'Αληθινή γνώση, αληθινή γνώση', φίλε Κόττχικα, λέγεται. Ποια άραγε, φίλε, είναι η αληθινή γνώση, και σε ποιο βαθμό κάποιος είναι κάτοχος αληθινής γνώσης;» «Εδώ, φίλε, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής κατανοεί την ύλη, κατανοεί την προέλευση της ύλης, κατανοεί την παύση της ύλης, κατανοεί την πρακτική που οδηγεί στην παύση της ύλης. Το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... κατανοεί τη συνείδηση, κατανοεί την προέλευση της συνείδησης, κατανοεί την παύση της συνείδησης, κατανοεί την πρακτική που οδηγεί στην παύση της συνείδησης. Αυτή λέγεται, φίλε, αληθινή γνώση· και σε αυτό το βαθμό κάποιος είναι κάτοχος αληθινής γνώσης.» Δέκατη.

Το κεφάλαιο Αβιτζά, δέκατο τρίτο.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Με τη φύση της έγερσης τρία, με την απόλαυση άλλα δύο·
με την προέλευση και δύο επιώθηκαν, με τον Κόττιχα άλλα τρία.

14. Το κεφάλαιο για τα καυτά κάρβουνα

1. Η ομιλία για τα καυτά κάρβουνα

136. Προέλευση στη Σαβάττι. «Η ύλη, μοναχοί, είναι καυτή στάχτη, το αίσθημα είναι καυτή στάχτη, η αντίληψη είναι καυτή στάχτη, οι δραστηριότητες είναι καυτή στάχτη, η συνείδηση είναι καυτή στάχτη. Βλέποντας έτσι, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής αποστασιοποιείται από την ύλη, αποστασιοποιείται από το αίσθημα, αποστασιοποιείται από την αντίληψη, αποστασιοποιείται από τις δραστηριότητες, αποστασιοποιείται από τη συνείδηση. Αποστασιοποιούμενος απαλλάσσεται από το πάθος· μέσω του μη πάθους απελευθερώνεται. Υπάρχει η γνώση: «στον απελευθερωμένο, υπάρχει απελευθέρωση». Κατανοεί: 'η γέννηση έχει εξαλειφθεί, η άγια ζωή έχει βιωθεί, αυτό που έπρεπε να γίνει έχει γίνει, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης'». Πρώτο.

2. Η ομιλία για το παροδικό

137. Προέλευση στη Σαβάττι. «Ό,τι, μοναχοί, είναι παροδικό· εκεί η επιθυμία σας πρέπει να εγκαταλειφθεί. Και τι, μοναχοί, είναι παροδικό; Η ύλη, μοναχοί, είναι παροδική· εκεί η επιθυμία σας πρέπει να εγκαταλειφθεί. Το αίσθημα είναι παροδικό... κ.λπ... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι παροδική· εκεί η επιθυμία σας πρέπει να εγκαταλειφθεί. Ό,τι, μοναχοί, είναι παροδικό· εκεί η επιθυμία σας πρέπει να εγκαταλειφθεί». Δεύτερο.

3. Η ομιλία Ντουτιγιαανίτσα

138. Προέλευση στη Σαβάττι. «Ό,τι, μοναχοί, είναι παροδικό· εκεί το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί. Και τι, μοναχοί, είναι παροδικό; Η ύλη, μοναχοί, είναι παροδική· εκεί το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί. Το αίσθημα είναι παροδικό... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι παροδική· εκεί το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί. Ό,τι, μοναχοί, είναι παροδικό· εκεί το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί». Τρίτη.

4. Η τρίτη ομιλία για το παροδικό

139. Προέλευση στη Σαβάττι. «Ό,τι, μοναχοί, είναι παροδικό· εκεί η θέληση και το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί. Και τι, μοναχοί, είναι παροδικό; Η ύλη, μοναχοί, είναι παροδική· εκεί η θέληση και το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί. Το αίσθημα είναι παροδικό... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι παροδική· εκεί η θέληση και το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί. Ό,τι, μοναχοί, είναι παροδικό· εκεί η θέληση και το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί». Τέταρτο.

5. Η ομιλία για τον υπαρξιακό πόνο

140. Προέλευση στη Σαβάττι. «Ό,τι, μοναχοί, είναι οδυνηρό· εκεί η επιθυμία σας πρέπει να εγκαταλειφθεί... κ.λπ... ό,τι, μοναχοί, είναι οδυνηρό· εκεί η επιθυμία σας πρέπει να εγκαταλειφθεί». Πέμπτο.

6. Η δεύτερη ομιλία για τον πόνο

141. Προέλευση στη Σαβάττι. «Ό,τι, μοναχοί, είναι οδυνηρό· εκεί το πάθος σας

πρέπει να εγκαταλειφθεί... κ.λπ... ό,τι, μοναχοί, είναι οδυνηρό· εκεί το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί». Έκτο.

7. Η τρίτη ομιλία για τον πόνο

142. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Ό,τι, μοναχοί, είναι οδυνηρό· εκεί η θέληση και το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί... κ.λπ... ό,τι, μοναχοί, είναι οδυνηρό· εκεί η θέληση και το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί». Έβδομη.

8. Η ομιλία για τον μη-εαυτό

143. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Ό,τι, μοναχοί, είναι μη-εαυτός· εκεί η επιθυμία σας πρέπει να εγκαταλειφθεί. Και τι, μοναχοί, είναι μη-εαυτός; Η ύλη, μοναχοί, είναι μη-εαυτός· εκεί η επιθυμία σας πρέπει να εγκαταλειφθεί. Το αίσθημα είναι μη-εαυτός... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μη-εαυτός· εκεί η επιθυμία σας πρέπει να εγκαταλειφθεί. Ό,τι, μοναχοί, είναι μη-εαυτός· εκεί η επιθυμία σας πρέπει να εγκαταλειφθεί». Ογδοη.

9. Η δεύτερη ομιλία για τον μη-εαυτό

144. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Ό,τι, μοναχοί, είναι μη-εαυτός· εκεί το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί. Και τι, μοναχοί, είναι μη-εαυτός; Η ύλη, μοναχοί, είναι μη-εαυτός· εκεί το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί. Το αίσθημα είναι μη-εαυτός... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μη-εαυτός· εκεί το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί. Ό,τι, μοναχοί, είναι μη-εαυτός· εκεί το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί». Ένατη.

10. Η τρίτη ομιλία για τον μη-εαυτό

145. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Ό,τι, μοναχοί, είναι μη-εαυτός· εκεί η θέληση και το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί. Και τι, μοναχοί, είναι μη-εαυτός; Η ύλη, μοναχοί, είναι μη-εαυτός· εκεί η θέληση και το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί. Το αίσθημα είναι μη-εαυτός... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μη-εαυτός· εκεί η θέληση και το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί. Ό,τι, μοναχοί, είναι μη-εαυτός· εκεί η θέληση και το πάθος σας πρέπει να εγκαταλειφθεί». Δέκατη.

11. Η ομιλία για την άφθονη αποστασιοποίηση

146. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Για έναν γιο καλής οικογένειας που αναχώρησε με πίστη, μοναχοί, αυτή είναι η φυσική συμπεριφορά - να διαμένει πλήρως αποστασιοποίησης από την ύλη. Στο αίσθημα... κ.λπ... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες... να διαμένει πλήρως αποστασιοποίησης από τη συνείδηση. Όποιος διαμένοντας πλήρως αποστασιοποίησης από την ύλη, από το αίσθημα... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες... διαμένοντας πλήρως αποστασιοποίησης από τη συνείδηση, κατανοεί πλήρως την ύλη, το αίσθημα... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... κατανοεί πλήρως τη συνείδηση· αυτός κατανοώντας πλήρως την ύλη, κατανοώντας πλήρως το αίσθημα, κατανοώντας πλήρως την αντίληψη, κατανοώντας πλήρως τις δραστηριότητες, κατανοώντας πλήρως τη συνείδηση, απελευθερώνεται από την ύλη, απελευθερώνεται από το αίσθημα, απελευθερώνεται από την αντίληψη, απελευθερώνεται από τις δραστηριότητες, απελευθερώνεται από

τη συνείδηση, απελευθερώνεται από τη γέννηση, από το γήρας, από τον θάνατο, από τις λύπες, από τους θρήνους, από τον πόνο, από τη δυσαρέσκεια, από το άγχος· λέω ότι 'απελευθερώνεται από τον πόνο'». Ενδέκατη.

12. Η ομιλία για τον παρατηρούντα το παροδικό

147. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Για έναν γιο καλής οικογένειας που αναχώρησε με πίστη, μοναχοί, αυτή είναι η φυσική συμπεριφορά - να διαμένει παρατηρώντας το παροδικό στην ύλη. Στο αίσθημα... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες... να διαμένει παρατηρώντας το παροδικό στη συνείδηση... κ.λπ... λέω ότι 'απελευθερώνεται από τον πόνο'». Δωδέκατη.

13. Η ομιλία για τον παρατηρούντα τον πόνο

148. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Για έναν γιο καλής οικογένειας που αναχώρησε με πίστη, μοναχοί, αυτή είναι η φυσική συμπεριφορά - να διαμένει παρατηρώντας τον πόνο στην ύλη. Στο αίσθημα... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες... να διαμένει παρατηρώντας τον πόνο στη συνείδηση... κ.λπ... λέω ότι 'απελευθερώνεται από τον πόνο'». Δέκατη τρίτη.

14. Η ομιλία για τον παρατηρούντα τον μη-εαυτό

149. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Για έναν γιο καλής οικογένειας που αναχώρησε με πίστη, μοναχοί, αυτή είναι η φυσική συμπεριφορά - να διαμένει παρατηρώντας τον μη-εαυτό στην ύλη. Στο αίσθημα... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες... να διαμένει παρατηρώντας τον μη-εαυτό στη συνείδηση. Διαμένοντας παρατηρώντας τον μη-εαυτό, στο αίσθημα... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες... διαμένοντας παρατηρώντας τον μη-εαυτό στη συνείδηση, κατανοεί πλήρως την ύλη, το αίσθημα... κ.λπ... την αντίληψη... τις δραστηριότητες... κατανοεί πλήρως τη συνείδηση. Αυτός κατανοώντας πλήρως την ύλη, κατανοώντας πλήρως το αίσθημα, κατανοώντας πλήρως την αντίληψη, κατανοώντας πλήρως τις δραστηριότητες, κατανοώντας πλήρως τη συνείδηση, απελευθερώνεται από την ύλη, απελευθερώνεται από το αίσθημα, απελευθερώνεται από την αντίληψη, απελευθερώνεται από τις δραστηριότητες, απελευθερώνεται από τη συνείδηση, απελευθερώνεται από τη γέννηση, από το γήρας, από τον θάνατο, από τις λύπες, από τους θρήνους, από τον πόνο, από τη δυσαρέσκεια, από το άγχος· λέω ότι 'απελευθερώνεται από τον πόνο'». Δέκατο τέταρτο.

Το κεφάλαιο Κουκκούλα, δέκατο τέταρτο.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Καυτή στάχτη τρία, με το παροδικό, με το οδυνηρό άλλα τρία·
με τον μη-εαυτό τρία ειπώθηκαν, με τον γιο καλής οικογένειας δύο ζεύγη.

15. Το κεφάλαιο για τις απόψεις

1. Η ομιλία για το εσωτερικό

150. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Όταν υπάρχει τι, μοναχοί, μέσω της προσκόλλησης σε τι εγείρεται εσωτερικά ευτυχία και δυστυχία;» «Ο Ευλογημένος είναι η ρίζα των διδασκαλιών μας, σεβάσμιε κύριε... κ.λπ... «Όταν υπάρχει ύλη, μοναχοί, μέσω της προσκόλλησης στην ύλη εγείρεται εσωτερικά ευτυχία και δυστυχία. Όταν υπάρχει

αίσθημα... κ.λπ... όταν υπάρχει αντίληψη... όταν υπάρχουν δραστηριότητες... όταν υπάρχει συνείδηση, μέσω της προσκόλλησης στη συνείδηση εγείρεται εσωτερικά ευτυχία και δυστυχία. Τι νομίζετε, μοναχοί, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, θα μπορούσε άραγε μέσω της μη προσκόλλησης σε αυτό να εγερθεί εσωτερικά ευτυχία και δυστυχία;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Το αίσθημα... κ.λπ... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, θα μπορούσε άραγε μέσω της μη προσκόλλησης σε αυτό να εγερθεί εσωτερικά ευτυχία και δυστυχία;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Πρώτο.

2. Η ομιλία «αυτό είναι δικό μου»

151. Προέλευση στη Σαβάττι. «Όταν υπάρχει τι, μοναχοί, μέσω της προσκόλλησης σε τι, αφού προσκολληθεί σε τι - θεωρεί ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Ο Ευλογημένος είναι η ρίζα των διδασκαλιών μας, σεβάσμιε κύριε... κ.λπ... «Όταν υπάρχει ύλη, μοναχοί, μέσω της προσκόλλησης στην ύλη, αφού προσκολληθεί στην ύλη... κ.λπ... όταν υπάρχει συνείδηση, μέσω της προσκόλλησης στη συνείδηση, αφού προσκολληθεί στη συνείδηση - θεωρεί ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου'. Τι νομίζετε, μοναχοί, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδικό, σεβάσμιε κύριε»... κ.λπ... υποκείμενη σε μεταβολή, θα μπορούσε άραγε μέσω της μη προσκόλλησης σε αυτήν να τη θεωρεί ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε»... κ.λπ... υποκείμενη σε μεταβολή, θα μπορούσε άραγε μέσω της μη προσκόλλησης σε αυτήν να τη θεωρεί ως 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». Βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Δεύτερο.

3. Η ομιλία «αυτός είναι ο εαυτός μου»

152. Προέλευση στη Σαβάττι. «Όταν υπάρχει τι, μοναχοί, μέσω της προσκόλλησης σε τι, αφού προσκολληθεί σε τι, εγείρεται αυτή η άποψη - 'αυτός ο εαυτός είναι ο κόσμος, αυτός πεθαίνοντας θα είμαι μόνιμος, σταθερός, αιώνιος, αναλλοίωτος';» «Ο Ευλογημένος είναι η ρίζα των διδασκαλιών μας, σεβάσμιε κύριε... κ.λπ... «Όταν υπάρχει ύλη, μοναχοί, μέσω της προσκόλλησης στην ύλη, αφού προσκολληθεί στην ύλη, εγείρεται αυτή η άποψη - 'αυτός ο εαυτός είναι ο κόσμος, αυτός πεθαίνοντας θα είμαι μόνιμος, σταθερός, αιώνιος, αναλλοίωτος'. Στο αίσθημα... κ.λπ... στην αντίληψη... στις δραστηριότητες... κ.λπ... όταν υπάρχει συνείδηση, μέσω της προσκόλλησης στη συνείδηση, αφού προσκολληθεί στη συνείδηση, εγείρεται αυτή η άποψη - 'αυτός ο εαυτός είναι ο κόσμος, αυτός πεθαίνοντας θα είμαι μόνιμος, σταθερός, αιώνιος, αναλλοίωτος'».

«Τι νομίζετε, μοναχοί, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, θα μπορούσε άραγε μέσω της μη προσκόλλησης σε αυτό να εγερθεί αυτή η άποψη - 'αυτός ο εαυτός είναι ο κόσμος, αυτός πεθαίνοντας θα είμαι μόνιμος, σταθερός, αιώνιος, αναλλοίωτος';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, θα μπορούσε άραγε μέσω της μη προσκόλλησης σε αυτό να εγερθεί αυτή η άποψη - 'αυτός ο εαυτός είναι ο κόσμος, αυτός πεθαίνοντας θα είμαι μόνιμος, σταθερός, αιώνιος, αναλλοίωτος';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». Βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης.» Τρίτη.

4. Η ομιλία «δεν θα υπήρχα»

153. Προέλευση στη Σαβάττι. «Όταν υπάρχει τι, μοναχοί, μέσω της προσκόλλησης σε τι, αφού προσκολληθεί σε τι, εγείρεται αυτή η άποψη - 'αν δεν υπήρχα, δεν θα υπήρχε για μένα· αν δεν είχε υπάρξει, δεν θα υπάρξει για μένα';» «Ο Ευλογημένος είναι η ρίζα των διδασκαλιών μας, σεβάσμιε κύριε... κ.λπ... «Όταν υπάρχει ύλη, μοναχοί, μέσω της προσκόλλησης στην ύλη, αφού προσκολληθεί στην ύλη, εγείρεται αυτή η άποψη - 'αν δεν υπήρχα, δεν θα υπήρχε για μένα· αν δεν είχε υπάρξει, δεν θα υπάρξει για μένα'. Όταν υπάρχει αίσθημα... όταν υπάρχει αντίληψη... όταν υπάρχουν δραστηριότητες... όταν υπάρχει συνείδηση, μέσω της προσκόλλησης στη συνείδηση, αφού προσκολληθεί στη συνείδηση, εγείρεται αυτή η άποψη - 'αν δεν υπήρχα, δεν θα υπήρχε για μένα· αν δεν είχε υπάρξει, δεν θα υπάρξει για μένα'. Τι νομίζετε, μοναχοί, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, θα μπορούσε άραγε μέσω της μη προσκόλλησης σε αυτό να εγερθεί αυτή η άποψη - 'αν δεν υπήρχα, δεν θα υπήρχε για μένα· αν δεν είχε υπάρξει, δεν θα υπάρξει για μένα';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, θα μπορούσε άραγε μέσω της μη προσκόλλησης σε αυτό να εγερθεί αυτή η άποψη - 'αν δεν υπήρχα, δεν θα υπήρχε για μένα· αν δεν είχε υπάρξει, δεν θα υπάρξει για μένα';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης.» Τέταρτο.

5. Η ομιλία για τη λανθασμένη άποψη

154. Προέλευση στη Σαβάττι. «Όταν υπάρχει τι, μοναχοί, μέσω της προσκόλλησης σε τι, αφού προσκολληθεί σε τι, εγείρεται λανθασμένη άποψη;» «Ο Ευλογημένος είναι η ρίζα των διδασκαλιών μας, σεβάσμιε κύριε... κ.λπ... «Όταν υπάρχει ύλη, μοναχοί, μέσω της προσκόλλησης στην ύλη, αφού προσκολληθεί στην ύλη, εγείρεται λανθασμένη άποψη. Όταν υπάρχει αίσθημα... εγείρεται λανθασμένη άποψη. Όταν υπάρχει αντίληψη... όταν υπάρχουν δραστηριότητες... όταν υπάρχει συνείδηση, μέσω της προσκόλλησης στη συνείδηση, αφού προσκολληθεί στη συνείδηση, εγείρεται λανθασμένη άποψη. Τι νομίζετε, μοναχοί, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό... κ.λπ... θα μπορούσε άραγε μέσω

της μη προσκόλλησης σε αυτό να εγερθεί λανθασμένη άποψη;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, θα μπορούσε άραγε μέσω της μη προσκόλλησης σε αυτό να εγερθεί λανθασμένη άποψη;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Πέμπτο.

6. Η ομιλία για την άποψη περί ταυτότητας

155. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Όταν υπάρχει τι, μοναχοί, μέσω της προσκόλλησης σε τι, αφού προσκολληθεί σε τι, εγείρεται η άποψη περί ταυτότητας;» «Ο Ευλογημένος είναι η ρίζα των διδασκαλιών μας, σεβάσμιε κύριε... κ.λπ... «Όταν υπάρχει ύλη, μοναχοί, μέσω της προσκόλλησης στην ύλη, αφού προσκολληθεί στην ύλη, εγείρεται η άποψη περί ταυτότητας. Όταν υπάρχει αίσθημα... όταν υπάρχει αντίληψη... όταν υπάρχουν δραστηριότητες... όταν υπάρχει συνείδηση, μέσω της προσκόλλησης στη συνείδηση, αφού προσκολληθεί στη συνείδηση, εγείρεται η άποψη περί ταυτότητας. Τι νομίζετε, μοναχοί, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό... κ.λπ...θα μπορούσε άραγε μέσω της μη προσκόλλησης σε αυτό να εγερθεί η άποψη περί ταυτότητας;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό... κ.λπ...θα μπορούσε άραγε μέσω της μη προσκόλλησης σε αυτό να εγερθεί η άποψη περί ταυτότητας;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Έκτο.

7. Η ομιλία για την άποψη περί εαυτού

156. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Όταν υπάρχει τι, μοναχοί, μέσω της προσκόλλησης σε τι, αφού προσκολληθεί σε τι, εγείρεται άποψη περί εαυτού;» «Ο Ευλογημένος είναι η ρίζα των διδασκαλιών μας, σεβάσμιε κύριε... κ.λπ... «Όταν υπάρχει ύλη, μοναχοί, μέσω της προσκόλλησης στην ύλη, αφού προσκολληθεί στην ύλη, εγείρεται άποψη περί εαυτού. Όταν υπάρχει αίσθημα... όταν υπάρχει αντίληψη... όταν υπάρχουν δραστηριότητες... όταν υπάρχει συνείδηση, μέσω της προσκόλλησης στη συνείδηση, αφού προσκολληθεί στη συνείδηση, εγείρεται άποψη περί εαυτού. Τι νομίζετε, μοναχοί, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό... κ.λπ... θα μπορούσε άραγε μέσω της μη προσκόλλησης σε αυτό να εγερθεί άποψη περί εαυτού;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό... κ.λπ...θα μπορούσε άραγε μέσω της μη προσκόλλησης σε αυτό να εγερθεί άποψη περί εαυτού;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Έβδομη.

8. Η ομιλία για την προσκόλληση

157. Προέλευση στη Σαβάττχι. «Όταν υπάρχει τι, μοναχοί, μέσω της προσκόλλησης σε τι, αφού προσκολληθεί σε τι, εγείρονται νοητικοί δεσμοί, εμμονές και δεσμεύσεις του νου;» «Ο Ευλογημένος είναι η ρίζα των διδασκαλιών μας, σεβάσμιε κύριε...

κ.λπ... «Όταν υπάρχει ύλη, μοναχοί, μέσω της προσκόλλησης στην ύλη, αφού προσκολληθεί στην ύλη, εγείρονται νοητικοί δεσμοί, εμμονές και δεσμεύσεις του νου. Όταν υπάρχει αίσθημα... όταν υπάρχει αντίληψη... όταν υπάρχουν δραστηριότητες... όταν υπάρχει συνείδηση, μέσω της προσκόλλησης στη συνείδηση, αφού προσκολληθεί στη συνείδηση, εγείρονται νοητικοί δεσμοί, εμμονές και δεσμεύσεις του νου. Τι νομίζετε, μοναχοί, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό... κ.λπ...θα μπορούσαν άραγε μέσω της μη προσκόλλησης σε αυτό να εγερθούν νοητικοί δεσμοί, εμμονές και δεσμεύσεις του νου;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε»... κ.λπ... Βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Όγδοη.

9. Η δεύτερη ομιλία για την προσκόλληση

158. Προέλευση στη Σαβάττι. «Όταν υπάρχει τι, μοναχοί, μέσω της προσκόλλησης σε τι, αφού προσκολληθεί σε τι, εγείρονται νοητικοί δεσμοί, εμμονές, δεσμεύσεις του νου και αγκιστρώσεις;» «Ο Ευλογημένος είναι η ρίζα των διδασκαλιών μας, σεβάσμιε κύριε... κ.λπ... «Όταν υπάρχει ύλη, μοναχοί, μέσω της προσκόλλησης στην ύλη, αφού προσκολληθεί στην ύλη, εγείρονται νοητικοί δεσμοί, εμμονές, δεσμεύσεις του νου και αγκιστρώσεις. Όταν υπάρχει αίσθημα... όταν υπάρχει αντίληψη... όταν υπάρχουν δραστηριότητες... όταν υπάρχει συνείδηση, μέσω της προσκόλλησης στη συνείδηση, αφού προσκολληθεί στη συνείδηση, εγείρονται νοητικοί δεσμοί, εμμονές, δεσμεύσεις του νου και αγκιστρώσεις. Τι νομίζετε, μοναχοί, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό... κ.λπ...θα μπορούσαν άραγε μέσω της μη προσκόλλησης σε αυτό να εγερθούν νοητικοί δεσμοί, εμμονές, δεσμεύσεις του νου και αγκιστρώσεις;» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε»... κ.λπ... Βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Ένατη.

10. Η ομιλία για τον Άναντα

159. Προέλευση στη Σαβάττι. Τότε ο σεβάσμιος Άναντα πήγε προς τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε... κ.λπ... είπε στον Ευλογημένο: «Καλώς, σεβάσμιε κύριε, ας μου διδάξει ο Ευλογημένος συνοπτικά τη Διδασκαλία, ώστε εγώ, αφού ακούσω τη Διδασκαλία του Ευλογημένου, να παραμείνω μόνος, αποτραβηγμένος, επιμελής, ενεργητικός, αποφασισμένος».

«Τι νομίζεις, Άναντα, η ύλη είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Το αίσθημα... η αντίληψη... οι δραστηριότητες... η συνείδηση είναι μόνιμη ή παροδική;» «Παροδική, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, είναι οδυνηρό ή ευχάριστο;» «Οδυνηρό, σεβάσμιε κύριε». «Αυτό όμως που είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, είναι άραγε κατάλληλο να το θεωρεί κανείς - 'αυτό είναι δικό μου, αυτό είμαι εγώ, αυτό είναι ο εαυτός μου';» «Όχι, Σεβάσμιε Κύριε». «Βλέποντας έτσι... κ.λπ... κατανοεί ότι δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο για αυτή την κατάσταση ύπαρξης». Δέκατη.

Το κεφάλαιο Ντίττι, δέκατο πέμπτο.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Εσωτερικό, αυτό είναι δικό μου, αυτός ο εαυτός, όχι αυτό θα ήμουν·
Λανθασμένη ταυτότητα-εαυτός δύο, προσκολλήσεις με τον Άναντα.

Τέλος του τελευταίου πενήντα.

Αυτή είναι η σύνοψη των κεφαλαίων των άνω πενήντα -

Εσωτερικό, διδάσκαλοι της Διδασκαλίας, αληθινή γνώση, καυτή στάχτη,
άποψη πέμπτο·

Τα τρίτα πενήντα ειπώθηκαν, Νιπάτα γι' αυτό λέγεται.

Τέλος της συλλογής Κχάντα.

ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Ṭīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Ο Τριμερής Κανόνας. Ο Κανόνας των Ομιλιών. 3. Η συλλογή των συνδεδεμένων ομιλιών. 3. Το βιβλίο των συναθροισμάτων. 1. Συνδεδεμένες ομιλίες για τα συναθροίσματα έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org